

Martonvásár Város

Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája

2021-2027

2022. november

Tartalom

Vezetői összefoglaló	9
1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan	10
1.1 Partnerek definiálása.....	10
1.2. Partnerségi akciók és azok tartalma.....	12
1.3. Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban	14
2. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés	15
2.1. Helyzetfeltárás.....	15
2.1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	15
2.1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	19
2.1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	24
2.1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Martonvásár fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai	27
2.1.5. Hatályos településfejlesztési döntések	28
2.1.6. Településrendezési tervezési előzmények vizsgálata.....	33
2.1.7. A település társadalma	35
2.1.8. A település humán infrastruktúrája	41
2.1.9. A település gazdasága	45
2.1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere	50
2.1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	55
2.1.12. Táji és természeti adottságok vizsgálata	57
2.1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	62
2.1.14. Az épített környezet vizsgálata.....	66
2.1.15. Közlekedés.....	80
2.1.16. Közművesítés.....	85
2.1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	90
2.1.18. Katasztrófavédelem.....	95
2.1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely.....	97
2.1.20. Városi klíma	97
2.2. Területi lehatárolás	100
2.2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása.....	100

2.2.2.	Városrészek lehatárolása, bemutatása	105
2.3.	Helyzetértékelés, szintézis	107
2.3.1.	Prosperáló város.....	108
2.3.2.	Zöldülő város	109
2.3.3.	Digitális város.....	111
2.3.4.	Megtartó város.....	113
2.3.5.	Kiszolgáló város	114
2.4.	A város irányítási és működési modellje	117
2.4.1.	Irányítási modell	117
2.4.2.	Működési modell.....	135
2.4.3.	Várostérségi koordináció.....	139
2.5.	Kockázatok és lehetőségek értékelése.....	140
2.5.1	Prosperáló város.....	141
2.5.2	Zöldülő város	143
2.5.3	Digitális város.....	144
2.5.4	Megtartó város.....	145
2.5.5	Kiszolgáló város	146
3.	Stratégiai munkarész	148
3.1	Forgatókönyv elemzés.....	148
3.1.1	Kitettségi mátrix	148
3.1.2.	Felkészültségi mátrix	150
3.1.3.	Standard forgatókönyv.....	152
3.1.4.	Adaptív forgatókönyv	153
3.2	Jövőkép (vízió)	155
3.3	A stratégia célrendszere	157
3.3.1.	Stratégiai célok és hozzájuk kapcsolódó intézkedések	157
3.3.2.	A stratégia célrendszerének illeszkedése a fenntartható városfejlesztés dimenzióihoz ..	159
3.3.3.	A stratégia célrendszerének várostérségi vonatkozásai	160
3.3.4.	A stratégia célrendszerének városrészi vonatkozásai	161
3.4	A reziliens város a stratégiai célrendszerben	162
3.4.1	Prosperáló város.....	163
3.4.2	Zöldülő város	163
3.4.3	Digitális város.....	163
3.4.4	Megtartó város.....	164

3.4.5	Kiszolgáló város	164
3.5	A stratégia összhangja más stratégiákkal.....	164
3.5.1.	Illeszkedés az Európai Unió 2021–2027-es célkitűzéseire	164
3.5.2.	Illeszkedés az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz.....	165
3.5.3.	Illeszkedés Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervéhez.....	166
3.5.4.	Illeszkedés Fejér Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Fejér Megye Területfejlesztési Programjához ("Szent István Fejlesztési Program" 2021–2027)	167
3.5.5.	Illeszkedés Fejér Megye Klímastratégiájához.....	169
3.5.6.	Illeszkedés Martonvásár Integrált Településfejlesztési Stratégiájához.....	170
4.	Monitoring, kontrolling, indikátorok.....	170
4.1	FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során.....	170
4.2.	Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana	171
4.3	A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana.....	176
5.	Az irányítási és működési modell	177
5.1	A városirányítási modell indokolt módosításai	177
5.1.1	Az átfogó városirányítási rendszer változásai	179
5.1.2	A térségi koordináció mechanizmusainak változásai	180
5.1.3	Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában	180
5.2	A városi működési modellt érintő tervezett változtatások	184
6.	Cselekvési Terv	189
6.1.	Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése.....	189
6.2.	Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása.....	190
6.2.1.	A Stratégiát megalapozó rajzi munkarész 1.: Településrészek.....	191
6.2.2.	A Stratégiát megalapozó rajzi munkarész 2.: Akcióterületek.....	192
6.2.3.	A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 1.: Kiemelt projektek	193
6.2.4.	A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 2.: Települési Úthálózati Terv és Közlekedési Konceptió	194
6.2.5.	A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 3.: Úthálózati Beruházási Terv.....	195
6.2.6.	A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 4.: Gyalogos Infrastruktúra Hálózati Terve	196
6.2.7.	A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 5.: Kerékpárforgalmi Hálózati Terv.....	197
6.3.	Városi szintű beavatkozási területek részletezése	198
6.3.1.	Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások.....	199
6.3.2.	Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások	204

6.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések).....	206
6.4. Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése	209
6.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek	209
6.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések).....	210
7. Finanszírozási terv	211
7.1 Elérhető és bevonható források számbavétele	211
7.1.1 Aktorok, meghatározó szereplők	211
7.1.2 Kitekintés	212
7.1.3 Egyéb kööttségek és lehetőségek	213
7.2 Az üzleti modell bemutatása	213
7.2.1 Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve	214
7.2.2 A finanszírozási terv összefoglalója	217
7.3 Fenntartható üzemeltetés.....	217
7.4. Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése	217
7.4.1 Ellátandó funkciók	217
7.4.2 Kulcsszereplők nevesítése	217
7.4.3 Intézményi modell bemutatása.....	218
8. Mellékletek.....	221
8.1 Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása	221
8.1.1 Lakossági felmérés.....	221
8.1.2 Intézményi/Szervezeti felmérés	222
8.2 Finanszírozási terv beavatkozásoként.....	237
8.2.1 Prosperáló Város	238
8.2.2 Zöldülő város	240
8.2.3 Digitális város	242
8.2.4 Megtartó város	243
8.2.5 Kiszolgáló város	244
8.3 Működési térkép	246

Ábra- és táblázatjegyzék

1. táblázat Partnerek és bevonásuk módja	13
2. táblázat Partnerek és a bevonásuk időzítése	14
1-2. ábra: Martonvásár pozíciója az ország közlekedési és funkcionális térszerkezetében.....	15
3. ábra: Martonvásár pozíciója az ország városhálózati térszerkezetében.....	15
4. ábra: Martonvásár (kis)térségi térszervező szerepe.	16
5. ábra: Martonvásár helye a budapesti funkcionális várostérségben.	17
6. ábra: Martonvásárra irányuló ingázás (legalább 10 ingázót adó települések).	18
7. ábra: Martonvásár és a Martonvásári járás állandó vándorlási rátája 2011-2020 között.	19
8. ábra: Martonvásár területe az Országos Területrendezési Terv kivágatán.	25
9. ábra: (1) Ökológiai hálózat övezetei; (2) kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, (3) erdők övezete Martonvásár környékén az Országos Területrendezési Terv szerint.....	26
10. ábra: Martonvásár területe Fejér Megye Területrendezési Tervének kivágatán.	26
11. ábra: Martonvásár város településrészei.	29
3. táblázat: Az átfogó fejlesztési célok értelmezése a településrészekre.	30
4. táblázat: Az ITS középtávú céljainak rendszere. Forrás: ITS (2015) 8. o.....	31
5. táblázat: A stratégiai célok és a városrészek közötti összefüggések. Forrás: ITS (2015) 12. o.....	31
12-13. ábra: A Városközpont akcióterület és a hosszabb távon fejlesztendő tudományos, rekreációs célú terület lehatárolása.	32
14. ábra: Martonvásár hatályos településszerkezeti terve.	34
15. ábra: A népesség számának alakulása Martonvásáron 2011-2020 között.	35
16-17. ábra: A természetes népmozgalom és a belföldi vándormozgalom Martonvásáron 2011-2020 között.....	35
18-19. ábra: A népesség korcsoportok szerinti megoszlásának és az öregedési indexnek az alakulása 2011-2020 között.	36
20. ábra: A népesség végzettség szerinti megoszlása 2011-ben.....	36
21-22. ábra: A népesség gazdasági aktivitás és a foglalkoztatottak foglalkoztatási ágak szerinti megoszlása 2011-ben.....	37
23-24. ábra: Az egy főre jutó adóköteles jövedelem és az egy adózóra jutó SZJA változása 2011-2019 között Fejér megye 15000 fő alatti járásközpontjaiban.....	37
25. ábra: Az adófizetők számának változása 2011-2019 között Fejér megye 15000 fő alatti járásközpontjaiban.....	38
26. ábra: A közfoglalkoztatottak számának alakulása Martonvásáron 2010-2022 között.	38
27-28. ábra: A munkanélküliek megoszlása a munkanélküliség időtartama illetve korcsoportok szerint 2011-2021 között.	39
29-30. ábra: A helyi iparüzési adóból származó bevételek nagyságának és arányának alakulása, illetve a helyi iparüzési adóból egy lakosra jutó összeg alakulása.	46
31-32. ábra: A regisztrált vállalkozások illetve a regisztrált társas vállalkozások nemzetgazdasági ágazatok szerinti megoszlása.	47
33-34. ábra: Az értékesített használt lakások és az újonnan épített lakások aránya a teljes lakásállományhoz viszonyítva.	49
35. ábra: Az értékesített használt lakások átlagos árának változása	50
36. ábra: Az önkormányzat éves költségvetésének bevételi és kiadási oldala 2015-2020 között.....	50
37. ábra: Az önkormányzat éves költségvetése bevételi oldalának összetétele 2015-2020 között.	51

38. ábra: Az önkormányzat éves költségvetése kiadási oldalának összetétele 2015-2020 között.	51
6. táblázat: Martonvásár város önkormányzatának bérbe adható ingatlanvagyon.	55
7. táblázat: Településüzemeltetési szolgáltatások és szolgáltatók Martonvásáron.	56
39. ábra: A Váli-víz síkja kistáj.	58
40. ábra: Felszínborítási kategóriák Martonvásár területén.	60
41. ábra: Az országos ökológiai hálózat területei Martonvásáron és környékén.	61
8. táblázat: Tájhasználati konfliktusok összegzése.	62
9. táblázat: Közhasználatú zöldterületek Martonvásáron.	63
10. táblázat: Korlátozott közhasználatú zöldterületek Martonvásáron.	64
11. táblázat: Legjellemzőbb belterületi beépítésre szánt területek beépíthetőségi paraméterei.	72
42. ábra: Eltérő karakterű településrészek Martonvásáron.	73
43. ábra: Az eltérő karakterű településrészek jellemző beépítése.	75
44-47. ábra: Martonvásár a katonai felmérések térképszelvényein.	76
12. táblázat: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Martonvásáron.	77
13. táblázat: Országos szintű védelem alá eső műemlékek Martonvásáron.	78
14. táblázat: Helyi egyedi védelem alá eső objektumok Martonvásáron.	79
15. táblázat: Martonvásár főbb útvonalainak forgalmi terhelése	81
48. ábra: Ezer lakosra jutó személygépkocsi számának alakulása, 2011-2021.	82
49. ábra: Az egyéb üzemű személygépjárművek arányának változása, 2011-2021.	82
50. ábra: A közlekedési módok megoszlása Martonvásáron	83
51. ábra: Az egy főre jutó lakossági vízhasználat növekedése	86
52. ábra: A közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakásokhoz viszonyítva.	87
53. ábra: Az egy főre jutó lakossági villamosenergia-használat változása	88
54. ábra: Az egy főre jutó lakossági villamosenergia-használat változása	89
55. ábra: Az internet előfizetések elérés szerinti megoszlása Martonvásáron 2021-ben.	90
56-57. ábra: Az egy főre jutó összes kommunális, illetve elkülönítve gyűjtött hulladék mennyisége.	93
58-59. ábra: A csapadék várható változása Magyarországon 2021 – 2050 között az (1) ALADIN-Climate klímamodell és a (2) RegCM klímamodell alapján.	98
60-61. ábra: A hőhullámokkal szembeni kitettség és érzékenység a magyarországi járások szintjén a CarpatClim-HU klímamodell alapján.	99
62-63. ábra: Az ariditási index várható változása Magyarországon 2021 – 2050 között az (1) ALADIN-Climate klímamodell és a (2) RegCM klímamodell alapján.	99
64. ábra: A Martonvásári járás települései	101
16. táblázat: Kistérségi Társulás keretében ellátott közfeladatok.	102
17. táblázat: A Martonvásári járás településeiről eljáró foglalkoztatottak megoszlása az ingázás célpontja szerint.	103
65. ábra: A Völgy Vidék, a Pannónia Szíve, valamint a Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács (VVVFTT) térségeinek területi kiterjedése.	104
66. ábra: Martonvásár településrészei.	105
18. táblázat: A városrészek és a tervezési dimenziók kapcsolata	108
19. táblázat: Az önkormányzat kötelező és önként ellátott feladatai.	119
66. ábra: A Martonvásári Polgármesteri Hivatal szervezeti ábrája	124
67. ábra: Az önkormányzat döntéshozatali folyamata.	133
20. táblázat: Városi szolgáltatások működési területeként	138

68. ábra: Több településre kiterjedő szolgáltatások a Martonvásári járásban	138
69. ábra Működési modell.....	139
21. táblázat: A kockázatok értékelése a prosperáló város tervezési dimenzió mentén	141
22. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a prosperáló város tervezési dimenzió mentén	142
23. táblázat: A kockázatok értékelése a zöldülő város tervezési dimenzió mentén	143
24. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a zöldülő város tervezési dimenzió mentén	144
25. táblázat: A kockázatok értékelése a digitális város tervezési dimenzió mentén	144
26. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a digitális város tervezési dimenzió mentén.....	145
27. táblázat: A kockázatok értékelése a megtartó város tervezési dimenzió mentén.....	145
28. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a megtartó város tervezési dimenzió mentén	146
29. táblázat: A kockázatok értékelése a kiszolgáló város tervezési dimenzió mentén	146
30. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a kiszolgáló város tervezési dimenzió mentén	147
31. táblázat: A kitétségi mátrix pontértékei	148
32. táblázat: Kitétségi mátrix	149
33. táblázat: A felkészültségi mátrix pontértékei.....	150
34. táblázat: Felkészültségi mátrix	151
35. táblázat: Stratégiai célok	157
36. táblázat: Horizontális elvek	157
37. táblázat: Stratégiai célok és intézkedések.....	158
38. táblázat: A stratégiai célok és a tervezési dimenziók kapcsolata	159
39. táblázat: A stratégiai célrendszer várostérségi vonatkozásai	160
40. táblázat: A stratégiai célrendszer városrészi vonatkozásai	161
41. táblázat: Intézkedések és felkészültség.....	162
42. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az EU 2021-2027 célkitűzéseire.....	164
43. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az OFTK-hoz	165
44. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az MNEK-hez.....	166
45. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az FMTK célrendszeréhez	167
46. táblázat: A stratégia intézkedései és az FMTP prioritásainak kapcsolata	168
47. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése Fejér Megye Klímastratégiájához	169
48. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése Martonvásár ITS-éhez.....	170
49. táblázat: Az FVS indikátorai és azok mérési módszertana	173
50. táblázat: A tervezési dimenziók indikátorai és azok mérési módszertana.....	175
51. táblázat: A monitoring adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana.....	176
52. táblázat: A városirányítási modell indokolt beavatkozásai	178
53. táblázat: Az irányítási modell változásaival kapcsolatos feladatok.....	179
54. táblázat: Az irányítás modellt érintő feladatok	180
55. táblázat: Partneri csoportok.....	181
56. táblázat: A partnerségi bevonás akciói és azok ütemezése	183
57. táblázat: A működési modellt érintő változások összegzése	184
58. táblázat: Az FVS nyomán indokolt változások a működési területeken.....	187

59. táblázat: Működési modellt érintő változások	188
60. táblázat: A stratégiai célok, prioritások és intézkedések összefüggései	189
61. táblázat: Az intézkedések és a beavatkozási területek rendszere	189
62. táblázat: Az akcióterületek kijelölése és a lehatárolás indoklása.....	190
63. táblázat A beavatkozási területek projektjei	198
64. táblázat: Egyedi beavatkozások.....	203
65. táblázat: Nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások.....	205
66. táblázat: Hálózatos, vonalas fejlesztések	208
67. táblázat: Térségi hatókörű projektek	209
68. táblázat: Térségi hálózatos projektek.....	210
69. táblázat: A fejlesztési források meghatározó szereplői.....	212
70. ábra Az FVS sematikus üzleti modellje	214
70. táblázat: A beavatkozások főbb jellemzői tervezési dimenzióként.....	216
71. táblázat: A beavatkozásokra tervezett beruházási költségek dimenzióként összesítve	217
71-72. ábra: Intézményi modell: a pályázati projektek döntés-előkészítő és végrehajtási folyamata	220
72. táblázat: Finanszírozási terv beavatkozásokként.....	245
73. ábra Működési térkép	246

Vezetői összefoglaló

Martonvásár kisvárosként az elmúlt évtizedben – méretéhez képest – a térségben élen járt a fejlesztésekben, a városi környezet, az intézményrendszer és az infrastruktúra megújításában. Komoly lépések történtek a helyi gazdaság megerősítésére, új gazdasági területek kerültek kijelölésre, valamint a kastélypark tulajdonos-kezelőjével együttműködve sikerült fejleszteni a rekreációs-turisztikai szolgáltatásokat.

2012-ben elkészült a Dréher Jenő Településfejlesztési Koncepció, majd 2014-ben a Rendezési eszközök (ma: Településterv) teljes felülvizsgálata történt meg. 2015-ben megszületett az ITS, illetve 2015-ben és 2020-ban stratégiai tartalmú Gazdasági Programot állított össze a városvezetés. 2022-ben összeáll jelen dokumentum, a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) és terveink szerint 2023-ban elkészül az új rendszerű Településterv és településképi szabályozás is.

Martonvásár járászékhely kisváros, országosan ismert a Brunszvik kastélyról és parkjáról, valamint a Beethoveni hagyományokról. A település adottságai jónak mondhatók, megközelíthetősége kiváló, szolgáltatási szintje a fővárosi agglomeráció közelsége miatt elmarad a térség szervező funkciójából eredő elvárásokhoz képest. A TOP Plusz eredeti szabályozási környezete kötelezővé tette Martonvásár számára az FVS elkészítését, így a munka megkezdődött, és a kötelezettség időközben megszűnése ellenére is összeállt egy tartalmas anyag, amely megalapozza pályázatait támogatói igényeinket, az elkövetkező évek projekt-tervezését és a Településterv teljes felülvizsgálatát.

Martonvásár adottságaira és az elmúlt évtizedben bejárt fejlődési pályájára alapozva határozza meg a dokumentum a **stratégiai célokat** az EU jelenlegi 2021-2027 közötti tervezési-költségvetési időszakára, amelyek megvalósításához mintegy **55 Mrd Ft fejlesztési forrást** rendel az egyes beavatkozási területeken:

- A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása
- Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
- A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése

A mai világban még fontosabb, hogy egy település és közössége folyamatosan alkalmazkodni tudjon a megváltozó környezethez, a nehézségekkel szemben ellenállóvá váljon, vagyis összességében reziliens városként működjön. Ennek uniós stratégiai dimenziói: a prosperáló, a zöldülő, a digitális, a megtartó és a kiszolgáló város – Martonvásár méretéhez illeszkedő módon – megjelenik a helyzetfeltárásban, az értékelésben és stratégiai gondolkodásban is.

Az önkormányzat a „gazdaságösztönzésre”, a „zöld városfejlesztésre” és a „humán beruházásokra” összpontosít, mert az „önfenntartáshoz” további adófizető vállalkozások idevonzására van szükség. Az energiaválságra, az energiaár-robbanásra „zöld” szemléletű beruházásokkal és ebből eredően kiadás-csökkentéssel kell a városnak reagálnia. A helyi közösség kohézióját, identitását pedig tovább szükséges erősíteni, hogy a tudatos helyi polgárság jobban együttműködő és szolidárisabb legyen egymással, a lakosságot kiszolgáló intézmények pedig megfeleljenek egy XXI. századi, reziliens kisváros humán-infrastruktúrájának. A stratégia nagy hangsúlyt fektet a zöld és kék fejlesztésekre, a rekreációs célú zöldterületek további megújítására, és figyelmet fordít a klímaváltozás kérdéseire és a digitalizációra, a digitális városi szolgáltatások bővítésére.

1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan

A településfejlesztés terén a partnerségi egyeztetés keretrendszerét és szabályait Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének a településfejlesztéssel, településrendezéssel és településképvérvényesítéssel összefüggő partnerségi egyeztetés helyi szabályairól szóló 20/2017 (VII.19.) önkormányzati rendelete határozza meg.

Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának készítése és végrehajtása során kiemelt fontosságú a partnerség megvalósítása, az érintettek / érintett csoportok bevonása. Ez biztosítja a kölcsönös információáramlást, az igények feltárását, a javaslatok és elképzelések megismerését, a különböző fejlesztési és működési szempontok rugalmas érvényesítését. A partnerek érdekeinek a stratégiába való beépítésén túl, az együttműködés része az elkészült dokumentum véleményezése, az eredmények nyomon követése, a stratégiai tényleges megvalósításában való tevőleges részvétel is.

A hatékony településfejlesztéshez elengedhetetlen a lakosok, a civil szervezetek, a vállalkozások és egyéb gazdasági szervezetek, az intézmények és az önkormányzat közti együttműködés.

1.1 Partnerek definiálása

A partnerség megvalósítása során törekedni kell az érdekeltek széles körű bevonására. A 20/2017 (VII.19.) önkormányzati rendelet szerinti partnerek, akik legnagyobb részével egyeztetés történt az FVS kialakítása során:

3.§ A partnerségi egyeztetésben az alábbi természetes személyek, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek (a továbbiakban: partnerek) vehetnek részt:

- a) a település közigazgatási területén ingatlannal rendelkezni jogosult természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet,
- b) a martonvásári székhellyel, telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezet,
- c) a martonvásári székhellyel bejegyzett civil szervezet,
- d) a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 98. § (2) bekezdés c) pontja alapján a településrendezési eszközök véleményezési eljárásába - a partnerségi egyeztetés megkezdése előtt legalább 30 napnál korábban - a polgármesternél írásban bejelentkező egyéb szervezet,
- e) a képviselők és a tárgy szerint illetékes bizottságok tagjai.

Fentiek alapján az FVS partnerségi folyamatába bevont érdekeltek csoportjai az alábbiak:

- a város lakossága;
- önkormányzati és egyéb, a városban működő közintézmények;
- önkormányzati tulajdonú cégek;
- a közfeladat ellátásban részt vállaló nem önkormányzati tulajdonú cégek;
- helyi vállalkozások;
- nem helyi székhelyű térségi és országos szolgáltatók
- civil szervezetek, egyházak helyi képviselői;
- állami szervezetek képviselői;

- MTA ATK és kapcsolódó szervezetei;
- a martonvásári járás településeinek képviselői;
- megyei önkormányzat

A fenti csoportok szerint az alábbi konkrét szereplők azonosíthatók, mint partnerek:

- I.) Martonvásári Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. és az alá tartozó MartonKult, MartonGazda és Martonsport irodák.

- II.) A partnerségi együttműködésbe bevont intézmények az alábbiak:
 - Brunsvik Teréz Óvoda,
 - Szent László Katolikus Óvoda,
 - Martonvásári Beethoven Általános Iskola,
 - Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium,
 - Martonvásári Művészeti Iskola,
 - Szent László Völgye Segítő Szolgálat,
 - Harmónia Gondoskodás Idősek Otthona.

- III.) A civil szervezetek közül a partnerségbe bevont – városi programszervezésben aktív, a civil alap támogatásait igénylő és helyben felhasználó – szervezetek az alábbiak:
 - Martonvásári Kulturális Egyesület,
 - Martonvásárét Alapítvány,
 - Martonvásári Tehetséggyondozó Alapítvány,
 - Martonvásár Sportjáért Alapítvány,
 - Martonvásári Fúvószenesi Egyesület,
 - Együtt-Értük Alapítvány,
 - A Martonvásári Gyermekekért Alapítvány,
 - Harmónia-Gondviselés Alapítvány,
 - Forum Martini Polgárőr Egyesület,
 - Szent László Völgye Lovas Egyesület,
 - Dynamic Dance Crew Táncegyesület,
 - Martonvásári Gyermekkert Alapítvány,
 - Martonvásári Kertbarát Egyesület,
 - Martonvásári Önkéntes Tűzoltó Egyesület,
 - Martonvásári Sport Club,
 - Százszorszép Alapítvány.

- IV.) Kiemelt állami, megyei, térségi partnerek, szolgáltatók helyben lévő intézménnyel, szervezettel, irodával:
 - A Brunsvik kastély és park mindenkori tulajdonosa, kezelője (MTA, ELKH, ATK),
 - Az M7 ipari park tulajdonosa, kezelője, fejlesztője (NIPÜF, MNV)
 - Állami Autópályakezelő Zrt.
 - Magyar Rendőrség Martonvásári Rendőrőrs
 - Állami Mentőszolgálat Martonvásári Mentőállomás
 - Klebersberg Központ, tankerület

- Pedagógiai Szakszolgálat
- Völgy Vidék Közösség LEADER HACCS
- Nemzeti Agrárkamara
- Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- MÁV Zrt.
- Fejérvíz Zrt.
- E.ON, ügyfélszolgálati iroda
- Volánbusz Zrt.
- Viszló Transz Kft., martonvásári telephely
- TESCO
- Tó-Coop Zrt.

A kitűzött célok elérése a kiemelt partnerek és értékteremtő munkájuk nélkül nem képzelhető el.

V.) A régebb óta jelen levő és az újonnan letelepedett, illetve a legnagyobb helyi adózó vállalkozások közül az önkormányzat az alábbiakkal működik együtt az FVS partnerség keretében:

• Martonvásári Ipari Szolgáltató Kft.	• Acer Kft.
• Elitmag Kft.	• SzaMi 2003 Kft.
• Bázismag Kft.	• Kramár és Társa Kft.
• Prebázis Kft.	• KeraMix Lighting Kft.
• Mirrotron Kft.	• MartonKlinik Diagnosztikai Központ
• Emapot Team Kft.	• Embriobos Kft.
• Alfa-Radiál Plusz Kft.	• Component Kft.
• Akadémiai Nyomda Kft.	• Berger Klímatechnika Kft.
• Central Container Kft.	• Bos-Genetic Kft.
• Makler Kft.	• Tauro Trade Kft.
• Freska Kft.	• Caola Zrt.

VI.) Hangsúlyos a Fejér Megyei Önkormányzattal való együttműködés az alábbi szempontok szerint: a 2021-2027-es programozási időszakban a Fejér Megyei Integrált Területi Program (FMITP) része az ERFA rendelet 11. cikke szerinti fenntartható városfejlesztési intézkedés. Az eszköz most nem a megyék prioritásaitól független intézkedéscsomagként jelenik meg a TOP Pluszban, hanem a megyék eredményeit nagyban befolyásoló beavatkozás-sorozatként. Tervezéséhez így a Fejér Megyei Önkormányzata is inputot szolgáltató Martonvásár Város Önkormányzata számára, illetve Martonvásár város is tekintettel van a stratégiája megvalósítását finanszírozó TOP Plusz Fejér megye felé megfogalmazott elvárásaira.

1.2. Partnerségi akciók és azok tartalma

Az FVS szempontjából meghatározó partnerek bevonása mindvégig biztosított a tervezéstől a fenntartási időszak végéig. Ez kiterjed az egyoldalú tájékoztatáson túl (újság, hirdetőtábla, honlap, blog, Facebook, Twitter) lakossági, vállalkozói, civil szervezeti véleményei kikérésére személyes egyeztetés, közmeghallgatás, fórumok és megbeszélések tartása, írásos véleménynyilvánítás,

kérdőíves lekérdezés és mélyinterjú adatfelvétel formájában. A megbeszélések, fórumok és primer adatgyűjtések kitérnek arra, hogy az önkormányzat partnerei milyen fejlesztéseket szeretnének látni a városban, ezek megvalósítását milyen területeken képzelik el, valamint milyen funkciókat telepítenének és erősítenének a városban.

A tervezés és megvalósítás időszakában a **partnerségi tervezés eszközeinek alkalmazását** mutatja a táblázat.

Partner(ek)	Bevonás módja
Civil szervezetek	rendszeres civil fórum, üzemeltetés
Vállalkozások	rendszeres vállalkozói fórum, üzemeltetés
Tervezők és szakértők	tervezői kommunikációk
Lakosság	lakossági fórum, közmeghallgatás, nyilvános ülések, helyi média, marketingkommunikáció
Hatóságok képviselői	tervezői és projekt megvalósítási kommunikációk
Sportolók	lakossági fórum, közmeghallgatás, nyilvános ülések, helyi média
Turisták	marketingkommunikáció
Hátrányos helyzetű csoportok	lakossági fórum, közmeghallgatás, nyilvános ülések, helyi média
Szomszédos önkormányzatok	településközi koordináció
Kivitelezők, alvállalkozók az egyes projektekben	kivitelezési szerződés, tervezői és műszaki ellenőri kommunikáció, helyszíni bejárás
Közműszolgáltatók	tervezői kommunikációk, egyeztetések, szolgáltató szerződés
Munkavállalók az egyes projektekben vagy a projekteredményekben	munkaszerződés

1. táblázat Partnerek és bevonásuk módja

Az FVS jelenlegi tervezésekor az elképzelések bemutatására több lakossági fórumot, vállalkozói egyeztetést, civil fórumot, tervezői egyeztetést is tartottak az érintettek. Elsődlegesen **kérdőíves adatfelvétel, személyes mélyinterjú megkérdezés, lakossági, civil és vállalkozói párbeszéd (fórum) és településközi egyeztetés** voltak az alkalmazott eszközök. A nyilvánosság biztosítása érdekében a beavatkozások céljairól és pontos terveiről az önkormányzat vezetői és képviselői 2020-tól, az ötlet felmerülésétől kezdve tájékoztatást adtak a helyi *Fórum Martini* ([www.http://martonvasar.hu/news.php?readmore=321](http://martonvasar.hu/news.php?readmore=321)) újságban, amely minden háztartásba eljut, a megyei hírlapban és más nyilvános fórumokon is (pl. Facebook, Twitter). A város honlapjára is felkerültek munkaközi anyagok (www.martonvasar.hu), ahol a véleménynyilvánításnak külön fóruma is működik, továbbá blog-bejegyzésekben is lehet reflektálni. Az elkészült tervet, tervmódosításokat közszemlén meg lehet tekinteni, továbbá nyilvános testületi ülésen, rendezvényeken, közmeghallgatáson, személyes egyeztetések során, a polgármesteri és képviselői fogadóórákon is véleményt lehet nyilvánítani.

Az önkormányzat a megvalósítás időszakában is hangsúlyt kíván fektetni a nyilvánosság biztosítására, s ennek előkészítést már a tervezés során megkezdte. Intézményeivel és partnereivel folyamatosan egyeztet a témában, és a TOP Plusz arculati kézikönyvnek megfelelő kommunikációs csomag alkalmazását tervezi szintén helyi partneri együttműködés alapján. Az intézmények, szervezetek, lakosság közti **partnerség erősítésével az intézmények és szervezetek működése hatékonyabbá válik**, a döntések jobban legitimálhatók, a városmenedzsment érdekérvényesítő képessége is javul. Az FVS tervezése során létrejött együttműködések messzemenően biztosítják a lehetőségét a különböző társadalmi-gazdasági szférákban működő partnerek bevonásának azon kiválasztott szervezeteken

keresztül, amelyek a lehető legszélesebb körű támogatottsággal rendelkeznek jelenleg a városban. A térség településeinek polgármesterei a járási önkormányzati egyeztetési fórumon támogatásukról biztosították a martonvásári FVS kialakítását és az abban foglaltak megvalósítását, fenntartását. A helyi vállalkozók képviselői konkrét felajánlásokat tettek a végrehajtás segítésére és várják a beruházásban való részvétel lehetőségeit a megvalósítást követő javuló bérleti pozíciók, aktivitási, megjelenési lehetőségek kapcsán. A civil szervezetek közösségi programok szervezése és lebonyolítása, valamint konkrét lakossági és társadalmi identitásnövelő segítségnyújtások kapcsán fejezték ki támogató szándékaikat (pl. civil szem működtetése, takarítás, hulladékgyűjtés), amellett, hogy tagságuk és képviselt lakossági csoportjaik bekapcsolódását vállalták és ígérték a közös tevékenységekbe.

1.3. Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban

Az FVS tervezésének, megvalósításának és fenntartásának időszakában a **partnerségi tervezés eszközei alkalmazásának időzítését** mutatja a táblázat.

Partner(ek)	A folyamat mely szakaszában
Civil szervezetek	tervezés, megvalósítás, üzemeltetés és fenntartás
Vállalkozások	tervezés, megvalósítás, üzemeltetés és fenntartás
Tervezők és szakértők	tervezés, megvalósítás
Helyi és térségi lakosság	tervezés, megvalósítás, üzemeltetés és fenntartás
Hatóságok képviselői	tervezés, megvalósítás
Sportolók	tervezés, megvalósítás
Turisták	tervezés, üzemeltetés és fenntartás
Hátrányos helyzetű csoportok	megvalósítás
Szomszédos önkormányzatok	tervezés
Kivitelezők, alvállalkozók az egyes projektekben	megvalósítás
Közműszolgáltatók	tervezés, megvalósítás, üzemeltetés és fenntartás
Munkavállalók az egyes projektekben vagy a projekteredményekben	üzemeltetés és fenntartás

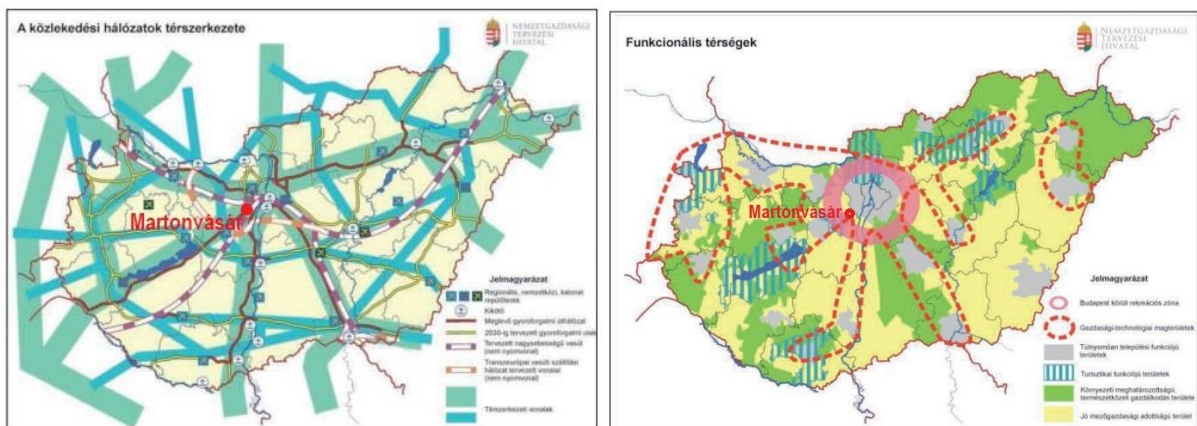
2. táblázat Partnerek és a bevonásuk időzítése

2. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

2.1. Helyzetfeltárás

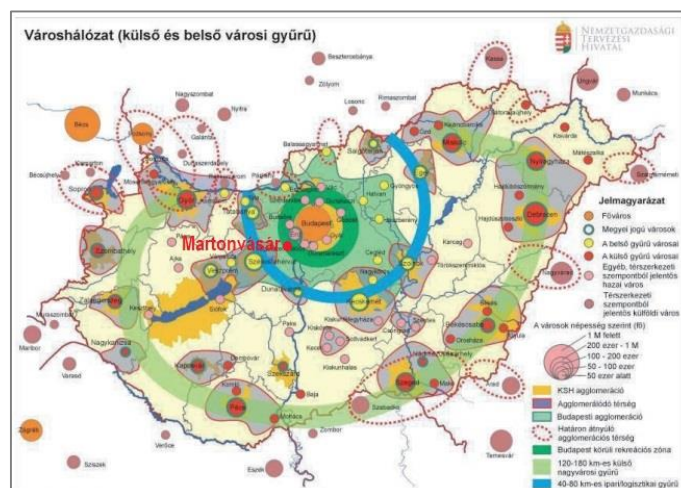
2.1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Martonvásár az országos szinten meghatározó Budapest – Székesfehérvár közlekedési tengelyen, illetve tágabban a V. számú Helsinki folyosó (Trieszt – Budapest – Kijev) mentén fekszik (1. ábra). A Budapest – Székesfehérvár – (Veszprém / Balaton) tengely egyben az ország egyik kiemelkedően fontos gazdasági térsége, növekedési tengelye is (2. ábra). Martonvásár ennek a tengelynek körülbelül a közepén helyezkedik el, már kívül a Budapestet körülvevő (szinte) egybefüggő elővárosi / agglomerációs gyűrűn, de még nem a fővárost tágabban körülölelő közép (és részben nagy-) városi / ipari logisztika gyűrű (Tatabánya – Székesfehérvár – Dunaújváros – Kecskemét – Szolnok – Eger – Salgótarján) részeként (3. ábra).

1-2. ábra: Martonvásár pozíciója az ország közlekedési és funkcionális térszerkezetében.

Forrás: OFTK 46. ill. 34. ábra alapján saját szerkesztés.

3. ábra: Martonvásár pozíciója az ország városhálózati térszerkezetében.

Forrás: OFTK 39. ábra alapján saját szerkesztés.

Nagyvárosokhoz viszonyított köztes pozícióját egy egyre inkább összefüggő szuburbán zónában foglalja el. (Kis)térségi szervező hatást azonban nem elsősorban a fentebb leírt délnyugat – északkelet irányú tengely mentén tud kifejeíteni (hiszen Budapest és Székesfehérvár térszervező erejével nem veheti fel a versenyt, és Érd közelsége is meghatározó), hanem az erre merőleges, (kis)térségi jelentőségű közlekedési tengelyek, azaz a Váli-völgyben és a Szent László-patak völgyében haladó utak mentén (4. ábra).

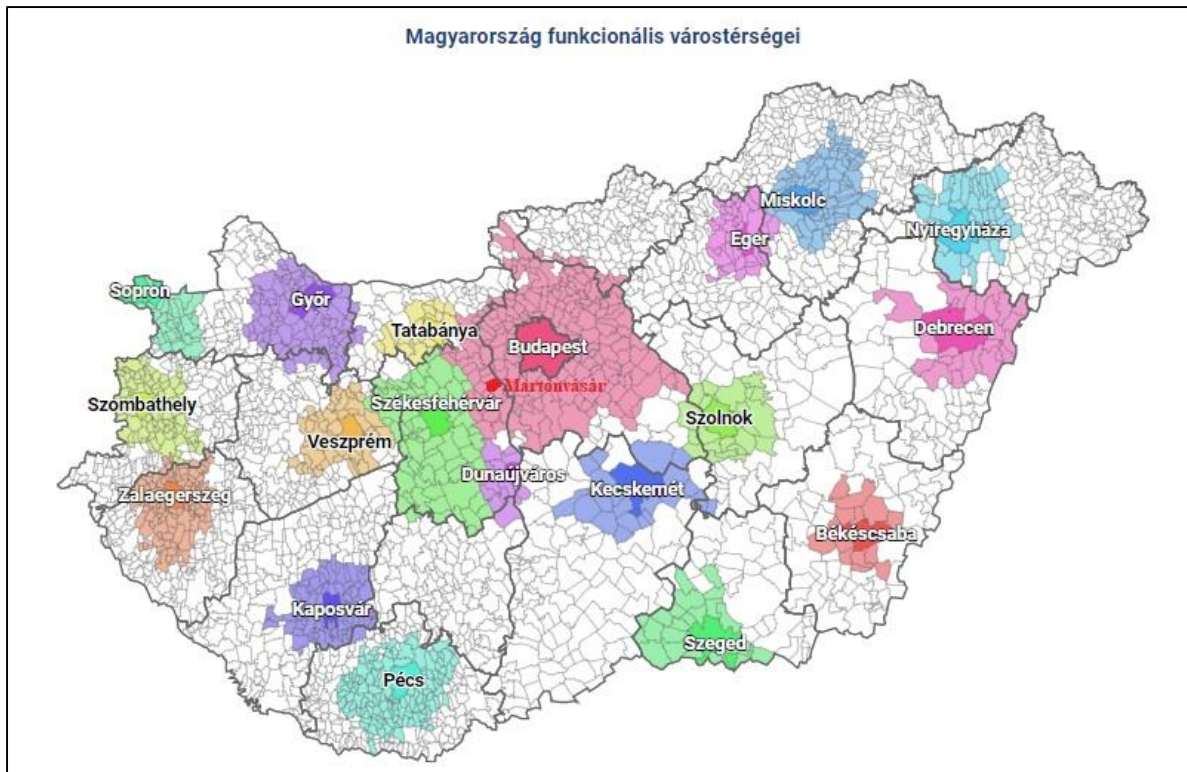

4. ábra: Martonvásár (kis)térségi térszervező szerepe.

Forrás: saját szerkesztés (Alaptérkép: Open Street Map).

A város Közép-Dunántúl régióhoz tartozik, de annak a legszélén, közvetlenül Közép-Magyarország régióval határosan helyezkedik el (Fejér megye és Pest megye határán). Területfejlesztési szempontból tehát konvergencia régióba esik. Valójában azonban az ilyen besorolású területek közül az egyik legfejlettebb, gazdaságilag legerősebb térség része. Ez a kettősség kedvező adottság lehet a befektetők szemében, hiszen az infrastrukturális háttér és a gazdasági környezet kiemelkedően jó, de a lehívható támogatások jelentősebbek, mint a fejlett régiók esetében.

Fejér megye 17 városából népesség alapján csak a 12. helyet foglalja el, a járásszékhelyek közül a legkisebb. A KSH Népszámlálásból továbbvezetett adatai alapján állandó népessége 2021. végén 5824 fő volt. A városi címet 2005-ben nyerte el, ténylegesen városi funkciói a 2010-es évektől kezdtek kialakulni, amiben nagy szerepe volt annak, hogy 2012. január 1-jén ide helyezték át az Ercsi kistérség székhelyét, majd a 2013. január 1-jétől újonnan kialakított járási rendszerben is székhely szerephez jutott. Fejlődésének köszönhetően ma már funkcionálisan ellátja a környező településeket, melyek nemcsak közigazgatási szempontból tartoznak vonzáskörzetébe, hanem – a település méretéhez viszonyítva – sokrétű és egyre szélesebb körű kereskedelmi és egyéb szolgáltatásait is igénybe veszik.

5. ábra: Martonvásár helye a budapesti funkcionális várostérségben.

Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_urban_audit alapján saját szerkesztés

Mivel Martonvásár maga is a Pest megye határain túl nyúló budapesti funkcionális várostérség része (5. ábra), méreténél és szerepköreinek fogva nem rendelkezik önálló várostérséggel. Ugyanakkor szűkebb környezete (kis)térségi központjaként funkcionál, szolgáltatásaival ellátja a Martonvásári járás településeinek döntő többségét.

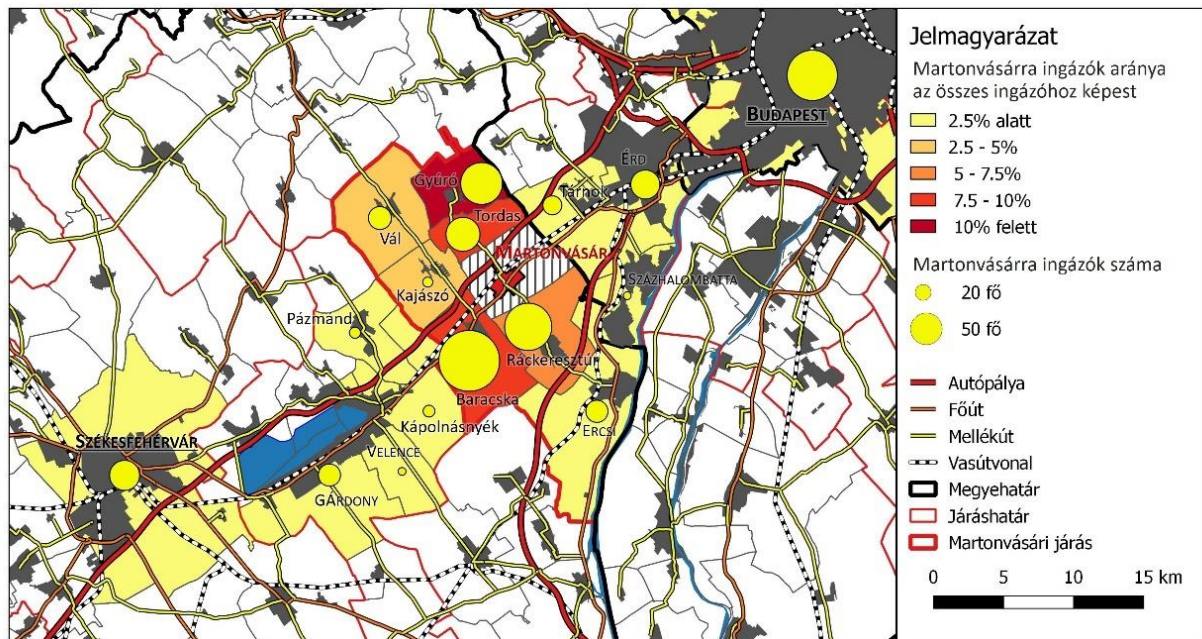
„Vonzáskörzete” a járás községi jogállású településeire terjed ki (Baracska, Gyúró, Kajászó, Tordas, Vál és részlegesen Ráckeresztúr), ezek relatíve csekély száma abból is ered, hogy a Martonvásári járás területe (277 km²) és településeinek száma (8 db) alapján Fejér megye legkisebb járása, de népessége alapján is a második legkisebb (2020-ban 27326 fő).

Közvetlen térségén – a járás, sőt a megye határain is – túlnyúló funkciói, szolgáltatásai az agrárkutatás terén (ELKH ATK), illetve kulturális- és muzeális intézményeinek köszönhetően vannak (Agroverzum, Beethoven Emlékmúzeum, Kastélypark, Óvodamúzeum, illetve a Brunszvik–Beethoven Közösségi Ház és Könyvtár).

Martonvásár a budapesti funkcionális várostérség részeként maga is ingázótelepülés, a 2011-es népszámlálási adatok alapján a foglalkoztatottnak mintegy két harmada más településen dolgozott (elsősorban Budapesten, de Székesfehérvár és Érd irányába is számottevő az ingázás). Az utóbbi években tovább erősödő szuburbanizációs folyamatok következtében napjainkra valószínűleg az eljárók javára billent tovább a mérleg.

Ennek ellenére a város szűkebb környezete munkaerőpiaci vonzásközpontjának is tekinthető, az ingázók számát majdnem elérte a (helyben lakó és beingázó) helyben foglalkoztatottak száma.

Elsősorban saját járása településeiről fogad munkavállalókat,¹ de az M7-es autópálya és a 30a vasútvonal menti további településekről is érkeznek ingázók (6. ábra).

6. ábra: Martonvásárra irányuló ingázás (legalább 10 ingázót adó települések).

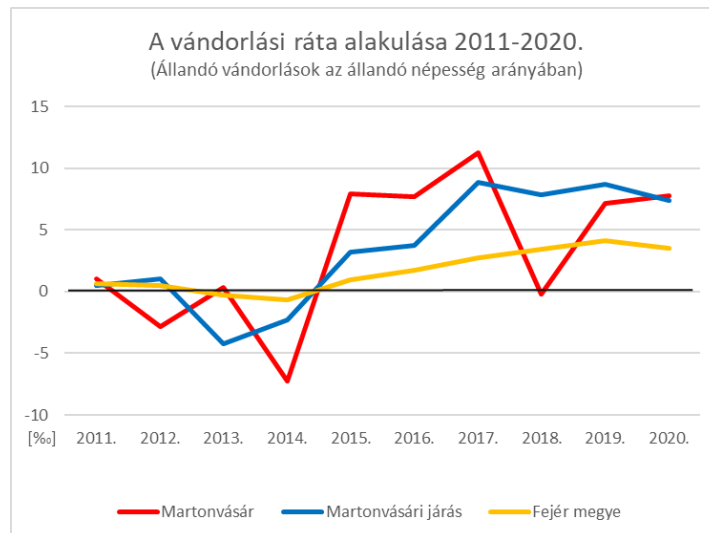
Forrás: KSH Népszámlálás 2011. ingázási adatai alapján saját szerkesztés.

Martonvásár az országos trendekkel ellentétben, de az agglomerációk, funkcionális városregiók kedvezőbb adottságú részeihez hasonlóan a – bevándorlásnak köszönhetően – növekvő népességű települések közé tartozik. Igaz a tudatos településpolitikának köszönhetően csak enyhén gyarapszik lakosainak száma. Míg 2011-2015 között inkább elvándorlás jellemezte, azóta az évek többségében vándorlási nyereséget könyvelhetett el. A járás településeinek összességét tekintve a trendek hasonlóak, de összességében csekélyebb a vándorlási görbe hullámmása (7. ábra). (Míg a kisebb települések közül néhánynak a vándorlási rátája egyes években akár 25 ezrelék környékére is felugrott, addig a járás legnagyobb települése, Ercsi vándorlási mérlege kifejezetten kedvezőtlenül alakult az elmúlt 10 évben, konstans elvándorlás jellemezte.) Az ideiglenes vándorlásokból további nyeresége van Martonvásárnak, lakosságárányosan többen létesítenek ideiglenes lakcímet a városban, mint a járásban. Ezt indokolhatja, hogy több a munkalehetőség, mint a járás községi jogállású településein.²

2020-tól kezdve a – Covid járvány miatt is – felerősödő szuburbanizációs folyamatok következtében valószínűsíthetőleg ismét megugrik a vándorlási nyereség mértéke.

¹ Az ingázásra vonatkozó számszerű adatokat ld. a 2.2.1 fejezetben.

² KSH Tájékoztatói adatbázis. Éves településstatisztikai adatok 2020-as településszerkezetben.

7. ábra: Martonvásár és a Martonvásári járás állandó vándorlási rátája 2011-2020 között.

Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis alapján saját szerkesztés.

2.1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

2.1.2.1. Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozatával fogadta el a Nemzeti fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK), amely az ország hosszú távú fejlesztéspolitikai céljait és elveit határozza meg. Az OFTK a 2014-2020-as európai uniós tervezési ciklus lezárulta után, a 2021-2027-es ciklus során is meghatározó dokumentum. A 2030-ra meghatározott jövőkép elérését átfogó és specifikus célok kijelölése segíti.

Szakpolitikákban érvényesítendő **átfogó** és *specifikus* célok:

- Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
 - Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság
 - Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
 - Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
 - Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, KFI
 - Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, romaintegráció
 - Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
 - Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme

Területi vonatkozású **átfogó** és *specifikus* célok:

- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet
 - Az ország makroregionális szerepének erősítése
 - Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
 - Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
 - Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
 - Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés

- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Az OFTK szakpolitikákban érvényesítendő specifikus céljai közül Martonvásár számára (a 2.1.7. és 2.1.9. fejezetekben leírt) társadalmi és gazdasági jellemzői alapján a *versenyképes, innovatív gazdaság*, valamint a *kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, KFI* kiemelten relevánsak, de agrárhagyományai miatt az *életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás* egyes beavatkozási területeinek érvényesítése is meghatározó. Természetesen a többi szakpolitikai jellegű specifikus cél megvalósítása is fontos a kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődés érdekében.

A területi vonatkozású specifikus célok közül a *többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat* megvalósítása során a városhierarchiában alacsonyabban elhelyezkedő kisvárosok szintjének megerősítése is alapvető fontosságú ahhoz, hogy a többszintű településhálózati kapcsolatok kiegyensúlyozott működtetése, illetve a városhálózati kapcsolatrendszer javítása, a térszerkezet funkcionális fejlesztése megvalósulhasson. Martonvásár, mint Fejér megye egyik járásszékhely szerepkörű városa, a megye északkeleti részének városias(odó), közvetlen környezetét – azaz járásának településeit – szervező központja, és mint a folyamatosan bővülő budapesti funkcionális várostérség külső övezetének pozícióját kereső kisvárosa, különösen is érintett e cél kapcsán. Mind Budapest, mind Székesfehérvár térségközponti és térszervező szerepének tovább gyűrűző hatása kedvezően hathat a város fejlődésére. A fentnevezett célhoz kapcsolódó beavatkozási területek közül a *városok sajátos gazdasági profillal történő fejlesztése* lehet kiemelten fontos Martonvásár számára, a város adottságaira és hagyományaira építve.

Martonvásárt (és az egész járást) az OFTK a vidékies térségek közé sorolja (a népsűrűség alacsonyabb, mint 120 fő /km²), ugyanakkor a főváros tágabb, egyre inkább urbanizálódó funkcionális térségének része, és jogállása szerint is városi jogállású település (tehát a gyakorlatban egyre kevésbé tekinthető vidéki térségnek). Akár vidékies, akár urbánus térségnek tekintjük, a *népességeltartó képesség növelése* meghatározó számára.

Hasonlóképpen nem tartozik az ország hátrányos helyzetű térségei közé sem, de a *gazdaságösztönzés* mint cél és a *nagyvárosok körül tudásintenzív, innováció-orientált befektetési zónák kialakítása*, mint ehhez kapcsolódó beavatkozási terület közvetlenül érinti a település további fejlődését.

Mint egyre inkább dinamizálódó településnek, városi funkciói kiteljesítéséhez nem elhanyagolható az *összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása* cél jegyében a közlekedési struktúrák további fejlesztése (például a transzverzális kapcsolatok erősítése).

AZ OFTK szerint Fejér megye kedvező pozíciójú megye, bár belső megosztottság jellemzi (északi és déli része között jelentős társadalmi, gazdasági különbségek mutatkoznak). Martonvásár a megye kedvezőbb adottságú északi részén található. Az OFTK-ban Fejér megyére vonatkozóan megfogalmazott fejlesztési irányok közül az alábbiak relevánsak Martonvásár esetében:

- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; ... a természeti értékek megóvása.
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések...

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció horizontális szempontjai és alapelvei:

- 1) Befogadás – társadalmi felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtése
- 2) Fenntartható fejlődés – fenntartható növekedés
- 3) Értékmegőrzés és intelligens növekedés

2.1.2.2. Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció 2030

A Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 45/2021. (III. 31.), és 46/2021. (III. 31.) önkormányzati határozataival elfogadásra kerültek az alábbi területfejlesztési dokumentumok:

- Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció 2030
- "Szent István Fejlesztési Program" Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027.

A megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere szorosan illeszkedik az OFTK-ban megfogalmazott célrendszerhez.

Átfogó célok (2013-2030) és stratégiai célok (2021-2027):

- I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség
 - I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése
 - I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése
 - I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye
- II. Élhető megye és települések
 - II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése
 - II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, zöldebb Fejér megye
- III. Innovatív és fejlődő gazdaság
 - III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye
 - III.2 Gazdasági környezet fejlesztése

Területi célok (2021-2027):

- T.1 Fenntartható városok
- T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)
- T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések

Martonvásár fejlesztését közvetve az összes átfogó és stratégiai cél érint(het)i, a közvetlen hatással levők közül pedig ez esetben is az *innovatív és fejlődő gazdaság* átfogó célt érdemes kiemelni, amelyhez jól igazodnak a város gazdaságfejlesztési elképzelései.

A területi célok közül kettő, egy városfejlesztési (T.1) és egy turizmusfejlesztési (T.3) érinti közvetlenül Martonvásárt.

Országos szintű területfejlesztési cél a policentrikus városhálózat megteremtése, Fejér megye pedig előremutató módon a városhierarchia alacsonyabb szintjein levő járásközpontokat is a fenntartható városfejlesztés letéteményeseinek tekinti. Ugyanakkor e kisebb városok – köztük Martonvásár – térszervező erejének növelése, térségi húzó hatást elősegítő kiegyensúlyozott fejlesztése figyelmet és koncentrált támogatást igényel.

A természeti, kulturális és történelmi örökségre épülő turizmusfejlesztés célja, hogy Fejér megye ne csak a főváros és a Balaton közti folyosó legyen, hanem hálózatba szervezett, saját turisztikai

desztinációkat is kínáljon. Ez a térségben élők munkához jutását és a térség jövedelemtermelését is elősegítené. Martonvásár – adottságainak és már elkészült beruházásainak köszönhetően – a potenciális zászlóshajók közé tartozhat. A területi cél része az épített és természeti környezet fenntartható fejlesztése, illetve a kerékpárutak fejlesztésének előmozdítása is, melyek különösen is relevánsak a város esetében, és találkoznak is annak saját településfejlesztési elképzeléseivel.

Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció horizontális elvei és céljai:

- 1) Város – vidék együttműködésének erősítése
- 2) A fejlesztési programok hatékonyságának növelése
- 3) Fenntarthatóság
- 4) Esélyegyenlőség
- 5) Foglalkoztatás növelése
- 6) A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése

2.1.2.3. Pannónia Szíve Turizmusfejlesztési Koncepció

Martonvásár fejlődésére hatással van a Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács (VVVTFT) működése és a Pannónia Szíve Program megvalósulása is. Ezek az együttműködések elsősorban a térségi turizmus fellendítésére, minőségi megújítására, a turisztikai kitörési pontok megtalálása, az erőforrások hatékonyabb kihasználása irányulnak, viszont terület- és településfejlesztő hatást olykor csak közvetetten, áttételesen fejtenek ki. A Pannónia Szíve Programnak Martonvásár az egyik mozgatója, zászlóshajója (Bicskével és Vállal összefogva hozta létre az együttműködést 2015-ben). A Pannónia Szíve Turizmusfejlesztési Koncepció 2017-ben készült el. A térségi turisztikai együttműködésnek 22 település a tagja, a Váli-völgy és a Szent László-völgy települései, velencei-tavi és a Vértes délkeleti előterében található települések.

A koncepció **átfogó célja**:

- A térség helyi értékeken alapuló, nemzetközi szintű turisztikai célponttá fejlesztése (a turisztikai láthatóság javítása, a látogatószám növelése).

Az átfogó cél megvalósulását segítő *specifikus célok*:

- A helyi értékek megőrzése (a helyi kulturális és turisztikai potenciál összegyűjtése és rendszerbe foglalása);
- A helyi értékek láthatóvá tétele (az adottságok turisztikai attrakciókká válása: ismertté, elérhetővé és eladhatóvá válása);
- A helyi értékek felhasználása a fejlődésben (a programok és attrakciók továbbfejlesztése, hálózattá vagy csomaggá szervezése).

A célok megvalósítását az alábbi intézkedéscsoportok szolgálják:

- Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása;
- Kulturális fejlesztések megvalósítása;
- Rekreációhoz és sporthoz kapcsolódó fejlesztések megvalósítása.

A Pannónia Szíve Turizmusfejlesztési Koncepció Martonvásár fejlődését közvetlenül befolyásoló fejlesztési elképzelései:

- Brunszvik-kastély felújítása
 - a Pannónia Szíve térségben található kastélyok fejlesztésére irányuló *hálózatos projekt* elemeként agrártudományi látogatóközpont létrehozása) – megvalósult;
- Dreher sörkultúra bemutatása
 - *hálózatos projekt*, a sörgyártás folyamatának interaktív bemutatása, tematikus útvonal kialakítása Martonvásár, Tordas, Vál – egykor Dreher birtokban levő kastélyok – érintésével;
- Beethoven-kultusz bemutatása a Brunszvik-kastélyban
 - kiállítás továbbfejlesztése, bekapcsolása térségi kulturális turisztikai hálózatba – megvalósult;
- Erdei iskola fejlesztése és ifjúsági park létrehozása
 - rekreációra, aktív kikapcsolódásra irányuló külső és helyi igények kiszolgálása a martonvásári közjóléti erdő 21 hektáros területén;
- Smart City – Smart Region projekt
 - a 157 ha-os ipari park jelentős részén (70 ha) – az MVM közreműködésével – egy nagyméretű naperőmű megvalósítása (25-32 MW) és a Smart Innovációk Központ létrehozása annak érdekében, hogy a város a térség innovációs központjává váljon;
- Nemzeti Innovációs és Ipari Park
 - a 157 ha-os ipari parkba – a NIPÜF Zrt. és a HIPA közreműködésével – vállalkozások betelepítése (87 ha), a gazdasági funkció megerősítése, a gazdaságszerkezet diverzifikálása.

2.1.2.4. Martonvásár fejlődését befolyásoló további térségi együttműködések és dokumentumaik

- Szent László-völgye Többcélú Kistérségi Társulás;
- Völgy Vidék Közösség LEADER HACS.

A **Völgy Vidék Helyi Fejlesztési Stratégia** a 2014-2020 közötti programozási időszakra készült, a Partnerségi Megállapodás, a Vidékfejlesztési Program és a LEADER céljainak térségi szintű támogatása és megvalósítása érdekében. Bár az előző tervezési ciklusra vonatkozó dokumentum, célrendszerének ismertetése releváns Martonvásár fejlődése szempontjából.

A Völgy Vidék jövőképe, hogy ismert, erős identitással bíró vonzó szabadidős desztináció és kultúrtájja, családbarát, egészséges és erős közösségekből álló lakóhelyé, kreatív térségi és helyi termékeket, szolgáltatásokat előállító környezeté, gazdaságilag és társadalmilag tudatosan és folyamatosan fejlődő térséggé válik. Ennek megvalósulását szolgálják az alábbi **átfogó célok**:

- I. A helyben történő értékteremtés és foglalkoztatás növelése a térségi és helyi gazdaság stratégiai kitörési pontok mentén történő kreatív és innovatív fejlesztésével (a helyi termékek, a feldolgozóipar, a kreatív szolgáltatások és fogyasztói közösségek együttműködésével, valamint a turizmus, a kulturális és szabadidő gazdaság hálózatos és fenntartható fejlesztésével);
- II. Közösségi beruházás az életminőség, az élhetőség, a jól-lét és a környezeti fenntarthatóság fokozása érdekében;

- III. Identitásukban, szolgálatukban erősödő és együttműködő Völgy Vidék térségi és helyi közösségek és közösségi szolgáltatások
(erősödő térségi és helyi identitás és együttműködés, a társadalmi felelősségvállalás, az egyenlő esélyek, a szegénység elleni küzdelem, a testi és lelki egészség, valamint a bővülő közösségi együttműködések fokozása érdekében).

Az átfogó célok elérését lehetővé tevő *specifikus célok* a következők:

- 1) Identitásában és önazonosságában erősödő Völgy Vidék
(a térségi szereplők térségi identitásának és hálózati együttműködésének erősítését szolgáló és erre épülő integrált térségi kulcsfejlesztések, programok, projektek megvalósítása);
- 2) Bővülő térségi – helyi kreatív és szabadidőgazdaság a Völgy Vidéken
(a térségi és helyi gazdaság, vállalkozások, szolgáltatások, termékek exkluzív és minőségi, kreatív és innovatív, fenntartható kisléptékű fejlesztése);
- 3) Növekvő életminőség és jól-lét a Völgy Vidéken;
(az életminőség, a jól-lét javítása és a környezeti fenntarthatóság növelése);
- 4) Teremtő és szolgáló kisközösségek a Völgy Vidéken
(közösségi együttműködések és közösségi szolgáltatások fejlesztése).

A helyi gazdaság értékteremtő, kreatív és innovatív fejlesztése, illetve a társadalmi jól-lét, környezeti fenntarthatóság jelentőségét sem háttérbe szorítva, e térségi együttműködés legfontosabb eleme az érintett települések valós, hatékony és tartós összefogásának, a helyi identitásra épülő működő közösségeknek a kialakítása és megerősítése lehet. Ebben Martonvásárnak, mint közvetlen térségét szervező kisvárosnak kiemelt szerep kell, hogy jusson.

A Völgy Vidék Helyi Fejlesztési Stratégia horizontális elvei és szempontjai:

- Esélyegyenlőség
- Környezeti fenntarthatóság
- Integrált és innovatív elemek és elve

2.1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

2.1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT)

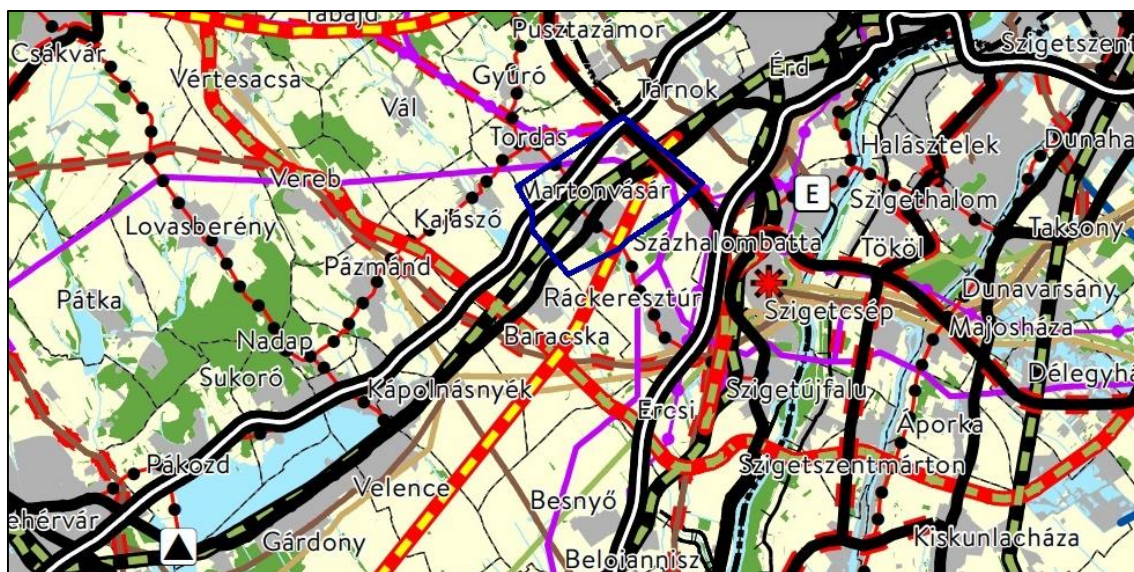
A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény területrendezési terveket érintő fejezetei 2019. március 15-től hatályosak.

Az ország szerkezeti tervében Martonvásár város beépített területe települési térségként szerepel, be nem épített területeinek zöme mezőgazdasági térségként. A belterülettől északnyugatra és délre, a Szent László-patak mentén található területek erdőgazdálkodási térség kategóriába lettek besorolva.

A település területét a műszaki infrastruktúrahálózat számos eleme érinti, melyek az alábbiak:

- A közlekedési hálózatok és egyedi építmények:
 - Meglévő gyorsforgalmi út: M7 autópálya ill. M6 a szomszédos Ráckeresztúr területén;
 - (Tervezett gyorsforgalmi út: nem érinti Martonvásárt);
 - Meglévő főút: 7-es számú országos főútvonal;
 - Tervezett főút: Martonvásár külterületének északkeleti részét érinti a leendő M100-as autópályát folytatásaként kiépítendő haránt irányú elkerülő út, mely a budapesti várostérség külső övezetében halad Bicske – Százhalombatta – Dabas nyomvonalon;

- Meglévő országos törzshálózati vasúti pálya: 30a vasútvonal;
- (Tervezett országos törzshálózati vasúti pálya: V0 nyomvonal, mely a szomszédos Baracska térségében keresztezi a 30a vasútvonalat³);
- Tervezett nagysebességű vasútvonal: Budapest – (Gyékényes –) Trieszt/Velence;
- Országos kerékpárútvonal: az Etyek – Ercsi kerékpárút áthalad a településen, a Budapest – Balaton kerékpárút pedig a szomszédos Tordast érinti.
- Energetikai hálózatok és egyedi építmények:
 - 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő és tervezett is).
- (Vízi létesítmények és hulladékgazdálkodási létesítmények nem érintik a város területét és a szomszédos településeket sem.)

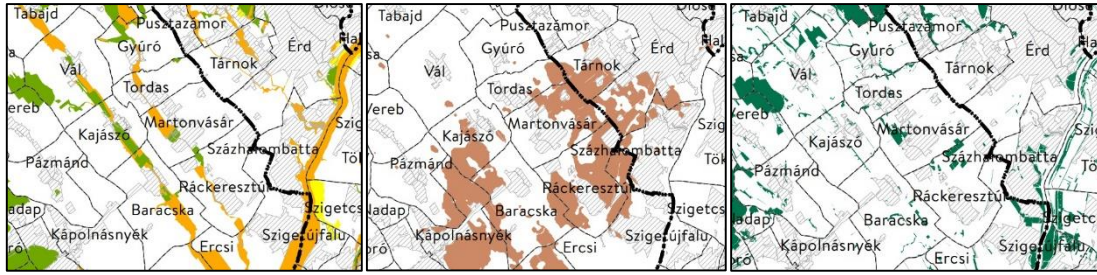

8. ábra: Martonvásár területe az Országos Területrendezési Terv kivágatán.

Az Országos Területrendezési tervben megnevezett és lehatárolt övezetek közül:

- Az ökológiai hálózat magterületének övezetébe tartozik a Brunsvik-kastély parkja, és a Szent László-patak menti vizes élőhelyek Martonvásár és Ráckeresztúr (Szentlászlópuszta) területén, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetébe pedig további szakaszok a Szent László-patak mentén.
- A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetébe lett besorolva a település külterületének északkeleti, keleti része.
- Az erdők övezetébe a Brunsvik-kastély parkjának folytatásában, a vasúton túl található terület („Parkerdő”) tartozik.
- (Martonvásár nem tartozik sem a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett, sem a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések közé.)

³ 2011-ben a lehetséges nyomvonalváltozatokról készült környezeti tanulmány alapján a Komárom–Bicske–Ercsi–Albertirsa–Cegléd–Szolnok nyomvonalat választották ki, de amikor 2022. áprilisában ismét napirendre került a vasútvonal megépítése, akkor a Szolnok–Kecskemét–Székesfehérvár–Győr irányú összeköttetés került előtérbe. Az utóbbi nyomvonal Martonvásár közigazgatási területétől jóval tovább halad el.

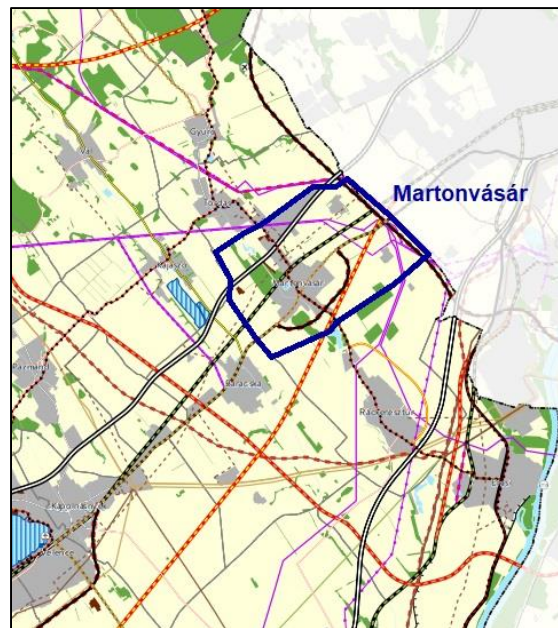

9. ábra: (1) Ökológiai hálózat övezetei; (2) kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, (3) erdők övezete Martonvásár környékén az Országos Területrendezési Terv szerint.

2.1.3.2. Fejér Megye Területrendezési Terve (FmTrT)

Fejér Megye Területrendezési Tervét a Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2020. (II.28.) rendelete fogadta el, 2020. március 29-től hatályos.

A megye szerkezeti terve területfelhasználási kategóriák, valamint infrastrukturális hálózatok és egyedi építmények terén illeszkedik az országos szerkezeti tervhez. (Kiegészítő elemként jelenik meg rajta a várost délről körülölelő elkerülő út, mint tervezett főút. Ez megvalósulása esetén a 7-es út okozta forgalmi terhelést csökkentené jelentős mértékben a település belterületén.)

10. ábra: Martonvásár területe Fejér Megye Területrendezési Tervének kivágatán.

A Fejér Megye Területrendezési Tervében lehatárolt övezetek közül érintik Martonvásár területét:

- Erdők övezete és az erdőtelepítésre javasolt terület övezete;
- Vízhősziget-védelmi terület övezete;
- Rendszeresen belvízjárta terület övezete;
- Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett települések;
- Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete;
- Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet által érintett települések;
- Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet által érintett települések;
- Kulturális örökségi-történelmi fejlesztési övezet által érintett települések.

(További övezetek, amelyek nem érintik a várost:

- Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezete által érintett települések;
- Felzárkóztatandó belső periféria övezete által érintett települések;
- Majorsági térség övezete által érintett települések;
- Ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett települések;
- Karsztvízszint emelkedésével érintett terület övezete által érintett települések.)

2.1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Martonvásár fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Martonvásár közigazgatási területe 6 településsel határos, melyek a következők: Tordas, Kajászó, Baracska, Ráckeresztúr, Érd, Tárnok. Utóbbi kettőtől nemcsak településhatár, de egyben megyehatár is elválasztja.

A szomszédos települések településrendezési eszközei a közelmúltban (2018 óta) frissítve, szükség szerint módosítva lettek.

Martonvásár külterülete délnyugati és északkeleti határvonalának mindkét oldalán beépítésre nem szánt, általános mezőgazdasági terület helyezkednek el, illetve sok szakaszon véderdő besorolású erdősáv található magán a határvonalon. Az ezekben az irányokban szomszédos Kajászó és Baracska, illetve Érd és Tárnok településszerkezeti terveinek (vagy egyéb településrendezési eszközeinek) módosításai nincsenek hatással Martonvásár fejlesztésére, mivel a változtatások jellemzően távolabb, az adott települések saját belterületeinek közelében fejt(het)ik ki hatásukat.

Az északi irányból szomszédos Tordas területén közvetlenül a közigazgatási határ mentén, a Martonvásárról a településre (és tovább Gyúróra) vezető 81108-as út melletti részen került kijelölésre egy 10,5 ha kiterjedésű gazdasági (kereskedelmi-szolgáltató besorolású) terület, amely korábban általános mezőgazdasági besorolású volt.⁴ Ez a terület közvetlenül illeszkedik a Martonvásár közigazgatási területén az M7 autópálya-lehajtótól északra kijelölt kereskedelmi-szolgáltató funkciójú gazdasági területhez (tervezett ipari park, InPark). Egységes, közös irányba mutató fejlesztést tesz lehetővé a településszerkezeti tervek összehangoltsága. (A közös határszakasz többi részén általános és kertes mezőgazdasági területek, valamint gazdasági és védelmi erdőterületek helyezkednek el, ezek kapcsán sem merül fel konfliktusforrás.)

A délről szomszédos Ráckeresztúr irányában szintén zömmel általános mezőgazdasági területek és erdőterületek fekszenek a határon. Változtatás a Szent László-patak menti nádas, vizes élőhelyek vonatkozásában történt Martonvásár és Ráckeresztúr⁵ esetében is, melynek oka, hogy az érintett részek az Országos Területrendezési Terv szerint az országos ökológiai hálózat magterületének övezetébe esnek, így a jogszabály értelmében természetközeli terület besorolásba kerültek át. Ebben az esetben is összehangolt változtatásról van szó, Martonvásár fejlődését nem befolyásolja, ugyanakkor a természeti értékek védelmével a környezeti fenntarthatóságot elősegíti.

⁴ Tordas község Önkormányzat Képviselő-testületének 123/2018. (XI.12.) határozata a településszerkezeti tervről.

⁵ Ráckeresztúr község Önkormányzat Képviselő-testületének 198/2019. (IV. 30.) határozata Ráckeresztúr teljes területére vonatkozó új településszerkezeti terv elfogadásáról.

2.1.5. Hatályos településfejlesztési döntések

2.1.5.1. A hatályos településfejlesztési koncepció és integrált településfejlesztési stratégia megállapításai

2.1.5.1.1. Településfejlesztési Koncepció (Dreher Jenő Városfejlesztési Program – 2012.)

Martonvásár településfejlesztési koncepciója 2012-ben készült el a Dreher Jenő Városfejlesztési Program (DJVP) keretében. A város képviselő-testülete, a Városfejlesztési és Üzemeltetési Bizottság, valamint Pénzügyi és Gazdaságfejlesztési Bizottság 223/2012. (XII.18.) Ktsz. határozatában fogadta el a településfejlesztési koncepciót.

A koncepcióban négyféle **jövőképet** alkotó elemet határoz meg a település a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan:

- „Beethoven Városa”:
- „Élhető Kisváros”,
- „Közösségi Város”,
- „Zöld Város”,

valamint egy jövőkép elemet a térségi szerepére vonatkozóan:

- „Lehetőségek Városa”.

Cél az élhető kisváros megteremtése, középpontban a lakókönyezettel, egy élő belvárossal, ahol jól működő közösségek és szolgáltatások, a Beethoven, Brunszvik és Dreher hagyatéokra épülő fejlesztések várják az ide látogatókat és állnak a helyiek rendelkezésére.

A koncepció megfogalmazza a település fejlesztését szolgáló átfogó célokon belül az egyes ágazatokra vonatkozó részcélokat, valamint meghatározza, hogy az egyes részcélok mely akcióterületeken belül valósíthatók meg.

A településfejlesztés irányainak kijelöléséért, az előrehaladás ellenőrzéséért Martonvásár Önkormányzatának képviselő-testülete felel, az operatív végrehajtásban a Polgármesteri Hivatal, az önkormányzat intézményei és cégei látják el feladatukat.

Martonvásáron a városfejlesztésnek a következő három **horizontális alapelvet** kell követnie:

- Hosszú távú és fenntartható fejlődési irány kijelölése a város (és térség) számára, mely elsősorban megújuló energiaforrások alkalmazásával lehetőséget nyújt az energetikai és gazdasági részleges önállóság elérésére az ökológiai egyensúly megtartása mellett.
- Az együttműködések megteremtése az önkormányzat, a civil szféra, a vállalkozások és további partnerek között olyan módon, hogy ez a település fejlődését munkahelyteremtéssel, közösségépítéssel, hálózatosodással segítse.
- Az értékmegőrzés erősítése a leltárba vett örökség megóvása mellett, az adottságokat jobban kiaknázva, fenntartható módon, az együttműködések szélesítése mellett fejlesztve.

A település fejlesztését szolgáló **átfogó célok**:

- Erős és együttműködő helyi társadalom kialakulása, a humán erőforrások fejlesztése és kiaknázása.
- A gazdaság és a turizmus fejlesztése a helyi adottságokra és értékekre alapozva.
- A területhasználat optimalizálása, belvárosi, városközponti és gazdasági-ipari környezetben történő fejlesztések lehetőségének megteremtése. A városarculat formálása az igényes és

egységes megjelenés kialakítása céljából. Az épített és táji értékek védelmének és megfelelő hasznosításának biztosítása.

- Táj- és környezetvédelem, zöldfelületek, környezetgazdálkodás előtérbe helyezése - a környezet megóvása és fejlesztése a szabályozások és a társadalmi szemléletformálás eszközeivel.
- A közlekedési és a közmű infrastruktúra, az önkormányzati tulajdonú ingatlanok, intézményi infrastruktúra fenntartható fejlesztése a XXI. század elvárásainak megfelelően.

A településfejlesztési koncepció 11 városrészt határolt le (11. ábra):

1. Városcsözpont	5. „Északi” településrész	8. Brunszvik kastély parkja
2. „Budai” településrész	6. „Szent László” lakópark településrész	9. Orbánhegy
3. „Keleti” településrész	7. „Vasút melletti” lakópark településrész ⁶	10. Erdőhát
4. „Fehérvári” településrész		11. Kismarton

11. ábra: Martonvásár város településrészei.

Forrás: DJVP – Településfejlesztési Koncepció (2012).

⁶ Csak tervezett településrész volt, területe jelenleg már más funkcióra (keres., szolgáltatás) van kijelölve.

Akcióterületként az (1.) Városközpont lett kijelölve, mert ez az a terület, ahol az önkormányzatnak közvetlen befolyása van a fejlesztésekre. Szegregátumot a településen nem lehet lehatárolni, csak két kisebb szegregációval veszélyeztetett terület található (Temető menti lakókörnyezet és Kismartoni lakókörnyezet), ám ezek lakosság száma, mérete, helyzete nem indokolta az akcióterületként való kijelölést.

Az átfogó fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre:

Átfogó cél	Érintett településrész
Humán erőforrások – helyi társadalom Gazdaság, turizmus	<ul style="list-style-type: none"> • A település egésze (a helyi lakosság minél szélesebb részvétele mellett). • Városközpont (kulturális-turisztikai fejlesztések és szolgáltatásbővítés); • Lakóterületek (ingatlanfejlesztések); • Ipari-gazdasági területek (<i>befektetések ösztönzése</i>); • Mezőgazdasági területek (vállalkozások támogatása);
Terület-felhasználás, települési arculat, értékvédelem	<ul style="list-style-type: none"> • Város egésze (szabályozások kialakítása, ösztönző – szankcionáló elemek beépítése); • Városközpont (védett értékek fenntartható fejlesztése, közterületek arculatának javítása); • Brunszvik kastély és parkja (védett értékek megóvása, környezet-terhelés csökkentése); • Lakóterületek (utcaképek javítása); • Ipari-gazdasági területek (<i>befektetések ösztönzése</i>).
Táj- és környezetvédelem, zöldfelületek, környezetgazdálkodás	<ul style="list-style-type: none"> • Város egésze (szemléletformáló akciók); • Városközpont (zöldfelületek mennyiségi és minőségi növelése, szabadidős tevékenységek lehetőségének szélesítése); • Brunszvik kastély parkja (védett értékek, környezet megóvása); • Lakóterületek (növénytelepítés, fásítás, megfelelő hulladékgazdálkodás); • Ipari-gazdasági területek (<i>zöld beruházások</i>).
Közlekedési és közmű, közszolgáltatások és intézményi infrastruktúra	<ul style="list-style-type: none"> • Város egésze (közlekedési és közmű infrastruktúra fejlesztése/ karbantartása); • Városközpont (gyalogos övezetek létrehozása, fenntartható intézményfejlesztés).

3. táblázat: Az átfogó fejlesztési célok értelmezése a településrészekre.

Forrás: DJVP – Településfejlesztési Konceptió (2012) alapján saját szerk.

2.1.5.1.2. Integrált Településfejlesztési Stratégia (2015.)

Martonvásár Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015-ben készült el a KDOP-6.2.1/K-13-2014-0002 sz. „Közép-Dunántúli Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” projekt keretében, és a képviselő-testület 169/2015. (IX. 29.) határozatával került jóváhagyásra.

Az ITS célrendszerében megfogalmazott középtávú célok illeszkednek a DJVP jövőképehez és átfogó céljaihoz (4. táblázat). A stratégiai célok legintenzívebben a Városközpont és a Brunszvik kastély parkja településrészekhez kapcsolódnak, de a többi településrész vonatkozásában is jól definiáltak az összefüggések, minden településrészen legalább 2-3 stratégiai cél megvalósítása releváns (5. táblázat).

Átfogó célok

1. Értékmegőrző, élhető városfejlesztés 2. Felelős gazdaságfejlesztés 3. Aktív és összetartó helyi társadalom

Stratégiai célok és beavatkozások

A gazdaság és a turizmus fejlesztése (a helyi adottságokra és értékekre alapozva)	A közlekedési és intézményi infrastruktúra fenntartható fejlesztése	A környezeti és táji értékek megóvása és fejlesztése (a szabályozások és a társadalmi szemléletformálás eszközeivel)	Erős és együttműködő helyi társadalom kialakítása, a humán erőforrások fejlesztése és kiaknázása	A városarculat formálása, az épített értékek védelmének és megfelelő hasznosításának biztosítása, a területhasználat optimalizálása
<ul style="list-style-type: none"> Munkahelyteremtő befektetések, innovatív tevékenységek ösztönzése A település népszerűsítése a Brunszvik – Beethoven – Dreher örökségre építve Széles körű, minőségi rendezvények szervezése Együttműködések kialakítása a helyi szervezetek, vállalkozások, valamint az önkormányzat között Helyi és környékbeli termékek, szolgáltatások népszerűsítése Térségi, települési marketingtevékenység Turisztikai és vendéglátó-ipari szolgáltatások fejlesztése Térségi turisztikai program csomagok kialakítása Gazdasági-ipari területek fejlesztési lehetőségeinek megteremtése 	<ul style="list-style-type: none"> A települési adatok kezelése, digitális nyilvántartása Önkormányzati cégek fenntartható fejlesztése Közfelújítások fejlesztése A Polgármesteri Hivatal lakosságbarát szervezetfejlesztése (ügyfélközpontú szolgáltatás) Gyűjtő funkciójú utak fejlesztése/ karbantartása Lakó- és szolgáltató utcák fejlesztése/ karbantartása Parkolási problémák kezelése Közlekedésbiztonság javítása Gyalogos és kerékpáros infrastruktúra fejlesztése A helyi tömegközlekedés fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> Zöldfelületek megőrzése, növelése, gazdagítása Környezettudatos szemlélet elterjesztése Hulladékgazdálkodás, szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése Levegő minőségének javítása, zajterhelés csökkentése A talaj, a felszíni és a felszín alatti vizek védelme, kezelése, helyes csapadékgazdálkodás A víz- és szennyvízhálózat fenntartható fejlesztése és üzemeltetése Egyedi tájértékek megőrzése Megújuló energia hasznosításának elterjesztése Energiatakarékos, (esztétikus) közvilágítás működtetése 	<ul style="list-style-type: none"> A fiatalok és az idősek aktív részvételének ösztönzése a közösségi életben Kulturális intézmények szervezeti fejlesztése Az önkormányzat és a lakosság közötti kommunikáció fejlesztése, helyi média több lábra állítása A helyi civil közösségek támogatása A közbiztonság javítása A helyi társadalom képzési lehetőségeinek bővítése Egészségtudatos helyi társadalom kialakítása A Martonvásár-identitás erősítése Nemzetközi kapcsolatok erősítése, a testvértelepülések és a város közösségeinek összekapcsolása 	<ul style="list-style-type: none"> A lakóterületek fejlesztése A városközpont fejlesztése A települési arculat alakítása (város-szépítés, arculati elemek kihelyezése), Helyi épített örökség védelme, fenntartható fejlesztése Kültéri sport- és szabadidős létesítmények, játszótérek fejlesztése A helyi kulturális hagyományok megőrzése, fejlesztése

4. táblázat: Az ITS középtávú céljainak rendszere. Forrás: ITS (2015) 8. o.

Stratégiai városi célok	A gazdaság és a turizmus fejlesztése (a helyi adottságokra és értékekre alapozva)	A közlekedési és intézményi infrastruktúra fenntartható fejlesztése	A környezeti és táji értékek megóvása és fejlesztése (a szabályozások és a társadalmi szemléletformálás eszközeivel)	Erős és együttműködő helyi társadalom kialakítása, a humán erőforrások fejlesztése és kiaknázása	A városarculat formálása, az épített értékek védelmének és megfelelő hasznosításának biztosítása, a területhasználat optimalizálása
Városközpont					
Budai településrész					
Keleti településrész					
Fehérvári településrész					
Északi településrész					
Szent László lakópark					
Vasút melletti lakópark					
Brunszvik kastély parkja					
Orbánhegy					
Erdőhát					
Kismarton					

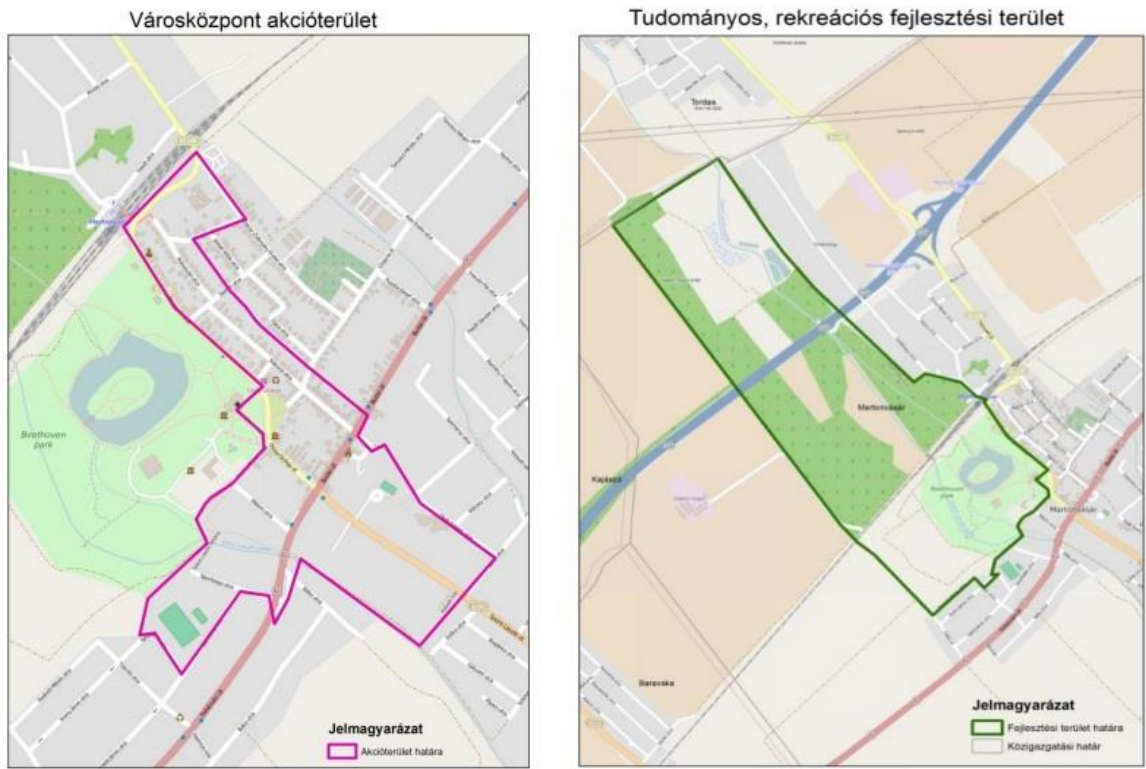
Fokozottan érvényesülő cél

Általánosan érvényesülő cél

Kevésbé érvényesülő cél

5. táblázat: A stratégiai célok és a városrészek közötti összefüggések. Forrás: ITS (2015) 12. o.

A megvalósítást szolgáló beavatkozások részeként került kijelölésre a Városközpont akcióterület (12. ábra). Hozzá szervesen kapcsolódik a tőle északnyugatra fekvő, Szent László-patak menti összefüggő zöldterület. Az állami tulajdonban lévő erdőterület, a Szent László-patakon duzzasztott magántulajdonú tavak és az ELKH ATK tulajdonában és kezelésében álló Brunszvik kastély és park tulajdonosaival együttműködésben a város hosszú távú célja a rekreációs, turisztikai, tudományos, innovációs fejlesztés ezen a területen (13. ábra).

12-13. ábra: A Városközpont akcióterület és a hosszabb távon fejlesztendő tudományos, rekreációs célú terület lehatárolása.

Forrás: ITS (2015) 13-14. o.

Az **akcióterületi projektek** listája az alábbi elemeket tartalmazza:

- A1 Iskolai tornaterem - sportcsarnok építése
- A2 Iskolabővítés új, bővített szerkezetkész szárny kialakításával, a földszint teljes kiépítésével
- A3 Ebédlő és melegítőkonyha kialakítása az iskolában
- A4 Új iskolaszárny 1-2. emeletének belső befejezése
- A5 Az iskola régi épületrészeinek energetikai felújítása, akadálymentesítés
- A6 Művészeti iskola régi épületrészeinek energetikai felújítása
- A7 Tornaszoba és csoportszoba kialakítása a Brunszvik Teréz Óvodában
- A8 Egészségház fejlesztése
- A9 Városházán napelemes rendszer kialakítása
- A10 Bölcsőde építése
- A11 Új sportöltöző építése a sportpályán
- A12 Nagyméretű műfüves labdarúgó pálya építése a sportpálya területén
- A13 Városközpont zöldterületeinek, közterületeinek rekreációs és turisztikai célú fejlesztése

A döntő részben ténylegesen megvalósult beavatkozásoknak (kivéve A10) köszönhetően a városrész betöltheti a modern, kulturális és szolgáltató központ funkciót.

Az akcióterületi projekteken kívül a **hálózatos projektek** is az élhető, vonzó város kialakulásához és a térségi együttműködések fokozásához járulnak hozzá:

- H1 Martonvásár - Ráckeresztúr - Ercsi kerékpárút Martonvásári szakaszának építése
- H2 Kerékpárút építése Erdőhát - Martonvásár között
- H3 Egységes buszmegállók és beköszönő térszínek telepítése
- H4 Térségi turisztikai programcsomag kialakítása és kiajánlása

A településkép látványos javulása és a térségi turisztikai fejlesztések kivitelezése megvalósult, a kerékpárút-hálózati fejlesztések végrehajtása – a 2021-ben átadott Brunsvík sétány kivételével – a jelen/jövő feladata maradt.

A település egésze, vagy egy része szempontjából jelentős, a stratégiai célok elérése érdekében megvalósítandó egyéb projektek a város különböző pontjaira koncentrálnak:

- E1 Szennyvíztisztító rekonstrukciója és bővítése
- E2 Gazdasági – ipari terület kialakítása
- E3 Helyi identitás növelése rendezvényekkel, képzéssel és marketinggel

A tervezett beavatkozások megvalósultak, de a projektek továbbvitele, támogatása fontos feladat marad a következő időszakra is (pl. Ipari park bővítése, befektetők vonzása, illetve helyi identitás további erősítése).

Mivel a szegregátum definíciójának megfelelő földrajzilag összefüggő lakóterület nincs Martonvásáron, a város nem rendelkezik antiszegregációs programmal. (A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok lehetőségeinek javításával a Helyi Esélyegyenlőségi program foglalkozik.)

2.1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Az önkormányzat közreműködésével, de magántőke bevonásával létrejövő fejlesztéseknél minden esetben szükséges településfejlesztési és/vagy településrendezési szerződés megkötése.

2.1.6. Településrendezési tervezési előzmények vizsgálata

2.1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

Martonvásár településrendezési eszközeit az önkormányzat a 191/2014. (IX. 30.) sz. rendelettel fogadta el, majd azóta többször módosította. A hatályos szabályozás Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének a Településszerkezeti Terv módosításáról szóló 237/2021. (XI.30.) sz. határozata, illetve a helyi építési szabályzatról szóló 21/2014. (XI.26.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló 4/2021 (II.10.) sz. rendelete alapján lépett életbe.

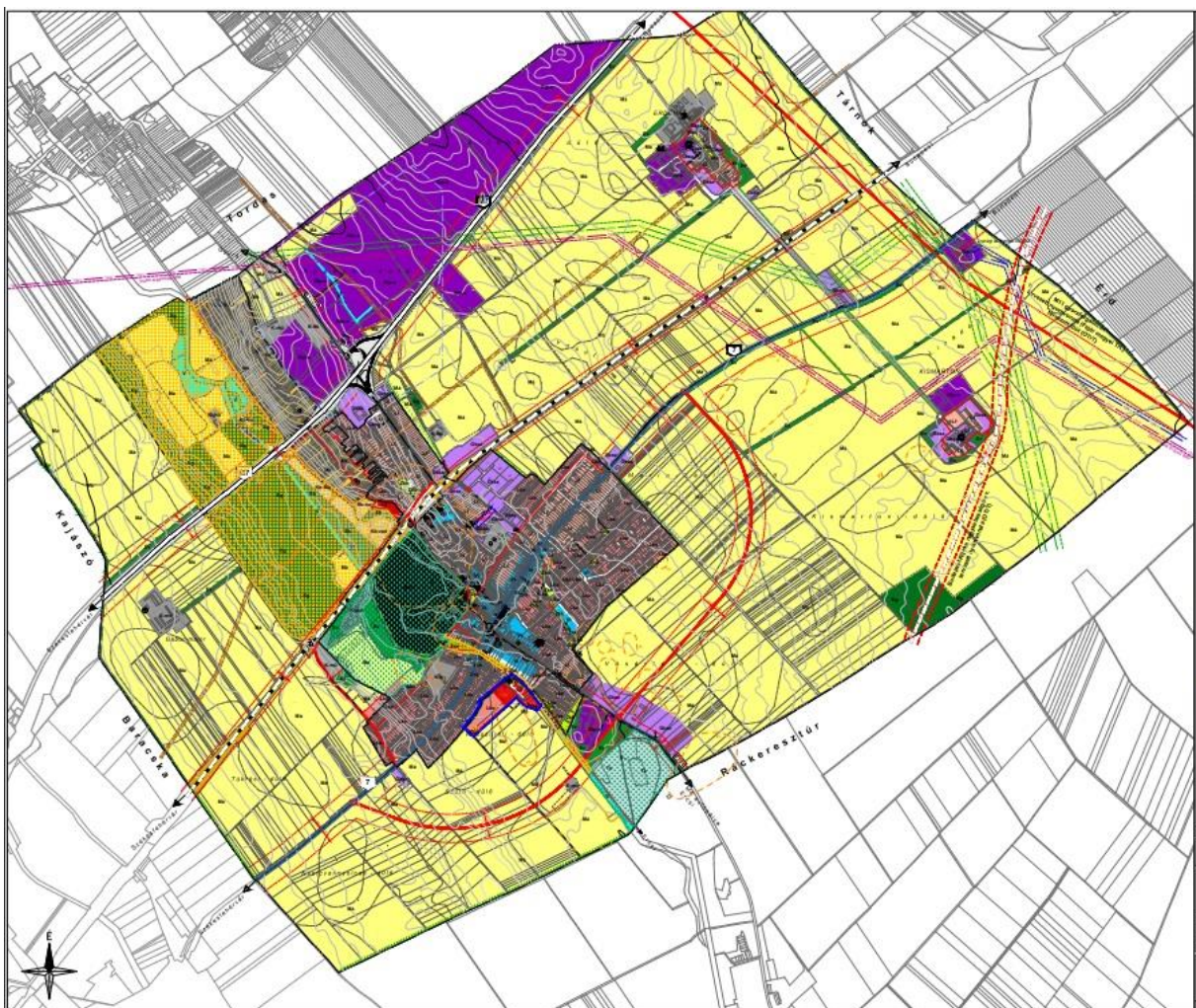
2.1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

Martonvásár célja a fenntartható léptékű gyarapodás, a kiváló termőhelyi adottságú területek megőrzése, a zöldterületek (Szent László-patak menti zöld sáv) bővítése. A beépítésre szánt területek bővítésére kijelölt területek kiterjedése így erősen korlátozott.

A lakófunkció bővítésére, sűrítésére a településközponthoz közeli nagy tömbbelsőket tovább osztása, beépítése ad lehetőséget. Emellett a Béke utca – Estike utca közti kapcsolat kiépítése, a környező szántóföldek egy részének belterületté nyilvánítása a potenciális terjeszkedési irány. Ezt a területet a hatályos településszerkezeti terv sűrűbb beépítést megengedő kisvárosias és lazább beépítést megengedő kertvárosias lakóövezet kategóriába sorolja.

A város gazdasági fejlődése érdekében sorolták be az autópályától északra található területek zömét az egyéb ipari terület területfelhasználási kategóriába. Emellett kisebb, meglévő gazdasági-ipari területekkel szomszédos, egyelőre beépítetlen területek átsorolása is segítheti a cél megvalósulását. Előbbi az InPark Ipari park bővülését, utóbbi jellemzően a Hunyadi és Bajcsy-Zsilinszky utak menti telephelyek fejlődését, új cégek megtelepedését teszi lehetővé.

Fontos vonalas szerkezeti elemek a településszerkezeti tervlapon a 7. sz. út települést elkerülő szakaszának tervezett nyomvonala, a 101. sz. tervezett főút nyomvonala, a Budapest-Rijeka nagysebességű vasútvonal nyomvonala. Ezek a megyei és országos területrendezési tervekkel összhangban kerültek Martonvásár településszerkezeti tervébe. Ugyancsak említést érdemelnek a tervezett kerékpáros infrastruktúra elemek is: az Ercsi felé vivő bicikliút a Szent László-patak partján, illetve a Tárnok – Martonvásár bicikliút a vasút mentén. Már megvalósult fejlesztés a Tordasra vezető kerékpárút (az Etyek – Ercsi kerékpárút részeként).

14. ábra: Martonvásár hatályos településszerkezeti terve.

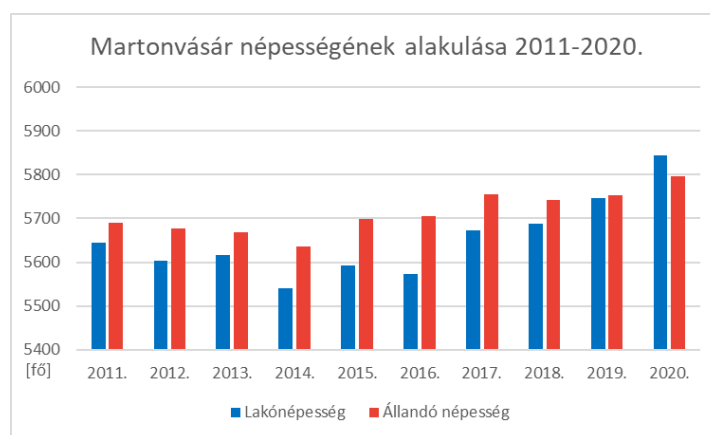
Forrás: 237/2021. (XI.30.) határozata a Településszerkezeti Terv módosításáról, 1. melléklet.

2.1.7. A település társadalma

2.1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Martonvásár jellemzően kedvező társadalmi összetételű város, sőt mutatóinak jelentős része még javult is az elmúlt évtized során.

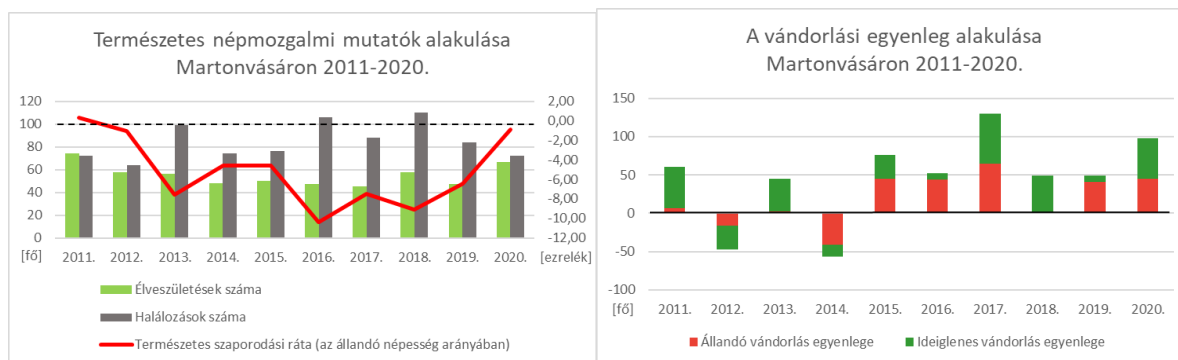
A település népessége növekedett, bár – a tudatos településpolitikai lépésnek, a beköltözések alacsony szinten tartásának köszönhetően – nem túl jelentős mértékben (15. ábra). Állandó népessége bő 100 fővel (mintegy 2%-kal), lakónépessége pedig szűk 200 fővel (3,5%-kal) gyarapodott 2011 és 2020 között. A 6000 főt alulról közelítő kisváros.

15. ábra: A népesség számának alakulása Martonvásáron 2011-2020 között.

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés.

Népességének növekedése elsősorban mégis a beköltözéseknek köszönhető, a település vándorlási egyenlege majdnem minden vizsgált évben pozitív volt (15. ábra). Természetes népmozgalmi mutatói a 2010-es évek első felére jellemző romlást követően az évtized végére érzékelhetően javulni kezdtek, 2020-ra nagyjából megvalósult az elveszületések és a halálozások számának egyensúlya (16-17. ábra). A természetes népmozgalmi mutatók javulásában fontos szerepe van a beköltöző fiatalos lakosság gyermekvállalási hajlandóságának.

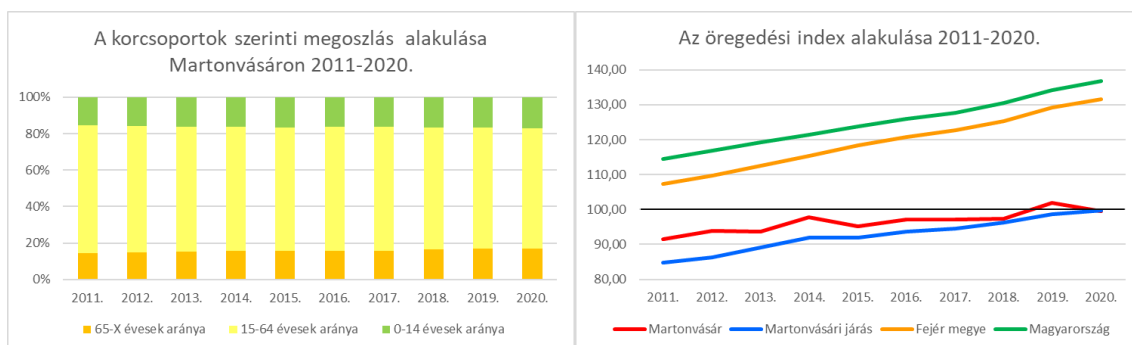

16-17. ábra: A természetes népmozgalom és a belföldi vándormozgalom Martonvásáron 2011-2020 között.

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés.

A pozitív demográfiai folyamatoknak köszönhetően a település korösszetétele is kedvezően változott. Bár az időskorúak aránya is emelkedett az országos trendeknek megfelelően (de az országos átlagnál alacsonyabb mértékben), ugyanakkor a legfiatalabbak súlya is növekedett a település össznépességén

belül. Ebből következően az aktív korú népesség aránya némileg csökkent (4,5 %-ponttal) (18. ábra). Martonvásár és a járás öregedési indexe is jól érzékelhetően alacsonyabb a Fejér megyei és az országos értéknél (19. ábra), azaz jóval kedvezőbb a korstruktúra. A 100 körüli érték arra utal, hogy a 14 év alattiak és a 65 év felettiak száma egyensúlyban van.

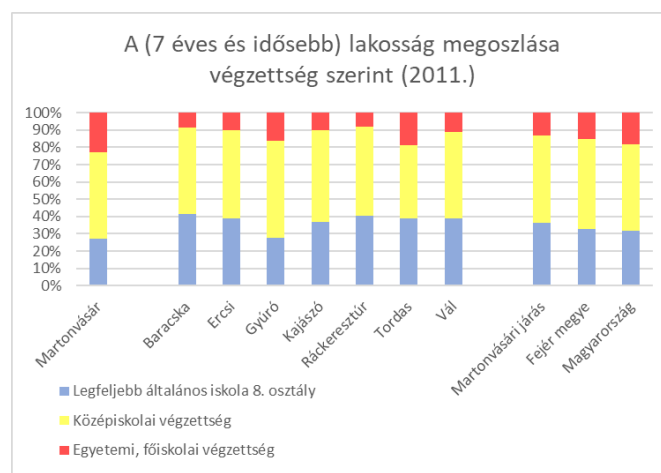

18-19. ábra: A népesség korcsoportok szerinti megoszlásának és az öregedési indexnek az alakulása 2011-2020 között.

Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis alapján saját szerkesztés.

A népesség etnikai összetételének alakulásáról a következő népszámlálás adatai alapján lehet majd következtetéseket levonni. Vélhetően nem lesz jelentős a változás a 2011-es állapotokhoz képest. A nemzetiségüket megadók 96,6%-a magyarnak vallotta magát az előző népszámlálás során. A település egykor jelentős német- és szlovák gyökerű lakosságára már csak az alig 1%-nyi magukat német nemzetiségűnek vallók csoportja utalt. 0,5% feletti arányban voltak jelen továbbá a román és a roma nemzetiséghez tartozók. Összességében a település életében ma már nem meghatározó a nemzetiségek kérdése.

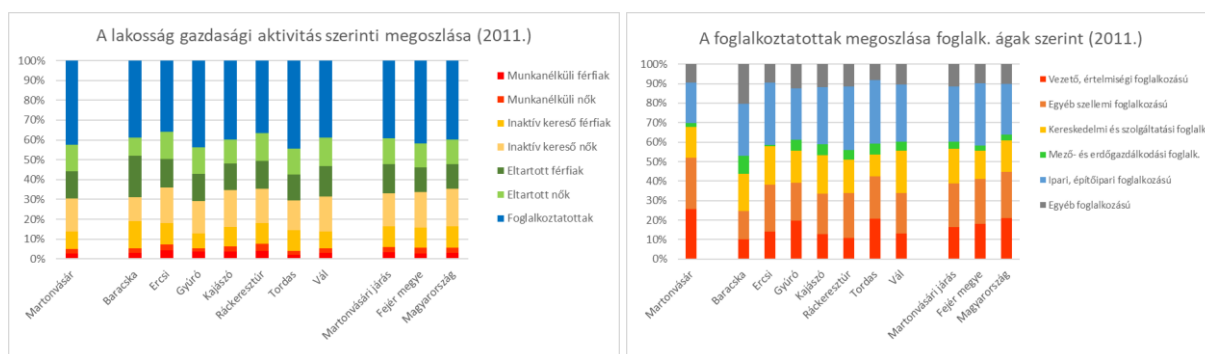
A város képzettségi struktúrája már 2011-ben is kedvezőnek mutatkozott, és ez a folyamat vélhetően folytatódott az elmúlt évtized során lezajlott beköltözésekkel. Az egyetemi, főiskolai végzettségűek aránya (22,8%) a legkedvezőbb volt a járás településeit tekintve, a megyei átlagot 7,4 %-ponttal, míg az országos átlagot 4,7 %-ponttal múlta felül. Ezzel párhuzamosan a legalacsonyabb végzettségűek aránya (27,4%) a legcsekélyebb volt a járás települései viszonylatában, 5,3 illetve 4,3 %-ponttal kevesebb, mint a megyei és az országos átlag (20. ábra). Tehát Martonvásár képzettség tekintetében is kedvező helyzetű településnek tekinthető.

20. ábra: A népesség végzettség szerinti megoszlása 2011-ben.

Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis alapján saját szerkesztés.

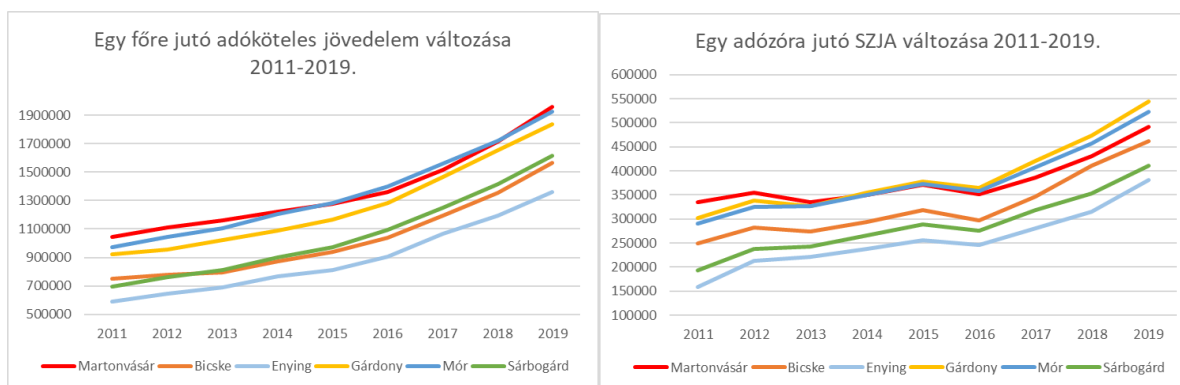
42,4%-os foglalkoztatási rátájával a járás legkedvezőbb helyzetű települései között volt 2011-ben. Ha nem is olyan mértékben, mint a képzettség terén, de ebben a vonatkozásban is jobb mutatókat produkált a megyei és az országos átlagnál (21. ábra). A foglalkoztatottak között meghaladta az 50%-ot a vezető, értelmiségi és az egyéb szellemi foglalkozásuk aránya. Ezzel kimagaslott a járás települései közül, a megye egészére vonatkozó értéket több mint 10, de az országos értéket is 7 %-ponttal felülmúlta (22. ábra). A KSH által magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottaként definiáltak aránya az évtized elején 25% körül mozgott, napjainkra megközelítette a 30%-ot. (2011-ben 24,53%, 2020-ban 29,85%.)

21-22. ábra: A népesség gazdasági aktivitás és a foglalkoztatottak foglalkoztatási ágak szerinti megoszlása 2011-ben.

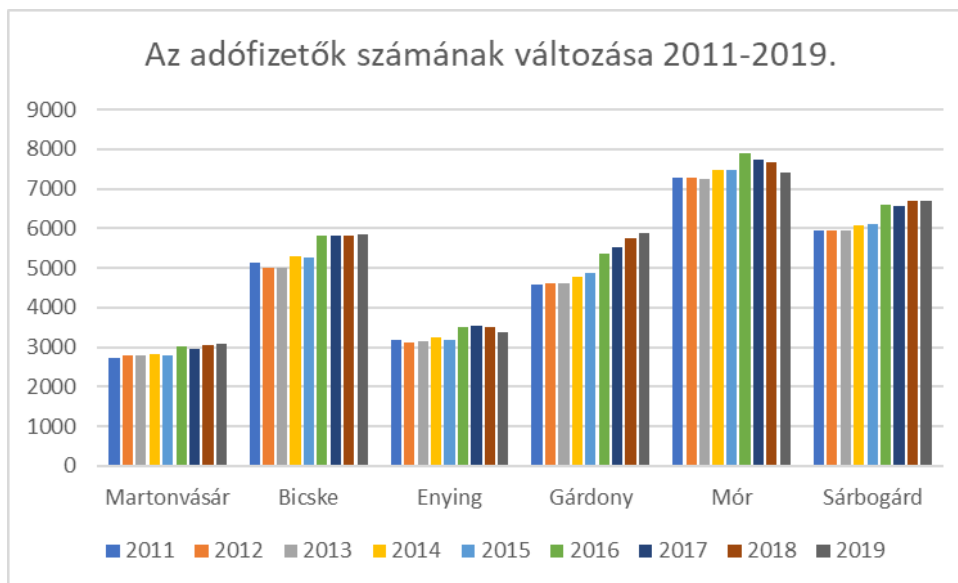
Forrás: KSH Tájékoztató adatbázis alapján saját szerkesztés.

A városban lakók jövedelmi viszonyai kedvezőek. Fejér megye hasonló városaival – azaz a járásközponti szerepkörű, de nem megyei jogú város rangú, népességszámot tekintve 5000-15000 fő közé eső településekkel – való összehasonlításban elmondható, hogy Martonvásár az előző évtized folyamán mind a teljes lakosságra vetített egy főre jutó adóköteles jövedelem (23. ábra), mind az egy adózóra jutó befizetett személyi jövedelemadó (24. ábra) tekintetében az élmezőnyben teljesített. Ugyanakkor a település méretéből adódóan itt a legalacsonyabb az adófizetők száma (25. ábra).

23-24. ábra: Az egy főre jutó adóköteles jövedelem és az egy adózóra jutó SZJA változása 2011-2019 között Fejér megye 15000 fő alatti járásközpontjaiban.

Forrás: TEIR Települési adatgyűjtő (NAV SZJA adatközlése) alapján saját szerkesztés.

25. ábra: Az adófizetők számának változása 2011-2019 között Fejér megye 15000 fő alatti járás-központjaiban.

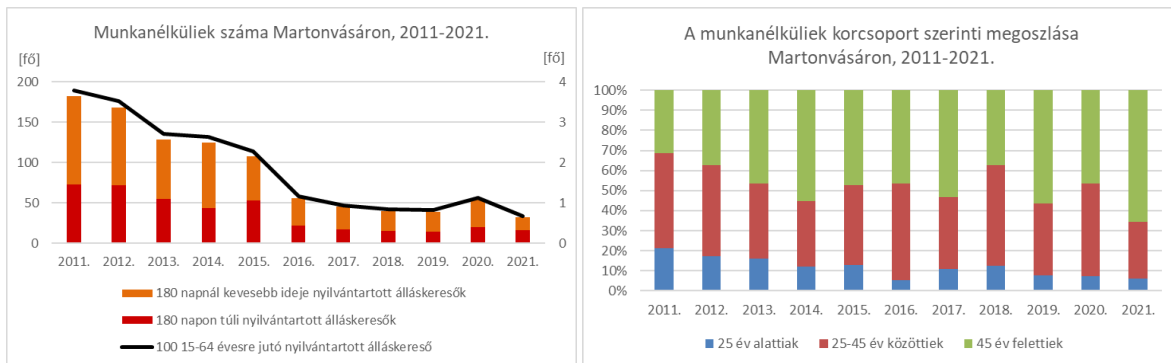
Forrás: TEIR Települési adatgyűjtő (NAV SZJA adatközlése) alapján saját szerkesztés.

Martonvásár lakosságának összetételéből és anyagi helyzetéből fakadóan a közmunkaprogram szerepe kevésbé jelentős, mint az ország hátrányosabb helyzetű térségeiben. Míg az ország egészét tekintve 2016-ig folyamatosan emelkedett a közfoglalkoztatottak száma, majd ezt követően mérséklődött, addig Martonvásáron már az évtized közepén is csökkenőben volt, az évtized végére gyakorlatilag meg is szűnt (26. ábra). A település kedvező társadalmi összetételéből következően a rendszeres önkormányzati segélyben részesülők aránya sem jelentős.

26. ábra: A közfoglalkoztatottak számának alakulása Martonvásáron 2010-2022 között.

Forrás: Martonvásár Város Önkormányzata.

27-28. ábra: A munkanélküliek megoszlása a munkanélküliség időtartama illetve korcsoportok szerint 2011-2021 között.

Forrás: TEIR Települési tervezést támogató adatok.

A munkanélküliek száma 2011 óta folyamatosan csökkent. Ez alól csak a 2020-as év kivétel, amikor – feltehetően a Covid-járvány okozta válság miatt – átmenetileg nőtt a nyilvántartott munkanélküliek száma. Sem a tartós munkanélküliség (27. ábra), sem a fiatalok munkanélkülisége (28. ábra) nem jelent komolyabb problémát. A nemek közti megoszlásra vonatkozóan a 2011-es népszámlálás adatai állnak rendelkezésre. Akkor a férfiak helyzete mutatkozott kedvezőtlenebbnek (56,1% vs. 43,9%).

2.1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A helyi társadalom jellemzően nagyobb konfliktusoktól mentes. Különböző társadalmi csoportok érdekeinek nyílt ütközése nem terheli a várost. A település közbiztonsága jó, a településfejlesztési beavatkozások lakossá megítélése alapvetően pozitív. A folyamatosan növekvő településközi közúti forgalmi terhelés okoz némi elégedetlenséget.

2.1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

A helyi társadalom számára az identitás fő hordozói a település méretéhez viszonyítva kiemelkedően jelentősnek tekinthető kulturális hagyományok (Brunszvik – Beethoven és Dreher örökség, illetve az előbbiben gyökerező, de mára igen sokrétűvé vált zenei élet) és tudományos (agrárkutatói) tradíciók, valamint a város központjának képét is meghatározó Brunszvik-kastély és a hozzá tartozó kastélypark jelenléte. Ugyanakkor a múlt tisztelete mellett a jelen értékeinek (a helyi közösségek működőképességének, az élhető, szerethető kis-/kertvárosi léptéknek, melyek a település méretéből fakadnak) és a jövő lehetőségeinek (helyi gazdaság fejlesztési potenciáljának) felismerése is a helyi identitást formálja. A város vezetése az elmúlt évtized során tudatosan épített ezekre az adottságokra, a Településfejlesztési Konceptióban⁷ megfogalmazott jövőképek erre támaszkodnak („Beethoven Városa”; „Élhető Kisváros”; „Közösségi Város”; „Zöld Város”; „Lehetőségek Városa”). A martonvásári identitáshoz hozzá tartozik, hogy a település – bár a fővároshoz egyre erősebben húzó település – nem egyszerű alvóváros, hanem helyi kultúrával és helyi közösségekkel rendelkező kisváros.

A városban bejegyzett civil szervezetek közül is sok tevékenykedik a helyi értékek őrzésén, továbbfejlesztésén, a közösség(ek) szervezésén. A helyi civil élet – a település méreteit figyelembe véve különösen is – aktívnak tekinthető. Míg 2011 és 2020 között országosan csökkent a civil szervezetek

⁷ Dreher Jenő Városfejlesztési Program (Martonvásár Településfejlesztési Konceptió), 2012.

száma (7,6%-kal), addig a (3,7%-os) gyarapodást mutató Fejér megyét is meghaladó módon 12,4%-kal növekedett a számuk a Martonvásári járásban. A városba bejegyzett civil szervezetek számának 30-ról 39-re való gyarapodása jelentősnek mondható.⁸ A 2022-ben a településen bejegyzett 40 civil szervezet 20%-a oktatási, szociális irányultságú, közülük több a helyi oktatási-nevelési intézményekhez és egyházközségekhez szorosan kapcsolódik. 30%-a elsősorban kulturális tevékenységet folytat, jelentős részük a város zenei- és kulturális életéhez, hagyományaihoz kötődik. További 20%-a a sport területén tevékenykedik, a fennmaradó 30% között pedig találunk közhasznú tevékenységet folytatókat (tűzoltók, polgárőrök), illetve a helyi agrárkutatói hagyományokhoz kapcsolódókat is.⁹

A helyi közösségek szervezését végző civil szervezetek munkájának támogatása a jövőben is fontos, hiszen a település népességének nem túl gyors, de érzékelhető cserélődésével (a beköltözők érkezésével) felmerülhet az összetart(oz)ás és a helyi identitás gyengülésének veszélye.

A civil szervezetek a helyi gazdaság fejlesztéséhez, a kulturális- és kreatívipari ágazatok térnyeréséhez azonban egyelőre csekély mértékben járulnak hozzá. E tevékenységek támogatása, erősítése tehát fontos annak eléréséhez, hogy Martonvásár valóban a „Lehetőségek Városa” is legyen.

A Martonvásáron bejegyzett civil szervezetek listája 2022-ben az alábbi:

- A Magyar Nemzetért Tóthpál Alapítvány
- A Martonvásári Gyermekkért Alapítvány
- A Martonvásár Katolikus Egyházközségért Alapítvány
- Alapítvány a Magyar Vezetési és Szervezeti Kultúra Fejlesztéséért
- Balatonfüredi Nemzetközi Gitárfesztivál Alapítvány
- "Brunszvik Teréz Szellemi Hagyatéka" Alapítvány
- Dominicani Alapítvány
- "Együtt-Értük"
- "Embertársainkért" Alapítvány
- "Hagyományőrző Értékeink" Alapítvány
- Harmónia-Gondviselés Alapítvány
- Harmónikus Fejlődés Alapítvány
- Kultúrflóra Alapítvány
- MartonVál Sakk Club
- Martonvásári Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- "Martonvásár Sportjáért" Alapítvány
- "Martonvásárért" Alapítvány
- Martonvásári Civil Fórum Közhasznú Egyesület
- Martonvásári Fúvószenesi Egyesület
- Martonvásári Gyermekkert Alapítvány
- Martonvásári Kertbarát Egyesület
- Martonvásári Kézilabda Sportegyesület
- Martonvásári Más Kép Egyesület
- Martonvásári MEDOSZ Sport Egyesület
- Martonvásári Kulturális Egyesület
- Martonvásári Olimpia Diák-Sportegyesület
- Martonvásári Sport Klub
- Martonvásári Tehetséggondozó Alapítvány
- Martonvásári Vagyon- és Polgárőrség
- Martonvásári Városvédő Egyesület
- Mustang Sportegyesület
- Nemzeti Óvodamúzeum Alapítvány
- Pannon Növény-Biotechnológiai Egyesület
- PFLAG Első Magyar Meleg és Leszbikus Központ Egyesület
- Só és Világosság Alapítvány
- "Százszorszép" Alapítvány
- Személy és Vagyonőri Dolgozók Magánnyomozók Demokratikus Szakszervezete
- Szent László Völgye Lovas Egyesület
- Tordas-Gyúrói Vadgazdák Vadásztársaság
- Zöld Alapítvány Martonvásárért

⁸ KSH Tájékoztatási Adatbázis alapján.

⁹ Helyicivil.hu nyilvántartása alapján.

2.1.8. A település humán infrastruktúrája

2.1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A település humáninfrastruktúráján belül az oktatási, nevelési tevékenység két szinten valósul meg: óvodai nevelés és általános iskolai oktatás.

Az óvodai nevelést, mint ellátást két intézmény biztosítja.

A Brunsvik Teréz Óvoda felvételi körzete a város teljes közigazgatási területére kiterjed. Az óvodapedagógia tevékenység 10 csoportban zajlik, a férőhelyek száma 250-270 között alakul. A köznevelési intézmény fenntartója Martonvásár Város Önkormányzata. Az óvoda 2012-óta „Zöld Óvodaként” működik, a nevelési tevékenységben hangsúlyosan jelenik meg a környezettudatos szemlélet átadása, elmélyítése. Az Óvoda 2013-14 között új épületrésszel bővült, 2018 végéig bezárólag pedig többek között tornaszobát és két fejlesztő helyiséget is kialakítottak. Az épület korszerűsítése és energiahatékonyságának javítása mellett eszközbeszerzésekre is sor került. A fejlesztés megvalósulását belügyminisztériumi pályázati forrásokból fedezték. 2019-re elkészült az Ovi-Sport pálya (3-6 éves korú gyermekeknek szánt, multifunkcionális műfüves sportpálya), az Ovi-Sport Alapítvány támogatásával és a MartonSport Nonprofit Kft. által biztosított önrész felhasználásával. Az intézményre vonatkozó további fejlesztési elképzelések az energetikai korszerűsítés folytatására irányulnak (a régi épületrész hőszigetelése és a napelemes rendszer bővítése van tervben).

A másik óvoda a Szent László Katolikus Óvoda, melyet a Székesfehérvári egyházmegye tart fenn a Mindszenty József Római Katolikus Óvoda és Nyelvoktató Német Nemzetiségi Általános Iskola tagóvodájaként. Az intézmény elsősorban a helyi katolikus közösségbe tartozó családok gyermekei számára nyújt óvodai ellátást.

Mivel a település relatíve fiatalos korösszetételű, a kisgyermekes családok aránya jelentős (a magyarországi átlaggal való összehasonlításban), és ez a helyzet fokozódhat is az egyébként korlátok között tartott bevándorlásból származó népességyarapodás következtében, az óvodai férőhelyek számának növelése is aktuális kérdéssé válhat. Továbbá az óvodapedagógia tevékenység minőségének fenntartására, fejlesztésére is figyelmet kell fordítani a fenntartóknak.

Az általános iskolai oktatás két ellátási helyszínen valósul meg.

A Martonvásári Beethoven Általános Iskola fenntartója a Dunaújvárosi Tankerületi Központ. Alsó és felső tagozatos nevelés-oktatásban mintegy 550 fő részesül (2019-es adatok szerint 558 tanulója volt az iskolának, összesen 26 osztályban zajlott a tanítás). Az iskola az elmúlt évtized során jelentős korszerűsítésen is bővítésen esett át. 2011-ben (belügyminisztériumi pályázatból) nyílászárócseré, a tornaterem részleges és egyes szintek teljes felújítása történt meg. 2018-ban az iskolát új épületszárnyal (8 új tanteremmel és egyéb kiszolgálóhelyiségekkel) bővítették, környezetének rendezésére és új forgalmi rend kialakítására, parkolóhelyek létrehozására is sor került. Ezzel párhuzamosan a régebbi épületrészek teljes körű energetikai korszerűsítése és részleges tetőcseréje is lezajlott, felújították a tornatermet. A fejlesztések zömmel TOP-os forrásokból¹⁰, illetve Martonvásár Város Önkormányzat által biztosított önerőből valósultak meg. Az óvodai ellátáshoz hasonlóan kihívást jelent a növekvő férőhelyigény, amelyre tartós választ kell adnia a településnek. Egyes osztályok tanítása az épület mellett elhelyezett konténer tantermekben zajlik, és a közeljövőben tervezik a

¹⁰ A projekt azonosító száma: TOP-3.2.1-15-FE1-2016-00047

konténerekből álló rész emeletessé bővítését. Hosszabb távon ugyanakkor a meglévő épület állandó tantermekkel való bővítése lenne kívánatos. Az iskola elektronikus eszközökkel, digitális táblákkal való ellátottsága kiváló, lehetőség van a digitális kompetenciák bővítésére és átadására.

Az általános iskolai ellátást biztosító köznevelési intézmények sorát gyarapítja a Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium, mint egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény. Fenntartója szintén a Dunaújvárosi Tankerületi Központ. A szolgáltatás területi hatóköre túlnyúlik a város és a járás határain, Fejér megye sajátos nevelési igényű (értelmileg akadályozott) tanköteles tanulói számára biztosít nevelését és oktatást.

Az oktatási-nevelési intézmények körét színesíti a Martonvásári Művészeti Iskola. A „Völgy-vidék tehetségpont” címet birtokló intézmény fenntartása önkormányzati társulás keretében történik, elsősorban a társulás tagtelepüléseinek növendékeit látja el. Tagozatai találhatóak Ercsiben, Baracskán és Válon is.

A szociális ellátás részét képezi a bölcsődei ellátás (egyelőre az igényekhez mérten erősen férőhelyhiányosan). A Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás által működtetett Apró Talpak Családi Bölcsőde 3 csoporttal működik, 21 fő kisgyermek gondozását biztosítja. Ez az – egyre növekvő – helyi igényeket sem tudja kiszolgálni, pedig a szolgáltatás területi hatóköre további 5 településre (Baracska, Gyúró, Kajászó, Ráckeresztúr és Tordas) is kiterjed. A fokozódó igényt felismerve a város vezetése lépéseket tesz a szolgáltatás fejlesztésére, bővítésére. Eredetileg a családi bölcsőde TOP pályázat¹¹ keretében történő részleges bővítése volt a cél, mostanra azonban ezt az elképzelést felváltotta egy nagyobb, „hagyományos” bölcsőde létrehozásának terve. Az RRF (Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz) forrásokból megvalósítani kívánt intézmény 4 csoportban, 56 gyermek számára biztosítana ellátást.¹² A fejlesztés átfogó célja a gyermekjóléti alapellátásokhoz, a bölcsődei ellátáshoz való hozzáférés javítása és a bölcsődei szolgáltatás minőségének emelése a Martonvásári járásban.

Martonvásáron az idős, segítségre szoruló emberek elhelyezésére a Harmónia Gondoskodás Idősek Otthona ad lehetőséget. Férőhelyeinek száma 86.

Martonvásár város lakossága számára helyben biztosított a gyermekorvosi ellátás, a védőnői szolgálat, a háziorvosi és a fogorvosi ellátás. Háziorvosi ügyeletért Ercsibe vagy Érdre, fogorvosi ügyeletért Érdre kell utazni. Gyógyszertár található a településen. Járóbeteg-ellátást az Ercsiben található Dr. Ercsényi László Egészségházban vagy a Velencei Szakorvosi Rendelőintézetben biztosítanak Martonvásár lakosai számára, kórházi ellátást pedig Székesfehérváron, a Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórházban vehetnek igénybe. Martonvásáron a járás többi települését is kiszolgáló mentőállomás működik. Magán-egészségügyi szolgáltatásként igénybe vehetők a Marton Klinik Diagnosztikai Központ nyújtotta ellátások (ultrahang diagnosztika, labor diagnosztika, nőgyógyászat, dietetikai szaktanácsadás, kardiológia-diabetológia, fül-orr-gégészeti szakrendelés). Vonzáskörzete a környező településekre is kiterjed.

2019-ben került átadásra a Dr. Grimm Lóránt Egészségház, amely a meglévő háziorvosi rendelő bővítésével jött létre. Az energiahatékony, integrált egészségügyi alapellátási intézmény létrehozását TOP-os forrásokból finanszírozták.¹³ Az új épületszárnyba költözött a gyermekorvosi rendelő, a védőnői

¹¹ A projekt azonosító száma: TOP-1.4.1-19-FE1-2019-00024

¹² A projekt novemberben még mindig csak a szerződéskötés fázisában tart. Megvalósulásának alapfeltétele, hogy az RRF források tényleges rendelkezésre bocsátásához Unió szinten is hozzájáruljanak.

¹³ A projekt azonosító száma: TOP-4.1.1-15-FE1-2016-00021

szolgálat és a fogászati rendelő is. A korszerű, akadálymentesített, jól megközelíthető intézmény az egész város ellátását biztosítja (illetve fogászati rendelés tekintetében a szomszédos Tordas község lakosságáét is). A projekt keretében egészségfejlesztési szakmai program is indult, egészségügyi berendezések és eszközök beszerzése is megtörtént. Az egészségügyi infrastruktúra bővítését, modernizációját a jövőben is folytatni kívánja a város, a fejlesztés második ütemében kerülhet majd sor (saját forrásból) a régi rendelőrész felújítására.

A helyi kulturális élet szervezéséért első sorban a Martonvásári Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. alá tartozó MartonKult felelős (tárlatok, kiállítások rendezése, zenei és színi előadások helyszínének biztosítása stb.). A civil szervezetek közül kiemelkedő szerepe van a Martonvásári Kulturális Egyesületnek. A helyi szereplőkön túl – a hely szellemének köszönhetően – országosan kiemelkedő szereplőknek is fontos helye van a kulturális kínálatban, rendszeres zenei programok kötődnek hozzájuk (pl. a Nemzeti Filharmonikusok hangversenyei). A város és a zenei élet szoros összefonódását segítik a különböző népzenei és könnyűzenei fesztiválok (Trilla, Fülesbagoly) is.

A helyi sportéletet a Martonvásári Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. alá tartozó MartonSport szervezi, de feladatai közé tartozik a létesítményüzemeltetés (a 2016-ban átadott Horváth Ottó Sportközpont, valamint az ugyanebben az évben átadott Tóth Iván Sportcsarnok fenntartása és működtetése) és az utánpótlás nevelés is (kézilabda és labdarúgás sportágakban). Mindkét üzemeltetett létesítményt maga a MartonSport Nonprofit Kft. pályázta és valósította meg, TAO forrásokból és az önkormányzat által biztosított önerőből. A kézilabda csarnok 2400 m²-es alapterületű, 350 főt befogadni képes lelátóval. Egyéb rendezvények befogadására is alkalmas. A sportközponthoz tartozó öltöző- és klubépületben egyéb sportágak edzései is helyet kapnak, az intézmény gazdaságosabb működtetése érdekében napelemeket helyeztek el az épület tetején.

2.1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Martonvásárra nem jellemző a mélyszegénységben élő lakosok, családok, kiszolgáltatott csoportok nagyobb arányú jelenléte. A csekély számú érintettel a kistérségi együttműködésben fenntartott Szent László Völgye Segítő Szolgálat foglalkozik. Bár az adatgyűjtés egy része személyiségi jogi korlátokba ütközik és a diszkrimináció egy része látens marad, összességében elmondható, hogy a hátrányos megkülönböztetésnek kitett csoportok (pl. nők, idősek) megbecsültsége a helyi közösségeken belül megvalósul, nem jellemző a kirekesztettségük, háttérbe szorulásuk.

A szegregátum definíciójának megfelelő lakóterület nincs a településen. Kismarton és Erdőhát külterületek azonban odafigyelést (esetlegesen prevenciós beavatkozásokat) igényelnek. Ezek a településrészek jelentősebb arányban vannak jelen az alacsonyabb társadalmi státuszúak, a lakhatási viszonyok összességében kedvezőtlenebbek, mint a központi belterületen (lakások komfortfokozata, közművesítettsége), a szolgáltatások erősen hiányosak, és a városközpont elérhetősége is nehézkes (helyi buszjárat közlekedik napi néhány alkalommal).

Martonvásár Város Önkormányzata rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (HEP), melyet az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény és a kapcsolódó 321/2011. (XII.27.) kormányrendelet, valamint a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet alapján, a szakmai és társadalmi egyeztetéseket követően a képviselő-testület a 202/2018. (XI. 27.) határozattal fogadott el, majd a 329/2020. (XI. 24.) határozattal módosította azt.¹⁴

¹⁴ Martonvásár első Helyi Esélyegyenlőségi Programja korábban, 2013-ban készült el.

A HEP átfogó céljai közé tartozik:

- egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása,
- közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés,
- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- foglalkoztatás, szociális biztonság, egészségügy, oktatás és lakhatás problémáinak kezelése.

A HEP célterületei és a HEP Intézkedési Tervének kapcsolódó intézkedései:

- A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége:
 - Alacsony végzettségűek és végzettség nélküliek foglalkoztatási esélyeinek növelése¹⁵;
 - Adományok nyújtása és adományok/dologi javak közvetítése;
 - Addiktológiai foglalkozások;
 - Okosváros (információhoz, oktatáshoz való hozzáférés, álláskeresés esélyeinek jav.).
- A gyermekszegénység, gyermekek esélyegyenlősége:
 - Iskolai lemorzsolódás csökkentése;
 - Az egészséges életmód gyakorlásához szükséges ismeretek átadása;
 - Adományok nyújtása és adományok/dologi javak közvetítése;
 - Nyári táboroztatás;
 - Gyermekek napközbeni ellátása (bölcsődei ellátás);
 - Bölcsődei ellátás bővítése;
 - Kerékpárút-fejlesztés, gyalogos- és kerékpáros átkelők fejlesztése .
- A nők helyzete, esélyegyenlősége:
 - Esélynövelés a munkaerőpiacokon;
 - Munkaerőpiacra történő visszailleszkedés (GYES, GYED után);
 - Baba-mama börze szervezése;
 - Szűrővizsgálatok (méhnyakrák, emlőrák ellen);
 - Bölcsődei ellátás bővítése;
 - Kerékpárút-fejlesztés, gyalogos- és kerékpáros átkelők fejlesztése.
- Az idősek helyzete, esélyegyenlősége:
 - Együttműködés a Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel (adományok célhoz juttatása);
 - Idősház építése apartmanokkal;
 - Grimm Lóránt Egészségház II. ütem (színvonalas eü. ellátáshoz való hozzáférés).
- A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége:
 - Támogató szolgáltatás biztosítása;
 - Fogyatékkal élők kézműves foglalkoztatása;
 - Grimm Lóránt Egészségház II. ütem (színvonalas eü. ellátáshoz való hozzáférés).

Az intézkedések felelősei az esetek többségében a Szent László Völgye Segítő Szolgálat és Martonvásár Város Önkormányzata. Egyes intézkedések az iméntiekkel megosztva a jegyző, a polgármester vagy a védőnők, továbbá a köznevelési és közoktatási intézmények felelősségi körébe is tartoznak, illetve egy részükért az önkormányzati társulás tagjai, a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztálya és a Fejér Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság is felel.

¹⁵ EFOP 3.7.1-17. „Aktívan a tudásért” keretében.

A HEP-ben foglaltak végrehajtásának ellenőrzésére HEP Fórumot hozott létre az önkormányzat, mely legalább évente egyszer ülésezik és vizsgálja az Intézkedési Terv megvalósulását, továbbá javaslatot készít az az aktualizálásra, esetleges átdolgozásra, módosításra. Az egyes célcsoportokhoz, problématerületekhez (romák/mélyszegénységben élők, gyermekek, nők, idősek, illetve fogyatékkal élők esélyegyenlősége) tematikus munkacsoportokat hoztak létre a kiemelt aktorok bevonásával.

Komplex felzárkóztató és integrációs programokra a lakosság kedvező társadalmi összetételének köszönhetően nincs szükség.

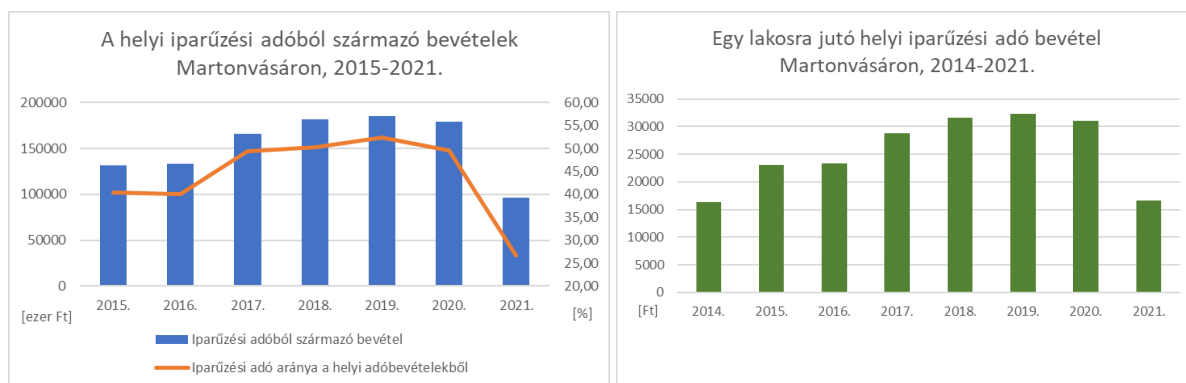
2.1.9. A település gazdasága

2.1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Martonvásár növekvő gazdasági súlyú kisváros Fejér megye északkeleti részén. Bár az agrárkutató nagy hagyományokkal rendelkezik (ELKH – korábban MTA – ATK), a gazdaság más területein viszonylag súlytalan volt a település korábban, az utóbbi években erősödött fel a törekvés a helyi gazdaság sokszínűségének, versenyképességének fokozására.

A város vezetése a 2010-es évek közepe óta nagy erővel dolgozik a helyi gazdaság erősítésén, tőkeerős, innovatív szereplőknek a településre csábításán. 2014-ben elkészült Martonvásár Befektetési Kalauza, mely kijelölte a potenciális befektetési helyszíneket. A 2015-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia akcióterületen kívüli fejlesztésként jelölte meg egy gazdasági-ipari terület kialakítását a vasútvonal mentén. A terület kialakításában, előkészítésében (előközművesítés, kisléptékű infrastruktúrafejlesztés, építés, területrendezés, eszköz- és szolgáltatás-beszerzés, innováció és technológia transzfer, immateriális javak beszerzése) az önkormányzat kulcsszerepet vállalt. A 2018-ban elfogadott Településszerkezeti terv a fentebb említett területek döntő részét kereskedelmi, szolgáltató terület, illetve ipari terület kategóriákba sorolja. A 2020-ban elkészült Gazdasági Program is számol az M7 autópálya mentén megvalósítandó nagyobb léptékű ipari parkkal és opcionálisan egy inkubátorház kialakításával. Az Ipari Park (InPark) kialakítását a Nemzeti Ipari Park Üzemeltető és Fejlesztő Zrt. (NIPÜF) meg is kezdte.

Martonvásár célja a helyi iparűzési adóból származó bevételek növelése. E bevételek nominálisan és arányaikban is növekedtek 2019-ig, majd azt követően csökkenésnek indultak (első sorban a Covid-19 járvány miatt a gazdasági vállalkozások megsegítésére központilag bevezetett adókedvezmények következtében) (29. ábra). Mivel a település népessége csak korlátozottan gyarapodott, a helyi iparűzési adóból egy lakosra jutó összeg is dinamikusabban növekedett 2019-ig (30. ábra). A település gazdasága és az önkormányzat költségvetése stabilitásának fokozásához szükséges az iparűzési adóból származó bevételek további növelése.

29-30. ábra: A helyi iparűzési adóból származó bevételek nagyságának és arányának alakulása, illetve a helyi iparűzési adóból egy lakosra jutó összeg alakulása.

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis és Martonvásár Város Önkormányzatának 2021. évi költségvetési rendelete alapján saját szerkesztés.

2.1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Martonvásár gazdasági szerkezetében kirajzolódik az agrár-kutató jelleg dominanciája. 2020-as adatok alapján a regisztrált vállalkozásoknak kb. 16-16%-a kötődik a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat illetve a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágazathoz. Számottevő továbbá az ingatlanügyletek (majdnem 12%), a kereskedelem, gépjárműjavítás (nem egészen 10%). Az információ, kommunikáció, illetve a művészet, szórakoztatás, szabadidő, valamint az építőipar nemzetgazdasági ágazatokhoz kötődők részesedése pedig 5-7% között alakul (31. ábra). Némileg módosul a kép, ha csak a nagyobb szereplők, azaz a társas vállalkozások megoszlását vizsgáljuk (32. ábra): az élre (22-23% körüli részesedéssel) a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység mellé a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágazathoz kötődők kerülnek, őket a feldolgozóipar követi (8%-os részesedéssel). 5-7% közötti részesedéssel hozzávetőleg ugyanazok az ágazatok rendelkeznek, mint az összes vállalkozás figyelembe vétele esetén, de ide „csúszik le” a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágazat is. Tehát a nagyszámú mezőgazdasági vállalkozó nagyobbik része viszonylag kicsi (nem társas-) vállalkozás.

A szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet folytató vállalkozások magas száma kulcsfontosságú lehet a település gazdasági versenyképességének fokozásához, ugyanakkor a városnak – a megkezdett úton haladva – további figyelmet kell fordítania a K+F és egyéb befektetések ösztönzésére.

31-32. ábra: A regisztrált vállalkozások illetve a regisztrált társas vállalkozások nemzetgazdasági ágazatok szerinti megoszlása.

Forrás: KSH Tájékoztató Adatbázis alapján saját szerkesztés.

A legnagyobb foglalkoztatók az ELKH Agrártudományi Kutatóközpont, és az itteni kutatási eredmények hasznosításából profitáló Prebázis, Bázismag, Elitmag és MartonSeed Kft.-k. A másik legfontosabb munkaadó a helyi és állami igazgatás: Martonvásár Város Önkormányzata illetve a Járási Hivatal és Kormányablak. A helyben foglalkoztatottak többsége azonban 1-9 főt foglalkoztató kis- és mikrovállalkozásokban dolgozik.

2.1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései

Az utóbbi évek legfontosabb gazdaságfejlesztési beruházásai a Mirrotron Kft. telephelyének létrehozása és az InPark kialakításának megkezdése (ezzel együtt a Caola betelepülése).¹⁶

A neutronoptikai berendezéseket, eszközöket (pl. szupertükröket) előállító, neutronkutatási tevékenységet folytató Mirrotron martonvásári anyagvizsgáló központjának alapkövetételére 2018-ban került sor. Az itteni tevékenység, mely 2021-ben indult el, többek között autóiipari, vezérléstechnikai, gyógyászati kutatásokat és egyéb K+F tevékenységeket is kiszolgál. A csúcstechnológiás eszközök elsősorban exportra készülnek, így a város a nemzetközi gazdasági láncolatok működésébe, illetve K+F szolgáltatási tevékenységek áramlásába is bekapcsolódik.

Az M7-es melletti Ipari Park I. üteme bő 3,2 milliárd forintos állami forrásból létesül, megvalósítója a NIPÜF Zrt., az önkormányzat kooperáló szereplőként van jelen. A közművesítés 2020-ban indult el, nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházásként zajlik az InPark hálózatához tartozó ipari park kialakítása. 2022-ben került sor az első betelepülő cég, a Caola alapkövének letételére. A mintegy 4000 négyzetméteres gyártócsarnok felépülésével egy újabb ágazat, a vegyipar jelentős hazai szereplője jelenik meg a városban, tovább növelve Martonvásár gazdaságának sokszínűségét, versenyképességét. A befektetés eredményeként 40-50 új munkahely jön létre (ez a szám később akár növekedhet is).

A két zászlóshajó projekten kívül említésre érdemes a helyi gazdaság fejlődése szempontjából a Keramix Hungary Kft. egyedi LED-paneleket gyártó cég telephelyének alapkövetétele Erdőháton (szintén 2022 tavaszán), a Vivamus Kft. által épített raktár-csarnokok (bérelhető hűtő- és fagyasztóraktárak) megjelenése az M7-es autópálya főváros felé vezető oldalán (az egykori

¹⁶ A projektekkel kapcsolatos információk a település honlapjáról (<https://martonvasar.hu/>) származnak.

„négyzázas istálló” helyén). Innovatív vállalkozásnak számít a szintén erdőháti telephellyel rendelkező, könnyűszerkezetes házakhoz épületelemeket gyártó Variosystem Group Kft. K+F tevékenység zajlik a Plantoon Technologies Kft. (korábban PoliLoop Kft.) vasútállomáshoz közeli telephelyén (biotechnológiai kutatás, fejlesztés – műanyag bontására képes baktériumok létrehozása). Ennek szomszédságába található az iKont Kft., mely okoskonténerek fejlesztésével is foglalkozik. Szintén a különböző funkciójú (részben speciális) konténerek fejlesztésében, értékesítésében és bérbeadásában érdekelt – az ország egyik legjelentősebb ilyen profilú cégeként – a város Ráckeresztúr felőli végén található Central Container Kft. Az egykori Dreher-féle tejhűtőház épületében pedig az ELTE Soft Kft. végez informatikai tevékenységet. 2022 őszén érkezett a hír, hogy a Remred Kft. Úrtechnológiai központ létrehozását tervezi Martonvásáron. A 70 új, magas hozzáadott értékkel rendelkező munkahelyet biztosító létesítményben kisműholdak és az azokat működtető rendszerek gyártását, összeszerelését, integrációját és tesztelését végzik majd.

A fentiek alátámasztják, hogy az elmúlt néhány évben jelentősen fejlődött az innovációs ökoszisztéma. Az innovációk terjedését segítheti a jövőben is az önkormányzat támogató hozzáállása és az InPark szervezeti háttere, továbbá maguknak a már betelepült vállalkozásoknak a pozitív példája. Fontos szempont a digitális technológiákat fejlesztő és nyújtó vállalkozások megtelepedésének, kibontakozásának a további elősegítése, illetve a helyi gazdaság menedzselésében a digitális megoldások szerepének erősítése. A fejlesztéseket, gazdasági tevékenységet segítő elektronikus rendszer, okos alkalmazások mellett az érintett szereplők valós térbeli kapcsolatrendszerének erősítéséről sem szabad megfeledkezni, hiszen az innovatív vállalkozások (és a hagyományosabb tevékenységet folytató cégek) elszórtan helyezkednek el a város területén. Arra is figyelmet kell fordítani, hogy a más funkciójú településrészek számára se legyen zavaró a vállalkozások tevékenysége.

2.1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Martonvásár földrajzi elhelyezkedése, kiemelkedően jó közlekedési infrastruktúrája alkalmassá teszi a várost a nagyobb léptékű gazdasági beruházások befogadására. Az M7 autópálya és a 7-es számú főút, valamint a 30a vasútvonal közvetlenül érintik a települést, az M6 és M0 autópályák pedig 8 ill. 15 km távolságra vannak tőle. A város mind Budapest, mind Székesfehérvár központjától bő 30 km-re helyezkedik el, a gyorsforgalmi úthálózaton könnyen megközelíthető. A 30a vasútvonal korszerűsítésének köszönhetően mind a főváros, mind a megyeszékhely fél órán belül elérhető kötöttpályás közösségi közlekedési eszközzel is.

A település munkaerőbázisa, a munkavállalási korú népesség kedvező képzettségi mutatói (a felsőfokú végzettségűek megyei és országos átlagot meghaladó aránya, a legalacsonyabb végzettségűek megyei és országos átlag alatti aránya – ld. 2.1.7.1. fejezet) szintén hozzájárulnak a város versenyképességéhez.

2.1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

2.1.9.5.1. Ipar- és gazdaságfejlesztési hasznosítású ingatlanok

2014-ben Martonvásár közigazgatási területén 9 kisebb, könnyebben kiépíthető és 2 nagyobb kiterjedésű, de a belterülettől távolabb eső potenciális ipari területet határoltak le 103 + 230 ha kiterjedésben.¹⁷ A hatályos településrendezési eszközök tervlapjain ezek zöme – de nem az egésze – gazdasági (azon belül ipari vagy kereskedelmi-szolgáltató) funkcióra van kijelölve.

¹⁷ Martonvásár Befektetési Kalauza

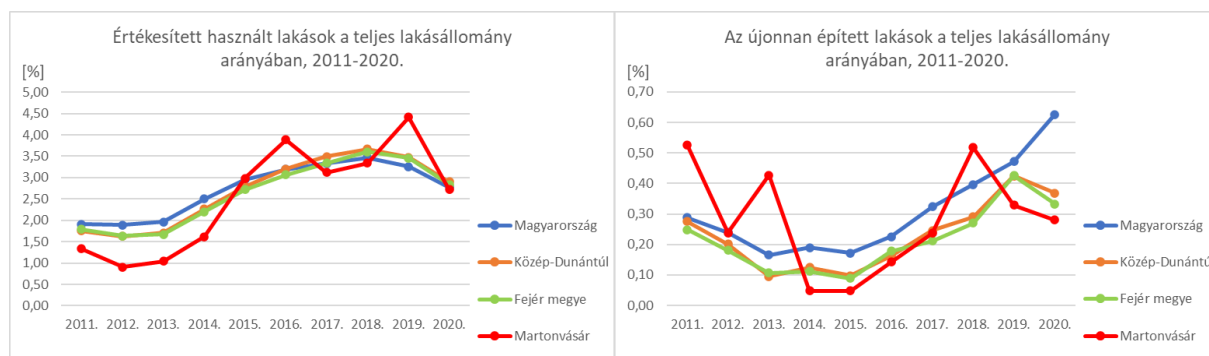
Az azóta eltelt időszakban valós igény ezek közül hárommal kapcsolatban jelentkezett: a vasút menti területre, illetve az M7 autópálya két oldalán található területekre érkeztek befektetők. A Mirrotron 1 hektáros területen hozta létre telephelyét, a Caola pedig 3 hektárt vásárolt meg az InPark 1. ütemében kialakítás alatt álló ipari parkból. A Mirrotron megvásárolta a telephelye mögött, a vasút mentén található 10 hektárnyi gazdasági, ipari célra kijelölt fejlesztési területet, a jövőben ennek értékesítését követően új cégek jelenhetnek meg. Az Inpark 1. ütemben fejlesztett területe 32 hektár, távlatban pedig 157 hektárra bővíthető.

Ezen felül a város szélein további potenciális befektetési területek helyezkednek el. A rendelkezésre álló területek nyújtotta kínálat egyelőre jóval meghaladja a tényleges keresletet. A város célja, hogy elősegítse a kereslet növekedését.

Klasszikus barnamezős területek nem terhelik a település szerkezetét, de néhány alulhasznosított, elhanyagolt egykor ipari, raktározási vagy mezőgazdasági funkciójú épület, telek található a város különböző pontjain (jellemzően a Bajcsy-Zsilinszky út mentén, a város Ráckeresztúr felőli végén, illetve Erdőháton és Kismartonban).

2.1.9.5.2. Lakóingatlanok piaca

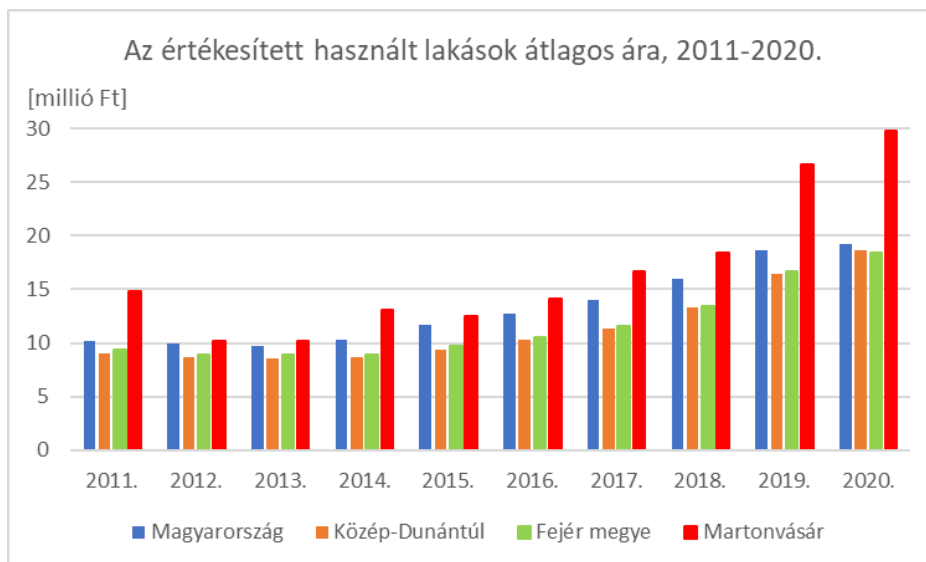
Martonvásáron a 2010-es évtized első felében – amikor a 2008-as gazdasági válság miatt az ingatlanpiac még mélyrepülésben volt – a megyei, a régiós és az országos átlagnál is alacsonyabb volt a lakáspiac dinamikája. 2015-től azonban megugrott a lakáspiaci tranzakciók száma, a településen a lakóingatlanok adás-vétele arányaiban jelentősebb volt, mint a magasabb földrajzi léptékeken (33. ábra). A lakásépítések üteme sokkal nagyobb kilengéseket mutatott, mint Fejér megye, Közép-Dunántúl régió és teljes Magyarország esetében, a trendvonal azonban hasonlóan alakulna: az évtized elején még nagyobb számban futó építkezések befejeződése után visszaesés következett, majd az évtized közepétől – a gazdasági válságból való talpra állást követően – ismét növekedni kezdett az építkezések száma (34. ábra).

33-34. ábra: Az értékesített használt lakások és az újonnan épített lakások aránya a teljes lakásállományhoz viszonyítva.

Forrás: KSH Lakáspiaci tranzakciók alapján saját szerkesztés.

A használt lakások piacán megfigyelhető jelenség, hogy a martonvásári átlagos ingatlanárak mindvégig a megyei, régiós és országos átlag felett alakultak. Bár az ingatlanpiac viszonylagos pangása idején (az évtized elején) a város lakóingatlanjainak ára jelentősebben visszaesett, az évtized végére ismét jelentősen elszakadt a magasabb földrajzi léptékekre vonatkoztatott átlagáraktól (35. ábra).

35. ábra: Az értékesített használt lakások átlagos árának változása

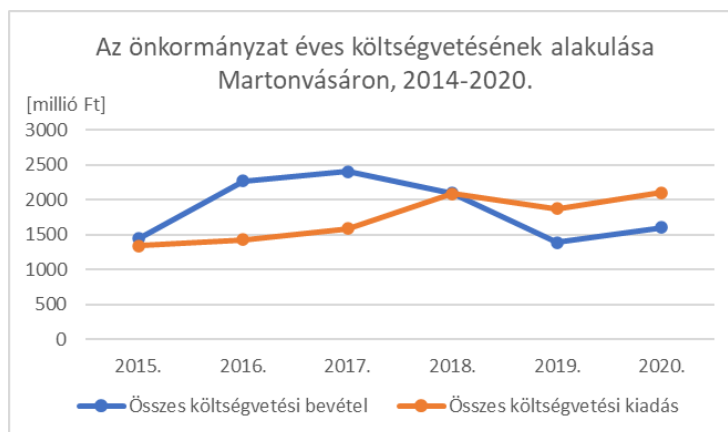
Forrás: KSH Lakáspiaci tranzakciók alapján saját szerkesztés.

A felerősödő szuburbanizáció, Martonvásárnak a főváros funkcionális várostérségébe való egyre szervezettebb bekapcsolódása, a főváros és Székesfehérvár 30a vasútvonal felújításának köszönhetően javuló elérhetősége, a helyben elérhető szolgáltatások bővülése, a településfejlesztés látványos eredményei (a városközpont esztétikus felújítása és a különböző közösségi létesítmények átadása) mind-mind a település népszerűségét, keresettségét növelték, ami az ingatlanárak alakulásában is látványosan lecsapódott. Ezt a folyamatot fokozta a Covid-19 járvány miatti kiköltözési hullám is.

2.1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

2.1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

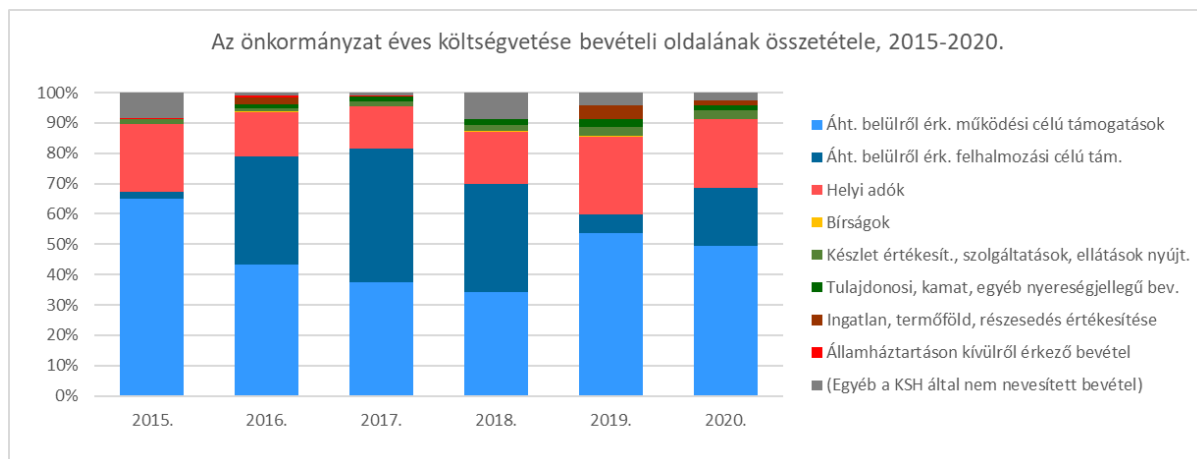
Martonvásár város önkormányzatának költségvetése az elmúlt néhány évben – a főösszeg 1,4 és 2,4 milliárd Ft közti hullámlása ellenére – alapvetően kiegyensúlyozott volt. Ugyanakkor a bevételek csak 2017-ig növekedtek (ekkor a mérleg is pozitív irányba billent el, igen jelentős többlet keletkezett). 2019-től már költségvetési hiány mutatkozik (36. ábra). A közelmúlt városfejlesztési beruházásai alapvetően pályázati forrásokból, támogatásokból valósulhattak meg. Az állandó jellegű bevételek erősítésére, ezen keresztül a költségvetés további stabilizálására figyelmet kell fordítani a jövőben is.

36. ábra: Az önkormányzat éves költségvetésének bevételi és kiadási oldala 2015-2020 között.

Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis alapján saját szerkesztés.

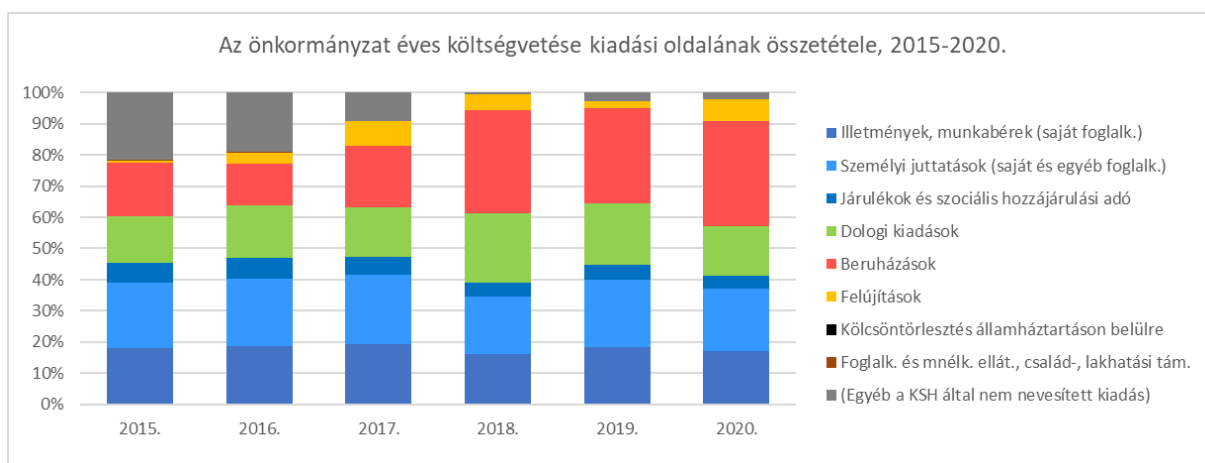
A költségvetési bevételek legnagyobb részét (némi ingadozással 60-80%-át) az államháztartáson belülről érkező működési és felhalmozási célú támogatások tették ki. A helyi adókból származó bevételek aránya 14-25% között alakult (37. ábra). A 2010-es évek elején ennek részesedése alacsonyabb (10% körüli) volt¹⁸, így elmondható, hogy sikerült növelni a saját bevételek súlyát. Ugyanakkor 2020-21-ben külső körülmények (állami beavatkozás) következtében csökkent a helyi adóbevételek súlya (és nominális összege), így a jövőben is dolgozni kell azon, hogy ezek a bevételek kedvező arányban rendelkezésre álljanak.

37. ábra: Az önkormányzat éves költségvetése bevételi oldalának összetétele 2015-2020 között.

Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis alapján saját szerkesztés.

A kiadási oldalon összességében 60% körüli részesedéssel szerepelnek az illetmények, munkabérek, juttatások és a hozzájuk kapcsolódó járulékok, adók, valamint a dologi kiadások (azaz a működési kiadások legjelentősebb tételei). Kedvező helyzetűnek mondható az önkormányzat azzal, hogy a kiadási oldal 17-40%-át beruházásokra, felújításokra tudta fordítani, ezen belül is döntő részben az előbbire (38. ábra). Államháztartáson belülré irányuló kölcsöntörlesztés nem terhelte az önkormányzat éves költségvetéseit, és a szociális jellegű támogatásokra fordítandó összeg is elenyésző volt, köszönhetően a település kedvező társadalmi összetételének.

38. ábra: Az önkormányzat éves költségvetése kiadási oldalának összetétele 2015-2020 között.

Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis alapján saját szerkesztés.

¹⁸ Forrás: ITS Megalapozó vizsgálatának 1.10.1. fejezete.

Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 33/2020 (XI.25.) rendelete az Önkormányzat vagyonáról, a vagyonnal való gazdálkodás szabályairól, illetve az ennek módosításáról szóló 10/2021 (III.23.) rendelete megnevezi a legfontosabb önkormányzati vagyonelemeket. Nemzeti vagyonba tartozó vagyonelem a temető (a Brunsvik- és Dreher-kriptával). A forgalomképtelen ingatlanvagyon 26 elemből áll (közterületek, közparkok, játszóterek, beépítetlen területek, kivett beruházási célterületek stb.). Korlátozottan forgalomképes ingatlanok a polgármesteri hivatal, a járási hivatal, az óvoda, a könyvtár, az általános iskola, a művészeti iskola, a közösségi ház, az Óvodamúzeum, az egészségház, a segítő szolgálat épülete, valamint a szennyvíztisztító telep Ráckeresztúron. Az ingatlanokhoz kapcsolódó önkormányzati beruházások 2014–2019 között megközelítették a nettó 2 milliárd Ft-ot.

Martonvásár város hatályos gazdasági programja a 2020-25 közötti időszakra vonatkozik. Mottója: „*A fenntartható kisváros megteremtésének programja*”. A dokumentum fejlesztési terv részében felsorolt tervezett beruházások az önkormányzat vagyona minőségének javítását, értékének növelését szolgálják. Ezek az alábbiak:

- Városháza fejlesztése
 - (informatikai fejlesztés, hosszabb távon egy, a mai kor elvárásainak megfelelő új városháza építése)
- Egyéb önkormányzati fejlesztések
 - Települési honlap (városmarketing, beruházás-ösztönzés, szolgáltatók megjelenítése)
- Oktatás-nevelési fejlesztések
 - Brunsvik Teréz Óvoda
 - Beethoven Általános Iskola, Martonvásári Művészeti Iskola
- Város- és létesítményüzemeltetés, zöldterületek és hulladékgazdálkodás fejlesztése
 - Temető fejlesztése
 - Városüzemeltetési telephely fejlesztése
 - Kiemelt közterületek, zöldterületek fejlesztése (Emlékezés tere/Főtér, Brunsvik-kert, Brunsvik sétány, Piactér, Ifipark, Játszóterek, Sportparkok)
 - További zöldfelületi fejlesztések
 - További létesítmények (napelempark)
- Közlekedési infrastruktúra, közvilágítás és közösségi közlekedés fejlesztése
 - Útfelújítások és építések, közlekedésbiztonság javítása
 - Gyalogos és kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
 - Közvilágítás
 - Helyi közösségi közlekedés
- Szociális ellátás fejlesztése
 - Szent László Völgye Segítő Szolgálat
 - Bölcsőde
- Egészségügy fejlesztése
 - Egészségház fejlesztése (Védőnői Szolgálat, vállalkozó orvosi praxisok)
- Kulturális és közösségi színterek fejlesztése
 - Brunsvik – Beethoven Közösségi Ház és Könyvtár
 - Óvodamúzeum
 - Egyéb (Civil Központ, „Művésztelep”)
- Sportlétesítmények fejlesztése

- Térségi tanuszoda (állami szervezet részvételével, finanszírozásával lehetséges)
- Védelmi fejlesztések
 - (Tűzoltószertár, térfigyelő rendszer)

A felsorolásban szereplő fejlesztési elképzelések finanszírozásának kisebbik része az önkormányzat saját forrásaiból történne, nagyobbik része pályázati forrásokból és támogatásokból. Emiatt valószínűleg a felsorolt fejlesztéseknek csak egy része valósulhat meg. (A Gazdasági program is számol optimista, realista és pesszimista forgatókönyvvel is.) Bizakodásra ad okot, hogy a tervezett fejlesztések közül néhány 2021–22-ben már folyamatban volt/van (Városháza informatikai fejlesztése, városüzemeltetési telephely I. ütem; piactér fejlesztése, Brunsvik sétány, gyalogos átkelőhelyek).

A Gazdasági Program megnevez kiemelt fejlesztési területeket is (Parkerdő Program, Brunsvik-kastély és park komplex fejlesztése program, M7 Ipari Park fejlesztése, Lakóterületi fejlesztések [Béke utca - Estike utca ill. Budai úti tömbbelső]), melyekben az önkormányzat partnerként jelenik meg, vagy tőle független szereplők a megvalósítók. Szintén partnerségen alapuló projektek a közüzemi szolgáltatások fejlesztései (ivóvízminőség-javító program, léghábelek föld alá helyezése, trafók áthelyezése, gázhálózat felújítása), valamint az állami szolgáltatások (járási hivatal, vasútállomás) fejlesztése.

2.1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A településfejlesztés irányainak kijelöléséért, az előrehaladás ellenőrzéséért Martonvásár Város Önkormányzatának Képviselőtestülete felel, az operatív végrehajtásban a Polgármesteri Hivatal, a Martonvásár Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. és az önkormányzat intézményei látják el feladatokat.

Az aktuális településfejlesztési dokumentumok az alábbiak:

- Településfejlesztési Koncepció (Dreher Jenő Városfejlesztési Program) (2012);
- Befektetési Kalauz (2014);
- Integrált Településfejlesztési Stratégia (2015);
- Gazdasági Program (2020–2025);
- Településképi Arculati Kézikönyv (2018);
- Helyi Esélyegyenlőségi Program (2018);
- Martonvásár Térségi Helyi Cselekvési Terv (2019–2022).

2.1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Martonvásár Város Önkormányzata az elmúlt években jelentős lépéseket tett a helyi gazdaság fejlesztése érdekében. Ennek leglátványosabb eleme az M7-es autópálya mentén kialakítás alatt álló ipari park (*ld. részletesebben 2.1.9.1. és 2.1.9.3. fejezetek*), illetve a K+F tevékenységeket folytató cégek letelepedésének előkészítése, támogatása (ennek zászlóshajója a Mirrotron Kft.)

Fontos lenne minél több és minél többféle ágazatban tevékenykedő vállalkozást a településre csábítani, így a jövőben is nagy figyelmet kell fordítani a gazdasági szereplőkkel való kapcsolatok építésére. Az önkormányzat érdekelt a vállalkozókkal történő rendszeres kommunikáció erősítésében, a lehetséges együttműködések feltárásában. A fejlesztés alatt álló ipari park és az egyéb gazdasági, ipari funkcióra kijelölt területek bőséges helykínálatot biztosítanak. A rendezett településképp, a képzett munkaerő-kínálat, az (agrár) kutatási-fejlesztési hagyományok szintén vonzóerőként érvényesülhetnek.

Az új gazdasági szereplők betelepítése mellett a meglévő vállalkozások megtartása, korszerűsítésének, fejlődésének, bővítésének támogatására is kellő figyelmet kell fordítani.

Az önkormányzatnak nagy szerepe lehet a lakosság és a különböző szolgáltatásokat végző vállalkozások közti információközvetítésben. Ennek eszköze lehet egy megfelelően működő, informatív, interaktív felület létrehozása a települési honlapon, mint okosvárosi szolgáltatás. (Ilyen célú digitális beruházás terve meg is jelenik a Gazdasági Programban.)

2.1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Foglalkoztatáspolitikai dokumentuma nincs a városnak, mivel nem számottevő probléma a foglalkoztatás biztosítása a település kedvező társadalmi összetételének köszönhetően. Míg a 2010-es évek közepén jellemzően néhány tucat közfoglalkoztatottja volt a városnak, 2017-óta 10 fő alá süllyedt a létszámuk, 2021–22-ben pedig már nem is volt közfoglalkoztatott *(ld. 2.1.7.1. fejezet)*.

2.1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Martonvásár nem rendelkezik lakáspolitikai koncepcióval, az önkormányzat birtokában nincsen szociális alapú lakhatás biztosítására szolgáló ingatlan. A költség alapon bérbe adható önkormányzati lakások száma is mindössze kettő.

Lakhatást segítő (lakásfenntartási illetve hátralékcsökkentő) támogatásokat helyi rendeletben meghatározott módon biztosít az önkormányzat (Martonvásár Város Önkormányzat Képviselő-testülete 29/2015. [XI. 25.] rendelete a szociális rászorultság esetén nyújtandó települési támogatásokról).

A bérbeadás útján hasznosítható helyiségek száma 16, található közte tárgyalóterem, iroda, kiállítóterem, színházterem, tornaterem és egyéb ingatlan egyaránt. A lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítésük szabályairól önálló önkormányzati rendelet rendelkezik (Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 32/2020 [XI. 25.] önkormányzati rendelete). Az önkormányzat bérbe adható ingatlanvagyonra az alábbi:

Szociális alapon bérebe adható lakások:		
-	-	-
Költség alapon bérebe adható lakások:		
		Budai út 27. Orgona utca 14.
Bérbeadás útján hasznosítható helyiségek:		
Martonvásári Polgármesteri Hivatal	Geróts terem	Budai út 13.
Brunszvik Teréz Óvoda	tornaszobák, aula, udvar	Deák Ferenc utca 3.
Brunszvik-Beethoven Községi Ház és Könyvtár	kiállító terem, színházterem, fogadótér, padlástér, színpad, nagykonyha, rendezvényudvar, kemence terület	Emlékezés tere 2.
Óvodatörténeti Gyűjtemény	emlékszoba	Dózsa György út 13.
Brunszvik-Beethoven Községi Ház és Könyvtár	könyvtárterem	Szent László út 2.
Martonvásári Művészeti Iskola	klubterem, egyéb helyiség	Deák Ferenc utca 1.
Martonvásári Járási Hivatal	iroda	Szent László út 2.
Beethoven Általános Iskola	étkező, tornaterem, udvar	Szent László út 2.
Szent László Völgye Segítő Szolgálat	irodahelyiségek	Szent László út 24.
Térségi Szolgáltatóház		Dózsa György út, 182 hrsz.
Egészségház	rendelő- és egyéb helyiségek egykori rendelőhelyiségek	Brunszvik út 1. Budai út 27. Rákóczi utca 20. Rákóczi utca 18. Orgona utca 18. Béke utca 14.

6. táblázat: Martonvásár város önkormányzatának bérebe adható ingatlanvagyon.

Forrás: 32/2020 [XI. 25.] önkormányzati rendelet.

2.1.10.6. Intézményfenntartás

Martonvásár Önkormányzatának intézményei a Brunszvik Teréz Óvoda és a Brunszvik-Beethoven Községi Ház és Könyvtár. A tulajdonában álló épületben működik a Martonvásári Beethoven Általános Iskola és a Martonvásári Alapfokú Művészeti Iskola.

A Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium állami tulajdonban áll. A Szent László Katolikus Óvoda fenntartója a Székesfehérvári egyházmegye. A Segítő Szolgálat intézményét a Szent László Völgye önkormányzati társulás tartja fenn.

2.1.10.7. Energiagazdálkodás

Az önkormányzati tulajdonban álló épületek energetikai korszerűsítése megtörtént, a megújuló energia használatára nagy figyelmet fordít az önkormányzat. Napelemes rendszer található a Városháza, a sportlétesítmények épületei, az oktatási- és nevelési intézmények tetején. Az intézmények további energetikai korszerűsítése a fejlesztési tervek között szerepel. Az energiahatékonyság fokozására irányuló okos megoldások alkalmazása javasolható az önkormányzat számára.

2.1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

A Martongazda 2011. márciusában kezdte meg a városüzemeltetési munkát a településen. 2020 szeptemberében alakult meg a Martonvásár Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft., melynek részévé vált a Martongazda is (a MartonKulttal és a MartonSporttal együtt). Az önkormányzati tulajdonban álló vállalkozás látja el a város összes intézményének üzemeltetését, fenntartását. Kezelése alá tartozik az

óvoda, a két iskola, a szociális központ, a városháza, a járási hivatal és az orvosi rendelők, valamint az önkormányzati tulajdonú lakások, egyéb épületek, a temető és a közterületek, a sporttelep, a közösségi közlekedés, utak, járdák, közvilágítás, a vasútállomás épülete, rendezvények kiszolgálása és a vásárok szervezése. A város (relatív) új létesítményeinek, azaz a Brunszvik-kertnek, az Emlékezés terének, a Brunszvik-Beethoven Közösségi Ház és Könyvtárnak, az Óvodamúzeumnak és a Brunszvik valamint Szent László sétányoknak a fenntartási feladatait is ellátja.¹⁹

A közüzemi szolgáltatásokat regionális szolgáltatók biztosítják.

A településüzemeltetési szolgáltatásokat összefoglaló módon az alábbi táblázat tartalmazza:

Szolgáltatás	Szolgáltató
Ivóvíz szolgáltatás	Fejérvíz Zrt. (Bicskei Üzemnérség)
Szennyvíz-elvezetés és -tisztítás	
Hulladékkezelés, hulladékszállítás biztosítása, szelektív hulladék elszállítása	Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft. (Közép – Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás által működtetett hulladékkezelési rendszer keretében)
Közvilágítás	Fényforrás Közvilágítás Üzemeltető és Karbantartó Kft.
Lakossági és ipari áramellátás	E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.
Lakossági és ipari gázellátás	E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt.
Helyi tömegközlekedés	
Helyi közutak fenntartása	
Parkfenntartás	Martonvásár Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. (Martongazda)
Temetőfenntartás	
Köztisztaság	
Csapadékvíz-csat. karbantartása	

7. táblázat: Településüzemeltetési szolgáltatások és szolgáltatók Martonvásáron.

Forrás: saját szerkesztés.

A városüzemeltetésben a közlekedéshez kapcsolódó okos és zöld megoldások már vannak (1 db okoszebra, 1 db elektromosautó-töltő állomás, illetve az önkormányzati épületek [Városháza] és intézmények [Brunszvik Teréz Óvoda, Beethoven Általános Iskola, Tóth Iván Sportcsarnok, Horváth Ottó Sportközpont] tetején elhelyezett napelemes rendszerek). Ezek a lakosság érzékenyítését is segítik, és rájuk alapozva folytatható az okos és zöld megoldások további kiépítése, terjesztése.

A város működtetését, a lakosok ügyintézéseit segítő okos alkalmazások vonatkozásában az önkormányzat előzetes információgyűjtést már végzett (lehetséges szolgáltatóval való kapcsolatfelvétel), azonban a lakosság ezen technológiák felé való nyitottságát még fokozni kell, hogy relevánssá, megtérülővé válhassanak az ilyen irányú fejlesztések. Az ebbe az irányba való haladást alapozzák meg olyan megvalósult szolgáltatás-korszerűsítések is, mint pl. a házi orvosi ellátás igénybe vételét segítő integrált betegirányítási és online időpont foglalási szolgáltatás (Erodium Orvosi Betegirányító Rendszer).

Nemcsak a helyi lakosságot, hanem a településre érkező látogatókat is szolgáló okos eszközök és alkalmazások állnak rendelkezésre a város 3 interaktív múzeumában is (Agroverzsum Látogatóközpont, Beethoven Emlékmúzeum és Óvodamúzeum). A turisztikai szolgáltatások terén tehát előrehaladott az okos szolgáltatások alkalmazása.

Az MTA (aktuálisan ELKH) Agrártudományi Kutatóközpontjának fejlesztése érdekében készült 2019-ben a Brunszvik Terv. Ebben a dokumentumban a négy beavatkozási, fejlesztési pillér közül az egyik az

¹⁹ Forrás: Martonvásár város honlapja (<https://martonvasar.hu/>)

„Élhetőbb város”. Az ide kapcsolódó projektelemek az okos- és zöld város koncepció mentén fogalmazzák meg a szükséges fejlesztési elemeket. A megnevezett projektelemek az alábbiak:

- Martonvásár Smart és Green City Stratégiájának kidolgozása
- Martonvásár közvilágítás alapú okos város alpinfrastruktúra kialakítása
- Martonvásár városi döntéstámogató rendszer kialakítása (városi dashboard)
- Martonvásár közintézmények energetikai korszerűsítése és hálózatba kapcsolása
- Önvezető járművek bevezetése a helyi közösségi közlekedési rendszerbe
- (Martonvásár közcélú zöldfelületi elemeinek integrált fejlesztése)

Közülük a közintézmények energetikai korszerűsítése és a közcélú zöldfelületi elemek integrált fejlesztése elindult és halad, míg a többi elem a jövőben valósulhat meg, amennyiben az aktuális körülmények (lehetőségek és igények, rendelkezésre álló források és várható kihasználtság) ezt reálissá és indokolttá teszik.

2.1.12. Táj- és természeti adottságok vizsgálata

2.1.12.1. Természeti adottságok

2.1.12.1.1. Földrajzi elhelyezkedés

Martonvásár a Dunántúlon, a Szent László-patak völgyében fekszik. Természetföldrajzi szempontból közigazgatási területe az Alföld északnyugati részén, ezen belül a Mezőföld tájegység északi részén található. Kistája a Váli-víz síkja, ami hazai kistájaink közül a közepes területi kiterjedésűek közé tartozik, területe 220 km².

2.1.12.1.2. Domborzat és talajviszonyok

A Váli-víz síkja kistáj 106–185 m tengerszint feletti magasságban helyezkedik el (39. ábra). Felszínének nagyobb része aszimmetrikusan kiemelt, vetődésekkel, völgymedencékkel szabdaltnak, lösz takarta eróziós halomvidék. Felszíne délkelet felé lejt, amit teraszos völgyek szabdalnak. Északnyugati része tagolt síkság, középső és délkeleti része völgyközi hátakra bontott, enyhén tagolt síkság.

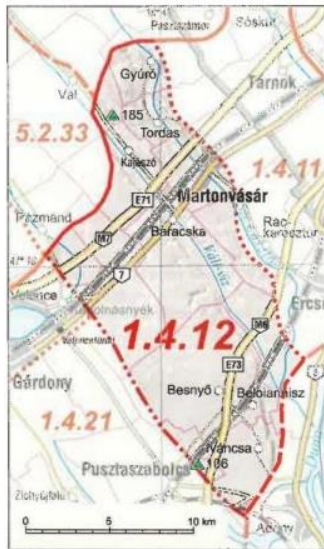
A kistáj jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, mivel területének 89%-át kiváló minőségű, mészlepedékes és alföldi mészlepedékes csernozjom talajok alkotják. A löszös alapkőzetű talajok jó termőképességűek és mintegy 90%-uk szántóterületként hasznosítható. A Váli-víz és a Szent László-patak völgyének vályog mechanikai összetételű réti öntéstalajai a talajtakaró 11%-át teszik ki. Legnagyobb részük (80 %) réti művelési ágú. A réti öntéstalajok előfordulása csupán a patakvölgyekre jellemző.

A Váli-víz síkja területhasznosítása felszínborítási típusok szerint:²⁰

- szántó: 84,6%
- belterület: 6,6%
- kert: 0,3%
- szőlő: 0,8%
- rét, legelő: 3,2%
- erdő: 2,3%
- vízfelszín: 0,6%
- ártér, elhagyott terület, bányaterület: 1,6%.

²⁰ Magyarország kistájainak katasztere, 2010. Második, átdolgozott és bővített kiadás. (Szerk.: Dövényi Z., az első kiadást szerk.: Marosi Sándor és Somogyi Sándor). MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.

A fentiekből védett terület: 0,3%.

39. ábra: A Váli-víz síkja kistáj.

Forrás: Magyarország kistájainak katasztere, 2010.

2.1.12.1.3. Éghajlat

Martonvásárra és környékére a mérsékelt meleg éghajlat jellemző. A kistájon az évi napsütéses órák száma 1950 körül alakul. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,5 °C közötti érték, a nyári félévben az átlaghőmérséklet 17,0 °C körüli. A legmelegebb nyári napok maximum hőmérsékleteinek átlaga 34,0 °C körüli, míg a leghidegebb téli napok minimumainak átlaga -16 °C körül alakul. Az évi csapadékösszeg a területen 540 mm körüli, a nyári félévé azonban csak 310-330 mm. Az éghajlatváltozás hatásait figyelembe véve hosszabb távon az átlaghőmérséklet növekedése, a nyári napok éves számának emelkedése, a nyári csapadékmennyiség és a téli hóborítottság csökkenése várható. A kistájon az uralkodó szélirány az északnyugati.

2.1.12.1.4. Vízrajz

Martonvásár a Szent László-patak mentén fekszik, a Szent László-patak alsó szakaszának vízgyűjtőterületén. A vízgyűjtőterületet délkeleten a Duna, keleten a Zámori-patak és a Benta-patak, északon a Szent László-patak középső szakasza, nyugaton és délen a Váli-víz vízgyűjtőterületei határolják. (A felszíni és felszín alatti vizeik részletes bemutatása a 2.1.17.2 fejezetben található.)

2.1.12.1.5. Növényzet és állatvilág

Martonvásár és környéke a Dunántúli-középhegység flóraidékéhez (Bakonyicum) tartozik. A térség jellemző vegetációja a löszerdőssztyep és a cseres-tölgyes, meghatározó növényzete a belsőbb löszhátakon löszerdőssztyep, a vízfolyások mentén vizes élőhelyek együttese. A nagytáblás szántókkal körülvett, mezsgyékre, vasúti töltések oldalára, meredek lejtőkre visszaszorult lösznövényzet, valamint a szabályozott patakmedreket követő vízparti növényzet a meghatározó. A gyepek nagy része jellegtelen szárazgyep, részben cserjésedő löszpusztagyep, ill. löszlegelő. Fajgazdag löszpusztagyeppek elsősorban a mezsgyéken maradtak fenn. Jellemzők a tájidegen fajokból álló ültetvények, a galagonyás-kökényes cserjések, néhol a telepített tölgyesek. A vízfolyásokat nádasok, mocsarak, a Váli-víz mellett 600-800 m széles, mikromozaikos, enyhén szikesedő mocsárretek, üde gyepek, valamint

rekettyefüzesek és öreg fűz-nyár ligeterdők szegélyezik. A természetes növénytársulások nagyrészt az urbanizációs folyamatok következtében már csak maradványaikban maradtak meg.

A terület természetes állatvilágának élőhelye az emberi tevékenység következtében jelentősen lecsökkent. Jellemzően a természetvédelmi területeken maradtak fenn biodiverzitás szempontjából értékes életközösségek. A térség állatfaunája inkább az Alfölddel mutat rokonságot, endemikus fajok nem kifejezetten jellemzőek. A térség adottságai miatt főleg mezőgazdasági művelés alatt álló terület, természetes állatvilágát ez a tény, illetve az emberi beavatkozás egyre inkább szegényíti.

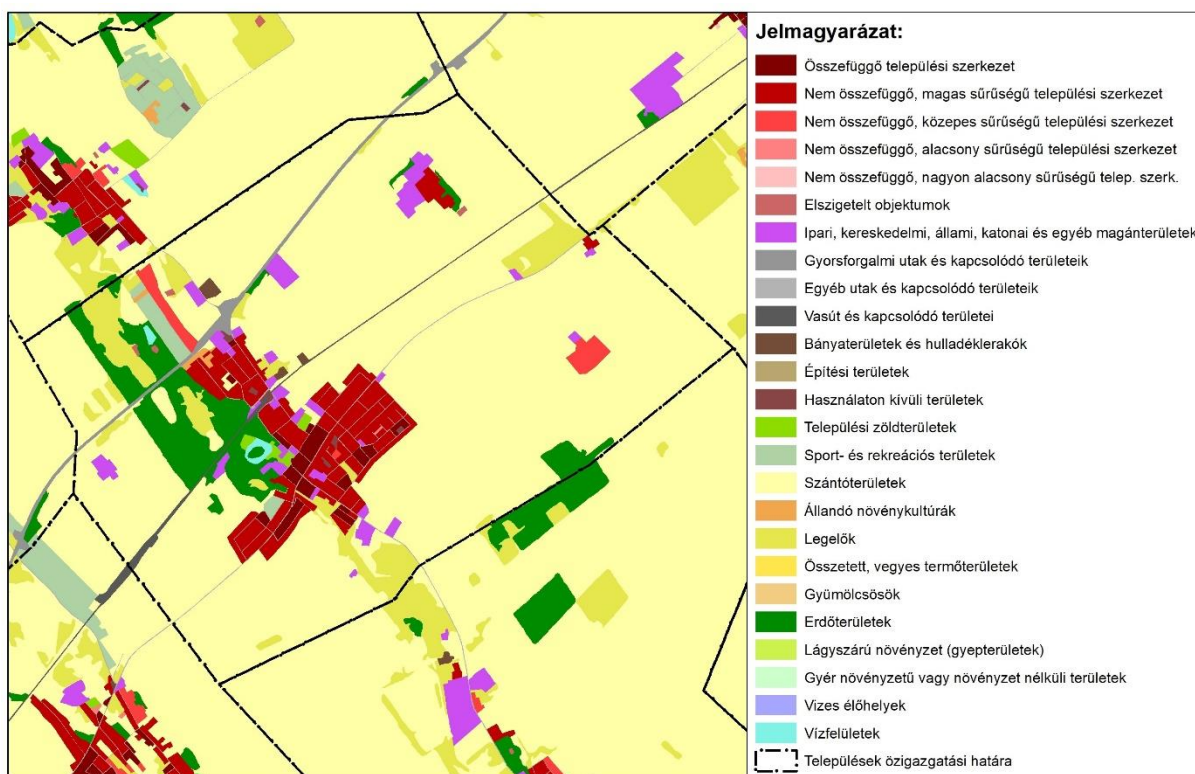
2.1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

Martonvásár természetföldrajzi helyzete, a város és környezetének domborzata, az éghajlat, a környező talajok termőképessége, a felszíni vizek bősége meghatározták a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását. A település jellemzően síkvidéken található, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el.

Martonvásár táji környezetét meghatározza – a kiváló termőhelyi adottságból fakadóan – a szántóterületek túlsúlya (40. ábra). A településtől északra Tordas határáig az Orbán-hegyen volt zártkerti (szőlő, gyümölcsös) területek találhatóak. A zártkertektől, illetve a Szent László-pataktól nyugatra található egy viszonylag nagy kiterjedésű erdőfolt, az úgynevezett Gábor-majori-erdő, ami közvetlen kapcsolattal rendelkezik a Beethoven-kastélyparkkal.

A település külterületén számos major, illetve gazdasági terület található. Két legnagyobb külterületi major a megyehatárhoz közel fekvő Erdőhát és Kismarton, ahol korábban a mezőgazdasági műveléshez, illetve terményfeldolgozáshoz kapcsolódó épületek mellett az ott dolgozók számára kialakított lakóépületek találhatóak. E területek jelentősen átalakultak az utóbbi évtizedekben a mezőgazdasági művelés szerkezetének átalakulásával, jellemzően kisebb gazdasági társaságok jöttek létre a területen. Több gazdasági terület található az M7 autópálya martonvásári csomópontjában. A település nyugati részén áll Gábor-major, ahol jelenleg is az állattartás jellemző.

Martonvásár jellemzően sík domborzati viszonyainak köszönhetően jelentős tájszerkezetet, településképet befolyásoló hatással bírnak a műszaki infrastruktúra elemek. Ez különösen igaz az autópálya és a vasút esetében, melyek szabályozási szélessége, illetve a települést északkelet–délnyugati irányban átszelő nyomvonala jelentős tájhatároló elemek, élővilágot elválasztó akadályként jelennek meg. A mesterséges, vonalas tájalkotó elemek jellemző eleme a település külterületét behálózó útrendszer (pl. az autópálya-lehajtó – Erdőhát közötti földút, Erdőhát – Kismarton közötti út, Gábor-majorhoz vezető út). Ugyancsak jelentős műszaki infrastruktúra elemek a települést az északi és a keleti részén átszelő magas feszültségű elektromos vezetékek.

40. ábra: Felszínborítási kategóriák Martonvásár területén.

Forrás: Urban Atlas, 2018. Copernicus Land Monitoring Service.

2.1.12.3. Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

2.1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Magyarország területére vonatkozóan tájképvédelmi terület övezetébe lett besorolva a Brunszvik-kastély parkja és a Szent László-patak menti területek egy része.

A tájképvédelmi terület övezet kijelölésének célja, hogy lehatárolja a megőrzendő, fenntartandó esztétikai jellemzőkkel bíró tájrészleteket a települési szintű (tovább)tervezés számára. A települési szintű tervezés feladata, hogy a megalapozó vizsgálat keretében meghatározza az övezetbe tartozó területeken a tájjelleg megőrzendő elemeit, elem-együtteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit. Erre alapozva kell települési szinten kialakítani az övezeten belül a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályrendszerét a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében.²¹

2.1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és környezetében: Martonvásáron és szűkebb környékén nincs Natura 2000-es terület (sem Ramsari terület, sem Európa Diplomás terület, sem UNESCO Bioszféra rezervátum magterület vagy pufferterület).

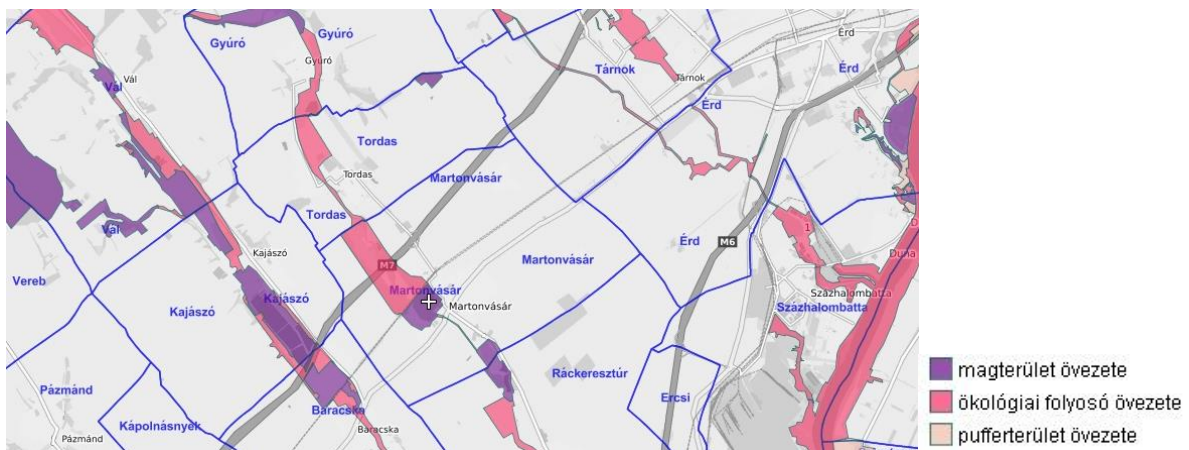
Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és környezetében: Martonvásár belterületén található természetvédelmi terület a Martonvásári Kastélypark Természetvédelmi

²¹ <https://termeszetvedelem.hu/tajkepvedelmi-terulet-ovezetei/>

Terület, aminek a kiterjedése: 70 hektár. A park védettségére vonatkozó előírásokat a Martonvásári-park természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 61/2007. (X. 18.) KvVM rendelet szabályozza.

Az eredetileg mocsaras területen a Brunszvik család tagjai alakítottak ki tájképi kertet, mintegy 100 ha területen. A vasút megépítésekor a töltés a parkot kettévágta, területét 70 hektárra zsugorította. A kastély és park együttesét a II. világháborúban tetemes károk érték, 1949-től állami tulajdonba került, az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete működik itt. A helyreállított kastély és parkja jelentős művészeti és építészeti alkotás, műemléki és természetvédelmi oltalom alatt áll. A terület természetvédelmi kezelője a korábban MTA, ma ELKH Agrártudományi Kutatóközpont.

2.1.12.3.3 Ökológiai hálózat

41. ábra: Az országos ökológiai hálózat területei Martonvásáron és környékén.

Forrás: TIR - Természetvédelmi Információs Rendszer²²

Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai. Magterületek közé tartozik Martonvásár területén a kastélypark, és a déli településhatárnál elterülő, patak menti rétek, nádasok.

Ökológiai folyosók a magterületek közötti kapcsolatot biztosító sávok, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok. Ezek az élőhelyeket, élőhely-komplexumokat kötik össze, biztosítják a génáramlást az elszigetelt populációk között. Ökológiai folyosó övezetébe a Gábor-majori-erdő tartozik.

Pufferterületek a magterületek és a folyosók körül kijelölt védőzónák (pufferzónák), ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól. Pufferterület Martonvásár területét nem érinti.

2.1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Martonvásáron várhatóan növekszik a települési terület (a központi belterület) a lakóterületi és gazdasági fejlesztési elképzelések következtében. Az új beépítésre szánt területek kijelölésénél szükséges figyelembe venni a tervezett úthálózat szerkezet-átalakító, területhasználat-módosító hatásait, valamint a védett, illetve védelemre tervezett természeti területek helyzetét. Valamennyi új

²² http://web.okir.hu/hu/tart/index/234/Interaktiv_termeszetvedelmi_terkep

tájhasználati mód az ökológiai, az ökonómiai és a tájképi potenciálok közötti egyensúlyt befolyásolja, módosítja. Ezek a konfliktusok mind jellegükben, mind hatásukban igen sokfélék lehetnek.

A főbb konfliktus típusok és azok okai:

- Funkcionális konfliktus (F): egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok.
- Tájökológiai konfliktus (T): egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok.
- Vizuális-esztétikai konfliktus (V): rendezetlenség, rendetlenség, megoldatlanság, befejezetlenség, folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya.

Az alábbi táblázat tartalmazza a 2015-ben azonosított tájhasználati konfliktusokat, illetve azt, hogy melyik megoldása, feloldása irányába sikerült lépéseket tenni az azóta eltelt időszakban.

Konfliktusok	F	T	V	Javulás
Árkok feliszapolódása	x	x	x	részleges
Kastélypark korlátozott nyitvatartása, zártsága	x			–
Felhagyott szőlők (Orbánhegy), rendezetlen beépítés	x	x	x	–
Egységes településkép hiánya	x		x	jelentős
Légvezetékek látványa			x	jelentős
Erdőhát eredeti gazdasági funkciójának megszűnése	x	x		–
Felhagyott ipari csarnokok, gazdasági területek rendezetlensége (Bajcsy-Zsilinszky út, Erdőhát)	x		x	részleges
Gépkocsiforgalom okozta terhelések, szennyezések	x	x		–
Szent László-patak elhanyagolt állapota	x	x	x	jelentős
Szent László-patakot szennyező területhasználatok			x	ideiglenes
Illegális hulladéklerakás			x	ideiglenes

8. táblázat: Tájhasználati konfliktusok összegzése.

Forrás: ITS Megalapozó Vizsgálat alapján saját szerkesztés.

Amint az a 8. táblázatból is kiolvasható, az elmúlt időszakban számos tájhasználati konfliktust sikerült enyhíteni vagy feloldani. Ezek elsősorban a városközpontot érintő problémák voltak. Ugyanakkor vannak továbbra is fennálló, megoldásra váró problémák, melyek közül több is nagyobb léptékű beavatkozást igényelne, esetleg kérdéses a megszüntethetősége. Vannak továbbá olyan tájhasználati konfliktusok is, amelyeket időről-időre sikerül mérsékelni, visszaszorítani, de aztán ismételtelen jelentkeznek (azaz a javulás csak ideiglenes).

2.1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

2.1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

2.1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületek (biológiailag aktív felületek) többféle előnyös hatást fejtenek ki, illetve változatos funkciókat töltenek be a település életében. Jelentős e felületek kondicionáló szerepe: klimatikus hatásuk meghatározó tényező a város klímazónájának növelésében, környezetjavító hatásuk az életminőség javításában, ökológiai hatásuk pedig a biodiverzitás megőrzése érdekében nélkülözhetetlen. Az életminőséghez járul hozzá a zöldfelületek rekreációs és közösségi funkciója is. A települési arculat és vonzerő szempontjából pedig nem elhanyagolható tényező a zöldfelületek, a zöld növényzet városképi hatása.

Közhasználatú zöldfelületek, zöldterületek (közkertek, közparkok)

Martonvásáron összesen 9,98 ha *Zöldterület (közkert)* – Zkk övezetbe tartozó zöldfelület található (a település területének 0,32%-a).

A központi belterület közhasználatú zöldterületeinek adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

Közterület neve / leírása	Helyrajzi szám	Övezeti besorolása	Mérete	Megjegyzés
Brunszvik-kert	1076	Zkk		Ingyenesen látogatható közpark; A városközpont fontos része.
Emlékezés tere	1075	Zkk	0,43 ha	Városközponti funkciót tölt be; Magas a burkolt felületek aránya.
Illyés Gyula tér	749/2	Zkk	0,79 ha	
Kossuth Lajos tér	606	Zkk	0,75 ha	Egy része <i>Településközpont</i> – Vt övezetbe lett átsorolva.
Aradi vértanúk tere	1378	Zkk	0,17 ha	
Széchenyi utcai játszótér	1537	Zkk	0,18 ha	
Kinizsi utcai játszótér	145/1 hrsz	Zkk	0,93 ha	A közterületi kapcsolatot további közkerti átsorolás fogja biztosítani. Sport- és rekreációs funkció; Magas a burkolt felületek aránya.
Martonvásári Ifipark	196	Zkk		
Szent László-patak két ága közti zöldterület	212-218	Zkk	0,39 ha	(Valójában nem funkcionál közkertként / közparkként.)
Fehérvári út és Béke út találk.	450/2	Zkk		
Estike utcai közkert	498/5, 498/66	Zkk	0,09 ha	(Valójában parlag.)
Szent László lakóparki játszótér	498/54	Zkk	0,22 ha	
Százszorszép utcai közkert	498/60-62	Zkk	1,24 ha	(Valójában parlag.)
Szent László-patak menti sáv (Fehérvári út és Estike u. között)	473, 474, 476, 477, 478, 482, 483, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 496 (patak felőli része)	Zkk	0,89 ha	Tervezett.
Leendő zöldter.: Béke u. melletti lakóparkban	Ált. mg. ter – Má övezetből átsorolva	Zkk		Tervezett.
Leendő zöldter.: Budai út – Váci M. u. – Széchenyi I. u. – Deák F. u. közti tömb belsejében	692, 693, 694, 732 (a telkek egy részét érinti)	Zkk		Tervezett.

9. táblázat: Közhasználatú zöldterületek Martonvásáron.

Forrás: Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 237/2021. (XI.30.) határozata a Településszerkezeti Terv módosításáról, 1. melléklet Településszerkezeti terv módosítása (TSZT-M7); illetve Martonvásár integrált településfejlesztési stratégiája, I. Megalapozó vizsgálat.

Erdőhát településrészen az MTA jelentős méretű zöldfelületet hozott létre, ezek egy részét a rendezési eszközök szintén közkerti övezetbe sorolták.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

A korlátozott használatú zöldfelületek (látogatható intézményi területek, sportpályák, temetők stb.) fontosak azok kondicionáló, klimatikus hatása miatt, ezen felül rekreációs funkciójukból részesül a lakosság és/vagy a látogatók egy része.

A központi belterület korlátozott közhasználatú zöldfelületeit az alábbi táblázat tartalmazza:

Terület neve / leírása	Helyrajzi száma	Övezeti besorolása	Mérete	Megjegyzés
Brunszvik-kastély parkja		Kb-k ill. K-k (különleges, kastély)	70 ha	Természetvédelmi terület; Korlátozottan látogatható (nyitvatartási idő, belépőjegy).
Sportterület (Horváth Ottó Sportközpont)	274/2	K-Sp (különleges, sportterület)	3,8 ha	A település rekreációs célú zöldfelületi rendszerének fontos eleme.
Temető	1241	K-t (különleges, temető)	4,26 ha	

10. táblázat: Korlátozott közhasználatú zöldterületek Martonvásáron.

Forrás: Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 237/2021. (XI.30.) határozata a Településszerkezeti Terv módosításáról, 1. melléklet Településszerkezeti terv módosítása (TSZT-M7); illetve Martonvásár integrált településfejlesztési stratégiája, I. Megalapozó vizsgálat.

A korlátozott használatú zöldfelületek közé tartoznak a belterületen kívül (attól északnyugatra, a Szent László-patakkal párhuzamosan) található gazdasági és védelmi célú erdők is.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A város zöldfelületi rendszerében fontos szerepet töltenek be a magántulajdonú házak kertjei, illetve a város lakóterületein belül található mezőgazdasági hasznosítású területek. Martonvásáron ezek méretükben jelentősen felülmúlják a közcélú zöldterületeket. Egyes tömbök belsejében 2-3 hektáros mezőgazdasági hasznosítású területek is vannak. Ezek egy részét szántóként használják, így biológiai aktivitásuk, kondicionáló hatásuk az év során változó lehet, egyes időszakokban a lakóövezetben élők számára zavaró környezeti terhet (zaj, por) is jelenthetnek.

2.1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése

Martonvásár zöldfelületi ellátottsága a megfelelő klimatikus viszonyok és egyéb kondicionáló hatások biztosítása szempontjából kedvezőnek mondható. A város legnagyobb és leglátványosabb zöldfelületi eleme a Brunszvik-kastély parkja, amely korlátozottan látogatható, különleges terület övezeti besorolású zöldterület.

A közhasználatú zöldfelületek (közkertek, közparkok) területe az elmúlt tíz évben jelentősen emelkedett, minősége javult, mind növényállományt, mind a kihelyezett köztéri bútorokat tekintve. Az egy lakosra jutó, önkormányzati tulajdonú zöldterület nagysága 2011 és 2017 között 7 m²-ről 9,3 m²-re emelkedett, majd némileg csökkent (amihez részben a lakosság számának növekedése is hozzájárult), 2020-ban 9 m² volt a mutató értéke.²³ Ez az érték alatta marad a 30 m²-t közelítő országos átlagnak és a Fejér megyei járásközpontok 60 m²-t közelítő átlagának (mindkettő esetében jelentősen

²³ TEIR, Települési tervezést támogató adatok.

eltolják az átlag értékét a sok közparkkal, egyéb önkormányzati fenntartású zöldfelülettel rendelkező nagyobb városok). A megye kisebb (15 ezer fő alatti) járásközpontjai viszonylatában azonban már a középmezőnyben található Martonvásár. Ha pedig nemcsak az önkormányzati tulajdonban levő zöldterületeket vesszük figyelembe, hanem az összes közhasználatú és korlátozott közhasználatú zöldfelületet (88 ha), akkor az egy lakosra jutó érték már 150 m² körüli. (Ebben természetesen kiemelkedő szerepe van a kastélypark igen jelentős kiterjedésének.)

A város településfejlesztési koncepciójában²⁴ (2012) megfogalmazott jövőképek között a „Zöld Város” is szerepel. Ennek elemei közé tartozik az igényes közösségi zöldfelületek, rekreációs területek kialakítása, a porták (telkek és lakóingatlanok előtti közterületek) gondozottsága, a környezeti értékek, adottságok megóvása, illetve a város arculatának formálása a zöldfelületek igényes kialakításán keresztül. Ezek a szempontok az elmúlt években szisztematikusan megjelentek a településfejlesztési beavatkozásokban.

A legfontosabb zöldfelületi fejlesztés a kastélypark egy részének nyilvános közparkká alakítása volt (Brunszvik-kert, amely 2018 őszén került átadásra). Emellett a közkertek (játsszóterek, felnőtt szabadtéri tornapályák) minőségének emelése, funkcióinak bővítése is előre haladt. A közelmúltban elkészült sétányokkal (Szent László sétány – 2014–16, Brunszvik sétány – 2020–21) együtt a zöld várost erősítő tényezők közé sorolhatók.

Az önkormányzati tulajdonban levő zöldfelületek karbantartója a Martonvásári Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. alá tartozó Martongazda. A zöldfelületek rendszeres kezelése korszerű jármű- és eszközállománnyal zajlik, ennek köszönhetően Martonvásár igényes városképpel bír. A zöldfelületi rendszerről önálló digitális adatbázis egyelőre nincsen, környezeti szenzorok nincsenek kihelyezve. Ezek alkalmazását azonban a település mérete sem indokolná feltétlenül. Ugyanakkor automatizált rendszerek (pl. öntözés) segítik a közparkok gondozását.

Kedvező, hogy a lakóövezetekben is elég nagy a zöldfelületi arány. (A település lakó funkciójú övezeteinek döntő része a kertvárosias és a falusias típusba tartozik, ahol az előírt minimális zöldfelületi arány 50-60% között van.)

Zöldfelületi folyosó a Szent László-patak mentén található (erdők, kastélypark, közkertek). Északnyugati irányból gazdasági- és védelmi funkciójú erdők is védik a települést. Fontos zöldfelületnek számítanak továbbá Orbánhegy szőlői, gyümölcsösei is.

2.1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Martonvásáron a zöldfelületi rendszer legfontosabb térszervező eleme a Szent László-patak, ugyanakkor a patak mentén található zöldfelületek nem alkotnak teljesen összefüggő folyosót, az itt sorakozó zöldfelületi elemek közül nem mindegyik megfelelő minőségű, ökológiai vagy rekreációs funkcióját nem mindegyik tudja ténylegesen betölteni. A zöldfelületi folyosó jelenleg egy részen – a Fehérvári út és az Estike utca között – meg is szakad, de a településszerkezeti tervben már kijelölésre került az összekötő szerepet betöltő patakparti zöldfelület, amely biztosítja a közlekedési és az ökológiai kapcsolatot a patak északi és déli területei között.

²⁴ Dreher Jenő Városfejlesztési Program (Martonvásár Településfejlesztési Koncepció), 2012.

Másodlagos jelentőségű zöldfolyosó a keleti városrészt átszelő árok mentén található, ennek egy részét (a Kossuth tér javát) a rendezési eszközök legutóbbi módosítása során kivették a zöldterületi övezetből (a tervezett bölcsőde helyszíne lesz a terület).

Bár a zöldfelületi rendszer számos eleme minőségi megújuláson esett át az elmúlt években, vannak még olyanok, amelyek rendezésre, fejlesztésre váró kihasználatlan, vagy csak részben kihasznált területek (pl. a patak menti közkertek a Fehérvári úttól délre és a lakópark környezetében, a Kinizsi utcai játszótér környéke). A közkertek, közparkok térbeli eloszlása sem teljesen egyenletes (pl. a település északi, illetve délnyugati részein alig van ilyen.)

Míg a települést északnyugatról széles erdősáv határolja (a Szent László-patak mentén), a többi oldalról hiányzik ezek a védelem. Fontos lenne erdősávokkal védeni a lakóövezeteket a mezőgazdasági és ipari hasznosítású területek felől érkező terhelések ellen.

A térségi ökológiai kapcsolatokat is elsősorban a Szent László-patak vonalában kialakult zöldfolyosó biztosítja, a külterületen található erdők, nádasok az országos ökológiai hálózatnak is részét képezik.

Kisebb (18 hektáros) erdő található Kismartontól délre, mely a ráckeresztúri erdőterületekhez kapcsolódik. A település közigazgatási határai, illetve a 7-es főút mentén, valamint Kismarton és Erdőhát felől a város irányába egy-egy véderdősáv húzódik, ezek a sávok azonban több helyen megszakadnak, nem érnek el a beépített terület határáig.

2.1.14. Az épített környezet vizsgálata

2.1.14.1. A területfelhasználás vizsgálata

2.1.14.1.1. Településszerkezet, helyi sajátosságok vizsgálata

Martonvásár első két utcája – a jelenlegi Fehérvári út és a Szent László út - a Szent László-patak mellé települt egymásra merőlegesen. A Dózsa György út északi végénél épült meg a Brunsvik-kastély. A város aztán a mai Budai út két oldalán terjeszkedett északkelet-délnyugati irányba. A XIX. században a kastélytól ÉK-re fekvő területet is felparcellázták, és kialakították a köztés utcákat. Majd a patak túloldala is beépítésre került a mai Fehérvári út mentén. A településszerkezet ma is megőrizte „kereszt” alakját.

Az 1860-as években megépült vasúttól északnyugatra található a volt szőlőhegy (Orbánhegy), amely később zártkert lett (ma kertes mezőgazdasági terület). A szőlőheggyel párhuzamosan, annak keleti oldalán is kiépültek lakóutcák. Későbbi fázisban vált lakóterületté a Budai úttól D-DK-re lévő rész (hajdanán e területen is voltak szőlőskertek), majd legújabban pedig a belterület D-i széle mellett épült lakóterület (Szent László lakópark).

Az utcákat a jellemzően sík területen szabályos derékszögű szerkezetben alakították ki. Megfigyelhető, hogy a város első utcáin falusias jellegű, mély telkek lettek kialakítva fésűs elrendezésű házakkal. A hosszú telkek a bennük lévő kertekkel háztáji gazdálkodást tettek lehetővé. A későbbi utcák telkei ezeknél valamivel rövidebbek, így a Brunsvik út - Orgona u. közötti városrészen és a patak alatti településrészen. A falusias jellegű utcákban a lakóházak oldalhatáron állnak, a legrégebbi utcarészekon utcavonalas beépítésben.

A rendszerváltás előtt kiépült településrészekben a házak nagy része a „Kádár-korszakbeli” földszintes, sátozottós típusházak, közöttük egy-egy régi parasztház bújjik meg. Emellett jelentős számú, nyolcvanas évekbeli emeletes családi ház is épült. Ilyen a Béke utca, vagy a Határ utca. Ezek telekméretei már a kertvárosi jelleget tükrözik, jóval kisebbek, mint a falusias lakóterületeké. A rendszerváltás előtt

épültek a Vasvári Pál u. - Mikszáth u. - Váci Mihály u. sorházai. A kilencvenes évektől új kertvárosias beépítésű részekkel bővült a településszerkezet. Részben ekkor és a 2000-es években épültek a Széchenyi utca házai. A Jókai Mór utca lakóházai az ún. mediterrán stílusú formákat követik, melyek nem illeszkednek a meglévő településképhez. A kertvárosi településrészeket előkert jellemzi. A Szent László út végén található új településrészen a Boglárka u. – Gólyahír u. – Pipacs u. szabadonálló ikerházas beépítés látható. Új tendencia a Rózsa utcában a volt zártkert hosszú kertjeinek végében épített új típusú családi házak építése.

Összességében az utcák hálózata és a telkek mérete szabályos a településen.

Mivel a külterület, a határ legnagyobb része a mindenkori uradalomhoz tartozott, itt a XVIII. századtól több mezőgazdálkodási központ (major, puszták létesült), amelyek többsége ma is megvan. A két legjelentősebb Erdőhát-puszták (kb. 35 ha) és Kismarton (kb. 12 ha), amelyeknek 90-90 fő körüli állandó lakónépessége is van.

2.1.14.1.2. Művelési ágak és minőségi osztályok az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján

Martonvásár területe az elmúlt évszázad alatt nem változott jelentősen. A szántóterületek nagysága 1895 óta csökken, ez a beépített területek terjeszkedésének köszönhető. A szőlőterületek 1913 óta fogynak. A rétek, legelők nagysága drasztikusan csökken a XIX. századi állapothoz képest, viszont ugyanilyen rohamosan növekszik a művelés alól kivont földrészek száma. Az erdők kiterjedése hullámzó, voltak jobb és rosszabb időszakok, a végeredmény azonban mindenképpen pozitív, mert 1895 óta majdnem 70 hektárral nőtt az erdők nagysága. A nádasok nagyságával kapcsolatban a település történetéből arra lehet következtetni, hogy a 17 hektár valószínűleg kevesebb, mint száz évvel ezelőtt.

A településképet jelentősen meghatározzák a domborzat mellett a termőhelyi adottságok is, így alakulhatott ki az évszázadok óta jellemző árutermelő mezőgazdasági jelleg. A volt zártkerti területek, a Gábor-majori erdő, illetve a Szent László-patak völgyének kivételével a település külterületét az árutermelő mezőgazdasági művelés, illetve az MTA Agrártudományi Kutatóközpontjának kísérleti művelése jellemzi. A fentieknek megfelelően a szántóterületek jelentik a legjelentősebb területhasználatot, ami összesen a közigazgatási terület 73%-át, a külterület 82%-át teszi ki.

Egyéb mezőgazdasági területek közül a gyepek aránya elenyésző, kizárólag a Szent László-patak völgyében található gyepterületek. Gyümölcsös található a Gábor-majortól északkeletre, a vasút északi oldalán, továbbá a Tordásra vezető út nyugati oldalán a település határában. Nádas területbe tartozik a Martonvásári tavaknak a város közigazgatási területébe tartozó területei.

A településtől északra található 56 ha-os egykori szőlőhegy (volt zártkerti terület), az Orbánhegy jelenleg vegyes területfelhasználást mutat. A szőlő- és gyümölcsös, a kertés mezőgazdasági művelés visszaszorult. A hegyre egyre többen költöztek ki állandó jelleggel.

Az erdőterületek (6%) jellemzően a Gábor-majori erdőben, a kastélyparkhoz kapcsolódóan, a Szent László-patak nyugati partján található. 18 hektáros erdőfolt található a település délkeleti határában.

Jelentős területhasználatnak lehet tekinteni a művelés alól kivont („kivett”) területeket Martonvásár külterületén, amelyet az utakon, vasúton, vízmedreken, közműlétesítményeken kívül az egykori majorok, gazdasági telephelyek, üzemterületek jelentik. A település külterületének jelenleg összesen 8%-a művelés alól kivont, de a további gazdasági területek igénybevételével ez az arány nőni fog.

2.1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A külterületi és belterületi – jellemzően beépítésre nem szánt – területhasználatot az előző fejezetek mutatták be. A beépítésre szánt területek legnagyobb része a belterületen található.

Lakóterületek

Martonvásár belterületének túlnyomó része ide tartozik. A 343 ha-os belterületen mintegy 300 ha lakóterület van (zömmel falusias és kertvárosi, pontszerűen kisvárosi besorolásban).

Településközponti és intézményterületek

A város intézményei a település központjában találhatók, két halmazban, így összesen mintegy 12 ha terület van településközponti besorolásban. Az egyik rész a Budai út, Szent László út és Deák F. utca által határolt terület. Itt található a Martonvásári Beethoven Általános Iskola, a művészeti iskola, a Polgármesteri Hivatal, a mentőállomás, a posta, a szociális központ, a gyógyszertár, valamint a Brunsvik Teréz óvoda. A város vasút felőli részén, a Brunsvik út kezdeténél található az orvosi rendelő, végénél van a rendőrség, illetve az e melletti Magtár utca - Bajcsy-Zsilinszky utca által határolt tömbben a Pápay Ágoston Általános Iskola, az Emlékezés tere mellett pedig a Brunsvik-Beethoven Központ és az Óvodamúzeum. Kiskereskedelmi üzletek sorakoznak a Budai út mentén, illetve a Dózsa György út mentén és a Szent László utca településközponti szakaszán. Pénzügyi intézmények Martonvásáron a K&H bank és a Takarékszövetkezet.

Gazdasági területek

A kereskedelmi-szolgáltató valamint ipari gazdasági területekről (mintegy 185 ha) elmondható, hogy Martonvásár közigazgatási területén elszórtan helyezkednek el és csak kis részük van belterületen. A belterületen lévő gazdasági területek egy kis csoportja a Hunyadi út mentén található, a vasút mellett és az út végén az autópálya mellett. A Hunyadi út másik oldalán helyezkednek el az autópálya mérnökség és rendőrség épületei. A gazdasági területek másik csoportja a lakóterületbe ágyazódva van a Bajcsy-Zsilinszky u. – Orgona u. által határolt tömbben. Itt található többek között az Akadémiai Nyomda, illetve egyéb gazdasági épületek, raktárak. Ezek nincsenek zavaró hatással a város életére, sem funkciójukban, sem elhelyezkedésükben. Külterületen az M7 autópályától északra került kijelölésre nagyobb gazdasági terület, továbbá a majorságokhoz kapcsolódva vannak ilyen besorolású területek, valamint a belterület Ráckeresztúr felőli végéhez csatlakozóan a 6204 sz. út mentén.

Különleges terület

A legjelentősebb különleges területe Martonvásárnak a Brunsvik-kastély és annak parkja (műemléki együttes és természetvédelmi terület). Itt található az ELKH Agrártudományi Kutatóközpontja (szintén beépítésre szánt különleges terület), amely fenntartója a jelenleg mintegy 40 hektáros angolparknak is. A park környezete rendezett, az épületek állapota is jó. A kastélyban található a Beethoven Emlékmúzeum.

2.1.14.1.4. Funkció vizsgálata

Az épített környezet szempontjából tekintve a település belterületén a lakófunkció dominál, a lakóterületek kertvárosi és falusias területfelhasználási módba besoroltak, üdülőtérület a településen nincs és nem is tervezett. A lakófunkció külterületen is megtalálható, elsősorban a volt zártkerti (jelenleg kertés mezőgazdasági) területen, az Orbánhegyen és a két nagyobb volt majorságban. A településközponti, intézményi funkciók legnagyobb része a város hagyományosan központi részén található. A gazdasági (kereskedelmi-szolgáltató, ipari) területek szórt elhelyezkedésűek, a belterület

szélein, illetve a külterületi majorságokhoz kapcsolódva alakultak ki, illetve tervezettek. A különleges besorolású területek közül legfontosabb az egykori Brunszvik-kastély és parkja (országos szintű, műemléki és természetvédelmi oltalom alatt), amely az ELKH Agrártudományi Központjának is helyet ad. Külterületen a kiváló termőhelyi adottságokból adódóan a mezőgazdasági használat, azon belül is a szántóföldi művelés meghatározó, az erdőszültség az országos átlagnak csak mintegy harmada.

2.1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Martonvásárra nem jellemzőek a nagy kiterjedésű barnamezős területek, inkább csak elszórtan jelennek meg ilyenek. Például a Bajcsy-Zsilinszky úti felhagyott ipari csarnokok környezete rendezetlen.

A külterületen – így Erdőháton és a volt „Négyszázás istálló” helyén – számos elhagyatott ipari, illetve mezőgazdasági épület áll(t), de a jelenleg is zajló gazdaságfejlesztési beavatkozásoknak, új ipari befektetéseknek köszönhetően ezeknek a területeknek egy része új hasznosítást kaphat a közeljövőben (ld. a 2.1.9.3. fejezetben).

A Gábor majori erdőben található Vadex telephely, illetve az ahhoz kapcsolódó karámrendszer, ahol korábban gímszarvasok tenyésztése folyt, jelenleg üresen áll, hasznosításra vár.

2.1.14.1.6. Konfliktussal terhelt területek

Az Orbánhegy (volt zártkert, jelenleg kertes mezőgazdasági terület) egykori szőlői, gyümölcsösei közül többet felhagytak, vagy megváltoztatták a művelési ágat. A felhagyott területek egy része gyomosodik. A másik tendencia a volt zártkerti épületek üdülési és lakó funkcióra való használata, ami azért hordoz veszélyeket, mert az épületek alapvetően nem erre célra épültek, a terület közművesítettsége és egyéb ellátottsága pedig hiányos.

Ugyancsak külterületek a mezőgazdasági majorságok (Erdőhát, Kismarton), ahol a belterülettől távol, szintén jelentősebb (csaknem 200 fő) lakosság él, részben hátrányos körülmények között. Erdőhát felhagyott gazdasági területei elhanyagolt képet mutatnak.

Martonvásáron valódi szegregátum nem alakult ki, de konfliktussal terhelt területként kell kezelni az Orgona, a Bajcsy-Zsilinszky utca és a temető területe által határolt ingatlanokat, továbbá Kismarton major lakófunkciójú területeit.

2.1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

2.1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A történelmi településmag a Fehérvéri út – Budai út – Szent László út – Dózsa Gy. út mentén, illetve a Rákóczi utca és a temető között terül el. A korabeli falusi használatnak megfelelően ezekben az esetekben keskeny, mély telkek alakultak ki, ahol az utcafronton álló lakóépületek mögötti telekrész konyhakertben, majd szántóban végződött. A későbbiekben kialakított tömbök már fele olyan hosszú telkekkel rendelkeztek. Az ezredfordulót követően új betelepülési hullám indult meg, ekkor az önkormányzat új lakóterületek kialakításáról döntött. Ekkor parcellázták fel a Fehérvári úttól Ráckeresztúr irányába a Boglárka u. – Pipacs u. közötti, eredetileg vizenyős patakmenti területet.

A helyi építési szabályzat lakóterület övezetében min. 800 m²-ben határozza meg a kialakítható legkisebb telekméretet szabadonálló, vagy oldalhatáron álló beépítés esetén. Ennél kisebb lakótelkek csak zárt sorú (sorházas) beépítés esetén lehetségesek (min. 250 m²). A jelenleg is új lakóházakkal bővülő utcák az Orbánhegy mellett a Széchenyi utca és a Jókai Mór utca. Itt a mediterrán földszintes, illetve egyemeletes lakóházak építése jellemző. A Rózsa utca nyugati oldalán, a volt zártkerti területen

kertvárosi lakóterület került kijelölésre, minimálisan 1000 m²-es beépíthető telkekkel. A Béke utcától délre szintén új kertvárosi lakóterület van, ahol 24 db, min. 800 m²-es telek építhető be a jövőben.

2.1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A települési területek (belterületi ingatlanok) legnagyobb részt magántulajdonban vannak, a lakó funkciójú városrészekben természetes személyek tulajdonában, a gazdasági–ipari funkciójú területek esetében pedig vállalkozások kezében.

Jelentős területet, a Brunszvik-kastély parkját tulajdonolja az ELKH Agrártudományi Kutatóintézet.

A város önkormányzati törzsvagyonába tartoznak a helyi közutak és műtárgyaik, a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek, közparkok, közjóléti erdők és a vizek, közcélú vízi létesítmények.

A város korlátozottan forgalomképes törzsvagyonába tartoznak a helyi önkormányzat tulajdonában álló közművek; a helyi önkormányzat tulajdonában álló, vagy általa és szervei által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmények, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épületek, épületrészek.

2.1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Martonvásár önkormányzati vagyongazdálkodása a hazai gyakorlathoz képest átlagosnak mondható. Az önkormányzati vagyon többségét a közterületek, azok létesítményei teszik ki (közutak, buszvárók, árkok, vízmű területe). A belterületen az önkormányzati tulajdon részét képezik ezeken kívül a település intézményei (a Polgármesteri Hivatal ingatlana, a Beethoven Általános Iskola és a Brunszvik Teréz Óvoda, a művészeti iskola, a Szent László Völgye Segítő Szolgálat ingatlana), a Brunszvik Beethoven Központ és az Óvodamúzeum. Ezen kívül a Vásártér mellett északnyugati irányban lévő három mezőgazdasági ingatlan, a temető a tartalékterületével, valamint a temető melletti lakóingatlanokkal, a Budai úti volt gyermekorvosi rendelő, az orvosi rendelő a Brunszvik úton, az egykori tűzoltószertár a Fehérvári úton, a Szent László Völgye Regionális Tagóvodája, az Illyés Gyula tér északnyugati sarkánál lévő három beépítetlen telek, a Kinizsi utcai játszótérről nyíló négy ingatlan, a Dózsa Gy. út 6. és 8. szám alatti, valamint a Budai út 6. alatti ingatlan, a Szent László lakópark keleti oldalán lévő kivett telkek, a Határ utca 3. szám alatti üres telek, a benzinkút mögött és a vasút mellett lévő üres telek. Külterületen az önkormányzati tulajdonát főként egyes útszakaszok jelentik, ezen kívül a Rózsa utca és a Határ utca végén lévő erdőterület, erdőháti és kismartoni gazdasági területek egy része tartozik az önkormányzati tulajdonhoz.

A helyrajzi szám szerint felsorolt ingatlanokat és érték- és forgalomképességi adatokat részleteiben az ingatlankataszter tartalmazza.

2.1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet az ingatlan-nyilvántartási alaptérképek (belterület, külterület) tartalmazzák, külön geodéziai felmérés nem készült.

2.1.14.5. Az építmények vizsgálata

2.1.14.5.1. Funkció, kapacitás

A városban több ezer építmény található. Az építmény fogalmába (Étv. 1. § c)) az épületek és a műtárgyak tartoznak. Különböző funkciójú épület is ezres nagyságrendben van a településen: lakóépületek (kb. 2100), gazdasági (ipari, mezőgazdasági) épületek, kereskedelmi-szolgáltató épületek,

intézményi épületek, kulturális és közművelődési épületek, sportolási, szabadidő-eltöltési és rekreációt szolgáló épületek, a volt zárkert részben gazdasági, részben pihenési célú épületei.

A lakóépületek döntő többségében családi házak. Több lakásos társasházak (telepszerű beépítés) található a Kodály u. – Malom u. találkozásánál, illetve újabb építésű társasházak vannak a Szent László lakóparkban (Boglárka, Gólyahír, Pipacs utcák).

Az intézményi célokat szolgáló épületek zömmel a városközpontba koncentrálnak, közülük néhány nemcsak a város, hanem a járás lakosságát is kiszolgálja (pl. Járási Hivatal és Kormányablak).

A kereskedelemmel, vendéglátással, szolgáltatással kapcsolatos épületek is főleg a központban, illetve az átmenő forgalmat is bonyolító közlekedési tengelyek (Budai és Fehérvári utak, illetve Dózsa György és Szent László u.) mentén találhatóak.

A gazdasági funkciójú épületek nagyobb részt a belterületek szélén és külterületen helyezkednek el, csak néhány helyen ékelődnek lakóterületek közé (Bajcsy-Zsilinszky és Hunyadi u.).

2.1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A város egyes településrészeinek beépítési mértéke és módja, így az épületek megjelenése is jelentősen eltér egymástól. Az ősi településmagban a fésűs beépítés, s többségében utcafronti, vagy csak minimális előkerttel rendelkező, földszintes házak jellemzők. A régi épületek (a Budai és a Dózsa György út kezdeti szakaszán) többnyire zárt sorú beépítésűek. A Budai úton a településmagtól távolodva szintén a fésűs beépítés jellemző, azonban itt már nagyobb előkert tartozik az épületekhez. A településmagban a lakóépületekhez kapcsolódva, annak folytatásaként gazdasági épületek helyezkednek el. Az állattartás visszaszorulását követően a korábban istállóként, ólként hasznosított épületek egy része ma már funkció nélküli, másik részük szerszámtárolóként, gépszíneként működik.

A rendszerváltás után kifarcellázott területek településképe teljesen eltér a városmagtól, az itt megépült új földszintes illetve tetőtér-beépítéses házak többsége már ún. „mediterrán” stílusban épült, s szabadon álló módon helyezték el őket. A Széchenyi utcára jellemző az utcáról nyíló közök jelenléte, melyekből 8-8 telek nyílik. A modern házak alaprajza igen eltérő. Egy másik új beépítésű részen, a Boglárka-Gólyahír-Pipacs utcákban a legtöbb esetben azonos alaprajzú ikerházak és társasházak létesültek. Az újabb területeken már csak ritkán építenek melléképületeket, azok is általában a főépülettől elkülönülten garázként, tároló helyiségként működnek. Az alapincézés sem jellemző az újépítésű részekben.

A beépítési jellemzőket a hatályos helyi építési szabályzat tükrözi, ebből a belterületen található, beépítésre szánt területek leggyakoribb építési övezeteiben érvényes lényegesebb beépíthetőségi mutatók az alábbiak:

Építési övezet típusa	Beépítés lehetséges módja	Legnagyobb megengedhető beépítettség (%)	Építményének legnagyobb épületmagassága	Minimális zöldfelületi aránya (%)
Kertvárosias lakóterületek (Lke1-7)	jellemzően O, Sz, ritkábban Z	jellemzően 30, egyes esetekben 20	5 – 6,5	jellemzően 50, egyes esetekben 60
Falusias lakóterületek (Lf1-3/Cs)	jellemzően O, ritkábban Sz,	25 – 30	5	50 – 60
Településközpont területek (Vt1-8)	jellemzően Z, Sz, ritkábban O	25 – 65 (jellemzően 40 – 50)	6 – 10,5 (jellemzően 6 – 7,5)	10 – 40 (jellemzően 30 – 40)
Kereskedelmi, szolgáltató terület (Gksz1-4)	Sz	30 – 50	6 – 7,5	20 – 30

11. táblázat: Legjellemzőbb belterületi beépítésre szánt területek beépíthetőségi paramétereit.

Forrás: 21/2014. (XI. 26.) önkormányzati rendelet a helyi építési szabályzatról.

Megállapítható, hogy Martonvásár belterületének beépítése nem túl sűrű (eltekintve a város szűken értelmezett központjától, ahol a beépítési arány is magas és jellemző a zárt sorú beépítési mód), a lakóterületek telkein belül sok a zöldfelület, a telkek szintterületi mutatója alacsony.

2.1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

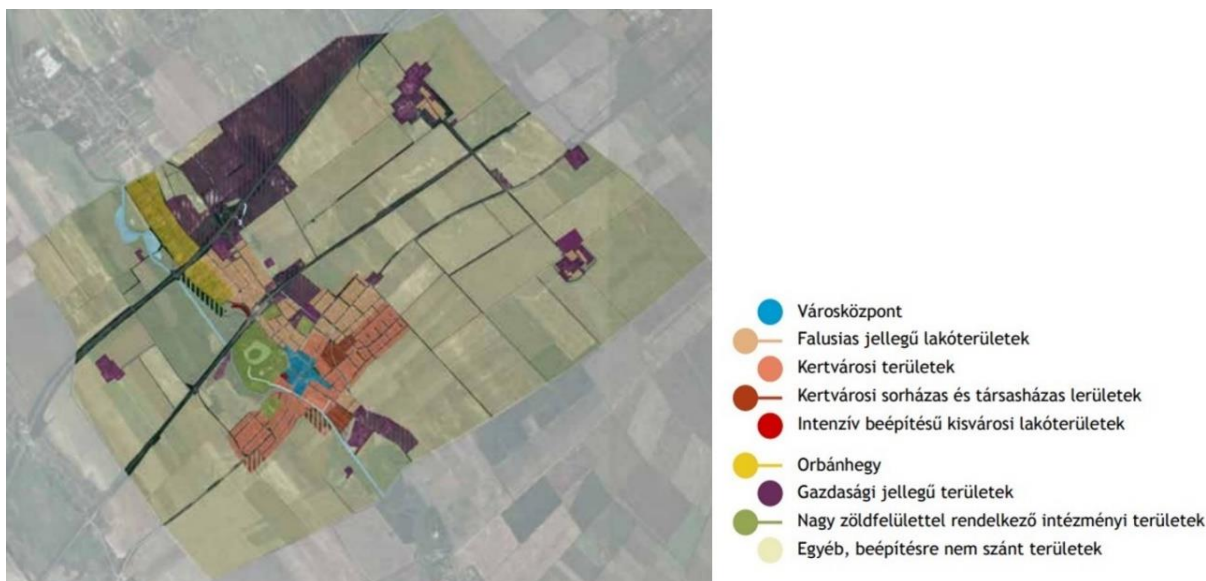
A régebbi településrészekben a hagyományos földszintes épületek dominálnak, az újabb településrészekben viszont a földszintes épületek mellett mind jobban elterjedtek a megemelt alagsorú, illetve tetőtér beépítéses épületek.

A lakóépületek gerince többnyire az utcáfrontra merőleges nyeregteretű. A később beépített területeken jellemző az ettől eltérő tetőidomok, tagolt tetőszerkezetek megjelenése. A településszéli újabb lakóterületeken megjelentek az alacsony tetőhajlásszögű, összetett tetőidomú „mediterrán házak”.

A belterületen a lakóterület és a temető közé ágyazódva található az Akadémiai Nyomda és a mellette lévő ipari területek lapos, csarnokszerű épületei. Az egyéb gazdasági területek a lakóterületek periferiájára kerültek, ennek megfelelően a lakóterületektől eltérő épületállományuk nem okoz törést a településképekben.

2.1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok

Az eltérő karakterű településrészeket a Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 294/2017. (XII.29.) határozatával elfogadott Településképi Arculati Kézikönyv határolja le.

42. ábra: Eltérő karakterű településrészek Martonvásáron.

Forrás: Martonvásár Településképi Arculati Kézikönyve, 2017., 15. o.

Városközpont

Martonvásár történelmi településközpontjában a korábbi falusi használatnak megfelelően számos esetben megmaradtak a keskeny, mély telkek, utcafronti beépítéssel, de helyenként zárt sorú beépítés is kialakult (Budai út, Fehérvári út). Az intézmények a központban találhatóak, egy részük szabadonálló beépítéssel (a Budai út, a Szent László út és a Deák Ferenc utca által határolt tömbben lévő Beethoven Általános Iskola, Tóth Iván Sportcsarnok és Brunszvik Teréz Óvoda), másik részük a Budai út zárt sorú beépítésébe illeszkedve (Polgármesteri Hivatal, Református Gyülekezeti ház, Járási Hivatal).

Falusias jellegű lakóterületek

A falusi arculatú területeket jellemzően oldalhatáron álló, keskeny előkerttel rendelkező családi házak alkotják. Gyakoriak a keskeny hossztelkek, a telekvégeken konyhakert, mezőgazdasági, kiskertes tevékenység. Az utcaképben több épülettípus is keveredik. Az épületek földszintesek, tetőtéri beépítésűek, vegyes tetőkialakítással. Jelen vannak a '70-es, '80-as években épült lakóházak is.

A település külterületén levő egykori majorok (Erdőhát és Kismarton) lakóépületei esetében is a falusias karakter dominál.

Kertvárosi területek

A kertvárosi területek jellemzően a település délkeleti és délnyugati területein koncentrálnak. A település fejlődése és terjeszkedése során a kialakított telkek méretei csökkentek, szélességük növekedett. A '80-as és '90-es évekbeli tetőtérbeépítéses, emeletes házakhoz tartozó kertek inkább díszkertté váltak. Az utcakarakterre jellemző az oldalhatárra épített, esetenként keskeny előkerttel rendelkező épület, azonban a földszintes sátozott kockaházak és az emeletes nyeregtetős épületek vegyesen fordulnak elő az utcaképben. Egyes utcákban (Jókai u., Széchenyi u., Béke u.) több helyen találkozunk „mediterrán típusú” házakkal.

Kertvárosi sorházas és társasházak területek

A sorházas és társasházak területeket sűrű beépítésű, általában egymáshoz zárt sorúan csatlakozó azonos elrendezésű épületek alkotják. E karakter a Váci Mihály utcára, az Illyés Gyula utcára, a Mikszáth

Kálmán utcára és a Vasvári Pál utcára jellemző. A sűrű beépítés miatt a szabadon álló, tetőtér-beépítéses Boglárka, Pipacs és Gólyahír utcai társasházak is ebbe a csoportba sorolhatóak. E területek arculata elkülönül a többi településrész arculatától.

Intenzív beépítésű kisvárosi lakóterületek

Intenzív beépítésű kisvárosi jellegű, többalakásos, lapostetős tömbházak csak a Malom utca – Kodály Zoltán utca kereszteződésnél találhatóak. Az épületek négyszintesek.

Orbánhegy

Az M7 autópálya két oldalán terül el Martonvásár régi szőlőhegye, az Orbánhegy. A terep adottságaiból származóan a területet meredek lejtőkön hosszú, keskeny szalagtelkek jellemzik. Számos helyen megmaradtak a keskeny traktusú, magas tetőhajlásszöggel rendelkező földszintes pincék, présházak, azonban a terület fejlődése során megjelentek a jelentősebb méretű, karakterében eltérő családi házak is. A lakóépületek számának növekedésével csökken a kiskertes mezőgazdasági tevékenység.

Gazdasági jellegű területek

A gazdasági jellegű területek a településen teljesen elszórtan helyezkednek el. A két legnagyobb külterületi major Erdőhát és Kismarton, ahol ma is mezőgazdasági műveléssel, terményfeldolgozással foglalkoznak. Jelentős mezőgazdasági termelés folyik a Gábor-major területén is. Több gazdasági terület található az M7 autópálya csomópontjában, valamint a város peremén elszórtan. A területeken az épületek alakító tényezői legfőképpen a költséghatékonyság és a technológiai kívánalmak, így az építészeti minőség gyakran háttérbe szorul. A jellemzően könnyűszerkezetes, nagy alapterületű, nagy belmagasságú és alacsony tetőhajlásszögű épületekből álló komplexumok megjelenése nem egységes.

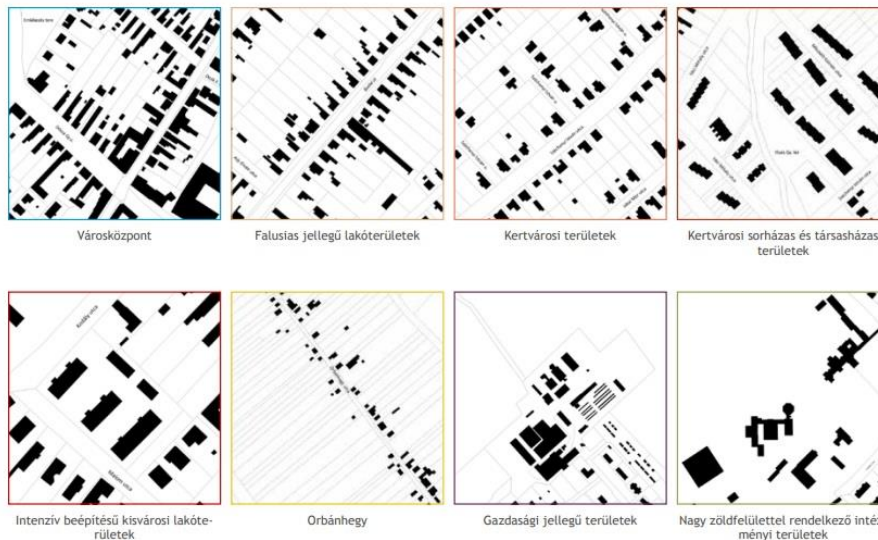
Nagy zöldfelülettel rendelkező intézményi területek

Nagy zöldterülettel rendelkező intézmény a kastély és parkja (az ELKH ATK területe), a Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium. Az épületcsoportok szabadon állóak, jellemzően több szintesek. Zöldfelületi kiterjedésük miatt az utcaképre nincsenek zavaró hatással.

Ide sorolható a sportpálya és a temető is, mint különleges területek, melyek speciális funkciójuk miatt megjelenésükben a környezetüktől jelentősen eltérnek. A gondos építészeti megformálással, minőségi munkával kialakított épületek a rendezett, kedvező képet segítik elő.

Egyéb, beépítésre nem szánt területek

Martonvásár közigazgatási területének jelentős részét beépítésre nem szánt területek alkotják. A külterület harmadát nagytáblás szántóterületek és gyümölcsös kertek adják, amelyeket mezőgazdasági utak tagolnak. Amellett, hogy a szántóterületek uralják a tájat, megjelennek az erdőterületek, valamint a gyeperőzések és nádasok is, melyek főként a Szent László-patak menti területekre koncentrálnak.

43. ábra: Az eltérő karakterű településrészek jellemző beépítése.

Forrás: Martonvásár Településképi Arculati Kézikönyve, 2017., 16. o.

2.1.14.6. Az épített környezet értékei

2.1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag²⁵

Martonvásár létrejöttét és életének alakulását meghatározta az a tény, hogy területén minden időben fontos utak haladtak keresztül. A Szent László-völgyben kanyargó út része volt a tatárjárás előtti idők egyik fő kereskedelmi útvonalának, az Esztergomból Eszékre tartó baranyai vagy szerémségi útnak, a római korban pedig az Aquincum - Floriana - Savaria főútvonalnak. A honfoglaláskor, azaz Kr.u. 900-ban Martonvásár vásárhely volt, tehát az egykori birtok, majd a falu tulajdonosa olyan földesúr lehetett, aki rendelkezett vásártartási joggal. A település keletkezésének pontos dátuma nem ismert, de az első, Márton Vására nevet említő oklevél 1259-ből származik. A XIII. században, a tatárjárást követően mindenütt fellendült a kereskedelem, megnőtt az építkezések száma. A települést átszelő országútnak az északi végcélja az újdonsült főváros, Buda lett. Martonvásár a Hunyadiak korában a környék piacközpontja volt. A törökök korában a főút hadiút volt, így Martonvásárt közvetlenül érintette a hadjáratok pusztítása.

A török hódoltság utáni pusztaságot a Brunszvik család azzal a kikötéssel kapta meg, ha legalább 24 telket kijelöl. A jobbágytelkek kimérése id. Brunszvik Antal által 1767-ban szalagtelkek formájában történt. Jól tükrözi ezt az állapotot az I. katonai felmérés (1766-1785). Látható, hogy a pusztaság terület újjaépítése megkezdődött, Tordas és MártonVásár között már szőlőültetvények is voltak. 1789-ben épült a Szt. Anna templom, uradalmi épületek, és lakóházak is. Ifj. Brunszvik Antal gróf magtárt, istállókat, kertészházat, bírói házat és plébános lakot épített. A falu első, étellel teli főutcáját, gerincét a ma Gyúrót és Erscit összekötő út martonvásári szakasza adta, mivel az időközben felépült kastély bejáratához futott. A II. katonai felmérés (1806-1869) mutatja azt a hatalmas fejlődést, amin a település a Brunszvikok alatt keresztülment, sőt, ekkorra már a vasútépítés is lezajlott.

A település szerkezete azóta gyakorlatilag nem változott, hiszen a kastélykert és az utak elrendeződése igencsak meghatározó. A két forgalmas út kereszt elrendezésű alapot ad, a mellékutcák pedig

²⁵ Hornyák Mária (2000): Martonvásár, Száz magyar falu; illetve Hornyák Mária (2005): Brunszvik Teréz és kortársai Martonvásárról c. munkái alapján.

négyszéthálós elrendezésben futnak. 1839-ben Martonvásár forgalmas vendégfogadójával a fejlettebb, jó helyzetű magyar falvak közé tartozott. 1930-ban Édouard Herriot Martonvásár jellemzéseként nagy, poros utcákról, fehérre vagy sárgára festett házakról, valamint akácfákkal szegélyezett kocsútról ír. A községről készült képeslapokon látható a széles főutca, amely később kockakőborítást kapott. Rajta lovas és szamaras kocsik és kerékpárosok közlekedtek, az autóforgalom a negyvenes évekig nem volt jelentős. 1946-ban Márkus István arról ír, hogy a Buda környéki elővárosok után nyugat felé Martonvásár az első település. Az erre járó városnak nézhetné, hiszen a főutcat kispolgári házak szegélyezik, a szegények viskói, a falusias parasztházak, istállók ezek mögött bújnak meg.

A település képe az elmúlt évszázad során sokat változott. Új utcák és lakóterületek lettek kijelölve, felépült az új iskola (1976), és a Brunsvik Teréz Óvoda új épületegyüttese (1991). A régi házak zömét viszont lebontották. Nehéz eldönteni, hogy ma Martonvásár életében és szerkezetében a Fehérvári út - Budai út, vagy az Ercsi út - Dózsa György - Brunsvik út tölti be a főutca szerepét. A város központja a két nagyobb út kereszteződésénél alakult ki, és például a turisztikai forgalmat meghatározó Brunsvik kastélykert bejárata, a római katolikus templom és az Emlékezés tere a Brunsvik út mellett van. Ugyanakkor egy átlagos hétköznapon a Fehérvári - Budai út mozgalmasabb, és mára inkább ez mondható a város meghatározó tengelyének. Legnagyobb részt lakóházak kísérik, a központtól nem messze áll a Városháza. Továbbá számos üzlet, egészségügyi intézmény, a mentőállomás, és a Református Egyház imaháza fűződik fel rá. A Fehérvári útról nyílik a Sporttelep is.

44-47. ábra: Martonvásár a katonai felmérések térképszelvényein.

(Habsburg Birodalom első (1782-85), második (1819-69) és harmadik (1869-87), valamint Magyarország (1941) katonai felmérése. Forrás: <https://maps.arcanum.com/hu/>)

2.1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A település közigazgatási területén a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázisa²⁶ 15 régészeti lelőhelyet tart nyilván, melyek az alábbiak:

Lelőhely neve	Lelőhely azonosítója	Jelenség	Kor
Brunszvík u. (korábban Micsurin u.), (névváltozatok: Kastélypark, Malom u., Kodály u.)	86365	- Telepnyom (felszíni) - Telep - Település	- őskor (bronzkor) - középkor (Árpád-kor) - őskor (késő bronzkor, urnamezős-kultúra) népvándorlás kor (avar kor) bronzkor
Martonvásár, Gyermekotthon	21667	Csontvázas temető	késő középkor
Martonvásár, Hosszúréti dűlő	86385	Telepnyom (felszíni)	késő középkor
Martonvásár, Kismartonpuszta	22024	Falu	késő középkor
Martonvásár, Kismartonpuszta II.	22025	Falu	késő középkor
Martonvásár, Orbánhegy (névváltozat: Orbánhegy II.)	22027	- Temető - Falu - Templom k. temető	- római kor - középkor - középkor
Martonvásár, Sporttelep	86367	Szórványlelet (kerámiatöredékek)	bronzkor
Martonvásár, Vásártéri dűlő I.	86369	Telepnyom (felszíni)	őskor
Martonvásár, Vásártéri dűlő II.	86373	- Telepnyom (felszíni) - Épület	- római kor - római kor
Martonvásár, Vásártéri dűlő III.	86375	Telepnyom (felszíni)	római kor
Martonvásár, Vásártéri dűlő IV.	86377	Telepnyom (felszíni)	középkor
Martonvásár, Vásártéri dűlő V.	86379	- Telepnyom (felszíni) - Épület	- római kor - római kor
Martonvásár, Vásártéri dűlő VI.	86381	Telepnyom (felszíni)	népvándorlás kor
Martonvásár, Vásártéri dűlő VII.	86383	Telepnyom (felszíni)	középkor
Martonvásár, Vörösmarty utca 2.	22030	- Halomsíros temető - Telep	- bronzkor - bronzkor

12. táblázat: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Martonvásáron.

Forrás: Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek az örökségvédelmi jogszabályok alapján általános védeltséget élveznek. A település területén külön rendelet alapján fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhely nem található.

Régészeti érdekű területnek tekintendő valamennyi olyan terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.²⁷ Martonvásáron régészeti érdekű területek az alábbiak:

²⁶ Forrás: <https://archeodatabase.hnm.hu/>

²⁷ Forrás: <https://www.e-epites.hu/regeszeti-erdeku-terulet>

- A Szent László-patak medrét kísérő területek, mindkét oldalon mintegy 400 méter széles sávban. (Az ismert régészeti lelőhelyek jelentős része a patak folyását két oldalról kísérő domboldalakon vagy alacsonyabb dombtetőkön található.)
- A település déli határában lévő egykori – hajdan Nádos-tónak írt – tó partja, melynek közelében több korszakban léteztek falvak.
- Az egykori utak feltételezett teljes nyomvonala. (A Szent László-patak keleti ágának medre mentén vezethetett egykor az Aquincum – Gorsium út illetve a Brigetio felé vezető út nyomvonala, melynek egy része a belterületen beépítésre került. A tatárjárás előtt az Esztergomba tartó ún. „baranyai út” Ercsi – Martonvásár – Bicske vonalon vezetett keresztül.)

2.1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A településen a műemlékek jogszabály által meghatározott műemléki környezetén kívül egyéb, országos, vagy helyi területi védelem alá eső településrész nem található. A műemléki környezetben végezhető tevékenységeket az örökségvédelmi szabályok írják elő.

2.1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Világörökségi és világörökségi várományos terület nem található a településen.

2.1.14.6.5. Műemlék, műemlék együttes

A műemléki épületek, építmények megőrzését, állaguk és jellemzőik megővését az örökségvédelmi jogszabályok biztosítják.

	cím	hrsz	funkció
1.	Dózsa Gy. út 13.	1070/1	Gyermekkert (Óvodamúzeum)
2.	Brunszvik-kert	1076	Római katolikus templom
3.	Brunszvik-kert	1076	Nepomuki Szent János-szobor
4.	Brunszvik út 2.	174, 175, 176, 211, 274	Brunszvik–Habsburg–Dreher-kastély és parkja; ELKH ATK, Agroverzsum, Beethoven múzeum
5.	Kolozsvári u.	1218	Magtár
6.	Szent László út	500	Mária Immaculata-szobor
7.	Szent László út 7.	473	Lakóház

13. táblázat: Országos szintű védelem alá eső műemlékek Martonvásáron.

(Forrás: <https://www.muemlekem.hu/muemlek>)

A műemlékek – a XVIII. századi magtár kivételével – jó állapotban vannak, fel vannak újítva. A Gyermekkert ma Óvodamúzeumként működik. A kastély és parkja nyitott az idegenforgalom előtt.

2.1.14.6.6. A műemlékvédelem sajátos tárgyai

A martonvásári kastélypark ugyan országos szintű természetvédelmi terület, valamint műemléki védelem alatt is áll kastéllyal együtt, de nem történeti kertként. Műemlékileg védett temető és temetkezési emlékhely nincs a településen.

2.1.14.6.7. Műemléki terület

Történeti táj és műemléki jelentőségű terület nem érinti a települést, a vonatkozó jogszabály alapján műemléki környezetnek minősülő területek, telkek lehatárolását a szabályozási terv tünteti fel.

2.1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Nemzeti emlékhely és történelmi emlékhely nem található a településen.

2.1.14.6.9. Helyi védelem

A helyi (önkormányzati) védelem alá eső objektumok körét és a védelmükre vonatkozó előírásokat Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2018 (IV.11.) önkormányzati rendelete (a településkép védelméről) tartalmazza.

	cím	hrsz	funkció	védelem megnevezése
1.	Deák Ferenc utca 1.	650/3/C	Régi malom	helyi védett épület
2.	Temető - Orgona utca	1241/1	Dreher-kripta	helyi védett műtárgy, műalkotás
3.	Temető - Orgona utca	1242	Brunszvik-mauzóleum	helyi védett műtárgy, műalkotás
4.	Szent László út 16.	668	Lakóház	helyi védett épület
5.	Szent László út 31.	488	Lakóház	helyi védett épület
6.	Szent László út 33.	489	Lakóház	helyi védett épület
7.	Orbán-hegy	3112	Présház	helyi védett épület
8.	Orbán-hegy	3071	Présház	helyi védett épület
9.	Orbán-hegy	3013/1	Présház	helyi védett épület
10.	Orbán-hegy	3014/1	Présház	helyi védett épület

14. táblázat: Helyi egyedi védelem alá eső objektumok Martonvásáron.

Forrás: Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2018 (IV.11.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről; 2. melléklet.

2.1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A városközpont még formálódóban van. Az Emlékezés tere és a Dózsa György út (valamint a Szent László u. városközponti szakasza) az elmúlt néhány év során arculatában és funkcióiban is megújult, méltó központja egy járásszékhely szerepkörű kisvárosnak. Ugyanakkor a Budai és Fehérvári út városközponti szakaszának arculata még további rendezésre, beavatkozásokra vár (a járdaburkolatok már felújításra kerültek, de az épületek egy része zavaró megjelenésű, a parkolóként hasznosított foghíjtelek (hrsz. 1062) esztétikailag kedvezőtlen a Városháza közelségében.

A lakóterületek arculata vegyes. A különböző korszakok építési periódusai több helyen is disszonáns településképet eredményeztek, amin nehezen lehet javítani. Ilyen például a Szent László lakópark túl magas beépítési sűrűsége. A településkép-védelmi rendelet célja, hogy a továbbiakban ne alakulhassanak ki kedvezőtlen településképi elemek, hanem igényesen, összehangoltan formálódjon a település arculata.

Elszórtan megüresedő, vagy alulhasznosított ipari, raktározási vagy egyéb hasonló funkciójú épületek is beékelődnek a lakóterületekbe, ami rontja a településképet (Akadémiai Nyomda épülete, Béke utcai vágóhíd, Hunyadi utcai telephelyek). Egyedi probléma, hogy a település délkeleti részének – mely a legnagyobb kiterjedésű kertvárosias jellegű településrész – középpontjában (Vasvári u. és Széchenyi u. kereszteződése) egy régóta befejezetlen építkezés gyakorol kifejezetten negatív hatást a településképre.

Településképi szempontból is kedvezőtlen az utak – főleg az átmenő főutak – jelentős túlterheltsége. A jelenleg is inkább falusias szerkezetű város nem tudott alkalmazkodni a gyors változásokhoz, a jelenlegi utak teher-, gyalogos- és kerékpáros forgalom egyidejű lebonyolítására szűknek bizonyulnak. Szintén a jelentős személygépjármű forgalomból adódó probléma a parkoló helyek hiánya. Bár ezen a téren is látványos az előrelépés, főleg a városközponti útkereszteződés közvetlen közelében továbbra is fennáll ez a probléma. (Az üzletek, szolgáltatások jelentős része itt csoportosul, de a kialakult beépítettség és a Budai és Fehérvári utak szűk keresztmetszete miatt nincs lehetőség új parkolóhelyek kialakítására.) Az utak burkolatának minősége számottevően javult az önkormányzat ilyen irányú, átgondolt és következetesen véghez vitt beavatkozásainak köszönhetően, már csak rövid, jellemzően csekély forgalmú útszakaszok várnak burkolatjavításra.

A város zöldfelületei és közösségi terei példa értékűen újultak meg a közelmúltban (pl. Brunszvik-kert, Emlékezés tere/Főtér, játszóterek és szabadtéri edzőpályák stb.). Ugyanakkor az azokat használók felelőtlen viselkedése egyes esetekben az új berendezések tönkremenetelét okozta (Szent László sétány pihenőpadjai). Megújulásra, funkcióbővítésre váró nagy kiterjedésű zöldfelület a Kossuth tér, ahol a tervezett létesítmények (bölcsőde, esetleg tanuszoda) megépítésével párhuzamosan a parkosításra is figyelmet kell majd fordítani.

2.1.15. Közlekedés

2.1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Martonvásár elhelyezkedése közlekedési hálózati kapcsolatok tekintetében kiváló. A város belterületének határán halad el az M7 autópálya, (az autópálya lehajtótól kb. 2 km-re található a városközpont), és az M6 autópálya Ercsi–Ráckeresztúr lehajtója is csak 8 km-re van a település magjától. Az M0 gyűrű három csomópontja is elérhető 20 km-en belül. A 7 sz. országos főútvonal a város északkelet-délnyugat irányú tengelyét adja (Budai és Fehérvári utak). A település központjában található vele a Martonvásárt Tordással és Gyúróval összekötő 81108 sz. mellékút, illetve a Ráckeresztúron át Ercsibe vezető 6204 sz. mellékút. A városba irányuló és a Martonvásári és Bicskei járás közötti forgalmat szolgálja a 811-es és 7-es utakat összekötő 8111 sz. mellékút (Alcsútdoboz – Baracska). Némileg módosíthatja majd a város környezetének forgalmi viszonyait az engedélyekkel rendelkező 8157 sz. Etyek – Vereb országos összekötő út megépülése (mely a Pannónia Szíve Programnak is részét képezi).

Martonvásár a MÁV 30a (Budapest – Székesfehérvár) vonalán helyezkedik el, ennek folytatása a 30-as számú vonal, mely a fővárost a Balaton déli partja mentén Nagykanizsával, illetve az országhatárral köti össze (Horvátország, illetve közvetlenül Szlovénia felé). Mind személy-, mind teherszállítási szempontból az ország egyik legfontosabb vasútvonala, mely a TEN-T európai törzshálózatnak is részét képezi. Szabadbattyánig kétvágányú, tovább Murakeresztúrig ill. Gyékényesig egyvágányú, villamosított fővonal. A 30a vonal felújítására 2008-2013 között került sor, majd a következő években a Székesfehérvártól a Balatonig tartó, illetve a dél-balatoni szakaszokat is korszerűsítették. Martonvásár

állomás is megújult, jelenleg a vonal középállomása, egyben az elővárosi vonatok fordítóállomása is. Az áthaladó teherforgalom igen jelentős, helyi áruforgalom azonban nincs.

2.1.15.2. Közúti közlekedés

Martonvásár egyszerre ingázó település és munkaerő vonzó központ (azaz a környező településekről jelentős számban járnak a városba dolgozni). A munkavállalók és a tanulók, egyéb okból eljárók napi szintű mobilitásában fontos szerepe van a személygépjárművekkel való közlekedésnek. Az ingázók számához hasonlóan a napi szinten használt közlekedési eszköz típusáról is a 2011-es népszámlálás szolgáltatott adatokat. A jó vasúti közlekedésnek köszönhetően az eljáróknak „csak” bő harmada (37%) utazott rendszeresen autóval. A Martonvásárra bejáróknak viszont több mint a fele (53%) érkezik személygépjárművel (ezen felül számolni kell még azokkal is, akik a martonvásári vasútállomásig autóval közlekednek, majd onnan tovább már vonattal utaznak).

A település belterületén jelentős forgalmi terhelés alakul ki, amelyet a Magyar Közút Nonprofit Zrt. által elvégzett forgalomszámlálások, illetve -becslések is alátámasztanak. A terhelés nemcsak hétköznap reggel/délelőtt és délután jelentős, hanem a Velencei-tó felé irányuló forgalom miatt jó idős hétfégi- és ünnepnapokon is. Kritikus helyzet alakul ki, amikor az M7-es autópályáról baleset vagy egyéb üzemzavar miatt a településen keresztül vezetik át a forgalmat a 7-es útra. A településszerkezeti tervben szerepel egy a várost délről elkerülő, a 7-es út belterületi szakaszát tehermentesítő útszakasz, megvalósítását azonban jelentős költségigénye nehezíti, így egyelőre csak a távlati tervezés része a nyomvonal kijelölése.

Közút száma	Szakasz határszelvényei	Egységjármű /nap	Számlálás éve	Szakasz leírása
7	27+832 – 32+431	7872	2016	Pest és Fejér megye határa – településközponti lámpás kereszteződés (belterületen: Budai út)
7	32+431 – 35+741	8331	2019	településközponti lámpás kereszteződés – 8111-es út torkolata Baracskánál (belterületen: Fehérvári út)
M7	26+389 – 30+044	56809	2016	Pest és Fejér megye határa – Martonvásári lehajtó
M7	30+044 – 41+600	59845	2017	Martonvásári lehajtó – Kápolnásnyéki lehajtó Gyúrói út M7 autópályáig tartó szakasza
81108	0+000 – 2+400	4868	2015	(belterületen: Dózsa Gy. út – Brunsvik u. – Hunyadi u.)
6204	6+042 – 11+676	5193	2019	Ráckeresztúr kp. - településközponti lámpás kereszteződés (belterületen: Szent László út)

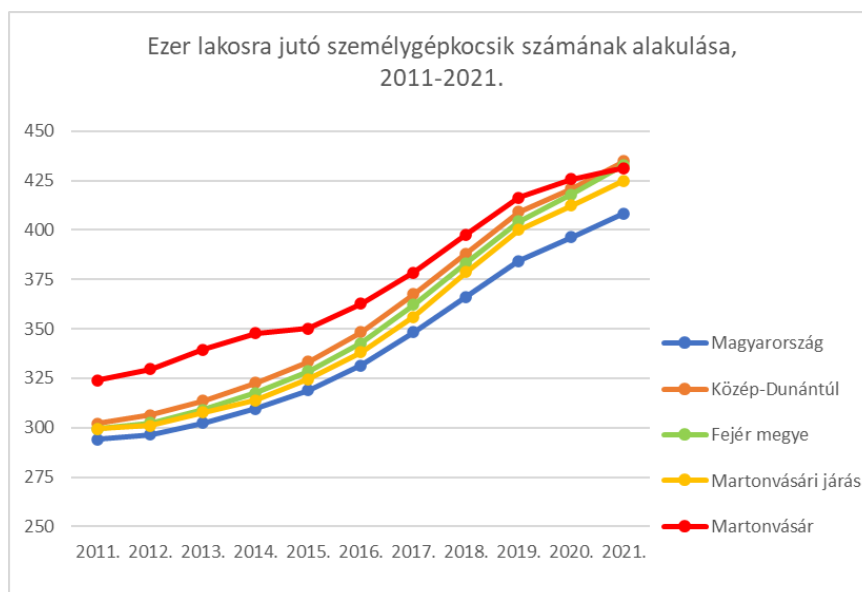
15. táblázat: Martonvásár főbb útvonalainak forgalmi terhelése

Forrás: Az országos közutak 2020. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma (Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2021.) alapján saját szerkesztés.

A város belső úthálózata az elmúlt években jelentős fejlesztéseken esett át. A burkolatfelújításon és néhány idáig szilárd burkolattal nem rendelkező lakóutca burkolattal való ellátásán túl belső hálózati kapcsolódások kialakítása (Széchenyi utca két szakaszát összekapcsoló híd megépítése) és forgalomszervezési racionalizálás (belső tehermentesítő utak kötelező haladási irányának észszerűsítése) is megtörtént.

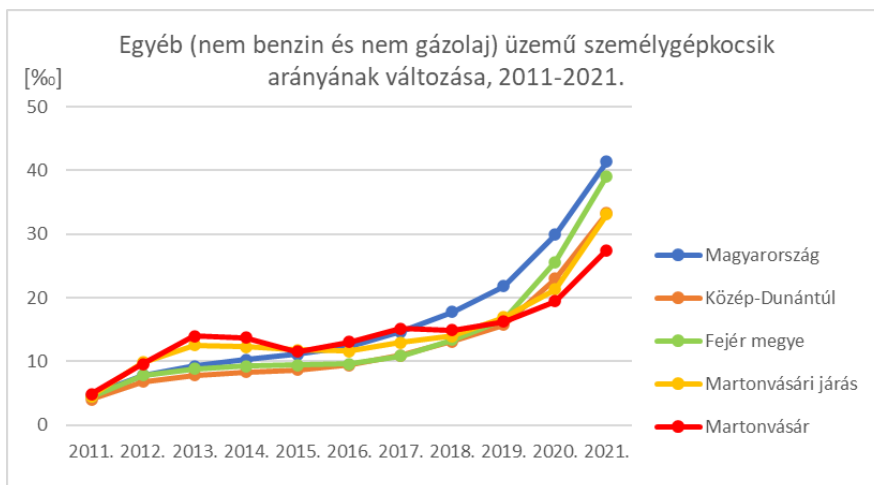
Martonvásár motorizációs szintje jóval az országos átlag felett van. 10 évvel ezelőtt még a régiós, a megyei és a járás területére vonatkoztatott átlagot is látványosan meghaladta, azonban előnye ez

utóbbiakkal szemben elolvadt, 2021-ben már a Fejér megyei átlagot nem érte el (48. ábra). Az egyéb (nem benzin vagy gázolaj) üzemű személygépkocsik aránya 2019 óta jelentősen megnövekedett, amiben fontos szerepe van az elektromos autók terjedésének. Martonvásáron azonban e mutató értéke viszonylag alacsonynak mondható (49. ábra).

48. ábra: Ezer lakosra jutó személygépkocsik számának alakulása, 2011-2021.

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés.

49. ábra: Az egyéb üzemű személygépjárművek arányának változása, 2011-2021.

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés.

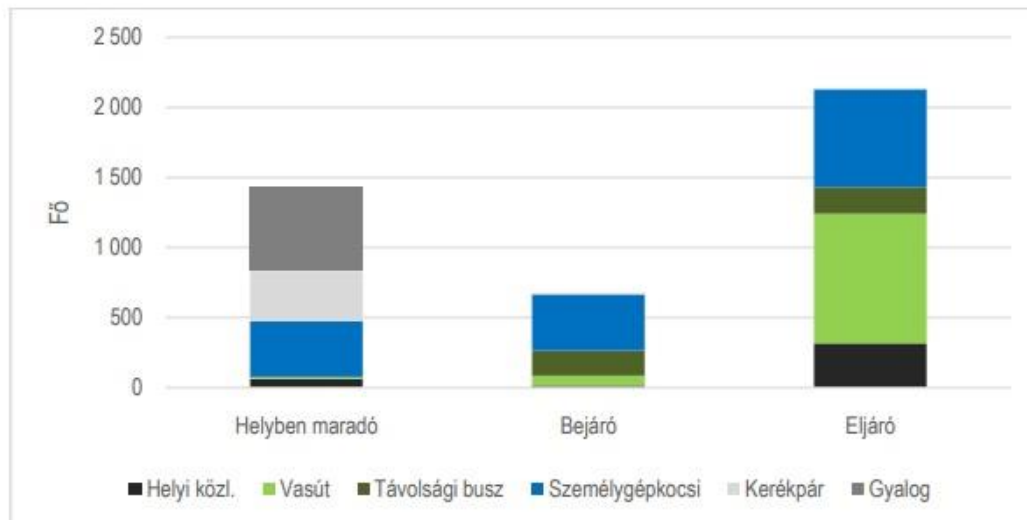
A személyi sérüléssel járó balesetek száma évente jellemzően 10-15 között alakult 2011 és 2020 között. Lakosságszámra vetítve (1000 főre 1,9 – 3,3 db) némileg felülmúlta a megyei és az országos átlagot (1000 főre 1,5 – 1,8 db) is, ugyanakkor a halálos kimenetelű közlekedési baleset kevésbé jellemzőek, mint országos vagy megyei viszonylatban.

2.1.15.3. Községi közlekedés

Martonvásáron a közösségi közlekedés az ingázás fontos eszköze (50. ábra). Az eljárók 63%-a választotta ezt a formát 2011-ben, ezen belül is bő ¼ részben választották a vasutat. A bejáróknak csak szűk fele használta a közösségi közlekedést, körükben azonban dominált a buszos közlekedés (2/3

részük így érkezett a városba). A különbség abból adódik, hogy az eljárók döntő többsége Budapest, Érd illetve Székesfehérvár irányába közlekedik, ahová könnyű eljutni vasúttal, a bejárók zöme viszont azokról a szomszédos településekről érkezik, amelyek csak helyközi buszjáratokkal érhetőek el. A helyi tömegközlekedés szerepe munkába járás szempontjából elenyésző, de Erdőhát és Kismarton lakosai számára fontos, hogy a városközpontba eljuthassanak különböző ügyeiket intézni.

Közlekedési módok megoszlása

Forrás: Népszámlálás, 2011, KSH

50. ábra: A közlekedési módok megoszlása Martonvásáron

Forrás: ITS Megalapozó Vizsgálat (2011-es népszámlálás adataiból).

2.1.15.3.1. Közúti közösségi közlekedés

Az autóbusszközlekedés elsősorban a 30a vasútvonalra hozzávetőlegesen merőleges közlekedési irányok feltárását biztosítja, de néhány járat (a Székesfehérvár felé tartók) útvonala párhuzamos vele. A 2022-es menetrend szerint Martonvásárról Gyúróra (és Tordasra) egy átlagos hétköznapon 24 busz indul, Ercsi (és Ráckeresztúr) irányába 26, amelyből 11 tovább halad Százhalombattáig (illetve egy reggeli járat Dunaújvárosig szállítja az utasokat), ezeken túl naponta 4 közvetlen járat indul Bicskére (a Váli-völgy településeit felfűzve), 9 Székesfehérvárra (Baracska érintésével).

A Martonvásári Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. alá tartozó Martongazda által üzemeltetett helyijárat (kisbusz) munkanapokon négyszer fordul Erdőhát és Kismarton, valamint a vasútállomás között, felfűzve a városközpontot és az orvosi rendelőt is.

2.1.15.3.2. Kötőtpályás közösségi közlekedés

A 30a vonalnak köszönhetően mind a megyeszékhely mind a főváros elérhetősége igen kedvező Martonvásárról. Székesfehérvárra (a 2022-es menetrendi adatok szerint) egy átlagos munkanapon 41 személyszállító vonat közlekedik, Kelenföld pályaudvarra (Budapestre) pedig 71 szerelvény indul. A különbség abból adódik, hogy Martonvásár fordítóállomás, azaz reggel 5 és este 9 óra között a főváros irányából minden második vonat csak idáig közlekedik. Székesfehérvár felé a fő utazási időszakban óránként kettő, Kelenföld (és tovább Budapest Déli pu. ill. Kőbánya–Kispest) irányába pedig óránként négy vonat közlekedik. Az utazási idő a megyeszékhely irányába 28-32 perc, Kelenföld irányába pedig

23-28 perc között alakul. Az állomást a MÁV S36 (Déli pu. – Martonvásár), Z30 (Déli pu. – Székesfehérvár / Martonvásár), G43 (Kőbánya–Kispest – Székesfehérvár) viszonylatai érintik, illetve a hajnali és a késő esti órákban az S30-as (Déli pu. – Székesfehérvár) és távolabbi állomásokra közlekedő személyvonatok is. EC, IC és gyorsvonatok nem állnak meg Martonvásár állomáson.

A 30a vonal 2008-2013 között zajló felújítását követően 5 éven belül több, mint 75%-kal növekedett az utasforgalom (a teljes vonalon, a 2008-as bázisához viszonyítva),²⁸ ez a tendencia azóta is folytatódik. Martonvásár – évi 1,21 millió utasával – az ország 30. legforgalmasabb vasútállomása volt 2019-ben (megelőzve pl. Pécs vasútállomás forgalmát is).²⁹

A vasútállomás a város belterületén található, a központból könnyen elérhető (szűk 1 km-es a távolság), közúti és gyalogos megközelíthetősége is jó. Bár Martonvásár hivatalosan nem rendelkezik intermodális csomóponttal, a helyközi buszok indulóállomása a vasútállomás mellett található (a vasútállomás peronjaihoz vezető aluljáróból közvetlenül a buszokhoz lehet kijutni), így funkcionális értelemben mégiscsak van ilyenje a városnak. Az autóbuszok indulási ideje a beérkező vonatok érkezési idejéhez van igazítva. A vasútállomás a felújítás óta akadálymentesített, a peronok az aluljáró felől lifttel is megközelíthetőek. Vakok és gyengén látók számára taktilis burkolat lett kialakítva. Az állomás mellett P+R illetve B+R infrastruktúra is megtalálható.

2.1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A város léptékéből fakadóan a kerékpáros és a gyalogos közlekedés kiemelt szereppel bír. A 2011-es népszámlálás adatai szerint a helyben közlekedők 25%-a választotta a kerékpárt (ami jóval az országos átlag feletti érték), 42%-a pedig a gyaloglást.

Az önkormányzati kezelésű utakhoz hasonlóan a járdák is jelentős arányban újultak meg a közelmúltban. A városközpontban a funkcionalitás mellett az esztétikai megjelenésre is nagy figyelmet fordítottak. Térkö burkolatot kaptak a járdák a Budai és Fehérvári utak településközponti szakasza mentén, az intézményi központot (Járási Hivatal, Posta, közvetve a Városháza) és az Emlékezés terét (mint a város kulturális, közösségi központját) összekötő Dózsa György út mentén, illetve a városközpontot a vasútállomással összekötő Brunszvik utca mentén. Utóbbi szakaszon került kialakításra a Brunszvik sétány, mely a kastélypark széléből leválasztott területen, értékes fák árnyékában, az angolkert részeként létrehozott viaduktot is felfűzve vezet be a településre érkezőket a központba. Osztott felületén gyalogos és kerékpáros rész is kijelölésre került. A 2021-ben átadott sétány mind a „Zöld város” koncepcióhoz jól illeszkedik, mind turisztikai jelentőségű fejlesztésnek is számít.

A városon keresztül halad az Etyek – Ercsi kerékpárút, azonban nem elkülönített bicikliúton, hanem az Orbánhegyi úton halad végig, majd belterületi utcákon kanyarog a nyomvonala. Elkülönített bicikliút a településen nincsen, csak a Budai és Fehérvári út két oldalán van felfestve kerékpársáv (amely pont a településközpontban megszűnik az utak beszűkülése miatt). A kerékpáros hálózat fejlődése várható a Tárnok – Kápolnásnyék kerékpárút kiépülésétől (jelenleg a tervezés fázisában tart a projekt). Növelheti a városba érkező kerékpárosok számát, hogy a 2022-ben átadott Budapest – Balaton kerékpárút a szomszédos Tordason halad keresztül, ahonnan jelölt kerékpártúra útvonalon (Etyek – Ercsi) lehet

²⁸ Forrás: Budapesti Agglomerációs Vasútfejlesztési Stratégia (BAVS), 2020. jún. (Trenecon, Főmterv, KTI.)

²⁹ Forrás: Vitézy Dávid, a Budapest Fejlesztési Központ vezérigazgatója 2021.02.04-én elhangzott előadása a BAVS jelentőségéről.

átjutni Martonvásárra. Tovább javíthatja a kerékpáros infrastruktúrát, ha Ráckeresztúr irányába is megtörténik a kerékpárút kiépítése a Szent László-patak mentén.

2.1.15.5. Parkolás

A városban jellemző, hosszabb ideje fennálló probléma volt a parkolóhelyek hiánya. Az elmúlt években azonban sokat javult a helyzet. Az új létesítmények (Tóth Iván Sportcsarnok, Horváth Ottó Sportközpont, dr. Grimm Lóránt Egészségház, ATK Agroverzsum Látogatóközpont) mellett parkolóhelyeket is kialakítottak, valamint növelték a már meglévő intézmények (Beethoven Általános Iskola, Brunszvik Teréz Óvoda, Városháza, Járási Hivatal) közelében is a parkolóhelyek számát. A városközpont felújítása során is számos új parkolóhely létesült (pl. a Dózsa György út két oldalán és a Brunszvik utca, valamint a Szent László utca egyik oldalán a forgalmi sávval párhuzamosan). Szintén bővítették a közelmúltban az állomás melletti P+R parkolót (a Parkerdő felőli oldalon új parkolóterületet is kijelöltek). Az új kereskedelmi, szolgáltató létesítmények létrehozása (pl. Térségi Szolgáltató Udvar) során is figyelmet fordítanak a parkolóhelyek biztosítására. Ennek ellenére a parkolás továbbra sem teljesen megoldott a városban, főleg a Budai és a Fehérvári út mentén problematikus a helyzet. Hétvégén és turistaszezonban az Agroverzumba és a kastélykertbe érkező látogatók jelentős többletterhelést jelentenek (bár ők elsősorban a Brunszvik-kert környéki parkolóhelyeket veszik igénybe).

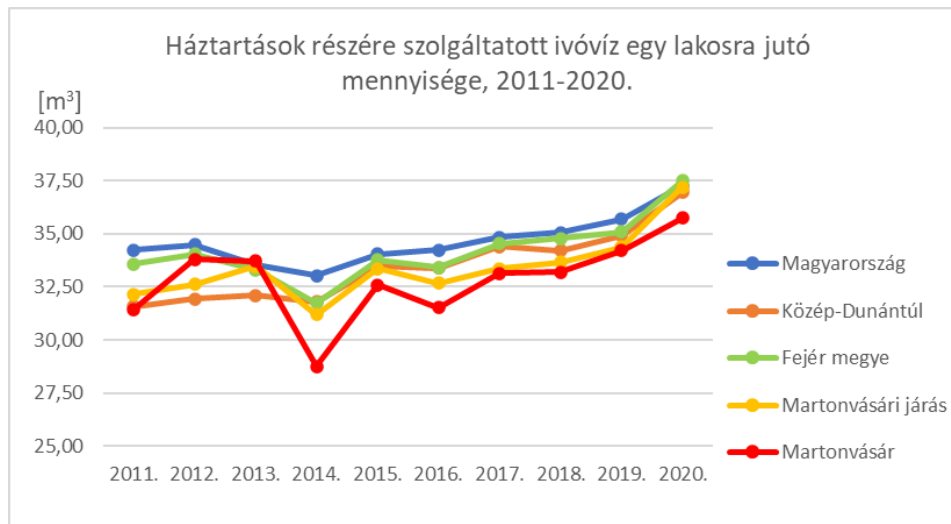
2.1.16. Közművesítés

2.1.16.1. Víziközművek

2.1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás

A település számára szolgáltatott víz mennyisége 2020-ban kb. 260 ezer m³ volt, melyből mintegy 209 ezer m³-t a háztartások használtak fel. A 10 évvel korábbi adatokhoz képest az összes vízfogyasztás majdnem 30%-kal, a háztartások vízfogyasztása 18%-kal emelkedett (ehhez hozzájárult az is, hogy az egy főre jutó vízfogyasztás emelkedése [51. ábra] mellett maga a lakosságszám is gyarapodott). A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 92% feletti. A hálózat a város központi belterületén, illetve Erdőhát és Kismarton településrészek teljes területén kiépült.³⁰ A hálózat hossza 41,4 km. Orbánhegynek csak a belterülethez legközelebb eső részén (a belterület határától kb. 150 m távolságig) van vezetékes ivóvíz, így az itteni lakosok ivóvíz-ellátásában fontos szerepe van a még működő közkifolyóknak.

³⁰ <https://ekozmu.e-epites.hu/alkalmazas/lakossag/menu/terkep/tajekoztatas/kozmuterkep> alapján.

51. ábra: Az egy főre jutó lakossági vízhasználat növekedése

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis alapján saját szerkesztés.

A vízellátó hálózat üzemeltetője a Fejérvíz Zrt. A település vízellátásának bázisa a település saját vízbázisa (hét ivóvíz-termelő kút). A vízbázis kapacitása, a kitermelhető víz mennyisége 800 m³/nap, amely jellemzően elegendő a város napi vízfogyasztásának kielégítésére, de a nyári időszakokban (a locsolás, medencetöltés okozta többletfogyasztás miatt) akár korlátozásokra is szükség lehet. A vízgazdálkodás és a lakossági vízfogyasztási szokások optimalizálására kell törekedni a továbbiakban.

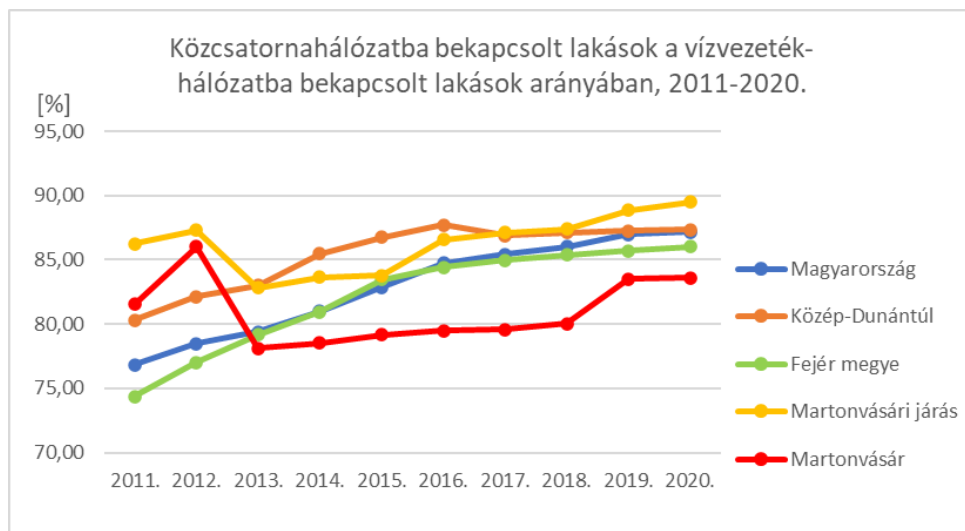
A szolgáltatott ivóvíz minősége paramétereiben nem teljesíti a 201/2001.(X.25.) sz. Kormányrendelet előírásait (ammónium, arzén, vas és mangántartalma meghaladja a határértéket). A vízellátó rendszer több eleme is részleges vagy teljes felújításra szorul. Ezért a város ivóvízminőség-javító programot indított 2017-ben.³¹ Ennek keretében sor kerül a meglévő hét kútból öt gépészeti és villamos felújítására, illetve az egyik kút melléfúrásos felújítására, egyes kutaktól a központi vízműtelepig tartó nyersvízvezeték kiépítésére, vízkezelő technológia és a hozzá kapcsoló segédüzemek létesítésére, a martonvásári víztorony felújítására, a teljes elosztóhálózat tisztítására. A program része Erdőhát és Kismarton vízellátásának javítása is, e külső településrészek irányába új távvezeték fognak létesíteni, az itteni kutakat üzemem kívül helyezik, a településrészek vízelosztó hálózatának teljes cseréjére és víztornyaik felújítására is sor fog kerülni a tervek szerint. A beruházás kiterjed majd a teljes vízellátó rendszer automatikus üzemének kialakítására is. A projektet Martonvásár Város Önkormányzata és a Nemzeti Fejlesztési Programiroda (NFP) Nonprofit Kft. konzorciuma valósítja meg. A támogatási szerződés 2017. júliusában lépett hatályba, az eredetileg tervezett 2021. májusi befejezés a kialakult járványügyi és abból következő gazdasági helyzet miatt nem valósulhatott meg. 2022 nyarán a közbeszerzésen nyertes ajánlattevő (KEVIÉP Építőipari és Kereskedelmi Kft.) és a konzorcium tagjai közti szerződéskötés előkészítése zajlik.

A település kiépített vízelosztó hálózatán az előírások szerint a tűzcsapok felszereltek, biztosítva ezzel a szükséges tűzvíz ellátást.

³¹ KEHOP-2.1.2-15-2017-00014.

2.1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (a vízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakásokhoz viszonyítva) 2020-ban 83,6%-volt, a közműolló az elmúlt 10 évben összességében kis mértékben zárult (52. ábra). A település döntő részén a közüzemi szennyvízelvezető hálózat kialakítása 2007-re készült el. A 2010-es évtized közepén a visszaesést az okozta, hogy a Szent László lakópark átadásakor az épületek még nem voltak a csatornahálózatra kötve. Fontos fejlesztés volt a Martonvásári agglomeráció szennyvíztisztítása, korszerűsítése, bővítése és a csatornázatlan területek rendszerbe történő becsatolása projekt³², melynek keretében megújult a Gyúrot, Tordast, Martonvásárt és Ráckeresztúrt kiszolgáló ráckeresztúri szennyvíztisztító, és megtörtént a Szent László lakópark és Erdőhát településrész lakóingatlanjainak közcsatorna-hálózatba kapcsolása 2018-ban. A hálózat 2020-ban 30,3 km hosszú volt. (Nincs szennyvízelvezető-hálózat Kismartonon és Orbánhegyen.)³³ Az elvezetett összes szennyvíz mennyisége 212 ezer m³ volt (ennek 90%-a háztartási eredetű), és a teljes mennyiség három tisztítási fokozaton esett át. A szikasztással okozott talaj- és vízszennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként jelentősen csökkent. A szennyvízelvezetés rendszerének üzemeltetője a Fejérvíz Zrt.

52. ábra: A közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakásokhoz viszonyítva.

Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis alapján saját szerkesztés.

2.1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Martonvásár csapadékvíz elvezetése döntően nyílt árkos kialakítású, amelyek hidrológiai rendezettsége nem jellemző, az árok vízvezető képessége korlátozott. Egyes szakaszai szikkasztó árokként üzemelnek, de előfordulnak árokfeltöltések (pl. kocs behajtó létesítése), árokfeltöltések feliszaposodás, növényzettel való benövés miatt. Az intenzíven beépített belső területeken is jellemző a nyílt árkos elvezetés. Csak a nagyobb utak víztelenítésére épült zárt csapadékvíz elvezetés. A kisebb belső utakon a kiemelt szegéllyel próbálják a nagyobb utak árkaiba vezetni a csapadékvizeket. Zárt csapadékvíz elvezetés jellemzően a 7-es főút belterületi szakasza alatt található.

³² KEHOP-2.2.1-15-2015-00021

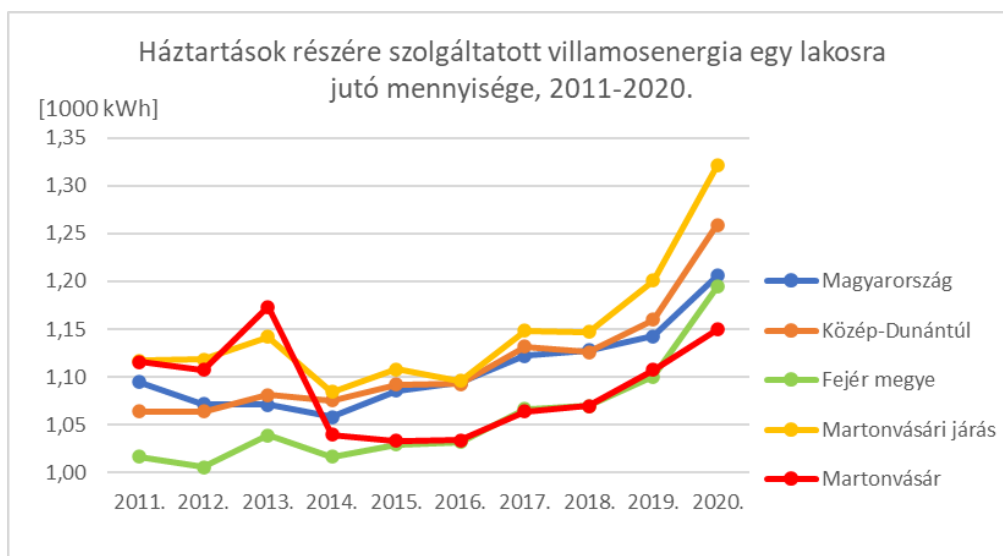
³³ <https://ekozmu.e-epites.hu/alkalmazas/lakossag/menu/terkep/tajekoztatas/kozmuterkep> alapján.

A fent leírt állapot szükségessé tette a csapadékvíz-elvezető hálózat fejlesztését, amelyre irányuló projekt 2022 nyarán folyamatban van.³⁴ A projekt zárásának céldátuma 2023 januárja. A fejlesztés keretében megtörténik a fontosabb belső közlekedési tengelyek csapadékvíz-elvezetésének megoldása. A Szent László úton a gyűjtőt felújítják, rendezik a patakba való elvezetést. A Brunsvik utca Vasútállomás és Dreher utca közti szakaszának vízvezető képességét is javítják, városképi szempontokat figyelembe véve felszín alatti elvezetést, áttereseket kialakítva. A Hunyadi utca esetében az árkok elvezető-képességét növelik, hogy a domborzati viszonyok miatt eleve nagyobb vízgyűjtő területről (csatlakozó mellékutcákból) érkező extrém csapadékmennyiség elvezetésére is alkalmasak legyenek. A főbb (átmenő forgalmat is bonyolító) utakon kívül a projektben érintett néhány lakóutca is (Kinizsi utca, Malom utca).

2.1.16.2. Energia

2.1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhő)

Villamosenergia-ellátás a város teljes területén elérhető. A kisméretű villamosenergia-elosztóhálózat hossza 34,1 km. A 2609 fogyasztó 91%-a háztartási fogyasztó. 2020-ban a 14265 ezer kWh összesen szolgáltatott villamosenergia mennyiség 47,1%-a került a háztartásokhoz. A lakossági felhasználás az utóbbi években folyamatosan növekszik (53. ábra). A villamosenergia ellátást az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja. A közvilágítás üzemeltetője a Fényforrás Közvilágítás Üzemeltető és Karbantartó Kft.

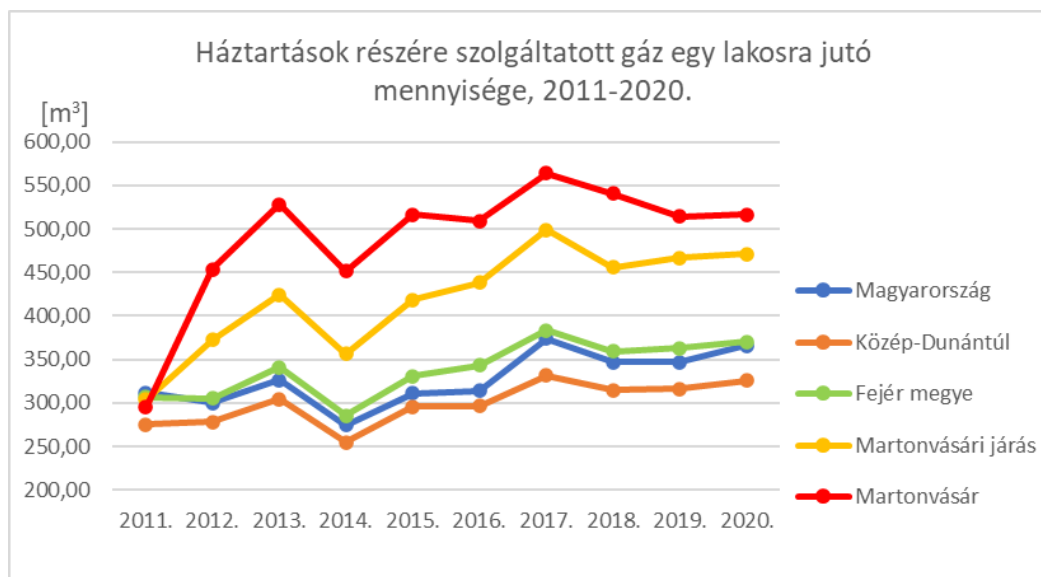
53. ábra: Az egy főre jutó lakossági villamosenergia-használat változása

Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis alapján saját szerkesztés.

A vezetékes gáz a központi belterület egészen elérhető, továbbá Erdőháton és Orbánhegynek az M7-es autópályáig terjedő szakaszán. Orbánhegy Tordas felé eső részén, illetve Kismartonon hiányzik ez a szolgáltatás. A hálózat teljes hossza 51,1 km. A háztartások 85,6% csatlakozik a hálózatra, döntő részben fűtési célú felhasználás jellemzi őket. Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége 2020-ban 4029 ezer m³ volt, amelynek 75%-át a háztartások használták fel. Az összes szolgáltatott gáz mennyisége az elmúlt évtized során csökkent, a háztartások számára biztosított mennyiség azonban

³⁴ TOP-2.1.3-16-FE1 - Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések keretében.

növekedett (54. ábra). Az ellátást az E.ON Dél-Dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja. A gázellátás bázisa a Kápolnásnyéki MOL nagynyomású gázátadó és gáznyomáscsökkentő állomás.

54. ábra: Az egy főre jutó lakossági villamosenergia-használat változása

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis alapján saját szerkesztés.

Távhőellátás nincs Martonvásáron.

2.1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megújuló energiaforrások hasznosítása a nagyobb léptékű energiagazdálkodásban:

- A szélenergia hasznosítására a földrajzi adottságok megfelelőek, bár nem kiemelkedően jók. A 150 méter magasságban mért átlagos szélesség már eléri a 7 km/h-t, ami a turbinák megfelelő hatásokkal való működéséhez szükséges.³⁵⁾ Azonban az aktuális, igen szigorú szabályozás (a telepítés lehetséges helyszíneinek erős korlátozása) mellett egyelőre nem számolhatunk ennek a megújuló energiaforrásnak a nagyobb léptékű hasznosításával. A szabályozás esetleges jövőbeni lazítása esetén is fontos szempont marad, hogy a település megjelenését, arculatát, látványát nem ronthatja, a település fejlődését biztosító távlati céljait nem korlátozhatja a szélturbinák telepítése.
- A napenergia hasznosítási lehetőségei kedvezőbbek: a maximálisan hasznosítható napsütéses órák száma éves szinten majdnem 2000. A termikus (napkollektoros) és fotovoltaiikus (napelemes) hasznosítás egyaránt lehetséges. A nagy helyigényű napelemparkok telepítésének realitása csekélyebb (itt szintén felmerülnek település- és tájképvédelmi szempontok, illetve a jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági területek kivonásából következő konfliktusok), de a napenergia helyi jellegű hasznosításában jelentős potenciál van. Ezt felismerve az önkormányzat kiemelt figyelmet fordított a vonatkozó pályázatok kihasználására, az új létesítmények kialakítása és a meglévő intézmények energetikai korszerűsítése során napelemes rendszerek épültek ki.
- A vízrajzi adottságokból fakadóan vízenergia-termelésnek nincs realitása Martonvásáron.

³⁵ Szélenergia a 21. században – és Magyarországon c. tanulmány (Energiaklub Szakpolitikai Intézet Módszertani Központ, 2020.)

- Biomassza (és biogáz) előállítására van lehetőség Martonvásáron (ahogyan gyakorlatilag az ország területének döntő részén). Azonban az energia kinyerése (azaz az elégetés) során keletkező széndioxid miatt kevésbé tekinthető környezetbarát energiaforrásnak.
- A földhő (geotermikus energia) hasznosítására is van lehetőség Martonvásáron. Hasznosításának azonban egyelőre csak a háztartások szintjén van realitása (hőszivattyú használata).

Lakossági felhasználás:

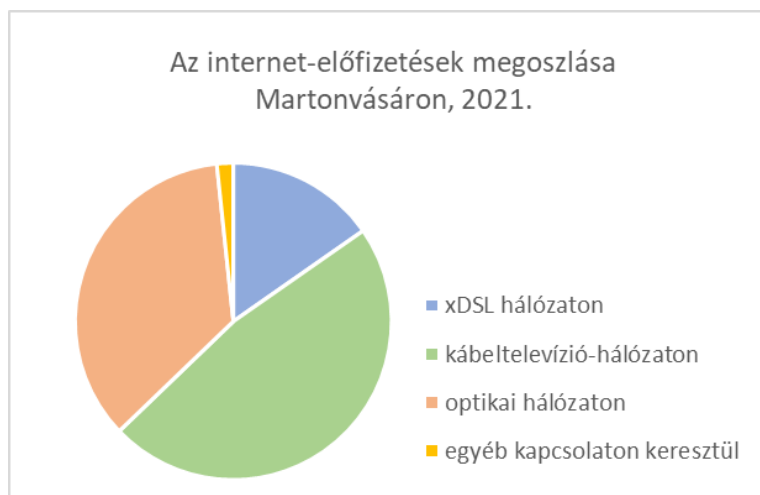
- A megújuló energiaforrások alkalmazása megjelenik az új építésű lakóotthonok és egyéb ingatlanok esetében (napelem-rendszerek, hőszivattyúk kiépítése), de a viszonylag jelentős számú lakóingatlan-felújítás során is egyre gyakrabban fordítanak figyelmet és tőkét a megújuló energiaforrások hasznosítására. Az ingatlanok jelentős arányú felújításának egyik fő mozgatója a városba történő beköltözések folyamata.

2.1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Martonvásár Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a megújuló energiaforrások használatára. Napelem-rendszer került a Városháza, valamint a Tóth Iván Sportcsarnok és a Horváth Ottó Sportközpont épületének tetejére is. A Beethoven Általános Iskola és a Brunszvik Teréz Óvoda is a közelmúltban (2018-ban) esett át épületenergetikai korszerűsítésen.

2.1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Az internet-előfizetések száma folyamatosan növekszik, száz lakásra 2020-ban 85,5, 2021-ben már 88,9 előfizetés jutott. A szolgáltatás minősége iránti igény is folyamatosan növekszik, 2020-ról 2021-re 2,8-szorosára növekedett az optikai hálózaton igénybe vett internet-előfizetések száma (55. ábra). (Ezzel párhuzamosan csökkent a telefonvonalon és kábeltelevízió-hálózaton keresztül történő igénybevétel).

55. ábra: Az internet előfizetések elérés szerinti megoszlása Martonvásáron 2021-ben.

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis alapján saját szerkesztés.

2.1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

2.1.17.1. Talaj

Martonvásár térsége jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik. A város környékén jellemzően mészlepedékes csernozjom talajok fordulnak elő, míg vízfolyások mentén (kevésbé termékeny) réti

öntéstartalajok alakultak ki. A település körüli területek talajértékszám³⁶ magas, jellemzően 71-80 közötti. A szántók és egyéb beépítésre nem szánt külterületek egy része a vízerózióknak kitett terület övezetébe tartozik, főként a Gábor-majori erdő és az északi szántók környéke. Az eróziót visszafogó véderdősávok száma nem túl jelentős, a külterületi dűlőutak és a település közigazgatási határai mentén vannak jelen. A nagy kiterjedésű, jó minőségű szántók deflációra érzékenyek, tápanyag-utánpótlásukról gondoskodni kell, ezért is fontos, hogy a termőtalajok védelmét talajkímélő technikákkal (megfelelően kialakított vetésforgóval, lazító műveléssel, környezetbarát tápanyag-utánpótlással stb.) és mezővédő erdősávok telepítésével segítsék elő a gazdálkodók.

2.1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

2.1.17.2.1. Felszíni vizek

Martonvásár a Szent László-patak mentén fekszik, a patak alsó szakaszának vízgyűjtőterületén. A víztest természetes vízfolyás, de az erősen módosított kategóriába sorolódik, ökológiai minősítése: gyenge állapotú.³⁷ vízminősége II. osztályú, amit nagyban befolyásolhat a patak menti intenzív mezőgazdasági művelés és az azzal járó talajszennyezés, a kommunális hulladék és elszikkasztott szennyvíz, az autópálya csapadékvize. Vízhozama csekély, középvíz esetén 0,60 m³/s, természetes kisvíz esetén 0,03 m³/s. A víztest mennyiségi állapota: jónál nem rosszabb. A patak mentén mélyfekvésű vizes területek találhatók, ezek egy része rendszeresen belvízjárta terület övezetébe sorolódik.³⁸ Az övezet területén új beépítésre szánt terület kijelölése nem lehetséges.

Martonvásár belterületén egyetlen tó található, a kastélyparkban, amely a Szent László-patak vizének felduzzasztásával keletkezett. A tó felülete 471 m², vize jellemzően meszes. További a Szent László-patakon található tavak az Orbán-hegy nyugati lejtőjénél levő erdei horgásztavak, és a László-pusztai-tározó, utóbbi azonban már Ráckeresztúr közigazgatási területéhez tartozik.

2.1.17.2.1. Felszín alatti vizek

Martonvásár a vízminőség-védelmi terület övezetébe³⁹ esik. A talajvíz a Szent László-patak melletti területeken 2-4 m közötti mélységben van. A Szent László-pataktól távolabbi területeken a talajvízszint mélysége növekszik, egyes löszhátak alatt a 6 m-t is meghaladja, de általában 4-6 m között van. Mennyisége nem számottevő. Kémiai összetétele túlnyomórészt kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A talajvíztükör süllyedése várható a kedvezőtlen éghajlatváltozási folyamatok következtében. A felszín alatti víztestek egy részének mennyiségi és összesített minőségi besorolása: jó (porózus termál és termálkarszt víztestek), másik része viszont gyenge, vagy jó, de fennáll a gyenge állapot kockázata besorolású (sekély porózus és porózus víztestek). Az ivóvízkivétel a porózus víztestből történik. A belterülettől északkeletre található ivóvízkivételi védőterület sérülékenysége alapján a jelentősen veszélyeztetett kategóriába került.⁴⁰

A Fejérvíz Zrt. üzemelteti a Martonvásár vízműtelepet. Üzemelő sérülékeny vízbázis, ivóvíz termelő, rétegvizet adó kutakkal, kapacitása 800 m³/nap.

³⁶ A különböző talajok természetes termékenységét fejezi ki a legtermékenyebb talaj termékenységének %-ában.

³⁷ Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási Terve – 2021 (VGT3) térképi mellékletei alapján.

³⁸ Fejér Megye Területrendezési Terve szerinti övezeti besorolások.

³⁹ Fejér Megye Területrendezési Terve szerinti övezeti besorolások.

⁴⁰ Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási Terve – 2021 (VGT3) térképi mellékletei alapján.

2.1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján zónákba sorolták. Martonvásár nem szerepel a kiemelt települések között.⁴¹ Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen. A legközelebbi automata mérőpontok Százhalombattán találhatóak.

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. Légszennyező forrás a településen áthaladó, nagy forgalmú 7-es főút (Budai és Fehérvári út) és az M7 autópálya (valamint kis mértékben a település alacsony forgalmú közútjai). Nyáron a közlekedési terhelésből eredő felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀) koncentráció növekszik meg. A nagyobb távolságról érkező levegőszennyezés elsősorban a MOL Dunai Finomítója (Százhalombatta) kapcsán merül fel, keleti szélirány esetén. Ezen kívül a gyakori nyugati szélirányból érkező, nagy kiterjedésű mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezik. Ezek hatását nagymértékben csökkentik az utak mellé telepített fasorok, erdősávok.

2.1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A településre stratégiai zajtérkép nem készült.⁴²

Martonvásáron jelentősebb mértékű zajterhelés a 7-es főút forgalmából és az M7-es autópálya közelségéből ered, valamint a lakóövezetben lévő vasúti forgalomból. A közlekedés okozta zajterhelés időszakosan nyáron nagyobb. Zajvédelmi szempontból a település differenciált szabályozása hasznos lehet, figyelembe véve a lakóövezeteket, gazdasági területeket. A természetvédelmi oltalom alatt álló területek fokozott védelme szükséges. A legnagyobb problémát jelentő közúti közlekedésből származó zaj a 7-es főút elkerülő szakaszának megépülésével mérséklődhetne.

2.1.17.5. Sugárzás védelem

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Az országos sugárzásfigyelő rendszer legközelebbi mérőállomás Budapest XI. kerületében található.

Martonvásár 3 atomerőmű (Paks, valamint Mochovce és Bohunice [utóbbiak Szlovákia területén találhatóak]) 300 km-es körzetébe esik, havária esetén azok Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónájába tartozik.

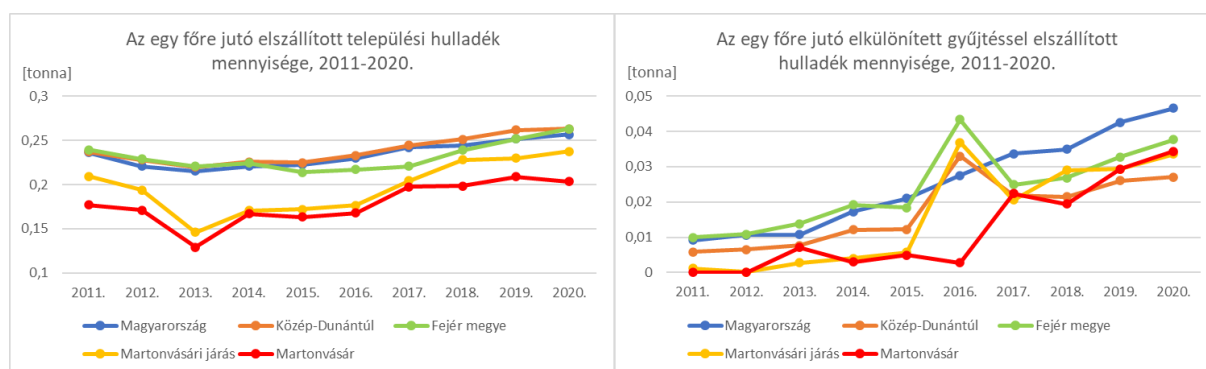
Mesterséges eredetű – élettani hatás gyakorló – sugárzások szempontjából a távvezetéseket is figyelembe kell venni. Martonvásár területét 400 kV, 220 kV és 120 kV feszültségű távvezetékek érintik. Az országos szinten meghatározott védőtávolságokat (a fentiek sorrendjében 20, 10 ill. 5 m) alkalmazni kell a településrendezési eszközök megalkotása során.

⁴¹ A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján.

⁴² A Hermann Ottó Intézet Budapest és vonzaskörzete, Szeged, Miskolc, Debrecen, Nyíregyháza, Pécs és Győr stratégiai zajtérképét készítette el a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X.20.) Korm. rendelet módosításáról szóló 106/2017. (IV.28.) Korm. rendelet értelmében. Bár Martonvásár egyre intenzívebben részévé válik a főváros funkcionális várostérségének, az alkalmazott lehatárolás szerint kívül esik Budapest vonzaskörzetén.

2.1.17.6. Hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, igénybevételének módját és feltételeit a települési szilárd hulladék gyűjtéséről és elszállításáról szóló 11/2016 (VII.13.) önkormányzati rendelet szabályozza. Martonvásár területén a kommunális hulladék elszállítását és kezelését a Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft. végzi. A településen keletkező szilárd kommunális hulladék gyűjtése és szervezett elszállítása gyakorlatilag a település teljes területén megoldott. Martonvásár közigazgatási területén kommunális hulladéklerakó nem működik, és a helyi építési szabályzatról szóló (többször módosított) 21/2014. (XI.25.) önkormányzati rendelet értelmében nem is létesíthető. A kommunális hulladékot hetente szállítják el, emellett házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés (kétheti gyakorisággal) és zöldhulladék-elszállítás (havi rendszerességgel) is biztosított. Az összegyűjtött kommunális hulladékot a Pustazámori Regionális Hulladékkezelő Központba szállítják. Az elszállított hulladék egy főre jutó mennyisége növekvő tendenciát mutat, ugyanakkor jóval az országos, a régiós és a megyei érték alatt marad (56. ábra). A szelektív gyűjtéssel elszállított hulladék egy főre jutó mennyisége sokáig alatta maradt a magasabb területi szintekre vonatkozó átlagnak, 2020 környékére viszont Martonvásár is utolérte azokat (57. ábra).

56-57. ábra: Az egy főre jutó összes kommunális, illetve elkülönítve gyűjtött hulladék mennyisége.

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis alapján saját szerkesztés.

A település területén működő mezőgazdasági- és ipari üzemek technológiájából eredő veszélyes hulladék kezeléséről, elszállításáról az egyes vállalkozások gondoskodnak. Az ipari és mezőgazdasági területek esetében különösen szigorúan be kell tartani a hulladékgazdálkodási jogszabályok előírásait.

A települési folyékony hulladék a szennyvízhálózatra rá nem kötött lakások kibocsátásából származik. Mennyisége a 2018-ra megvalósult szennyvízhálózat bővítésnek köszönhetően jelentősen csökkent. Egyes intézmények (pl. Harmónia Idősek Otthona) kisebb önálló szennyvíztisztítóval rendelkeznek. A szennyvíziszapot Ráckeresztúrra szállítják, a tisztított szennyvíz a Szent László-patakba kerül. A csatornahálózatra nem kötött háztartásokból származó szennyvíz begyűjtésével kapcsolatos előírásokat a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatás helyi szabályairól szóló (többször módosított) 20/2015. (VII. 2.) önkormányzati rendelet tartalmazza.

2.1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés azon elemek összessége, melyek rontják a város arculatát, zavaró hatásúak a helyben élők közérzetére. Ezen elemek megváltoztatására, újratermelődésük megakadályozására az önkormányzatnak ki kell alakítania saját szabályrendszerét. Ezt szolgálja a településképp védelméről szóló 5/2018 (IV.11.) önkormányzati rendelet Martonvásáron.

Visszafordíthatatlan vizuális konfliktus a várost nem terheli, de tartós konfliktusok vannak. Az ITS Megalapozó Vizsgálata (2015) szerint vizuális környezetterhelést jelentettek az alábbiak:

- Egységes településkép hiánya,
- Légvezetékek kedvezőtlen látványa,
- A Bajcsy-Zsilinszky úti felhagyott ipari csarnokok környezetének rendezetlensége,
- Erdőhát felhagyott gazdasági terület egykori közterületének elhanyagolt képe,
- Felhagyott szőlők,
- Árkok elhanyagolt állapota,
- Szent László-patak elhanyagolt állapota és a patakot szennyező területhasználatok,
- Illegális hulladéklerakás,
- Városi szinten a minőségi zöldfelületek, térségi szinten a zöldfolyosó hálózat hiányosságai.

Közülük napjainkra többet sikerült orvosolni (egységes településkép kialakítása és légvezetékek kiváltása a városközpontban, a Szent László-patak környezetének rendezése, a városi zöldfelületek minőségének javítása stb.), de vannak továbbra is problémát jelentő konfliktusok (pl. a rendszeres szemétszedési akciók ellenére tartósan jelentkező illegális hulladéklerakás, Erdőhát és Kismarton gazdasági épületeinek pusztulása stb.)

2.1.17.8. Árvízvédelem

Martonvásár csapadékvizeinek befogadója a Szent László-patak, amelybe közvetlenül, vagy mellékvízfolyásai közvetítésével érkezik a csapadékvíz. A település területén több jelentős tó és tározó is található, amelyek árvízcsúcs csökkentésre is használhatók lehetnek. Természeti adottság a vízerózióknak való kitettség a közigazgatási terület nyugati és északi részén, amelyet a megyei területrendezési terv is rögzített. Martonvásár a vízügyi ágazat nyilvántartása szerint nem árvízveszélyeztetett település, folyóval, árvízvédelmi művel közvetlen kapcsolat nincs. A hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék azonban okozhat helyi vízkár eseményt, ahogyan történt például a Szent László-patak 2020. júniusi villámáradása során is.

2.1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Martonvásárt jelentősebb környezetvédelmi konfliktusok nem terhelik.

Ugyanakkor visszatérő problémaként – a szélirány függvényében – jelentkezik a százhalombattai MOL Dunai Finomítóban zajló fáklázás következtében kialakuló szaghatás, mint levegőtisztasági probléma. Hasonló negatív hatás a Pusztazámori Regionális Hulladékkezelő Központ irányából is érkezik, de ez inkább Erdőhát és Kismarton településrészeket érinti. Komolyabb légszennyező tényező – vidéki települések, kisvárosok tömegeihez hasonlóan – a téli háztartási tüzelésből származó szállópor és egyéb, tökéletlen égésből származó gáznemű szennyezőanyagok koncentrációjának megnövekedése. A lakosság felelős hozzáállásának kialakítása (megfelelő tüzelőanyag és tüzelőberendezés használata) kulcsfontosságú lenne. Hasonló probléma a kerti hulladékok égetéséből származó levegőszennyezés.

Időszakosan nem megfelelően tisztított szennyvíz kibocsátásával terheli(k) a Szent László-patak vizét a Harmónia Idősek Otthona (és a tordasi Fejér Megyei Gesztenyés Egyesített Szociális Intézmény). Ez(ek) az intézmény(ek) egyelőre nincsen(ek) a csatornahálózatra kötve, saját szennyvíztisztító berendezése (-ük) kapacitása nem mindig elegendő.

Környezetvédelmi konfliktusként megemlíthető az illegális hulladéklerakás is, azonban ez más településekhez mérten átlag alatti mértékűnek tekinthető. A fellelt szemetet rendszeresen elszállítják,

az illegális lerakóhelyeket felszámolják. Ugyanakkor ez is ismétlődően fellépő probléma, megoldásához a lakosság szemléletformálása elengedhetetlen.

2.1.18. Katasztrófavédelem

2.1.18.1 Építésföldtani korlátok

2.1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A településen alábányászott, illetve alápincézett terület nincs, barlangok nem találhatóak.

2.1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs. Martonvásár Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 21/2014. (XI.25.) rendeletének 16.§ (1) bekezdése szerint a település területén csak olyan tevékenység végezhető, melynek hatására a talajerózió veszélye nem növekszik.

2.1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet. Martonvásár környékén az elmúlt évtized során csak a Richter-skála szerint 2,1-2,8-as magnitúdójú földrengéseket észleltek. (Ez a rendkívül gyenge rengés kategóriája, a legtöbb ember nem is érzékeli. 3,0-4,0 között már érzékelhető, de károkat még ez sem okoz.) 2012 áprilisában Gánt, 2013 júniusában Csákberény, 2015 novemberében Bicske, 2016 áprilisában Ócsa, 2017 januárjában Dunaharaszti, 2019 májusában Budakeszi, júliusában Biatorbágy, decemberében pedig Sós-kút epicentrummal azonosítottak ilyen rendkívül gyenge rengéseket.⁴³

2.1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

2.1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

Martonvásár területét érintően a vízügyi ágazat árvízveszélyes területet nem tart nyilván.⁴⁴ A váratlan időjárási esemény miatt előforduló árvízi elöntés (villámárvíz) a vízelvezető rendszer fokozottabb karbantartásával, a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére történő alkalmassá tételével kizárható. Erre irányul a város csapadékvíz-elvezető hálózat fejlesztésével foglalkozó, TOP finanszírozású projektje.

2.1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Fejér megyei területrendezési terve rendszeresen belvízjárta terület övezetébe sorolja a Szent László-patak menti területek egy részét. Az övezet területén nem került sor új beépítésre szánt terület kijelölésére.

2.1.18.2.3. Mély fekvésű területek

A településen mély fekvésű területek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalakon alakultak ki, ahol időszakos, vagy állandó vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások

⁴³ Forrás: <http://www.seismology.hu/index.php/hu/szeizmicitas/>

⁴⁴ Forrás: <https://www.vizugy.hu/>

vezetik le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a környezetük védelme biztosított.

2.1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

A településen a vízügyi ágazat nyilvántartása szerint vízügyi szintű árvízvédelemre és belvízvédelemre szükség nincs. A vízelvező hálózat kialakításának vagy karbantartásának a hiányából származó vízelöntés kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében előforduló "villámárvíz" hatására keletkező helyi vízkár elhárítása a katasztrófavédelem feladata. Martonvásár területe villámárvíz-veszély szempontjából a közepesen veszélyes területek közé tartozik.⁴⁵ A csapadékvíz-elvezető hálózat fejlesztése, bővítése jelenleg is futó projektje az önkormányzatnak.

2.1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

2.1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok, mélységi, magassági korlátozások

Martonvásár morfológiai adottságai miatt nem veszélyeztetett, pl. falszakadás, suvadás, csúszás a település területén nincs, mélységi, magassági korlátozások nincsenek.

2.1.18.3.2. Ipari, szolgáltatási tevékenységből eredő korlátozások

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság országos adatbázisa alapján a városban nincsenek felső küszöbértékű és alsó küszöbértékű veszélyes ipari üzemek. Martonvásárhoz legközelebb Százhalombattán találhatóak ilyenek (4 db felső küszöbértékű üzem: a MOL Nyrt. Dunai Finomító, a Dunamenti Erőmű Zrt., a Dunastyr Polisztirolgyártó Zrt. és a Novochem Kft.). Küszöbérték alatti veszélyes üzem a településen az Aszfalt Hungária Kft. (az EuroAszfalt Kft. leányvállalata), melynek telephelye a lakóterületektől elkülönül, az M7 autópálya északi oldalán található (2462 Martonvásár 0152/1 hrsz.). Tevékenységi köre: építőipar.

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén:

- Települést ellátó regionális ivóvíz gerincvezeték és 3-3 m védőterület igénye
- Település vízműkútjának hidrogeológiai védőidomja

2. Szennyvízelvezetés:

- Szennyvízáttemelők 20 m-es (búzzár és zajszigetelés esetén) és 150 m-es (búzzár és zajszigetelés nélkül) védőtávolsága

3. Csapadékvíz elvezetés:

- Felszíni vízrendezést szolgáló árkok, csatornák 3-3 m-es karbantartó sávval

4. Energiaellátás:

- 400 kV-os és 220 kV-os átviteli és 132 kV-os főelosztó hálózat nyomvonala és biztonsági övezete
- 22 kV-os gerinc elosztóhálózat nyomvonala, a külterületen 7-7 m-es oszloptengelytől mért biztonsági övezete

⁴⁵ Forrás: Katasztrófa-kockázati értékelési rendszer (BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat). <http://nakfo.mbfisz.gov.hu/>

- Nagyközép-nyomású földgáz gerincvezeték és biztonsági övezete

5. Elektronikus hírközlés:

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítménye

2.1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Martonvásáron a bányászati területek nyilvántartása szerint nincs érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati terület, kutatási engedéllyel rendelkező terület.

2.1.20. Városi klíma

A globális klímaváltozás hazánkat érintő hatásai Martonvásáron is érzékelhetőek lesznek az elkövetkező évek, évtizedek során. Bár a város nem esik Magyarország klímaváltozásnak legkitettebb területére, de a csapadék mennyiségében és éves eloszlásában kedvezőtlen irányú változások várhatóak, amelyek a már jelenleg is zajló folyamatok további felerősödéséből származnak.

Fejér megye klímaváltozás miatti veszélyeztetettsége a dunántúli átlagtól lényegesen nem tér el. Bemutatására a megye 2018-ban elkészült klímastratégiája⁴⁶ alapján kerül sor.

Kiemelt kockázati tényezőnek az aszály számít, de a legsérülékenyebb területek a megye déli részein találhatóak, így Martonvásár nem tartozik közéjük. A hőségriadók száma a prognózisok szerint jelentősen növekedhet a következő 30-50 évben. Fejér megye és Közép-Dunántúl kitettsége e tekintetben csekélyebb, mint a déli országrészeké.

Fejér megye lakóépületeinek viharok általi veszélyeztetettsége valamivel az országos átlag felett van.

A megye északi része – a hegylábi területek – a villámárvizek miatt veszélyeztetett területek közé tartoznak (ezek gyakorisága növekszik, mivel az éghajlatváltozás az extremitások fokozódásával jár együtt). Ahogyan azt a 2020 júniusában a Szent László-patakon levonuló villámár is megmutatta, Martonvásárnak is figyelmet kell fordítania erre a kockázatra.

Ivóvízbázisok tekintetében a megye középső részén található sekély porózus vízádóra települt vízbázisok a legérzékenyebbek, de ezek mérsékelten érzékeny és nem érzékeny, nagyobb mélységű porózus vízbázisok között helyezkednek el. Martonvásár vízbázisai „mérsékelten érzékeny” és „nincs közvetlen éghajlati hatás” besorolásúak.

Fejér megye északi részének erdős területei viszonylag kedvező helyzetben vannak, de a déli részek erdői a nagyon érzékeny kategóriába esnek. Martonvásár közigazgatási területén viszonylag kevés az erdő, ezek állapotára, területének gyarapítására figyelmet kell fordítani.

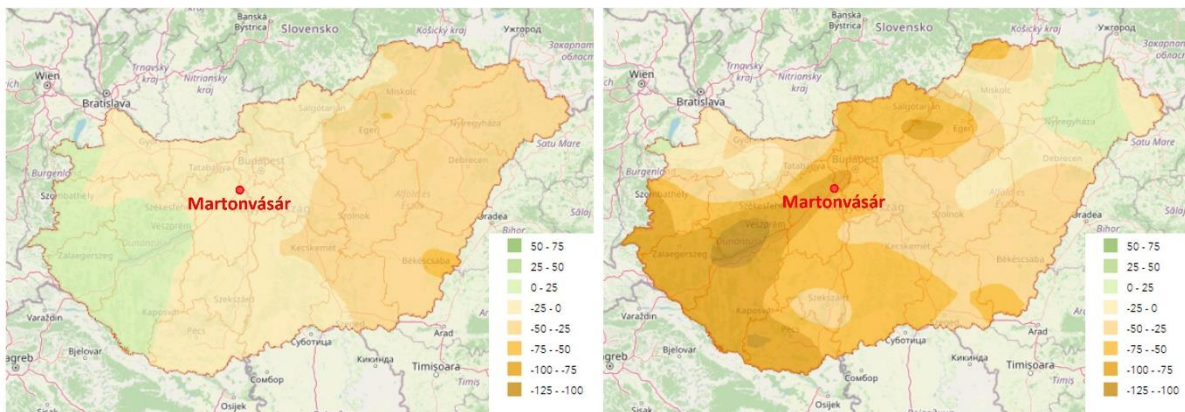
A természeti értékek klímaérzékenysége vonatkozásában Fejér megye az ország kevésbé veszélyeztetett területéhez tartozik. Azonban kiemelt figyelmet érdemel a Velencei-tó, valamint a Vértes és Bakony természeti értékeinek megóvása, mert a klímaváltozás szempontjából jelentősen sérülékeny területek. Előbbi esetében a 2021-es és 2022-es nyár során bekövetkező vízintéscsökkenés, vízminőségromlás (és a vele járó halpusztulások stb.) élesen rámutatott erre.

Fejér megye turisztikai veszélyeztetettsége kb. 20%-kal alacsonyabb, mint az országos átlag, elsősorban a mérsékelt éghajlati kitettség miatt.

⁴⁶ Fejér megye klímastratégiája. Készítette a Fejér Megyei Önkormányzat megbízásából a Magyar Innováció és Hatékonyság Kft. nevében Oletics Zoltán. 2018. február 15. KEHOP-1.2.0-15-2016 projekt keretében.

A várost érintő változások a *Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszeren (NATÉR)*⁴⁷ keresztül elérhető prognózisok alapján kerülnek bemutatásra. A vonatkozó területi adatok az (1) *ALADIN-Climate klímamodell*, illetve a (2) *RegCM klímamodell* alapján⁴⁸ kerültek kiszámításra.

Az éves csapadék mennyisége 2021-2050 között várhatóan csökkenni fog Martonvásáron. A modellek (1) csekély [0 – 25 mm-es], illetve (2) jelentősebb [75 – 100 mm-es] csökkenést jeleznek előre (58-59. ábra). Az utóbbi szerint a település azon dunántúli sáv szélén fekszik, ahol a legjelentősebb a várható csökkenés, de finomítja a képet, hogy ezek a területek az Alföldhöz képest kedvezőbb helyzetben vannak, hiszen jelentősebb éves csapadékmennyiséggel rendelkeznek. Az előbbi (1) változat szerint az átmeneti évszakokban lehulló csapadék mennyisége minimálisan növekedni fog, a téli és a nyári csapadék mennyisége azonban fogyatkozik. Az utóbbi (2) szerint minden évszak esetében csökkenés várható, a legjelentősebb visszaesés a nyári időszakokban várható. A csapadék lehullásának intenzitása (a 30 mm-t meghaladó csapadékos napok száma) is enyhén emelkedni fog.

58-59. ábra: A csapadék várható változása Magyarországon 2021 – 2050 között az (1) *ALADIN-Climate klímamodell* és a (2) *RegCM klímamodell* alapján.

Forrás: NATÉR.

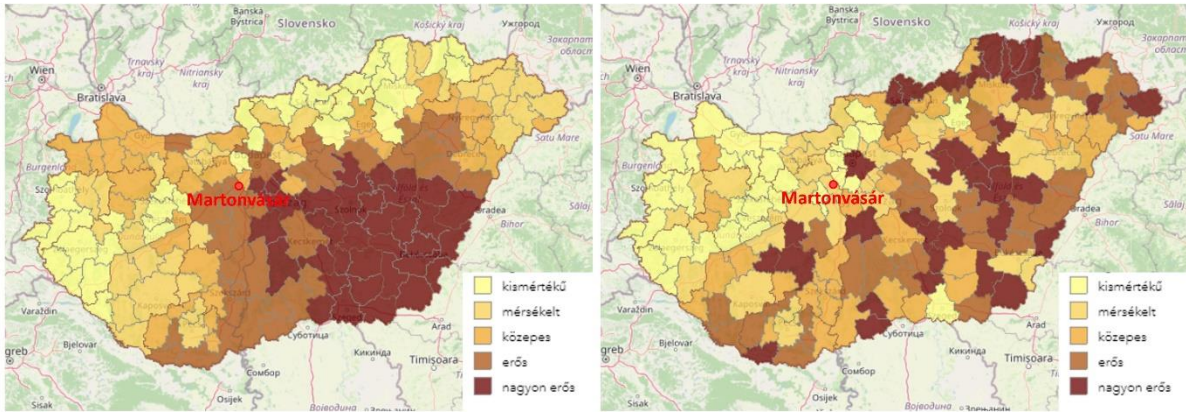
A várható átlaghőmérséklet változás mindkét modell szerint szinte az egész ország területén azonos lesz, mértéke az előrejelzések szerint (1) +1,5 – 2°C vagy (2) +1 – 1,5°C lesz. (Ennél csekélyebb hőmérsékletnövekedés csak az ország északnyugati területein lehet). A forró napok⁴⁹ száma kb. 10-zel, a hőségriadós napok⁵⁰ száma pedig akár 20-szal is növekedhet (1). (Összehasonlításképpen megjegyezhető, hogy az ország dél-délkeleti területein ez akár 15-20, illetve 25-30 nap is lehet [1]). A Martonvásári járás az erősen kitett járások közé tartozik, de érzékenysége csak közepes (60-61. ábra).

⁴⁷ Forrás: <https://map.mbfisz.gov.hu/nater/>

⁴⁸ Mindkét regionális klímamodell közepesen optimista scenáriót képvisel.

⁴⁹ Forró napnak azok a napok minősülnek, amikor a napi maximum hőmérséklet eléri, vagy meghaladja a 35°C-t.

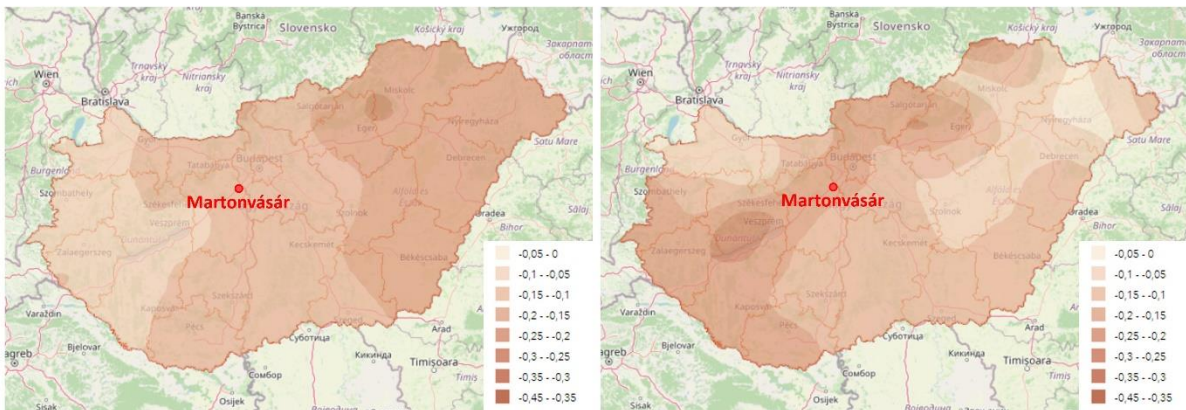
⁵⁰ Hőségriadós napnak azok a napok minősülnek, amikor a napi középhőmérséklet meghaladja a 25°C-t.

60-61. ábra: A hőhullámokkal szembeni kitettség⁵¹ és érzékenység⁵² a magyarországi járáások szintjén a CarpatClim-HU klímamodell alapján.

Forrás: NATÉR.

A csapadék mennyiségének csökkenésével és a forró és hőségiadós napok számának növekedésével párhuzamosan az aszályok veszélye is fokozódik. Az ariditási index⁵³ változása mindkét modell szerint a szárazodás irányába mutat (62-63. ábra). Martonvásár esetében az index értéke eleve 1 alatti (azaz nagyobb a lehetséges elpárolgás, mint a lehulló csapadék mennyisége), és további csökkenés várható ([1] 0,1 – 0,15, illetve [2] 0,15 – 0,2 visszaesés). Előbbi esetében Martonvásár hazai viszonylatban az átlagos területek közé sorolható, utóbbi esetében azonban az inkább érintettek közé.

62-63. ábra: Az ariditási index várható változása Magyarországon 2021 – 2050 között az (1) ALADIN-Climate klímamodell és a (2) RegCM klímamodell alapján.

Forrás: NATÉR.

Martonvásár tágabb és szűkebb környezetének klímaváltozási tendenciáin túl magára a város belső területére is figyelmet kell fordítani. A városklíma sok szempontból különbözhet a tágabb térség éghajlatától, az épületek, utcák, terek, parkok mind sajátos klimatikus adottságokkal rendelkeznek. A beépített felületek jobban felmelegsznek, mint a nem burkolt területek. A közlekedési eredetű

⁵¹ Legalább 25 °C napi átlaghőmérsékletű napok száma 1971–2010 között a nyári (05.01.–09.30.) időszakokban.

⁵² A hőhullámokkal szembeni hatásviselő (emberi egészség) időjárásfüggő viselkedését jelenti. (20 db társadalmi-gazdasági mutató összevonásával előállított komplex indikátor).

⁵³ Az ariditási index az évi csapadékösszeg és az évi potenciális evapotranszpiráció (lehetséges elpárolgás) hányadosaként áll elő.

légszennyezés miatt az üvegházhatású gázok koncentráltan jelennek meg, és tovább növelik a környezet felmelegedését. Ehhez adódhatnak további hőterhelések is (közlekedés, fűtés, ipar), melyek összességében hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. A város légterében kialakuló hőtöbblet (városi hősziget) mellett a megváltozott átszellőzési viszonyok és a levegőminőségi problémák, valamint a vízháztartás felborulása, a levegő páratartalmának csökkenése, a megváltozott lefolyási és talajba szivárgási viszonyok is gondot jelenthetnek. Összességében a klímaváltozás negatív hatásai a településeken fokozottabban jelentkeznek.

Bár ez a problémakör első sorban a nagyobb városokat érinti, nem hagyható figyelmen kívül Martonvásáron sem, ahol – a lakó funkciójú területek zöldfelületeit is figyelembe véve – viszonylag kedvező a nem burkolt felületek aránya. A klimatikus szempontoknak hangsúlyosan kell megjelennie a városfejlesztési és -irányítási döntésekben, kiemelt figyelmet fordítva a kibocsátás-csökkentésre és -megelőzésre, valamint az alkalmazkodás elősegítésére. Szükségszerű, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldterületi rendszer tervezésében és a közút- és közműtervezés során is nagyobb hangsúlyt kapjanak e szempontok.

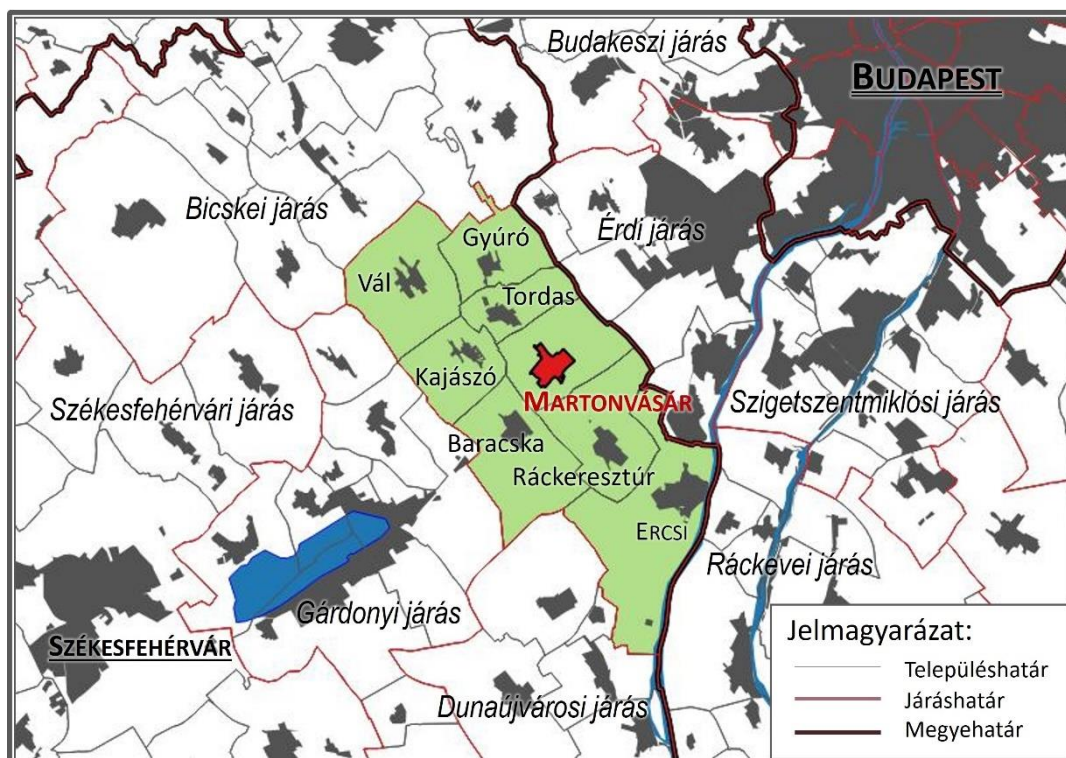
2.2. Területi lehatárolás

2.2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása

Közigazgatási szempontból Martonvásár járásszékhely alá tartozó önkormányzatok:

- Ercsi Város Önkormányzat,
- Baracska Község Önkormányzata,
- Gyúró Község Önkormányzata,
- Kajászó Község Önkormányzata,
- Ráckeresztúr Község Önkormányzat,
- Tordas Község Önkormányzata,
- Vál Község Önkormányzat.

Vál, Kajászó és Gyúró közös önkormányzati hivatalt működtet, melynek székhelye Vál településen van.

64. ábra: A Martonvásári járás települései

Forrás: saját szerkesztés.

Martonvásár várostérsége a Martonvásári járás községi jogállású településeire terjed ki, a nála méretben is nagyobb, és bizonyos (kis)térségi központi funkciókat megtartó Ercsi nem tartozik a funkcionális vonzáskörzetébe.

Martonvásáron a helyben megtalálható és a járás többi települését is kiszolgáló funkciói az alábbiak: járási hivatal és kormányablak, mentőállomás, tűzoltóság, továbbá bölcsőde, idősek otthona, gyógypedagógiai intézmény és gyermekotthon. Kereskedelmi szolgáltatásait szintén igénybe veszik a szomszédos településeken élők. Középfokú oktatási intézménye nincsen, és járóbeteg-ellátásért is a járás legnagyobb településére, Ercsibe, a Dr. Ercsényi László Egészségházba, vagy a szomszédos Gárdonyi járásban található Velencei Szakrendelőbe kell utazni.

A járás összes települését magába foglaló Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás keretében ellátott közfeladatok az alábbiak:

Feladatkör	Feladat	Ellátás helye	Résztevő települések
Egészségügyi alapellátás	Háziorvosi, házi gyermekorvosi ügyeleti ellátás	Ercsi (ill. a kistérség központjától legfeljebb 15 km)	A járás összes (8) települése
	Fogorvosi ügyeleti ellátás	Érd	6 település (Ercsi, Ráckeresztúr nem)
Szociális alapszolgáltatás	Családsegítés (család- és gyermekjóléti szolgálat)	helyben	7 település (Ercsi nem)
	Házi segítségnyújtás	helyben	7 település (Ercsi nem)
	Támogató szolgáltatás	helyben	6 település (Ercsi és Vál nem)
	Idősek nappali ellátása	helyben	6 település (Ercsi és Vál nem)
	Falugondnoki, tanya-gondnoki szolgáltatás	-	1 település (Baracska)
	Szociális étkeztetés	helyben	2 település (Martonvásár, Baracska)
Gyermekjóléti szolgáltatás és alapellátás	Család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásai	helyben	A járás összes (8) települése
	Gyermekek napközbeni ellátására családi bölcsőde	helyben	6 település (Ercsi és Vál nem)
Belső ellenőrzési feladatok		helyben	7 település (Ercsi nem)
Településfejlesztés, területfejlesztés		helyben	A járás összes (8) települése
Főépítési feladatok ellátása		helyben	A járás összes (8) települése

16. táblázat: Kistérségi Társulás keretében ellátott közfeladatok.

Forrás: Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás társulási megállapodása, 2017. május.

Martonvásár egyszerre ingázó település és (részleges) munkaerőpiaci vonzásközpont.⁵⁴

A 2011-es népszámlálás adatai szerint a 2432 helyben lakó foglalkoztatott 64,4%-a (1565 fő) más településre járt dolgozni. Az ingázók döntő része (716 fő; 45,8%) Budapestre, de számottevő a megyeszékhelyre, Székesfehérvárra (72 fő; 4,6%) és a legközelebbi megyei jogú városba, Érdre (128 fő; 8,2%) való ingázás is.

A jelentős arányú ingázás ellenére a városnak kirajzolódik egy saját munkaerő-vonzáskörzete. 2011-ben nem egészen száz fővel volt kevesebb a (bejáró és helyben lakó) helyben foglalkoztatott száma (1476 fő) mint az eljáróké. A Martonvásári járás településeiről 303-an ingáztak a városba (17 táblázat). Ugyanakkor a járás községi jogállású településeinek sem elsődleges vonzásközpontja, ezen települések eljáró népességének jellemzően 4-13%-a talált munkahelyet Martonvásáron, nem helyben dolgozóik zöme a fővárosba ingázott (27-47%-ban). Megjegyzendő azonban, hogy a járás községi jogállási településeiről Martonvásárra többen ingáznak (275 fő), mint Székesfehérvárra (106 fő), illetve Érdre (230 fő). A legkevésbé Vál és Kajászó húz a járásközpont felé, a Váli-völgyön keresztül haladó közlekedési tengelynek köszönhetően innen már Bicske térsége felé is érzékelhető a munkaerő napi mozgása.

⁵⁴ Az ingázási adatok a TEIR Települési Adatgyűjtőjén keresztül a 2011-es Népszámlálásból származnak. https://www.teir.hu/rqdist/main?rq_app=teldata

Település	Foglalkoztatottak száma	Ingázók száma és aránya	Martonvásárra ingázók száma és aránya az ingázókon belül	Budapestre ingázók száma és aránya az ingázókon belül	Székesfehérvárra ingázók száma és aránya az ingázókon belül	Érdre ingázók száma és aránya az ingázókon belül
Baracska	1475	807 (54,7%)	77 fő (9,5%)	358 fő (44,4%)	45 fő (5,6%)	55 fő (6,5%)
Ercsi	2966	1946 (65,6%)	28 fő (1,4%)	660 fő (33,9%)	17 fő (0,9%)	208 fő (10,7%)
Gyúró	551	415 (75,3%)	53 fő (12,8%)	152 fő (36,6%)	6 fő (1,4%)	17 fő (4,1%)
Kajászó	420	316 (75,9%)	13 fő (4,1%)	136 fő (43%)	19 fő (6%)	27 fő (8,5%)
Ráckeresztúr	1229	884 (71,9%)	60 fő (6,8%)	243 fő (27,5%)	6 fő (0,7%)	70 fő (7,9%)
Tordas	928	511 (55,1%)	43 fő (8,4%)	240 fő (47%)	11 fő (2,2%)	22 fő (4,3%)
Vál	955	678 (71%)	29 fő (4,3%)	259 fő (38,2%)	19 fő (2,8%)	39 fő (5,8%)
Martonvásár	2432	1565 (64,4%)	---	716 fő (45,8%)	72 fő (4,6%)	128 fő (8,2%)

17. táblázat: A Martonvásári járás településeiről eljáró foglalkoztatottak megoszlása az ingázás célpontja szerint.

Forrás: TEIR, Népszámlálás 2011.

Martonvásár munkaerő-vonzáskörzete a járás területén túl nyúlik, további 321 fő érkezett e határokon kívülről. Pest megye délnyugati illetve Fejér megye kelet-északkeleti részeiből (jellemzően az M7-es autópálya és a 30a vasútvonal menti településekről) körülbelül 200 fő ingázott a városba a 2011-es népszámlálás adatai szerint. Ezen felül magából a fővárosból is jelentős számú ingázó érkezett (64 fő), amiben nagy szerepe van az ELKH ATK-nak, mint foglalkoztatónak.

Aktuális képet a 2022-es népszámlálás ingázásra vonatkozó adatai fognak szolgáltatni. Az elmúlt években felerősödő szuburbanizációs folyamatok következtében növekedhetett az eljárók aránya.

Martonvásár egyben térségi fejlesztési koordinációban közreműködő város is.

A területileg legszűkebb együttműködés, melynek tagja a Martonvásári Szennyvízkezelési Agglomeráció korszerűsítésére és üzemeltetésére irányuló együttműködés (ennek a városon kívül tagja Gyúró, Tordas és Ráckeresztúr).

A Szent László-völgye Többcélú Kistérségi Társulás vezető települése. A társulás tagönkormányzatai a járás települései (Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas és Vál).

Tágabb – két járás, a Bicskei (egy része) és a Martonvásári (egésze) területére is kiterjedő – térségi fejlesztési célú együttműködés a Völgy Vidék Vidékfejlesztési Közösség LEADER Helyi Akciócsoport. Tagja az alábbi 16 település:

- Alcsútdoboz
- Baracska
- Csabdi
- Ercsi
- Etyek
- Felcsút
- Gyúró
- Kajászó
- Mány
- Martonvásár
- Óbarok
- Ráckeresztúr
- Tabajd
- Tordas
- Vál
- Vértesacsa

A Pannónia Szíve Program keretében Fejér megye északkeleti részének – a Szent László- és a Váli-völgy, valamint a Velencei-tó térségének – 22 települése működik együtt, elsősorban idegenforgalmi célú

fejlesztésekre fókuszálva. A Pannónia Szíve Alapítvány székhelye, és így a területfejlesztési tevékenység irányítója Bicske, de Martonvásár járásközpont is fontos szerepet játszik a projektek koordinálásában. A Pannónia Szíve térség településeinek listája:

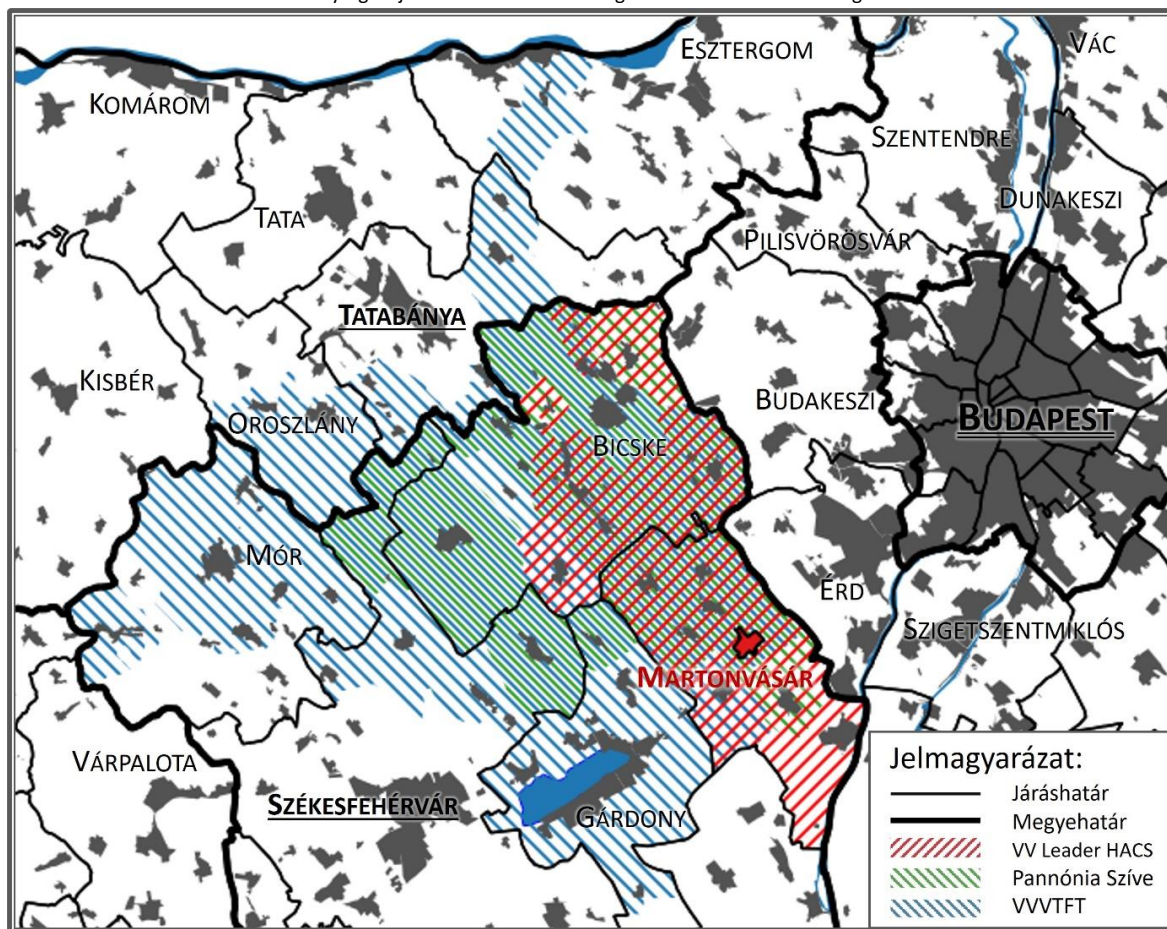
• Alcsútdoboz	• Etyek	• Lovasberény	• Szár	• Vereb
• Bicske	• Felcsút	• Mány	• Tabajd	
• Bodmér	• Gánt	• Martonvásár	• Tordas	
• Csabdi	• Gyúró	• Óbarok	• Újbarok	
• Csákvár	• Kajászó	• Ráckeresztúr	• Vál	

Még tágabb területi együttműködés a Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács (VVVTFT). Tényleges területfejlesztési hatása korlátozott. A Tanács működési területe 37 Fejér megyei és 9 Komárom-Esztergom megyei településre terjed ki:

• Alcsútdoboz	• Csákvár	• Kápolnásnyék	• Pázmánd	• Vereb
• Bakonycserye	• Csókakő	• Lovasberény	• Pusztavám	• Vértesacsca
• Baracska	• Etyek	• Magyaralmás	• Sukoró	• Vértesboglár
• Bicske	• Felcsút	• Martonvásár	• Szár	• Zámoly
• Bodajk	• Gánt	• Mór	• Tabajd	• Zichyújfalu
• Bodmér	• Gárdony	• Nadap	• Tordas	
• Csabdi	• Gyúró	• Pákozd	• Vál	
• Csákberény	• Kajászó	• Pátka	• Velence	

valamint

• Bajót	• Héreg	• Oroszlány	• Tarján	• Vértessomló
• Bokod	• Nyergesújfalu	• Szárliget	• Várgesztes	

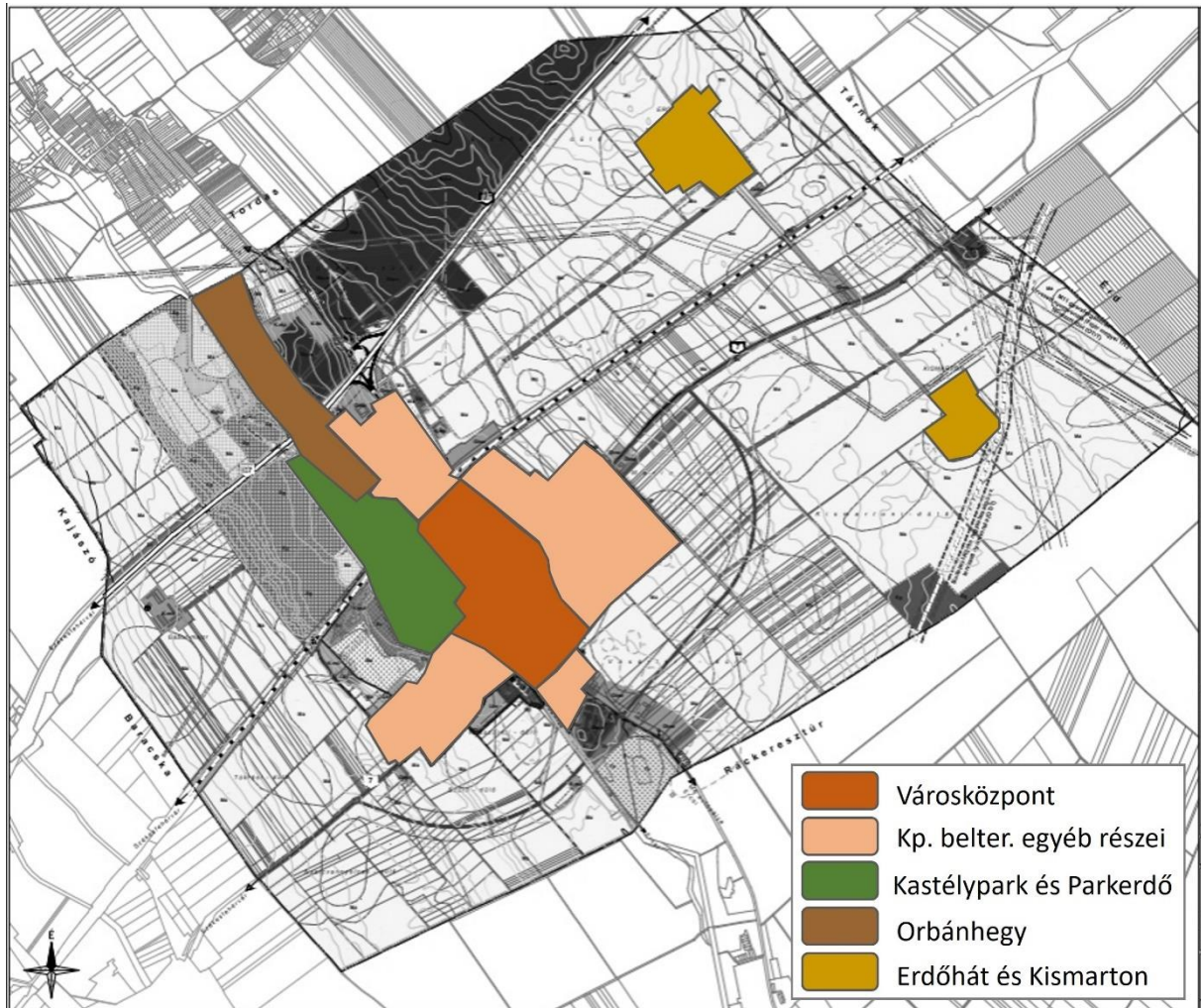

65. ábra: A Völgy Vidék, a Pannónia Szíve, valamint a Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács (VVVTFT) térségeinek területi kiterjedése.

Forrás: saját szerkesztés.

2.2.2. Városrészek lehatárolása, bemutatása

Martonvásárt a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia tervezése során 5 településrészre osztjuk:

66. ábra: Martonvásár településrészei.

1. Városközpont

- **Lehatárolás vonala:** Vasútállomás – Brunsvik–Dreher sétány – Brunsvik-kert – Kodály Zoltán utca – Sport sétány (a patakhídig) – Szent László-patak medre (a régi településrész és a lakópark határáig) – Estike utca – Jókai Mór utca – Kossuth tér (a tér egésze a városrészhez tartozik) – a települést átszelő árok nyomvonal – 30a vasútvonal.
- **Indoklás:** Az önkormányzatnak ezen a területen van közvetlen befolyása van a fejlesztésekre. A Martonvásárról kialakuló képek / benyomások meghatározó helyszíne.
- **Jellemzők:** Az igazgatási és intézményi funkciók mindegyike, a szolgáltatások döntő többsége erre a területre koncentrálódik. A településre látogatók (turisták) ezen a településrészen fordulnak meg (a városközpontban, a kastély környékén és a vasútállomásra vezető sétányon).

2. Központi belterület egyéb részei

- **Lehatárolás vonala:** A központi belterület azon részeinek összessége, melyek nem részei a Városközpont vagy a Kastélypark városrésznek.

- *Indoklás:* Lakóingatlanok, illetve helyenként – a meghatározó közlekedési tengelyek (Budai és Fehérvári utak, Hunyadi és Szent László utcák) mentén – gazdasági és kereskedelmi funkciójú ingatlanok csoportjai. Fejlesztésük magántőkéből történik (tulajdonosok beruházásai).
- *Jellemzők:* Vegyes megjelenés, vannak köztük régi (falusias) lakóterületek is, kertvárosi beépítésű (sorházas), illetve új, lakópark jellegű és mediterrán stílusú beépítéssel jellemezhető telektömbök is. Egyéb települési funkciók (sportpálya, temető) is megtalálhatóak ezeken a területeken. Az utcaképek jellemzően vegyesek, a térarányok egy-két kivételtől eltekintve megfelelőek, a közterületeken sok növény található, de további zöldítés ajánlott. A lakóterületekkel szomszédosan, de jellemzően velük nem keveredve különböző állapotú kereskedelmi, ipari, raktározási létesítmények is megtalálhatóak, melyek léptékükkel nem ütnek el zavaróan a környezetüktől. Ugyanakkor további, lakóterületbe ágyazódó ipari- és raktározási létesítmények létrehozása nem kívánatos.

3. Kastélypark és Parkerdő

- *Lehatárolás vonala:* A Brunszvik kastély parkja, illetve a 30a vasútvonal – Rózsa utca – Szőlőhegyi utca – Orbánhegy kertes mezőgazdasági területe parcelláinak alsó határvonala – M7 autópálya – Szent László-patak által közrezárt terület („Parkerdő”).
- *Indoklás:* A Kastélypark külön egységet képez a város területében, kezeléséért, fejlesztéséért is elsősorban tulajdonosa, az ELKH ATK felel; a „Parkerdő” valaha a kastélypark része volt, nagy kiterjedésű zöldfelület, a terület rendezését, fejlesztését követően a város zöld tengelyének értékes, meghatározó tagja lehet.
- *Jellemzők:* A Kastélypark és maga a Brunszvik kastély országosan védett műemlék. Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Agrártudományi Kutatóközpontjának tulajdonában áll, a kutatóintézet speciális funkciójú épületei a kastélyparkon belül helyezkednek el. A „Parkerdő” jelenleg alulhasznosított (szinte kihasználatlan) terület, funkcionálisan a Kastélyparkhoz hasonlóan a rekreációs tevékenységeket szolgálhatja.

4. Orbánhegy

- *Lehatárolás vonala:* Az Orbánhegyi utca két oldalán sorakozó, kertes mezőgazdasági terület besorolású ingatlanok/parcellák területe a Szőlőhegyi utca végétől a Tordással közös közigazgatási hatáig.
- *Indoklás:* (Egykori) szőlőhegy, amely külön egységet képez a város északnyugati részén.
- *Jellemzők:* A szőlőtermelés felhagyása előre haladott, egyre több a lakóingatlanként használt épület. Vegyes (több helyen rendezetlen) utcakép jellemzi, csak néhány értékes pince maradt fenn. Nem belterület, így közművesítettsége is csak részleges.

5. Erdőhát és Kismarton:

- *Lehatárolás vonala:* a központi belterületről térben elkülönülő Erdőhát és Kismarton beépítésre szánt lakó (falusias), gazdasági (kereskedelmi-szolgáltató és ipari), valamint különleges (mezőgazdasági üzemi) besorolású területei.
- *Indoklás:* Külterületi majorok, majd mezőgazdasági üzemek és kapcsolódó lakóterületek voltak, jelenleg gazdasági és lakáscélú vegyesen használt területek.
- *Jellemzők:* Az üzemi épületek többsége és környezetük folyamatosan romló állapotú, a lakó funkciójú részeken az utcakép vegyes, nem túl kedvező.

2.3. Helyzetértékelés, szintézis

Martonvásár felfelé ívelő pályán levő település, mely az elmúlt évtized során jelentős előrelépést tett a városiasodás útján, a valódi járasszékhelyi szerepkör kialakítása terén. A jelenlegi és a közeljövőben várható külső társadalmi, gazdasági, környezeti hatások azonban számos kihívás elé állítják a várost.

Földrajzi elhelyezkedése igen kedvező, nemzetközi jelentőségű közúti (M7 autópálya), illetve vasúti (30a vonal) tengely mentén fekszik. Budapest és Székesfehérvár egyaránt könnyen és gyorsan elérhető az említett közlekedési lehetőségeknek köszönhetően. Az ÉK-DNy főtengelyre merőleges, térségi (évszázadokkal korábban még országos) jelentőségű, a Szent László-patak völgyében és a Váli-völgyben haladó útvonalakra felfűződő települések (kis)térségi léptéken Martonvásár felé gravitálnak.

2012-ben kistérségi központtá vált, 2013-tól pedig járasszékhely. A Martonvásári járás Fejér megye legkisebb területű és egyik legalacsonyabb népességszámú, ugyanakkor társadalmi, gazdasági mutatóit tekintve a megye egyik legkedvezőbb helyzetű járása. Maga a város is a megye legkisebb járasszékhelye, de a járás községi jogállású településeinek természetes vonzasközpontja. Napjainkban már a folyamatosan bővülő Budapesti funkcionális várostérség része.

Társadalmi adottságai (fiatalos, enyhén gyarapodó, országos és megyei átlagnál magasabb végzettségű és keresetű lakossága; kialakult helyi közösségei és a lakóknak a településhez való kötődése, hagyományai, kulturális öröksége), valamint gazdasági jellemzői (ingázótelepülés-jelleg mellett formálódóban levő kistérségi munkaerő-vonzáskörzet; agrárkutató tradíciói, K+F tevékenység térnyerése), környezeti állapota (kertváros jelleg, zöldbe ágyazott lakókörnyezet, országos védettséget élvező kastélypark, kiváló termőhelyi adottságú területek a település körül) alapján kedvező helyzetű kisvárosnak tekinthető. Az egyre fokozódó gazdasági kihívások (Covid-járvány és háborús konfliktusok okozta recessziós időszakok, ágazati dekonjunktúrák) és negatív környezeti hatások (éghajlatváltozás okozta extrém időjárási jelenségek, aszályos időszakok, környezet-egészségügyi hatások) miatt azonban fokozott figyelmet kell fordítani a városi reziliencia erősítésére.

A városi reziliencia az alábbi öt tervezési dimenzió hatásainak összességéből tevődik össze⁵⁵:

1. Prosperáló város (helyi gazdaságfejlesztés):

A prosperáló város a belső erőforrásokat és adottságokat fenntartható és innovatív módon hasznosítja. A külső (gazdasági) környezet által biztosított lehetőségeket és kihívásokat felismerve a gazdasági szereplőket facilitáló infrastruktúra és szolgáltatások biztosításával, következetes befektetés- és fejlesztéspolitikát alkalmazva hozzájárul a helyi vállalkozások versenyképességéhez és a dinamikus, több lábbon álló gazdasági struktúra kialakulásához.

2. Zöldülő város (energetikai átállás):

A zöldülő város valósítja meg a zöld átállást, melynek részét képezi az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése, illetve ahhoz való alkalmazkodás, az erőforrások fenntartható használata, a körforgásos gazdaságra való átállás, szennyezés megelőzése, és a környezeti ökoszisztémák védelme.

3. Digitális város (digitális technológia alkalmazása, okos megoldások működési integrációja):

⁵⁵ A definíciók forrása: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve 2021-27. Fogalomtár.

A digitális város a természeti és az épített környezetét, a digitális infrastruktúráját, valamint a települési szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információ-technológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti.

4. Megtartó város (társadalmi folyamatok, beleértve a befogadást és esélyegyenlőséget is):

A társadalmi befogadás, integráció feltételeit biztosító város, amely intézkedéseken, valamint tervezett és spontán akciókon keresztül, különféle partnerekkel együttműködve gondoskodik a befogadás kedvező körülményeinek, feltételeinek biztosításáról. A befogadó város egyben megtartó város is, amely az elvándorlást lassító és a vissza- ill. letelepedést támogató intézkedések/tevékenységek keretében biztosítja a kedvező feltételeket elsősorban a fiatalok helyben maradásához.

5. Kiszolgáló város (városi területhasználat, közmű infrastruktúra, épített és természeti környezet):

A társadalmi elégedettséghez hozzájáruló, kedvező településszerkezetű, a táji és környezeti adottságokhoz igazodó, takarékos területfelhasználású, az építészeti sokszínűséget magában hordozó, műszaki elvárásoknak eleget tevő város.

Az alábbi táblázat ismerteti a városrészek és a tervezési dimenziók kapcsolatának intenzitását:

	Városközpont	Központi belterület	Kastélypark és Parkerdő	Orbánhegy	Erdőhát és Kismarton
Prosperáló város	***	***	*	*	**
Zöldülő város	***	***	***	**	*
Digitális város	***	***	*	*	*
Megtartó város	***	**	*	*	***
Kiszolgáló város	***	**	**	**	**

18. táblázat: A városrészek és a tervezési dimenziók kapcsolata

Martonvásár 5 tervezési dimenzió vonatkozásában elvégzett helyzetértékelését a következő alfejezetekben közöljük.

2.3.1. Prosperáló város

Martonvásáron a helyi gazdaság szerkezetében az agrár-kutató jelleg dominál. A regisztrált vállalkozásoknak kb. egyharmada a mezőgazdaság, illetve a tudományos, műszaki tevékenység ágazatokhoz kötődik. Az utóbbi ágazat súlya kulcsfontosságú lehet a település gazdasági versenyképességének fokozásában.

Az ágazati együttműködések, hálózatosodás az agrárium területén rég óta zajlanak (ATK és az agrárkutatás eredményeit hasznosító cégek kapcsolati rendszere), újabban korszerű K+F tevékenységek kapcsán is megfigyelhetők (pl. a neutronkutató tevékenységet folytató Mirrotron az általa megvásárolt területre vele kooperáló cégek betelepülését várja). Az innovációteremtési tevékenység és az innovációterjedés folyamata a város méretéhez képest kiemelkedő (Mirrotron, Remred Kft., Plantoon Technologies Kft. illetve Caola már megvalósult / tervezett befektetései).

A városba újonnan érkező gazdasági szereplők viszonylag tőkeerősnek számító startup vállalkozások, vagy felfelé ívelő pályán levő cégek. Ugyanakkor a nemzetközi gazdasági recesszió rájuk is negatív hatással lehet, beruházásaikat, teljesítményüket visszafoghatja. A már megvalósult beruházások (pl. Mirrotron) vonzó hatást tudnak kifejteni, katalizálják a további tőkebefektetést (pl. Remred Kft.)

A helyi gazdasági infrastruktúrát egyelőre a kínálat túlsúlya jellemzi (az InPark I. ütemében kijelölt 32 hektáros, távlatban pedig 157 hektárra bővíthető ipari parkban egyelőre egyetlen cég – a Caola –

telephely építése zajlik, a Mirrotron melletti fejlesztési terület is befektetőkre vár). A jelenlegi igényeknek a közművesítettség, utakkal való feltártság eleget tesz, de a jövőbeli beruházások érdekében ezeket is fejleszteni kell majd.

Martonvásáron a humán erőforrás kedvező képet mutat, országos és megyei átlag felett van a magas végzettségűek aránya, és ugyanez mondható el a foglalkoztatási ráta tekintetében is. A KSH által magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottakként definiáltak aránya folyamatosan növekszik, a 30%-ot közelíti. A munkavállalók többsége azonban ingázó, képességeit nem feltétlenül helyben kamatoztatja. Ugyanakkor a helyi gazdaság hagyományos pillérének számító agrárkutatás területén a kereslet nagyobb, mint a város humán erőforrása biztosította kínálat (Budapestről és egyéb településekről is ingáznak az ATK-ba). Ugyanez lehet a helyzet az újonnan megjelenő K+F tevékenységek, innovatív cégek esetében is. Nagyobb figyelmet kell tehát arra fordítani, hogy a helyi munkaerő kereslet és kínálat közti átfedés növekedjen.

A helyi gazdaságot kiszolgáló szolgáltatási mix fokozatosan gyarapszik, a fejlett üzleti szolgáltatások száma lépésről lépésre növekszik. Ugyanakkor a település mérete, lakosság száma korlátok közé szorítja a bővülés lehetőségét. A digitális szolgáltatások térnyerését támogatni szükséges, a város gazdasági prosperálását előmozdító okos rendszerek fejlesztése, terjesztése fontos feladat.

Az önkormányzat az elmúlt bő egy évtized során jelentős településfejlesztési beavatkozásokat hajtott végre (a városközpont funkcionális és esztétikai megújítása, intézményfelújítások és bővítések, valamint az épületek energetikai korszerűsítése, egészségház, sportcsarnok és sportpálya létrehozása, útépitések, sétányok és zöldfelületek kialakítása stb.), melyek zöme pályázati forrásokból, külső támogatásokból valósult meg. Az önkormányzat bevételeiből az elmúlt 5 év során 60-80%-ot tettek ki az államháztartáson belülről érkező működési és felhalmozási célú támogatások. Jóval csekélyebb a saját bevételek aránya, amelyeken belül a helyi adókból származó bevételek a legjelentősebbek (ezek az összes bevétel 15-25%-át adták az elmúlt években). Nemcsak Martonvásár esetében jellemző folyamat, hogy 2019 óta jelentősen visszaesett a helyiiparúzési adóból származó bevétel (a központi intézkedések, illetve a gazdasági folyamatok hatására). A költségvetés bevételi oldala ezen összetevőjének megerősítése, súlyának növelése stratégiai jelentőségű feladat a város számára.

A városrészek közül a prosperáló város megvalósulásában az alábbiak érintettek:

- Városközpont (új, vegyes városi szolgáltatások megjelenésének helyszíné),
- Kastélypark (ATK kutatótömbje),
- Központi belterület egy része (Mirrotron a vasútvonal közelében, illetve a lakóterületek északi végéhez csatlakozó InPark Martonvásár ipari park az autópályalehajtónál),
- Erdőhát (néhány mezőgazdasági, illetve újonnan megjelenő innovatív cég jelenléte – kevésbé jelentős, mint a Mirrotron környéke és az InPark).

2.3.2. Zöldülő város

A zöldülő város tervezési dimenzió kulcsfontosságú eleme a környezetbarát, megújuló energiaforrások használata és az energiahatékonyság növelése. Ezen a téren a város jelentős előre lépéseket tett a fontosabb intézmények (önkormányzati hivatal, iskola, sportcsarnok, óvoda, kulturális központ, sportközpont) energetikai korszerűsítésével, napelemes rendszereik kiépítésével. A településüzemeltetés energiahatékonyságának fokozása (pl. közvilágítás korszerűsítése) lehet a következő lépcsőfok. A napenergia elektromos (és részben direkt fűtési, melegvízelőállítás) célú hasznosítása elterjedőben van a lakosság körében is. Nagyobb léptékű, megújuló energiaforrásra épülő

energiatermelő létesítmények (nap- vagy szélenergiatermelők) a városban és környékén nem létesültek, a külterületek intenzív mezőgazdasági hasznosítása korlátozza a lehetőségeket. Alternatív energiatermelési rendszerek sem jöttek még létre. A mezőgazdasági termelésből és a lakossági zöldhulladékból származó biomassa hasznosítása is potenciális energiaforrás lehet.

A városban található gazdasági vállalkozások környezetre gyakorolt hatásai csekélyek, az elenyésző lég- és talajszennyezéssel járó modern ágazatok térnyerése jellemző. Ugyanakkor a helyi gazdasági tevékenységek generálta közlekedésből, szállításból fakadó zaj- és légszennyezés számottevő, csökkentése fontos feladat a zöldülő város céljának megvalósításához. Térségi szinten kihívást jelent a Pusztázalmi Regionális Hulladékkezelő Központ és a százhalombattai MOL Dunai Finomító okozta légszennyezés, igaz mindkettő kibocsátását monitoring rendszeren követik, és nagy mértékben csökkentik környezetvédelmi intézkedések, technológiai beavatkozások útján.

Ivó- és csapadékvíz-gazdálkodás területén részleges fejlesztések zajlottak a közelmúltban, illetve zajlanak jelenleg is. Átfogó, nagy léptékű fejlesztés szükséges a továbbiakban, lakossági szemléletformálással kiegészítve. Jelen ivóvíz-kitermelési kapacitások mellett a nyári aszályos időszakokban vízhasználati korlátozások válhatnak szükségessé, a hirtelen lezúduló csapadékmennyiségeket pedig nem mindenhol tudja megfelelően kezelni az elvezető hálózat. Az elvezetésen túl a jövőben a visszatartás és hasznosítás lehetőségeit is ki kell aknázni.

A puha közlekedés / mikromobilitás formái közül a gyaloglás és a kerékpározás reális alternatíva a településen belüli közlekedés esetében. Az ezeket kiszolgáló infrastruktúra a közelmúltban is bővült (kerékpársávval ellátott sétány építése a vasútállomás és a városközpont között, járdafelújítások a lakóutcákban és az átmenő utak mentén), a mikromobilitás önkormányzati és lakossági támogatottsága is számottevő. A további szemléletformálásra érdemes figyelmet fordítani. E-járművek, sharing szolgáltatások megvalósítása a település méretéből, a potenciális kereslet korlátozottságából fakadóan nem reális a településen.

Martonvásáron – a kertváros jellegből fakadóan – magas a biológiailag aktív felületek aránya, ennek köszönhetően megvalósul a zöld város. A zöldfelületi ellátottság az elmúlt években is javult, emelkedett az egy főre jutó zöldterületek mérete. Az önkormányzat nagy figyelmet fordított a közterületek zöldítésére, a közparkok, játszóterek és sportpályák minőségének emelésére. Ugyanakkor a városközpont egyes helyszínein még szükséges a zöldfelületek arányának növelése, ahol ezt a beépítettség még lehetővé teszi.

A természeti ökoszisztémák helyzete nem egységes. Magas ökológiai értékkel bír a természetvédelmi oltalom alatt álló kastélypark. A Szent László-patak mentén található többi természetközeli terület („Parkerdő” illetve a Ráckeresztúr irányában található vizes élőhely) viszont potenciálisan magasabb ökológiai értékű lehetne a jelenleginél. A külterületek zöme mezőgazdasági hasznosítás alatt áll, a véderdősávok kiterjedésének növelése, minőségének javítása is szükséges lenne.

A városrészek közül a zöldülő város megvalósulásában az alábbiak érintettek:

- Városközpont (intézmények energiagazdálkodása, közterületek zöldítése, mikromobilitás infrastrukturális háttérének megteremtése),
- Központi belterület (közművek és energiaellátás korszerűsítése, vízgazdálkodás és csapadékvízkezelés, kerékpáros infrastruktúra jövőbeli fejlesztése),
- Kastélypark és Parkerdő (ökológiai érték fenntartása, a Parkerdő esetében növelése),
- Orbánhegy (értékes szőlőhegyi tájlemek megőrzése, szőlők és gyümölcsösök védelme).

2.3.3. Digitális város

Martonvásáron a szélessávú internetelérést a Magyar Telekom és a Vodafone Magyarország hálózatai biztosítják. A vezetékes internet mellett e szolgáltatók mobil internetszolgáltatása is elérhető a település egész területén, továbbá igénybe vehető a Yettel mobilinternet is. A vezetékes internet-előfizetések száma folyamatosan növekszik, száz lakásra 2020-ban 85,5, 2021-ben már 88,9 előfizetés jutott. A szolgáltatás minősége iránti igény is folyamatosan növekszik, 2020-ról 2021-re 13,1%-ról 35,5%-ra emelkedett az optikai hálózaton igénybe vett internet-előfizetések aránya (ezzel párhuzamosan csökkent a telefonvonalon és kábeltelevízió-hálózaton keresztül történő igénybevétel).

A digitális technológiát alkalmazó mikro-, kis- és középvállalkozások jelenléte egyelőre alacsony, de ez nem a város lemaradásából fakad, hanem általános probléma, hogy a hazai cégek nagyon csekély mértékben használják a digitális eszközöket és szolgáltatásokat, ezáltal versenyhátrányba is kerülnek nemzetközi (uniós) összehasonlításban. A digitális technológiákkal szemben felmerülő aggályokat (digitális átállás magas költsége, információhiány, adatvédelem kérdése) messzemenően felülmúlják a hasznosságuk felismerése esetén kibontakozó előnyök (hatékonyságnövelés, költségcsökkentés). Martonvásáron a K+F illetve Ipar 4.0 kategóriába sorolható cégek digitális tevékenységei lehetnek az előre vivő példák a többi, „hagyományosabb” profilú mikro-, kis- és középvállalkozás számára.

A lakosság digitális eszköz ellátottsága, digitális kompetenciái végzettségi és jövedelmi mutatói alapján feltételezhetően az országos és megyei szint felett vannak. A digitális ügyintézés, digitális szolgáltatások igénybevétele iránti érdeklődés folyamatosan erősödik. A hazai társadalom egészéhez hasonlóan valószínűsíthető, hogy az idősebb korosztályok kevésbé alkalmazzák a digitális eszközöket, kevésbé preferálják ezek használatát mindennapi és speciális ügyeik intézése során. Az esélyegyenlőség biztosítása során e csoport kiszorulását, hátrányba kerülését meg kell akadályozni, mérsékelni kell.

A digitális átállás alapfeltétele a humán erőforrás digitális felkészültsége a közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél. Az önkormányzat támogatja a városháza és az egyéb intézmények dolgozóinak digitális továbbképzését, kompetenciáik bővítését.

A digitális ügyintézési lehetőségek egyelőre korlátozottak. A vállalkozások digitális úton intézhetik a helyi adókhöz kapcsolódó ügyeiket, teljesíthetik befizetési kötelezettségeiket. A lakosság számára a kommunális adó kapcsán áll nyitva ugyanez a lehetőség (ügyműködés keresztül). Az önkormányzaton belüli ügyintézés jelentős része már digitálisan zajlik, jelentős előrelépés történt a papírmentes hivatal megvalósítása irányában.

A lakosság egy része az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó egyszerűbb ügyeket már digitálisan is intézheti (az Erodium Orvosi Betegirányító Rendszeren keresztül), a szülők az oktatási- és nevelési intézmények honlapjain keresztül online végezhetik a gyermekeik ellátásával, oktatásával kapcsolatos adminisztrációt, információkérést. E rendszerek azon túl, hogy korunk alapvető elvárásainak eleget tesznek, kifejezetten innovatívnak, zászlóshajó szerepűnek még nem nevezhetőek. Az adat alapú feladatszerzés az egyéb közfeladatok ellátásában gyerekcipőben jár, a lakosság közvetlenül nem ér el ehhez kapcsolódó felületeket.

A digitális adatbázisok és adatfeldolgozás bevezetése az önkormányzati tulajdonú, fenntartású épület-infrastruktúrák esetében, a digitális épületüzemeltetés kialakítása a jövő feladata.

A városban jelenleg nincs összefüggő környezeti szenzoros megfigyelőrendszer és szakhatóságok (OMSZ, katasztrófavédelem, vízügy stb.) által üzemeltetett komplex mérőhálózatok sem. A környezeti állapotról a térségben megtalálható mérőállomások (pl. Százhalombatta – levegőszennyezés) adatai alapján lehet következtetéseket levonni, de részletes, a városra fókuszáló digitális adatgyűjtés nem zajlik. A város méreteiből, szerepköreiből adódóan komplex környezeti szenzoros rendszerek kiépítésének realitása csekély.

Ehhez hasonlóan a digitális megoldásoknak a helyi közösségi és közúti közlekedésben való alkalmazása sem életszerű (a helyi kisbuszos közösségi közlekedést elsősorban a digitális eszközök használatában kevésbé jártas, idősebb lakosság veszi igénybe, a város közúti forgalmi szituációi, terheltsége pedig nem indokolja applikációk, forgalomirányítást és parkolást támogató megoldások kidolgozását). A közmű-működtetés szenzoros követésének (pl. távhő fogyasztási adatok távoli monitoringja) is inkább nagyobb városokban (pl. lakótelepi környezetben) van létjogosultsága.

A lakossági digitális megoldások bevezetése viszont a kisvárosokban is reális elvárás lehet, igaz nem ugyanazon a szinten és nem ugyanolyan összetettséggel, mint a nagyobb városok esetében. Martonvásáron már elérhető közterületi okos megoldások a kültéri wifi / okospad és okos zebra (az Emlékezés terén), az elektromosautó-töltőpont (a Brunsvik-kert szomszédságában). A települési honlap számos – szinte az összes lakossági szempontból releváns – témakörben nyújt online tájékoztatói lehetőséget. Egyelőre azonban passzív felület, melyen keresztül sem a kétirányú kommunikáció, sem a valós idejű adatközlés nem tud megvalósulni. Ezeket a területeket lehet további fejlesztésekben gondolkodni, az egyirányú tájékoztatás felől az interaktív applikáció működtetése felé való előrelépés minőségi változást hozhat, a lakosság így közvetlenül érezheti a digitális város dimenzió kiteljesedését.

A városrészek közül a digitális város megvalósulásában az alábbiak érintettek:

- Városközpont („okos városháza”, intézmények okos üzemeltetése, digitális felkészültsége),
- Központi belterület (digitális technológiákat használó MKKV-k és lakosság),

- (Település egésze: interaktív városi honlap, városi applikáció fejlesztése [„SMARTonvásár’’]).

2.3.4. Megtartó város

A település társadalmi összetétele – elsősorban a bevándorlásnak köszönhetően – kedvezően alakul, országos (valamint regionális és megyei) átlag alatti az öregedés, a tényleges népmozgalom enyhén pozitív az elmúlt néhány évben. A népesség gyarapodását tudatosan korlátok között tartja a város, az infrastrukturális rendszerek túlterheltségének elkerülése érdekében. A beköltözők jellemzően fiatal vagy középkorú, nagy arányban magas végzettségű, kedvező társadalmi státusú, gazdaságilag aktív egyének és családjaik. Ugyanakkor a helyben születettek elköltözési aránya viszonylag magas, amiben a rohamosan növekvő ingatlanáraknak nagy szerepe van.

A helyi identitás erősnek mondható. Stabil pontjai a Brunsvík–Beethoven kultusz és a martonvásári hagyományok tisztelete. A helyi közösségeket életerős, jól működő civil egyesületek igyekeznek egységbe kovácsolni. Ugyanakkor az általános társadalmi izoláció és a lakosság kicserélődése kihívás elé állítja a közösségi élet szervezőit.

Martonvásár az egyre bővülő, térben folyamatosan terjeszkedő Budapesti funkcionális várostérség része, ingázó település. A helyben lakó foglalkoztatottaknak mintegy 2/3-a jár el más településre dolgozni: döntő részben Budapestre, továbbá Székesfehérvárra és Érdre. Ugyanakkor saját, formálódó munkaerőpiaci vonzáskörzete is van: a járás községeiből, illetve a Székesfehérvár – Budapest tengely településeiről jól érzékelhető napi munkaerőáramlás irányul a városba. A legfontosabb foglalkoztató a helyben lakók és a bejárók szempontjából egyaránt az Agrártudományi Kutatóintézet. További fontos foglalkoztatók a kormányablak, az önkormányzat és az oktatási-nevelési intézmények.

A helyi társadalom tagolódásából konfliktusok nem fakadnak, nincsenek szélesebb leszakadó rétegek. A lakosság döntő részét a középosztályba tartozók, illetve magasabb társadalmi státusúak adják. A különböző korcsoportok, illetve a helyben születettek és régóta helyben lakók, valamint az újonnan beköltözők közötti ellentét nem terheli a város mindennapjait. Térbeli szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek nincsenek a városban, de a központi belterületől elkülönülő lakott területek leszakadásának megakadályozására figyelmet kell fordítani.

Martonvásáron számos civil szervezet működik (2022-ben 40 helyi vagy a városhoz is kötődő szervezetet tartottak nyilván), számuk – az elmúlt évek tendenciái alapján – egyértelmű növekedést mutat, ami utal arra, hogy a helyben lakók számára fontosak a helyi közösségek, identitásuk részét képezi az ezekhez való tartozás. A civil szervezetek jelenléte a település hétköz- és ünnepnapjaiban is jól érzékelhető. Jelen vannak az oktatási és szociális szférában, a kulturális- és a sportélet szervezésében, a hagyományőrzésben, de kiveszik részüket a közhasznú tevékenységekből is. Erős, jól működő térségi tematikus civil hálózatokról még nem lehet beszélni, de az egyesületek egy része több környező település (jellemzően a „Szent László-völgye” térség) hasonló érdeklődésű lakosait, csoportjait köti össze.

Az esélyegyenlőség biztosítása, illetve a hátrányos helyzetű lakosok társadalmi kirekesztésének, negatív diszkriminációjának megakadályozása érdekében helyi esélyegyenlőségi program készült. A város kedvező társadalmi összetételének köszönhetően nincs szükség a leszakadó, illetve veszélyeztetett társadalmi csoportok felzárkózást biztosító komplex városi (és térségi) akciókra, célzott projektekre. A csekély számú hátrányos helyzetű lakossal a Szent László Völgye Segítő Szolgálat foglalkozik. Szociális bérlakás rendszerrel és rendelettel a város nem rendelkezik, de a település méretét, társadalmi jellemzőit és az önkormányzat ingatlanállományát figyelembe véve ez nem is

lenne indokolt. A helyben felnövekedő fiatalok megtartása érdekében azonban a lakástulajdonhoz vagy -bérleményhez jutás támogatási formáit ki kellene dolgozni.

A humán közszolgáltatások közül az egészségügyi alapellátás jelentősen javult, kényelmesebben elérhetővé vált (gyermekorvosi rendelő, védőnői szolgálat, fogorvosi rendelő közös, modern épületben való elhelyezése a városi egészségház fejlesztésének első ütemében). A fejlesztések a közeljövőben is folytatódnak (felnőtt háziorvosi rendelő felújítása). A szociális szolgáltatások közül a kisgyermek bölcsődei elhelyezése sürgősen fejlesztendő. A társulási együttműködés keretében működtetett intézmény férőhelyeinek száma messze alul múlja a városon belül jelentkező igényeket, ráadásul a szolgáltatás területi hatóköre Martonvásáron kívül további 5 településre is kiterjed. Hosszabb távon a nevelési és oktatási intézmények férőhelyszámát is bővíteni kell, jelenleg átmeneti megoldásokkal hidalják át a hiányosságokat. A kulturális szolgáltatások hozzáférhetősége jó, minősége magas színvonalú. A Brunszvik–Beethoven Közösségi Ház és Könyvtár rendezvényeinek hatóköre túl mutat a településen. A város humán infrastruktúrája felülmúlja egy 5-6000 fős település szintjét, ugyanakkor bizonyos szolgáltatások hiányoznak a teljes értékű járásszékhelyi szerepkör betöltéséhez (középszintű oktatási intézmény, szakorvosi rendelőintézet).

A társadalmi vállalkozások piaci elvek szerint működő, de nem a profit maximalizálására törekvő, főleg közösségi érdekeket szolgáló entitások. Céljuk sok esetben a társadalom hátrányos helyzetű tagjainak foglalkoztatása, ezzel hozzájárulnak az esélyegyenlőség megteremtéséhez, a társadalmi kohézió megvalósulásához, a helyi közösségek erősítéséhez. Martonvásáron egyelőre nem jellemző a társadalmi vállalkozások jelenléte, ahogyan ez általában a hasonló méretű és szerepkörű településekről is elmondható. A társadalmi vállalkozások kultúrája (működtetési, fenntartási ismeretek terjedése, üzleti szférával való versenyben való helytállás jó gyakorlatai, finanszírozási kérdések stb.) még a nagyobb városokban is csak kialakulóban van.

A városrészek közül a megtartó város megvalósulásában az alábbiak érintettek:

- Városközpont (humán közszolgáltatásokat biztosító intézmények, civil szervezetek működése, közösségi események helyszínei),
- Erdőhát és Kismarton (hátrányos helyzetű lakosság esélyegyenlőségének biztosítása).

2.3.5. Kiszolgáló város

Martonvásár településhálózatban elfoglalt helye szerint – bár Fejér megyében található – a Budapesti funkcionális várostérség külső részének tagja. Közvetlen környékét szervező, önálló funkciókkal is rendelkező, erősödő (kis)térségi központ.

Fejér megye Területfejlesztési Konceptiója Martonvásárt a térségi gazdasági szempontból kiemelkedő funkciójú városok közé sorolja. Ugyanez a dokumentum a megye északkeleti részét a Budapesti agglomeráció vonzáskörzetének nevezi, ezen belül a jelentős funkcionális szerepeket betöltő városok közt említi Martonvásárt, mint kutatási, tudományos központot.

Martonvásár közigazgatási területe 3125,3 ha, melyből 528,5 ha beépítésre szánt terület. A településközponti és a falusias, kertvárosias és kisvárosias lakóterületek a beépítésre szánt területek 40,3%-át adják. 54,5% a kereskedelmi szolgáltató és egyéb iparterületek részesedése, a különleges területek pedig 5,2%-ot tesznek ki. A beépítésre nem szánt területek döntő részben általános mezőgazdasági területek (2080 ha), de említésre méltó a 180 hektárnyi erdőterület és a 10 hektárnyi egyéb zöldterület is. A műszaki infrastruktúra meghatározó elemei a 30a vasútvonal, az M7 autópálya,

a 7. sz. országos főút, illetve a 6204 és 81108 sz. mellékutak, továbbá a 400 kV, 220 kV és 120 kV feszültségű távvezetékek nyomvonalai (utóbbiak csak a külterület északi és keleti részeit érintik).

Martonvásár és a szomszédos települések fejlesztési és rendezési tervei egymással és a megyei tervezési dokumentumokkal is összhangban vannak. A közigazgatási határokon jellemzően általános mezőgazdasági hasznosítású területek vagy véderdősávok húzódnak, eltérő területhasználatokból így konfliktus nem keletkezik. Tordas irányába, a 81108 sz. út mentén, távlatban ipari célra kijelölt beépítésre szánt területek találkoznak mindkét település rendezési tervei szerint.

A gazdasági területek zömmel a Tordas felé vezető 81108-as és a Ráckeresztúr felé vezető 6204-es utak belterülethatárhoz közeli szakaszai mentén sorakoznak, de a vasútvonal közelében lakóterületek közé is beékelődnek (Mirrotron környéke, Hunyadi és Bajcsy-Zsilinszky utca menti területek). Szintén megtalálhatóak lakóterületekkel vegyesen Erdőhát és Kismarton településrészekén is. Az M7 autópálya leajtója mellett újonnan kijelölt ipari park (InPark Martonvásár) közlekedési kapcsolatai kiválóak, a központi belterületen vagy annak közvetlen szomszédságában található kereskedelmi-szolgáltató és egyéb ipari területek szintén jól megközelíthetőek. A külső településrészek zárvány-(zsák-) jellegéből fakadóan az ottani gazdasági területek közlekedési kapcsolatai kevésbé kedvezőek. A gazdasági területek közül az ipari parkban egyelőre a kínálat jóval felülmúlja a tényleges keresletet. Remélhetőleg a már elindult zászlóshajó projekt (Caola telephelyépítése) hatására a kereslet is növekedni fog. A központi belterületen található és ahhoz kapcsolódó gazdasági területek kihasználtsága megfelelő, a külső településrészek esetében figyelhető meg alulhasznosítottság (egykori állami gazdasági telepek egy részének funkcióvesztése).

Martonvásáron az ipari célra hasznosítható ingatlanok esetében jellemző kínálati túlsúllyal szemben a lakóingatlanok vonatkozásában jelentős keresleti túlsúly állapítható meg. A lakásépítések száma az előző évtized közepe óta jellemzően alatta maradt az országos és a megyei átlagnak. Az adott évben értékesített használt lakások száma viszont hullámvázst mutatott ugyanebben az időszakban, ám míg 2015-ben az értékesített használt lakások átlagos ára még nem sokkal haladta meg az országos és megyei átlagot, 2020-ban már bő másfélszerese volt azoknak. Jelentősen megrágultak tehát a lakóingatlanok, ami a városban felnövő fiatalok helyben maradását megnehezíti.

Az önkormányzat elenyésző számú lakás célra hasznosítható ingatlannal rendelkezik, szociális bérlakásai nincsenek. Az önkormányzat által működtetett intézmények (Brunszvik Teréz Óvoda és a Brunszvik–Beethoven Közösségi Ház és Könyvtár) vagy a más szervezet által működtetett, de önkormányzati tulajdonban levő ingatlanban található intézmények (Martonvásári Beethoven Általános Iskola és a Martonvásári Alapfokú Művészeti Iskola) épületei a közelmúltban jelentős korszerűsítéseken estek át (energiahatékonyság, bővítés, modernizáció). A bérbeadás útján hasznosítható önkormányzati tulajdonú ingatlanok és helyiségek száma a település méretéhez viszonyítva jelentős, található közte tárgyalóterem, iroda, kiállítóterem, színházterem, tornaterem és egyéb ingatlan egyaránt. Döntő többségük megfelelő / korszerű műszaki állapotban van, ami mind a fenntartásra, mind a tényleges kiadhatóságra kedvező hatással van.

A térségi és a helyi közlekedést szolgáló infrastruktúrák állapota alapvetően kedvező. A 30a vasútvonal 2008-2013 között jelentős korszerűsítésen esett át, vele együtt maga a vasútállomás is (peronok, aluljáró, liftek kiépítése). Ennek köszönhetően utasforgalma is ugrásszerűen megnövekedett. Martonvásár – évi 1,21 millió utasával – az ország 30. legforgalmasabb vasútállomása volt 2019-ben. Budapest irányába óránként 4, Székesfehérvár irányába óránként 2 járat indul hétköznapi menetrend szerint. A közösségi közlekedés közúti formáját első sorban a járás települései közötti utazásra

használják a lakosok. A Szent László-patak mentén fekvő települések irányába 20-at meghaladja a hétköznaponként induló járatok száma. A helyi autóbusz csak naponta négyszer fordul, inkább szociális szolgáltatásként értelmezhető, az erdőháti és kismartoni lakosokat segíti a városközpont elérésében. Az utasszállítás egy önkormányzati tulajdonú cég birtokában levő, korszerű, kis méretű autóbuszsal történik.

Az egyéni motorizált közlekedés számára rendelkezésre álló úthálózat minősége jó (az átmenő közutak állapota megfelelő, a településen belüli forgalom levezető utak és lakóutcák közül számos az elmúlt évek során kapott szilárd burkolatot, vagy lett teljesen felújítva), hálózati kapcsolatai pedig kiválóak (M7 autópálya felhajtó a település belterületének határán, M6 autópálya és M0 autópálya 10 percen belül elérhető). A településen áthaladó jelentős közúti forgalom azonban komoly zajterhelést és légszennyezést okoz. A településen belüli autóhasználat mértékéhez képest a parkolóhelyek száma a város egyes pontjain nem elegendő. A városban belüli közlekedés vonatkozásában a mikromobilitás, a puha / környezetbarát közlekedési formák erősítése a cél. A 7-es út szinte teljes belterületi szakaszán nyitott kerékpársávok kerültek felfestésre, a vasútállomást a városközponttal osztott gyalogos–kerékpáros sétány köti össze. Az egymástól közúti szempontból elzárt településrészek között több helyen gyalogos sétányok segítik az átjutást (pl. Suli sétány, Sport sétány), melyek az elmúlt években kerültek kialakításra. Sharing-rendszerek kialakításának a település méretéből becsülhető kereslet alapján nincs igazán létjogosultsága.

A város központi belterületének egészén teljes körű a közművesítettség. A villamos-ellátás minden lakott területen biztosított. Orbánhegynek csak a belterülethez legközelebb eső részén van vezetékes ivóvíz. Nincs szennyvízelvezető-hálózat Kismartonon és Orbánhegyen. Orbánhegy Tordas felé eső részén, illetve Kismartonon a vezetékes gázszolgáltatás sem érhető el.

Az ivóvízhálózaton szolgáltatott víz minősége nem minden paraméter tekintetében teljesíti a vonatkozó kormányrendelet előírásait, valamint a rendszer elemei is felújításra szorulnak, ezért a város ivóvízminőség-javító programot indított 2017-ben. A program előre haladása azonban a kialakult járványügyi és abból következő gazdasági helyzet miatt lelassult, a tényleges kivitelezés elhalasztódott. A termelő kutak és a hálózat kapacitása is az elégséges szint határán mozog, így a vízgazdálkodás és a lakossági vízfogyasztási szokások optimalizálására kell törekedni a továbbiakban. 2018-ra készült el a Martonvásári agglomeráció szennyvíztisztításának korszerűsítése, bővítése, aminek keretében a még nem csatornázott belterületi lakóutcák, illetve Erdőhát településrész lakóingatlanjai is csatlakozhattak a hálózatra, valamint megújult, kapacitásbővítésen esett át a négy települést kiszolgáló ráckeresztúri szennyvíztisztító. További kapacitásbővítés egyelőre nem indokolt.

Martonvásár zöldfelületi ellátottsága kedvező. A város belterületén mintegy 10 ha közkert besorolású zöldterület található és további 8 hektárt tesznek ki a temető és a sportpálya zöldfelületei. A legfontosabb zöldfelületi elem a kastélypark, 70 hektáros kiterjedésével. A zöldfelületi rendszer részét képezik a belterületen fekvő, magántulajdonban levő telkek biológiailag aktív felületei is, továbbá a külterületen található gazdasági és védelmi célú erdők is. Zöldfelületi folyosó a Szent László-patak mentén található (erdők, kastélypark, közkertek), ez a folyosó azonban nem egyenletes szélességű, és ökológiai értéke sem egyenletes, így megerősítése, kiteljesítése feladat a település számára. Fontos zöldfelületnek számítanak az Orbánhegy szőlői, gyümölcsösei is. A zöldfelületek kondicionáló szerepet töltenek be, segítik a város klímarezilienciájának növelését, megakadályozzák a városi hősziget jelenség kialakulását.

Kihaszínatlan ingatlanok csekély számban vannak a településen. Megüresedő vagy alulhasznosított ipari, raktározási funkciójú épületek csak néhol ékelődnek a lakóterületekbe. A legnagyobb kiterjedésű kertvárosias településrész közepén egy hosszú ideje befejezetlen, környezetéből léptékével is kiugró épülettorzó található. Külterületen (Erdőhát és Kismarton településrészekén) több elhagyott mezőgazdasági épület áll. A potenciális fejlesztési területek nem elsősorban barnamezős területek, hanem a zöldmezős beruházások lehetséges helyszínei: a településszerkezeti tervben kijelölt 213,4 hektárnyi egyéb ipari funkciójú terület döntő része jelenleg még beépítetlen (ezek közül is a legjelentősebb az M7 autópálya mellett távlatban 157 hektárra bővíthető ipari park, ahol jelenleg az első betelepülő cég építkezése zajlik).

A települési identitást meghatározó épített-művi környezeti elemek a Beethoven Múzeumot befogadó Brunsvik-kastély és az Agroverzumnak otthont adó „Kiskastély” épülete, a Szent Anna Plébániatemplom, a Gyermekkert (Óvodamúzeum), az Emlékezés tere, valamint újabban az itt kialakított Brunsvik–Beethoven Közösségi Ház is. Ide sorolható a temetőben található Brunsvik-kripta és Dreher-kripta is. Szintén az identitás erősítését, a település múltbeli értékeinek megőrzését szolgálja egyes lakóházak, gazdasági és egyéb funkciójú épületek helyi védelem alá helyezése. A településen nem jellemző a tradicionális utcakép fennmaradása.

Martonvásár táji környezetét meghatározza a szántóterületek túlsúlya. Az erdőszűtség az országos átlagnak csak harmada. Jelentősen befolyásolják a tájszerkezetet és a településképet a műszaki infrastruktúra elemei (különösen az autópálya és a vasútvonal). A Martonvásári Kastélypark természetvédelmi terület országos védelem alatt áll, egyben tájképvédelmi terület övezetében, valamint az országos ökológiai hálózat magterületei közé is tartozik. Az utóbbiak közé tartoznak a település Ráckeresztúr felőli határában található, Szent László-patak menti vizes élőhelyek, nádasok is.

A legfontosabb tájhasználati konfliktusok a felhagyott szőlők rendezetlen állapota az Orbánhegyen, a külterületi majorok funkcióvesztéséből következő leromlása, a Szent László-patak elhanyagolt állapota, az illegális hulladéklerakás, és a gépkocsiforgalom okozta terhelés, illetve belterületen az egységes településképi hiánya. A konfliktusok egy részét sikerült enyhíteni az elmúlt néhány évben, de hathatós megoldásuk, kezelésük a jövő feladata.

A városrészek közül a kiszolgáló város megvalósulásában az alábbiak érintettek:

- Városközpont (településképi értékek védelme, településközponti funkciók térhasználatának harmonizálása, zöldfelületi elemek bővítése, közlekedési terhelés csökkentése),
- Központi belterület (különböző funkciójú területhasználatokból származó konfliktusok feloldása, harmonikusabb településképi megvalósítása, zöldfelületi rendszer bővítése, közlekedési és közmű infrastruktúra fejlesztése),
- Kastélypark és Parkerdő (zöldfelületi rendszer minőségének, ökológiai értékének növelése, rekreációs funkció bővítése),
- Orbánhegy (tájhasználati konfliktusok oldása, zöldfelületi rendszer fenntartása, bővítése),
- Erdőhát és Kismarton (tájhasználati konfliktusok oldása, gazdasági funkció megújítása).

2.4. A város irányítási és működési modellje

2.4.1. Irányítási modell

Az önkormányzat működése – figyelemmel a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényre (a továbbiakban: Mötv.) – a Képviselő-testület Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2014. (II.12.) önkormányzati rendeletben (a továbbiakban: SZMSZ) foglalt módon valósul meg.

Az önkormányzat képviselő-testületének hivatalos megnevezése: Martonvásár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete (a továbbiakban: KT), tagjainak száma, a polgármesterrel együtt 9 fő, melyből 2 fő képviselő egyben alpolgármester is.

Az önkormányzati feladatok ellátását a KT és szervei biztosítják. A KT szervei:

- a KT bizottságai,
- a polgármester,
- a jegyző,
- a Martonvásári Polgármesteri Hivatal,
- SZMSZ-ben megjelölt társulások.

Kötelező feladat	Önként vállalt feladat
szociális alapszolgáltatások, családsegítés	testvérvárosi kapcsolatok szervezése (programok, rendezvények látogatása, szervezése)
gyermekjóléti szolgáltatás és gyermekvédelem	személyi térítési díj csökkentése
közfoglalkoztatás	gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde)
közétkeztetés	önkormányzati ösztöndíjrendszer
szociális és gyermekvédelmi ellátások (fht, rszs, lakásfenntartás, önkormányzati segély, rendszeres gyermekvéd)	méltányossági ápolási díj
köztemetés	méltányossági közgyógyellátás
házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátás	HPV elleni védőoltás támogatása
fogorvosi alapellátás	Óvodamúzeum fenntartása
alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás	önkormányzati tulajdonú sportlétesítmény térítésmentes/kedvezményes biztosítása egyesületeknek
védőnői ellátás	helyi közösségi közlekedés biztosítása
iskola-egészségügyi ellátás	Környezetvédelmi Alap működtetése
köztisztasági, településtisztasági feladatok	önkormányzati vagyon ingyenes hasznosítása
városi és iskolai könyvtár fenntartása	ifjúságpolitikai és bűnmegelőzési feladatok
helyi közművelődés feltételeinek biztosítása	civilügyek (civil szervezetek támogatása, helyi értéktár, BER)
közművelődési intézmény biztosítása	helyi építészeti örökség védelme
kulturális örökség védelme	kitüntetések, elismerések (díj, cím, szép porta)
óvodai nevelés, SNI-s gyermekek óvodai nevelése	ünnepekhez kapcsolódó megemlékezések
köznevelési intézmények működtetése (iskola, műv.isk.)	önkormányzati közlemények, hirdetések megjelentetése
helyi sportfejlesztési koncepció és megvalósítása	alkalmi vásár tartása
együttműködés sportszervezetekkel, egyesületekkel A Martonvásári Sport Klub támogatása, A MEDOSZ SE, MUSTANG SE, DSE, Marton-Vál Sakk Egyesület, Szent László Völgye Lovas Egyesület támogatása	polgárőrség támogatása
sportlétesítmény fenntartása	együttműködés más önkormányzattal, tagság
iskolai testnevelés, sportkörök feladatainak ellátásához való hozzájárulás	Embertársainkért Alapítvány, valamint a Martonvásárért Alapítvány támogatása
víziközmű szolgáltatás (közműves ivóvízellátás és szennyvízelvezetés, folyékony hulladék elszállítása)	a FORUM MARTINI önkormányzati lap megjelentetése
vízgazdálkodási feladatok	helyi labor fenntartásához hozzájárulás

Kötelező feladat	Önként vállalt feladat
közvilágítás	szemészeti szolgáltatás biztosítása
köztemető fenntartása és üzemeltetése	turisztikai kiállításon való részvétel, népszerűsítő kiadványok
helyi közutak fejlesztése, fenntartása	emlékhely, szobor állítás, fenntartása
parkolás, várakozás biztosítása	
közparkok, közterületek kialakítása, fenntartása	
hulladékgazdálkodás, szelektív hulladékgyűjtés	
helyi középületek akadálymentesítése	
környezetvédelmi feladatok	
környezeti állapot értékelése, lakossági tájékoztatás	
természetvédelem	
katasztrófavédelem	
állategészségügyi feladatok	
lakásgazdálkodás, szociális bérlakás biztosítása	
vagyonkataszter vezetése	
településrendezéshez kapcsolódó kártalanítás	
önkormányzati tulajdonnal kapcsolatos feladatok	
esélyegyenlőséggel kapcsolatos feladatok	
településfejlesztési koncepció és IVS	
településrendezési feladatok, HÉSZ, szabályozási terv, településszerkezeti terv	
választási feladatok	
közterületek fellobogózása	
helyi adókkal kapcsolatos feladatok	
igazgatási feladatok	

19. táblázat: Az önkormányzat kötelező és önként ellátott feladatai

Forrás: Martonvásár Város Önkormányzata SZMSZ 3. melléklet

Operatív munkaszervezés

Az operatív, időben rugalmas előkészítési és előzetes vagy közbeni döntési folyamatok szintere két, informális (szabályzatban e célból nem nevesített, illetve működésében nem meghatározott) munkaszervezet, a Kabinet és a Vezetői Értekezlet.

Kabinet

Tagjai: a polgármester, alpolgármesterek, bizottságok elnöke, állandó meghívottak a képviselők és a jegyző. Ritkán szakértő meghívására is sor kerül. A Kabinetben konszenzusos megoldással hoznak előzetes döntést a nagyobb horderejű feladatok vállalásáról, a feladat-kidolgozás irányáról, források átcsoportosításáról, mely később egy előterjesztés, így KT döntés alapját képezi és irányt szab a közreműködőknek feladatai elvégzéséhez.

Vezetői értekezlet

Tagjai: a polgármester, alpolgármesterek, GB elnöke, jegyző, aljegyző, a hivatal vezetői (városmenedzsmenst igazgató, gazdasági igazgató), önkormányzati cég, az MVK ügyvezetője, jogi és szakmai igazgatója. Szakértő meghívására szükség szerint kerül sor. Az értekezleten operatív munkavégzés folyik, a résztvevők sorban beszámolnak folyamatban lévő, a jelenlévőket általánosságban is érintő feladataikról, azok alakulásáról és végrehajtásáról. Kérdéseket, problémákat vetnek fel, melyekre előzetes munkaközi döntés születik, a feladat és amennyiben aktuális, a forrás

meghatározásával, a felelős és határidők kijelölésével. Szükség szerint további fórumokra kerül a kérdés, pl. Kabinet elé, bizottságokhoz.

Bizottságok

Az SZMSZ-ben meghatározott módon és területeken a KT munkáját két bizottság segíti, a Gazdasági Bizottság (a továbbiakban: GB) és a Humán Bizottság (a továbbiakban: HB), 11-11 fővel, melyből 6-6 fő képviselő. *(A KT döntéseinek előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére és ellenőrzésére egymással mellérendeltségi viszonyban álló állandó és ideiglenes bizottságokat hozhat létre.)* A két bizottság tevékenysége elsősorban véleményező szerepre terjed ki, azonban gyakorlatilag felöleli a KT döntési kompetenciájának valamennyi területét elsősorban pénzügyeket érintő területen: gazdálkodás, pénzügy - településfejlesztés, beruházások, fejlesztések – városüzemeltetés, valamint ügyrendi és jogi terület (GB), illetőleg humán területeken: egészségügy, szociális, sport, ifjúsági és oktatási ügyek (HB).

A bizottság működésére a testület ülésére meghatározott szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy belső működési szabályait tartalmazó ügyrendjét maga állapítja meg. A bizottság a KT munkatervében meghatározott előterjesztéseket köteles megtárgyalni és álláspontját ismertetni. Bármely képviselő javaslatot tehet a bizottságnak valamely témakör megtárgyalására, amely azt legközelebbi ülésén tárgyalja. A bizottság tevékenységről két évente beszámol a KT-nak.

A Képviselő-testület bizottságainak feladatköre:

Gazdasági Bizottság

- Véleményezi az önkormányzat gazdasági programját, a pénzügyi koncepciót, a költségvetést, a pénzügyi beszámolókat, ezek tervezetét, valamint a vagyongazdálkodási koncepciókat.
- Közreműködik a helyi adók meghatározásában.
- Figyelemmel kíséri a bevételek, kiadások alakulását, véleményezi a hitelfelvételi kezdeményezéseket.
- Véleményezheti a képviselő-testület hatáskörébe tartozó szerződéseket.
- Ellenőrzi az előző évi pénzügyi terv végrehajtásáról szóló beszámolót (zárszámadást), folyamatosan figyelemmel kíséri a tárgyévi költségvetés időarányos végrehajtását.
- Ellátja a gazdálkodás, pénzügyi-számviteli rend betartásával kapcsolatos ellenőrzési feladatokat.
- Kontrollálja az önkormányzati költségvetési szervek, a kizárólagos önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok gazdálkodásának szabályszerűségét. Az önkormányzatnál, intézményeinél, és a gazdasági társaságoknál:
 - véleményezi az éves költségvetési javaslatot, üzleti terv tervezetét és a végrehajtásáról szóló éves beszámoló tervezeteit, figyelemmel kíséri a költségvetési bevételek alakulását, különös tekintettel a saját bevételekre;
 - vagyonszerzés (vagyonnövekedés, csökkenés) alakulását, értékeli az azt előidéző okokat;
 - vizsgálja a hitelfelvetelek indokait és gazdasági megalapozottságát, ellenőrizheti a pénzügykezelési szabályzat megtartását, a bizonylati rend és a bizonylati fegyelem érvényesítését;

- kezdeményezi a képviselő-testületnél a polgármesteri hivatal, illetve az önkormányzat intézménye, a gazdasági társaság vonatkozásában pénzügyi - gazdasági ellenőrzés megtartását;
- javaslatot tesz a polgármesteri hivatalnál és az önkormányzat intézményeinél, gazdasági társaságnál belső vagy külső szerv által végzett pénzügyi - gazdasági ellenőrzés megállapításai alapján az adott ellenőrzés tapasztalatainak hasznosítására, a szükségessé vált intézkedések megtételére.
- Eljár a polgármester és a képviselők összeférhetlenségi ügyeiben.
- Ellátja a polgármester és a képviselők vagyonyilatkozataival kapcsolatos feladatokat (tájékoztatás, nyilvántartás).
- Előkészíti a polgármester juttatásaival kapcsolatos döntéseket. Javaslatot tesz a polgármester illetményének, az alpolgármester illetményének megállapítására, jutalmazásukra, képviselői-tiszteletdíjra.
- Közreműködik a képviselő-testületi munka szervezésében, szavazások lebonyolításában.
- Feladatkörében közreműködik az önkormányzati rendeletalkotás előkészítésében, a rendeletek hatályosulásának vizsgálatában, általános felülvizsgálatában.
- Ellátja a Képviselő-testület által átruházott hatásköröket.
- Közreműködik a rendezési,- fejlesztési tervek előkészítésében, figyelemmel kíséri ezek hatályosulását.

1.15 Figyelemmel kíséri a település ellátási, szolgáltatási szintjét, szükség esetén intézkedést kezdeményez.

- Részt vesz az önkormányzati beruházások, fejlesztések előkészítésében, a végrehajtás felügyeletében.
- Kiemelt feladata a városfejlesztés és a városrendezés, a közlekedés és hírközlés kérdései, a kommunális szolgáltatások és az ezzel kapcsolatos feladatok, az energiaszolgáltatás kérdései, a természeti és épített környezet védelme, városunk műemlékeinek védelme.
- Feladatkörébe tartozik: a vagyonmérleg értékelése, az önkormányzat gazdasági vállalkozásainak létrehozásával kapcsolatos döntések előkészítése, az önkormányzat tulajdonával összefüggő ügyek és a velük való gazdálkodás; a természeti környezet védelme, a természettel összhangban lévő fenntartható fejlődés követelményeinek érvényre juttatása a város programjaiban, beruházásaiban és a képviselő-testület által alkotott rendeletekben.
- Koordinálja a közbiztonság és bűnmegelőzés feladatait, így különösen a közrend, közbiztonság és a bűnmegelőzés terén együttműködik az illetékes hatóságokkal és más szervezetekkel a sértetté válás megelőzésében, az elkövetővé válás megelőzésében, a bűnmegelőzési szervezet fejlesztése terén, a város polgárai elvárásainak és a jogszabályok előírásainak képviselői feladatában.

Humán Bizottság

- Figyelemmel kíséri, véleményezi a település intézményeiben folyó nevelési tevékenységet.
- Az óvoda tekintetében rendszeresen értékeli az intézmény, a pedagógusok helyzetét.

- Előkészíti az oktatás/nevelésfejlesztési koncepciót, javaslatot, értékeli hatályosulását, különös tekintettel a város térségben betöltött szerepére.
- Felügyeli az önkormányzati kulturális, közművelődési feladatok ellátást, az intézmény, gazdasági társaság tevékenységét, véleményezi az éves munka- és szolgáltatási tervet, rendezvénytervet, szakmai beszámolókat, és egyéb működési dokumentumokat.^[6]
- Elősegíti az ifjúság - korosztályoknak megfelelő - szabadidejének hasznos eltöltését, koordinálja a helyi kulturált szórakozási lehetőségek megteremtését.^[7]
- Figyelemmel kíséri és a hatáskörrel bíró szervek felé javaslattal él a fiatalok továbbtanulása, munkához, lakáshoz jutását elősegítő kérdésekben.
- Figyelemmel kíséri és segíti az ifjúságvédelmi feladatok ellátását.
- Figyelemmel kíséri és elősegíti a településen a versenysport, a szabadidősport tevékenységet, az utánpótlás nevelést.^[8]
- Támogatja az önkormányzati sporteseményeket.
- Előkészíti a szakfeladatahoz kapcsolódó önkormányzati döntéseket.
- Közreműködik:
 - a város testvérvárosi és egyéb külkapcsolatainak alakításában,
 - a helyi médiára vonatkozó javaslatok elkészítésében,
 - az idegenforgalom szervezésében,
 - a KIK fenntartásában, a városban működő oktatási intézményeket érintő döntések előkészítésében.
- Feladatkörében rendszeresen együttműködik:
 - a gyermek és ifjúságvédelmi tevékenységben a Segítő Szolgálattal
 - a városban működő nem önkormányzati fenntartású nevelési-oktatási intézménnyel,
 - a városban működő, önszerveződő közösségekkel,
 - a sportegyesületekkel.
- Részt vesz az önszerveződő közösségek önkormányzati támogatási ügyeinek lebonyolításában.
- Feladatkörében közreműködik az önkormányzati rendeletalkotás előkészítésében, a rendeletek hatályosulásának vizsgálatában, általános felülvizsgálatában.
- Ellátja a Képviselő-testület által átruházott hatásköröket.
- Figyelemmel kíséri a szociális ellátási terv érvényesülését, különös tekintettel a vállalkozásnak, kistérségi társulásnak átadott feladatok tekintetében.
- Felügyeli a szociális ellátó tevékenységet.
- Folyamatosan figyelemmel kíséri a települési időskorú lakosságának, a nagycsaládosoknak, egyéb rászorultaknak, szociálisan nehéz helyzetben lévők helyzetét.
- Szükség esetén intézkedést kezdeményez.
- Figyelemmel kíséri az egészségügyi ellátását, beleértve a központi ügyeletet.
- Elemzi és véleményezi az egészségügyi és szociális ellátás helyzetét, hatékonyságát.
- Feladatkörében rendszeresen együttműködik a területi tisztifőorvossal, az egészségügyben és a szociális ellátásban érdekelt vállalkozásokkal, hatóságokkal, civil és karitatív szervezetekkel.

- A közrend, közbiztonság és a bűnmegelőzés terén együttműködik az illetékes hatóságokkal és más szervezetekkel a drogellenes intézkedésekben és az ifjúságvédelemben, az elkövetővé válás megelőzésében

Polgármester

A polgármester megbízatását főállásban látja el. A polgármester feladata különösen, hogy gyakorolja az Mötv-ben és más jogszabályban biztosított jogkörét, hatáskörét; biztosítsa a demokratikus helyi hatalomgyakorlást és a közakarat érvényesítését; segítse és összefogja a KT tagjainak a munkáját; szervezze a városfejlesztést és közszolgáltatásokat; döntsön külön önkormányzati rendeletben meghatározott egyes gazdálkodási feladatokban, továbbá az önkormányzat éves költségvetési rendeletében meghatározott értékhatárig a forrásfelhasználásról; irányítsa az önkormányzat nemzetközi tevékenységét, ellássa az önkormányzat nemzetközi kapcsolataival összefüggő protokolláris feladatokat; véleményt nyilvánítson a város életét érintő kérdésekben; nyilatkozatot adjon a média képviselőinek; gondoskodjon a képviselő-testület és szervei, valamint az intézmények munkájának, céljainak hiteles és tárgyilagos ismertetéséről, a város érdekének megfelelő bemutató, népszerűsítő tevékenység kialakításáról; ellássa a Képviselő-testület által a polgármesterre átruházott hatásköröket.

Munkájának segítésére a KT saját tagjai közül 2 fő főállású **alpolgármestert** választ, akiknek feladat- és munkamegosztását, valamint a polgármester helyettesítésének rendjét a polgármester állapítja meg. Jelenlegi feladatkörük:

- gazdaság- és városfejlesztés, költségvetés előkészítése és kommunikáció
- szociális terület, egészségügy, városüzemeltetés, közfoglalkoztatás és katasztrófavédelem

A KT meghatározott önkormányzati feladatkörök ellátásának felügyeletére saját tagjai közül **tanácsnokot** választhat, különösen akkor, ha az ellátandó feladat sokoldalú, komplex megközelítést (pl. településüzemeltetés, település- és területfejlesztés, környezetvédelem) és érdemi koordinációt, és/vagy speciális szakértelmet vagy nyelvismeretet (pl. közművelődési ügyek, testvérvárosi kapcsolatok, egészségügy, szociális ügyek) igényel. Jelenleg nincs megválasztott tanácsnok az önkormányzatnál.

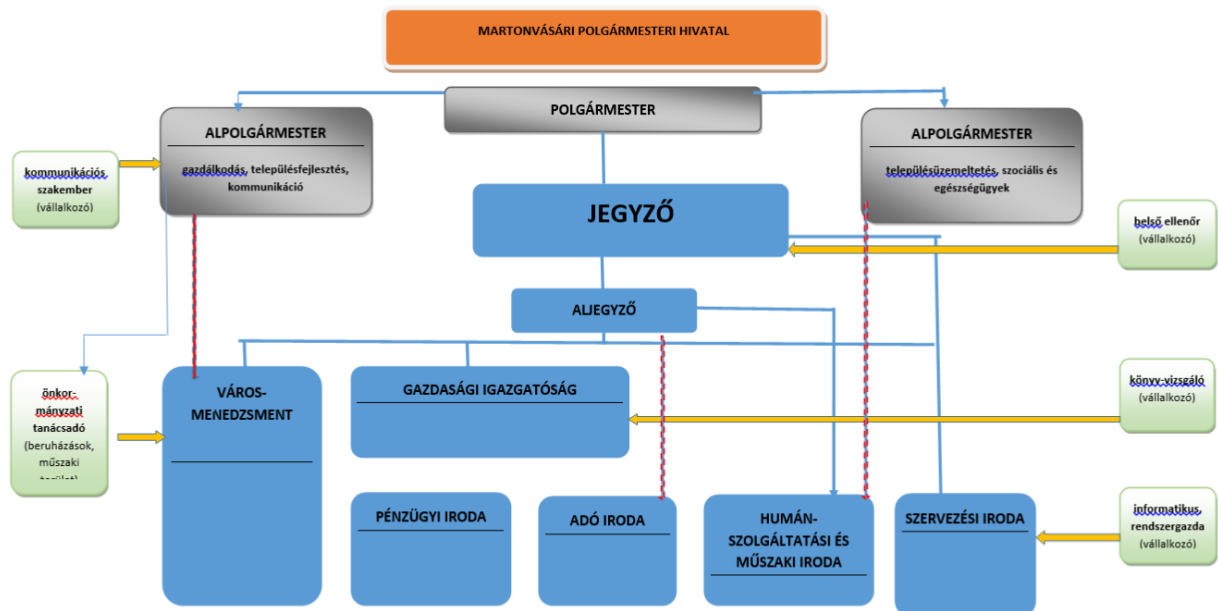
Jegyző

A jegyzőt pályázat útján a polgármester nevezi ki. A polgármester aljegyzőt nevez ki a jegyző helyettesítésére, a jegyző által meghatározott feladatok ellátására. Jelenleg a hivatalban 1 fő **aljegyző** került kinevezésre.

A jegyző feladatai államigazgatási és önkormányzati feladatkörre terjednek ki. Feladata az Mötv. 81. §-ában foglaltakon túl különösen, hogy jelezze a KT-nak vagy szervének, ha döntése, működése jogszabálysértő, rendszeres tájékoztatást nyújt az önkormányzat munkáját érintő jogszabályokról, véleményt nyilvánít (állást foglal) jogértelmezési kérdésekben, javaslatot tesz az önkormányzat döntéseinek felülvizsgálatára, előkészíti és jogi, törvényességi szempontból ellenjegyzzi a KT és a bizottságok elé kerülő előterjesztéseket, tanácskozási joggal részt vesz a KT és részt vehet a bizottságok ülésén, törvényességi észrevételt tesz a döntés előkészítés során, vagy az előterjesztés vitájában, ellátja a KT által a jegyzőre átruházott hatásköröket.

Polgármesteri hivatal

A KT az Möt. 84. § (1) bekezdése szerinti feladatok ellátására önálló jogi személyiséggel rendelkező költségvetési szervként polgármesteri hivaltal hozott létre. A polgármesteri hivatal megnevezése: Martonvásári Polgármester Hivatal. A hivatal önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv, az önkormányzat gazdálkodásának végrehajtó szerve, egyidejűleg önkormányzati igazgatási szervezet. A hivatal alapító okiratának jóváhagyásáról, működéséhez szükséges költségvetési előirányzatokról és a rendelkezési jogosultságokról, belső szervezeti tagozódásának, munkarendjének, valamint ügyfélfogadási rendjének meghatározásáról a KT dönt. A hivatal működési rendjét, a feladat- és hatáskörök gyakorlásának, a munkavégzés szakmai szabályainak, a munkaerő-gazdálkodás és foglalkoztatási jogviszonyokkal összefüggő hatáskörök gyakorlásának részletes szabályait a polgármester jóváhagyásával a jegyző a hivatal szervezeti és működési szabályzatában állapítja meg. A hivatal ellátja az önkormányzat, a TKT és megállapodás alapján az intézmények gazdálkodásának feladatait, az önkormányzat működésével, valamint a polgármester vagy a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat, valamint közreműködik az önkormányzatok egymás közötti, valamint az állami szervekkel történő együttműködésének összehangolásában.

66. ábra: A Martonvásári Polgármesteri Hivatal szervezeti ábrája

Forrás: MVÖ PH SZMSZ 2. melléklet

Szervezeti egységek és feladataik

Vezetés - jegyző/aljegyző: Ellátja a Hivatal vezetésével kapcsolatos feladatokat, a hatáskörébe tartozó államigazgatási feladatokat, a polgármester irányítása mellett az önkormányzati feladatokat, eljár átruházott hatáskörei gyakorlása során, végzi a humánpolitikai feladatokat, a jogi, törvényességi és belső ellenőrzési feladatokat, közreműködik az önkormányzati és hivatali szerződések előkészítésében, jogi véleményezésében. Ellenőrzési feladatokat lát el, szabályzatokkal, utasításokkal és a vezetés egyéb szervezetrányító eszközeinek segítségével.

A Hivatal belső szervezeti egységekre, igazgatóságokra, irodákra tagozódik. A szervezeti egységek megnevezése: Gazdasági Igazgatóság, ezen belül Pénzügyi Iroda és Adóiroda; Humánszolgáltatási és

Műszaki Iroda, Városmenedzsmet és Szervezési Iroda. Az irodák együttműködnek a feladatok ellátásában, jogi személyiséggel nem rendelkeznek, az egységes Hivatal részét képezik.

Városmenedzsmet (VM)

Városstratégiai körében feladata a városstratégia előkészítése, a fejlesztések és beruházások rendszerbe szervezése, a városfejlesztési feladatok végrehajtása és folyamatos ellenőrzése, a szükséges intézkedések kidolgozása a szervezeti egységek közreműködésével. Koordinálja a közterület kialakítási tervek előkészítését, elfogadását és végrehajtásának ellenőrzését, valamint a településrendezési szerződések megkötését.

Területfejlesztés, -rendezés körében közreműködik a területfejlesztéssel és -rendezéssel, a településfejlesztéssel és -rendezéssel, továbbá az épített környezet alakításával és védelmével összefüggő települési önkormányzati feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében, gondoskodik az épített környezet emberhez méltó és esztétikus kialakítása keretében a helyi építészeti örökség védelméről, előkészíti a belterületbe vonási kérelmek és a közterület kialakítási tervek elfogadását, végrehajtásának ellenőrzését, valamint a településrendezési szerződések megkötését, az emléktáblák és a közterületi műalkotások elhelyezésével, áthelyezésével kapcsolatos feladatokat, a közterület kialakítási tervek elfogadását, valamint a településrendezési szerződések megkötését. Ellenőrzi a településrendezési tervben foglaltak végrehajtását, figyelemmel kíséri a rendezési eszközök hatályosulását, ellátja a településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat elkészítésével, felülvizsgálatával összefüggő következő feladatokat.

Beruházás és városüzemeltetés területén előkészíti az önkormányzati gazdálkodással, beruházással kapcsolatos döntéseket, szervezi és biztosítja a döntések végrehajtását, ellátja a közműfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, feladatkörében kapcsolatot tart az MVK-val, más a városüzemeltetésben tevőlegesen részvevő szervezetekkel, gazdasági társaságokkal. Közreműködik a városüzemeltetéssel, a tömegközlekedéssel, a kommunális, vízügyi igazgatással, játszóterek üzemeltetésével, parkfenntartással, természetvédelemmel, közlekedési és közműtervezési, kivitelezési és ellenőrzési feladatokkal, közúti közlekedéssel, közlekedésfejlesztési tervek kidolgozásával, útkezelői döntésekkel, temetőfejlesztéssel, városmarketinggel kapcsolatos feladatok ellátásában. A környezetvédelem terén ellátja a települési környezetvédelmi stratégiával kapcsolatos feladatokat. Közreműködik a vagyongazdálkodási feladatok ellátásában.

Pályázati feladatai körében ellátja az EU-s és egyéb pályázatok adminisztrációs, technikai, pályázatfigyelési és pályázatírási teendőit, projektmenedzseri feladatokat (kapcsolatot tart a szakértőkkel, a közreműködő szervezetekkel, irányító hatóságokkal, projektmenedzsmenettel, közreműködik a különböző ellenőrzési, monitoring folyamatokban), közreműködik a közbeszerzésekben és beszerzési eljárásokban.

Gazdasági Igazgatóság - Pénzügyi Iroda és Adóiroda: Ellátja a gazdálkodással és a pénzügyi feladatokkal, a helyi adókkal kapcsolatos feladatokat. Ügyrendjét külön utasításban szabályozza.

Szervezési Iroda:

Ellátja az ügyfélszolgálati és titkársági feladatokat, az iktatási és postázási feladatokat. A szervezési feladatok körében ellátja a KT és társulások működésével összefüggő feladatokat, honvédelemmel, polgári védelemmel és a katasztrófák elleni védekezéssel kapcsolatos feladatokat, ellátja a baleset- és munkavédelmi, valamint tűzvédelmi feladatokat, kapcsolatot tart a helyi és országos írott és elektronikus médiával, koordinálja a Város honlapjának adattartalmát, gondoskodik a közérdekű és a

közérdekből nyilvános adat közzétételéről, az informatikai feladatok ellátásáról, közreműködik az elektronikus közigazgatási szolgáltatások nyújtásának feltételeit biztosító folyamatokban. Közreműködik az önkormányzat köznevelési, kulturális, közművelődési, turisztikai és sport feladatainak szervezésében, az idegenforgalmi koncepció előkészítésében és végrehajtásában, a városmarketinggel kapcsolatos feladatok ellátásában. Végzi az önkormányzati díjakkal, elismerő címekkel kapcsolatos feladatokat, részt vesz a nemzetközi feladatok ellátásában, az egyházakkal, civil szervezetekkel, szerveződésekkel, helyi nyilvánossággal kapcsolatos feladatokban.

Humánszolgáltatási és Műszaki Iroda

Ellátja a társulások működésével összefüggő feladatokat, részt vesz a választásokkal, népszavazással kapcsolatos feladatokban, előkészíti az önkormányzati esélyegyenlőségi tervet és programot. Karbantartja az intézmények törzskönyvi nyilvántartását, közreműködik köznevelési, kulturális és közművelődési intézmények létesítésével, átszervezésével, irányításával, működésével, ellenőrzésével kapcsolatos feladatok ellátásában. Ellátja az igazgatási feladatok körében a hagyatéki, anyakönyvi, családvédelmi, gyámhatósági, szociális, egészségügyi és ifjúsági ügyeket, az állatok védelmével, tartásával kapcsolatos hatósági ügyeket, kereskedelmi igazgatási, szálláshely nyilvántartási, vásár-piac működésével, rendezvénytartással összefüggő feladatokat és a működési engedélyekkel, telepengedélyek kapcsolatos ügyeket. Feladata a mezőgazdasággal, növényvédelemmel, állategészségüggyel kapcsolatos jegyzői és önkormányzati feladatok, vadkár ügyek, szabálysértési bírságok közérdekű munkára történő átváltásával kapcsolatos feladatok, zaj- és rezgésvédelem, a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésével kapcsolatos feladatok szervezése, valamint a közterület használat, gondozással, közösségellenes magatartásokkal kapcsolatos feladatok ellátása.

A Hivatalon belül közterület-felügyelet működik 1 fővel, ezen szervezeti egységen belül.

Társulások

Az önkormányzat feladatainak hatékonyabb, célszerűbb, gazdaságosabb és ésszerűbb megoldása érdekében más helyi önkormányzatokkal önkormányzati társulásokban vesz részt.

- Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás (a továbbiakban: TKT)
Székhelye: Martonvásár
Tagjai: Martonvásár Város Önkormányzata, Baracska Község önkormányzata, Ercsi Város Önkormányzata, Gyúró Község Önkormányzata, Kajászó Község Önkormányzata, Ráckeresztúr Község Önkormányzata, Tordas Község Önkormányzata, Vál Község Önkormányzata

A társulás keretében ellátott önkormányzati feladatok

1. *Az egészségügyi alapellátás körében: a háziorvosi, házi gyermekorvosi ügyeleti ellátás és a fogorvosi ügyeleti ellátás*
2. *Szociális alapszolgáltatás feladatkörben: családsegítés, házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás, idősek nappali ellátása, falugondnoki, tanyagondnoki szolgáltatás, szociális étkeztetés, g*
3. *Gyermekjóléti szolgáltatás: család- és gyermekjóléti központ által nyújtott szolgáltatás, gyermekjóléti alapellátás feladatkörben gyermekek napközbeni ellátására családi bölcsőde, gyermekek napközbeni ellátása során étkeztetés megszervezése családi bölcsődében*

4. Belső ellenőrzési feladatok

5. Településfejlesztés – területfejlesztés

6. Államháztartáson kívüli és belüli szervezetek támogatása körében tűzoltási, műszaki mentési szaktevékenység támogatására együttműködés

- Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás (a továbbiakban: KDV)
Székhelye: Polgárdi
Tagjai: Közép-Duna vidékének legtöbb önkormányzata
Feladatok: Célirányosan konkrét feladat megoldására létrehozott társulás. A társulás létrehozásának alapja EU támogatással történő integrált hulladékgazdálkodási rendszer létrehozása és az ehhez szükséges gazdasági, pénzügyi és jogi feltételek biztosítása volt.

A képviselő-testület a rendelkezésére álló szellemi és anyagi eszközökkel támogatja (együttműködési, feladat-ellátási megállapodás, célzott és működési támogatás, pályázatok útján) a választópolgárok olyan öntevékeny társulásait is, amelyek céljuk és rendeltetésük szerint a helyi önkormányzati feladatok megoldására irányulnak. Alapító tagja két alapítványnak is és együttműködik három településsel az Európai Unióban:

- Martonvásárért Alapítvány
Alaptevékenysége: Martonvásár kulturális értékeinek megőrzése és idegenforgalmának, városképének, arculatának óvása, fejlesztése, szépítése, infrastruktúrájának fejlesztése érdekében tevékenykedők támogatása, az egységes arculat kialakítása, a természeti értékek óvása, valamint a zöldfelületek, közterületek ápolása, szépítése; az oktatás tárgyi eszközeinek bővítése, valamint a tanulócsoporthoz támogatása; nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés; kulturális tevékenység; kulturális örökség megőrzése, műemlékvédelem; gyermek és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselés; hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése.
- Embertársainkért Alapítvány
Alaptevékenysége: a nehéz anyagi helyzetben lévő családok gyermekeinek támogatása, alkohol-, és más betegségben szenvedő, "elesett" emberek gyógyításának segítése.

Martonvásár testvérvárosai

1. BAIENFURT, Németország
2. MEZŐKÖLPÉNY (CULPIU), Románia (Erdély)
3. SAINT-AVERTIN, Franciaország

A testvér települési kapcsolatok elsősorban kulturális (zene, néptánc) együttműködésre épülnek, de a felek nyitottak egyéb fórumok kialakítására is (oktatási együttműködés – cserediák mozgalom, közigazgatási jó gyakorlatok, kistermelők bemutatkozása), illetve segítik egymást ilyen céljaik megvalósításában.

A KT több feladata ellátása során élt az MÖtv. által biztosított hatáskör átruházás lehetőségével, melyről az SZMSZ 4. mellékletében tételesen rendelkezett. E szerint feladatai végrehajtásában, **átruházott hatáskörben** jár el a két bizottság, a polgármester, a jegyző, illetőleg két társulás.

A GB működési területe az SZMSZ alapján

- Költségvetési átcsoportosítási jogkör az önkormányzat éves költségvetési rendeletében meghatározott mértékig.
- Dönt az önkormányzati vagyonrendeletben meghatározott ügyekben.
- Dönt a környezetvédelmi alap felhasználásáról.

A HB működési területe az SZMSZ alapján

- Dönt a lakások és a helyiségek bérletéről és elidegenítésük szabályairól szóló önkormányzati rendeletben meghatározott ügyekben.
- Dönt a szociális ellátásról szóló önkormányzati rendeletben meghatározott ügyekben, így a pályázat útján igényelhető települési támogatásokról a tárgyévi költségvetési rendeletben meghatározott keret terhére;
- Jóváhagyja a szociális és karitatív célú társadalmi szervezetek részére nyújtott önkormányzati támogatás felhasználásáról szóló beszámolót.
- Jóváhagyja az önkormányzat oktatási-nevelési intézményeinek szervezeti és működési szabályzatát, pedagógiai-, nevelési programját, minőségirányítási programját és házirendjét, éves szakmai beszámolóját, egyéb működési dokumentumát.
- Meghatározza az indítható csoportok számát, az intézményi felvételi időszakot, nevelési intézmény éves nyitva tartását.
- Beszámoltatja a helyi lap szerkesztőjét.
- A szociális és karitatív célúak kivételével, dönt a társadalmi szervezetek, sportegyesületek részére nyújtott önkormányzati támogatás felosztásáról, végzi a kapcsolódó pályázatok bonyolítását, jóváhagyja a támogatás felhasználásáról szóló beszámolókat.
- Dönt a városnév használat jogának megvonásáról.

A polgármesterre átruházott feladatkörök

- Dönt a szociális ellátásról szóló önkormányzati rendeletben meghatározott ügyekben:
- 3.1.1. a települési támogatás megállapításáról, a pályázat útján igényelhető támogatások kivételével,
- 3.1.2. a rendkívüli települési támogatás megállapításáról,
- 3.1.3. köztemetés elrendeléséről;
- Tulajdonosi nyilatkozatot tesz az önkormányzati vagyon megterhelésével nem járó ügyekben.
- Dönt az általános tartalékok felhasználásáról az éves költségvetési rendeletben meghatározottak szerint.
- Költségvetési átcsoportosítási jogkör az önkormányzat éves költségvetési rendeletében meghatározott mértékig.
- Dönt az önkormányzati lakásrendeletben meghatározott ügyekben.
- Dönt az önkormányzati vagyonrendeletben meghatározott ügyekben.
- Dönt a Martonvásár Város jelképeiről, használatuk rendjéről, valamint a város nevének használatáról, továbbá a város középületeinek és közterületeinek fellobogozásáról szóló rendeletben részére átadott hatáskörökben.
- Dönt a hatályos Helyi Építési Szabályzat rendelkezései alapján egyedi belterületbe vonási ügyekben, illetve kérelmet terjeszt elő a területileg illetékes ingatlan-nyilvántartási hatóságnál.
- Dönt a településfejlesztéssel, településrendezéssel és településkép-érvényesítéssel összefüggő partnerségi egyeztetés helyi szabályairól szóló önkormányzati rendeletben meghatározott ügyekben

- 1. a településrendezési eszköz tárgyalásos vagy állami főépítési eljárásban történő lefolytatása esetén a beérkezett partneri vélemények, javaslatok elfogadásáról vagy el nem fogadásáról, annak indokolásával együtt,
- 2. minden, a partnerségi egyeztetéssel kapcsolatos egyéb, jogszabályban kifejezetten nem szabályozott kérdésben, a vonatkozó eljárási szabályok megtartása mellett.
- Dönt a szőlőültetvények vagy gyümölcsösök támogatása iránti kérelmekről az önkormányzati rendeletben foglaltak alapján.
- Dönt a szennyvízkapacitások ellenőrzése körében a KEHOP-2-2-1-15-2015-0021 számú, a „Martonvásári agglomeráció szennyvíztisztítása, korszerűsítése, bővítése és a csatornázatlan területek rendszerbe történő becsatolása” című pályázat műszaki anyagainak összeállításakor számolt ingatlan bekötések szerinti, valamint ezen felüli szabad kapacitások szerinti bekötésekhez való hozzájárulás megadásáról, a szennyvízrendszerrel érintett települések részére (Ráckeresztúr Község, Tordas Község, Gyúró Község).
- Dönt a közmű csatlakozási hozzájárulás pontos összegéről és – erre vonatkozó kérelem esetén – a részletfizetés lehetőségéről.
- Dönt a közkifolyók nem háztartási célú vízhasználatra (így különösen építkezés, gépkocsi mosás, locsolás) történő rendszeres igénybevételéhez való hozzájárulásról, valamint a közterületi vízvételi hely, tűzcsap áthelyezéséhez, megszüntetéséhez való hozzájárulásról.
- Dönt a filmforgatási célú közterület használattal összefüggő ügyekben.
- Dönt a településképp védelméről szóló önkormányzati rendeletben, valamint a településképp védelméről szóló jogszabályokban önkormányzati hatáskörbe utalt meghatározott ügyekben.

A jegyzőre átruházott feladatkörök

- Dönt a közterület-használati engedélyek, a közterület engedélytől eltérő, illetve engedély nélküli használata miatt, valamint a közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartások miatt kiszabható közigazgatási bírság ügyekben.
- Dönt a Martonvásár Város Önkormányzata tulajdonában álló helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól, továbbá az útépitések, a közterületet érintő közmű- és egyéb építések, valamint az útburkolatbontások szabályozásáról szóló önkormányzati rendeletben meghatározott ügyekben.
- Megállapítja a helyi közutak forgalmi rendjéből következő közlekedési szabályokat.
- Meghatározza az üzletek 22 óra és 06 óra közötti nyitvatartásával összefüggő felügyeleti díj mértékét, meg nem fizetése esetén lefolytatja a szükséges eljárást.
- Megállapítja a közterület elnevezés, illetve elnevezés változás következtében módosuló házszámokat, azok változásait.

A társulásokra átruházott feladatkörök

Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulásra

- Belső ellenőrzési feladatok ellátása.
- Orvosi ügyelet működtetése.
- Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat működtetése: házi segítségnyújtás, családsegítés, támogató szolgáltatás, Idősek nappali ellátása, falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, szociális étkeztetés, családi bölcsőde. 6

Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulásra

- A települési szilárdhulladék összegyűjtését és elszállítását végző közszolgáltató kiválasztását a társulási megállapodásban foglaltak szerint.

Önkormányzati cégek

A Martonvásár Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. által ellátott önkormányzati feladatok:

- sport és ifjúsági ügyek ellátása, valamint a helyi önkormányzat számára jogszabályban meghatározott sporttal kapcsolatos feladatokban való közreműködés;
- kulturális szolgáltatások, így különösen: nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása; a Brunszvik-Beethoven Községi Ház, mint közművelődési intézmény működtetése; a Martonvásári Városi Könyvtár, mint intézmény működtetése; a Martonvásári Óvodatörténeti Gyűjtemény működtetése;
- településüzemeltetés, így különösen: köztemető kialakítása, fenntartása; közvilágítás működtetésében való közreműködés; helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása; közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása;
- környezet egészségügy és hulladékgazdálkodás, így különösen: települési környezet tisztaságának biztosítása; rovar- és rágcsáló irtás az önkormányzati fenntartású területeken;
- közreműködés a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás feladataiban;
- a lakás- és helyiséggazdálkodás üzemeltetői feladatai, intézményüzemeltetés;
- közreműködés a honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem és helyi közfoglalkoztatás feladataiban;
- közreműködés a kistermelők, őstermelők számára – jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosításában, ideértve a hétfégi árusítás lehetőségét is;
- helyi közösségi közlekedés biztosítása.

A stratégia-alkotás döntéshozatali mechanizmusa

A KT stratégiai tervében hosszútávra szólóan meghatározza az önkormányzat tevékenységének és a város fejlesztésének irányvonalát, valamint a kiemelt célokat.

A KT éves munkaterv alapján végzi munkáját. A munkaterv tárgyévét megelőző év december 31. napjáig kerül összeállításra az önkormányzati munkában résztvevők széles köre javaslatának kikérését követően. A munkaterv tartalmazza a soros ülések tervezett időpontjait és napirendjét; előterjesztők nevét; meghívandók felsorolását; a véleményező bizottságok meghatározását.

A város működése alapvetően a helyi lakosság szolgáltatásokkal való ellátásának kielégítésére és fenntartására irányul. Ez alapvetően a meglévő infrastruktúra fenntartását, karbantartását és változó igényekhez, gazdaságilag és egyéb elvárások szempontjából történő megújítását és átalakítását, másrésztben fejlesztését és szükségletek szerinti kiegészítését, bővítését jelenti.

Fentiek alapján a stratégia alkotás kiemelt területe a városfejlesztés. A városfejlesztés szempontjai sorában meghatározó a fenntarthatóság, illetőleg ezen belül jelenik meg a zöld és digitális átállással kapcsolatos kompetenciák fejlesztése is. Meg kell jegyezni, hogy míg a fenntarthatóság prioritást élvez, már csak költségvetési, gazdálkodási szempontból is, addig a zöld és digitális kompetenciák a

fenntarthatóságnak alárendelve jelennek meg, hiszen ebben a régióban egyes alapvető szolgáltatások hiánya okozza a gondot elsődlegesen, így azok kialakítására törekszik a helyi közösség és így az azt megvalósítani igyekvő politika is, és csak ezt követően, másodlagosan jelennek meg a kor követelményeihez igazodó egyéb (egyre nagyobb hangsúlyt kapó) elvárások.

Lévén, hogy városunk a kisebbek közé tartozik, döntéshozatali szervezet-rendszere sem túl összetett és bonyolult (alapvetően a rugalmas és kedvezőbb ellátási formák rendszere alakult ki a gyakorlati tapasztalatok alapján), így ezen folyamatokban ugyanaz a néhány kulcspozícióban lévő szervezeti egység, személy vesz részt.

A stratégiai döntéseket alapvetően a KT kell, hogy meghozza (jogsabályi kötelezettség is egyben), azonban az egyes döntések meghozatalát szélesebb előkészítési platform támogatja.

- A döntés szükségességének felmerülését követően (nyitott rendszer, szervezeten kívülről vagy belülről is érkező, hivatalos vagy egyéb forrásból)
- polgármesteri (átadott feladatkör esetén alpolgármesteri), illetve jegyzői döntés a döntéshozatal előkészítésében résztvevők meghatározásáról, ezek lehetnek: polgármester, alpolgármester(ek) feladatkörükben, jegyző/aljegyző, VM, pénzügyi irodavezető, intézményvezető vagy ügyvezető és jogi/szakmai igazgató, (ritkábban képviselő, külső szakértő),
- résztvevők közötti alapvető egyeztetés, melyet követ egy alap ötlet kidolgozása az ott megjelölt felelősök részvételével, meghatározott határidőre,
- az alapötlet - a résztvevők általi támogatása esetén - a *kabinet* elé kerül, ahol döntés születik a főbb paramétereket illetően,
- a kidolgozásban érintett résztvevők a részleteket is hozzáteszik, lefolytatják a szükséges szakmai és egyéb egyeztetéseket, amennyiben KT (bizottsági) döntés szükséges, előterjesztés készül,
- az előterjesztő a tárgykör szerinti *bizottság* elé terjeszti az előterjesztést,
- bizottsági támogatás esetén a *KT* elé kerül döntésre a javaslat, a *KT* (átruházott hatáskör esetén bizottság, polgármester, jegyző, társulás) *dönt* elfogadásáról.
- A döntéshozatali folyamatban szerepet játszanak külső tényezők is, amennyiben a forrás biztosítása külső támogatással valósul meg (településfejlesztési megállapodás, pályázatok, állami támogatás).

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységet érintő döntés tehát lényegében Martonvásár Város Önkormányzatán belül történik. Az előkészítésben legfontosabb szerepet a KT (bizottsága, feladatköréből adódóan elsősorban a GB), illetőleg a hivatal szervezeti egységei, kiemelten a jegyző és a VM tölt be.

A stratégiai döntéshozatal a KT feladata, mely az általa elfogadott Gazdasági Program (ciklusprogram) Integrált Városfejlesztési Stratégia, helyi rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról (költségvetési rendelet), az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról, továbbá pl. a település fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadásáról, módosításáról, egyéb kiegészítő szabályok bevezetéséről.

Az SZMSZ alapján a településfejlesztési tevékenységet illetően a bizottságok közül a GB feladatai meghatározóak, tárgykörét és ügyviteli feladatait is érintően. A GB véleményezi többek között a fejlesztési és beruházási terveket, terület- és településfejlesztési célokat szolgáló eszközök

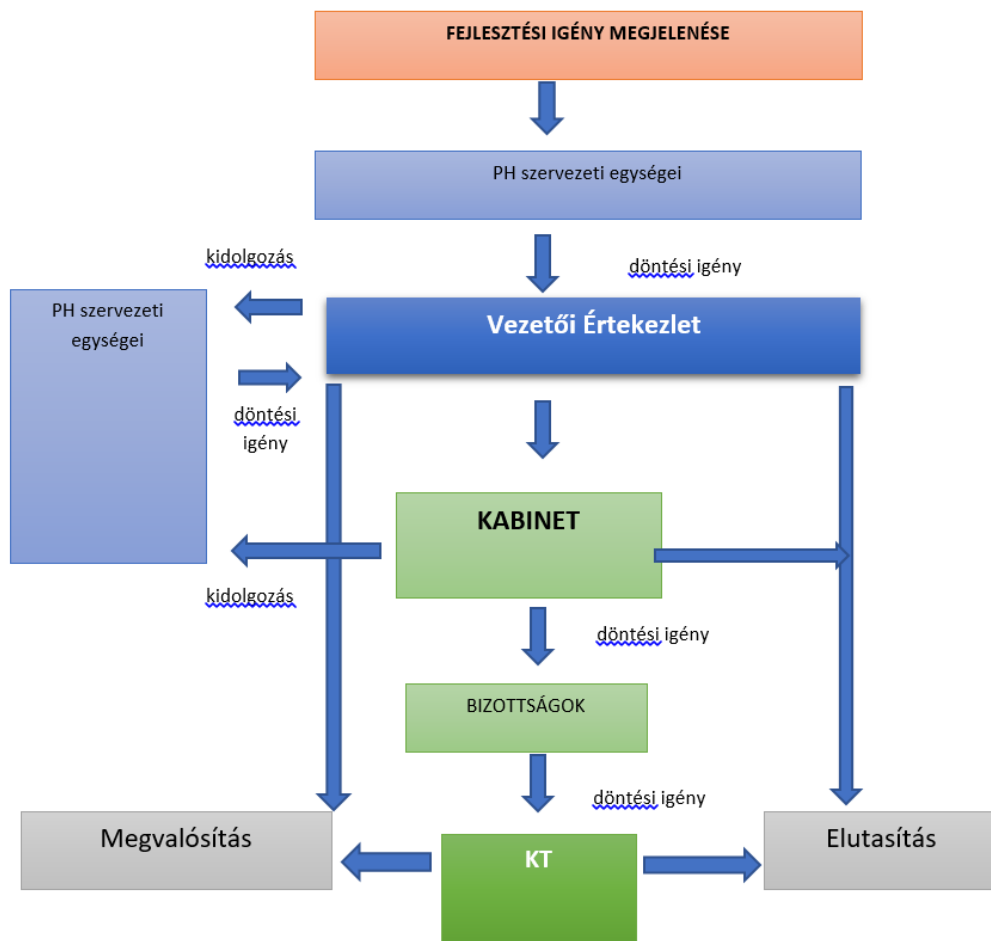
igénybevételéről és az ezekhez kapcsolódó helyi feladatok meghatározásáról, valamint a címzett és céltámogatások igényléséről szóló előterjesztéseket, a településfejlesztési koncepciót, a településszerkezeti terv tervezetét, a helyi építési szabályzat tervezetét, beleértve a településrendezési- és tervezési szerződésekre vonatkozó előterjesztéseket, az egyéb területfejlesztési egységek létrehozására vonatkozó előterjesztéseket, valamint a városfejlesztési, gazdaságfejlesztési és beruházási terveket.

A Martonvásári Polgármesteri Hivatalon belül elsősorban a stratégiai előkészítési feladatok végrehajtására a KT által támogatott VM szervezeti egység jött létre 2016-ban. A VM feladata a fejlesztési programok keretében megvalósuló beruházások végrehajtásával összefüggő feladatok ellátása és koordinációja, felügyelete. A VM korábban közvetlenül a jegyző vezetésével és a beruházásokkal megbízott alpolgármester irányításával működött, míg 2020-ban önálló vezetőként városmenedzsmént igazgató került az élére kezdetben jogi, mára műszaki kompetenciákkal.

Köztes szerepet tölt be az előkészítési és a döntési folyamat között a Kabinet, mint munkacsoport, mely a köztes döntési pontokon segíti a projektben előkészítést végzőket (ezek: a projekt vállalása, egyes nagyobb költségigényű részfeladatok vállalása, lehetséges irányok meghatározása). A Kabinet a várospolitikai szempontból kiemelt jelentőségű projekteket akár teljes részletességgel is tárgyalja, beleértve az önkormányzati, céges és alapítványi, intézményi projekteket is. Minden projekt vonatkozásában a Kabinet hozza meg a szükséges előzetes érdemi döntéseket.

A Kabinet elé terjesztendő olyan stratégiai jelentőségű döntési javaslatok előkészítése, amelyek különösen a projektek megvalósíthatóságának műszaki, pénzügyi feltételeinek megteremtéséhez szükségesek, a Vezetői értekezlet feladata. Az értekezlet folyamatosan figyelemmel kíséri és ellenőrzi a projekthez kapcsolódó tevékenységet. Amennyiben a működése során olyan hiányosságokat tár fel, amelyek a projekt műszaki előrehaladását, a költségvetését vagy a projekttel kapcsolatos megállapodások módosítását igénylik, a szükséges köztest döntést meghozza, utasításokat, a felelősöket és határidőt megjelölve, kiadja, szükség szerint a kérdést döntésre a Kabinet elé terjeszti az operatív döntés meghozatala, előterjesztés előkészítése érdekében.

A fenti folyamat érvényesült azzal, hogy az intézményi (szakmai) és formális döntéshozói (KT, stb.) platformot megelőzően az igényfelmérés, kialakítás, szükségesség folyamatába bevonásra kerültek a helyben érintett szervezetek (alapítvány, egyesület, gazdasági szereplők, egyház, egyéb helyben működő nem önkormányzati intézmény, szervezet) tevékenységük szerint, valamint sok esetben a lakosság is (kérdőíves felmérés, közösségi oldalak véleményének feltérképezése, bejelentések, esetleges panaszügyek, közérdekű bejelentések).

67. ábra Az önkormányzat döntéshozatali folyamata

Forrás: saját szerkesztés

- A döntés-előkészítés során - bár a rendelkezésre álló kompetenciák sok esetben jóval sokrétűbbek és kiterjedtebbek, mint azt a település mérete indokolná - a speciális kérdésekben nincs meg a kellő szakértelem, illetve forrás hiányában nehezen biztosítható. (Kevés forrás jut arra, hogy esetleg egy nem megvalósuló projekt komplexebb kidolgozásába fektessen az önkormányzat, a kellő szakértelem bevonásával, így gyakran lelkes, de csak átfogó (amatőr) tudással rendelkezők készítik elő a döntést, nem beszélve arról, hogy elmélyült szakmai ismeretek/elegendő idő hiányában nem készülnek valós alternatívák sem.)
- A kis település méret ellenére összetett a döntéshozatali rendszer. Ugyanazon előkészítői, döntéshozói kör - leterheltsége nagy.
- A folyamatokat sokszor rugalmatlanná teszik, és időben jelentősen lassítják az önkormányzat számára kötelezően előírt jogszabályi nyilvántartási és eljárási kötelezettségek, a közbeszerzés.
- A tervezési szint és megvalósítás összeolvad, a kis létszám, néhány személynél összpontosuló kompetencia további leterheltséget eredményez, ezáltal csökken az ellenőrzés hatékonysága is.
- Kommunikációs csatornák hiányosságai.
- Társadalmi érdektelenség.

- Forráshiány: nem csak a megvalósítás, de az előkészítés során is jellemző a szükséges szakértelem piaci színvonalon történő megfizetésének hiánya. Hiányában az önkormányzat a lokális és szakmai elkötelezettségre és a lojalitásra épít. Az ezzel való egyensúlyozás súlyos kockázatot jelent a szakértelem megszerzésében és megtartásában, az előkészítés alaposágában és végrehajthatóságában és a végrehajtás során is.

A Martonvásári Polgármesteri Hivatal működése, szerepe a döntés-előkészítési és a végrehajtást támogató folyamatokban

A város polgármesteri hivatalának működése a Martonvásári Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2018. (II.18.) jegyzői utasítás alapján valósul meg. A Hivatal a polgármester irányításával, a jegyző vezetésével egységes szervezetként működik.

A Hivatal feladatait és hatásköreit a polgármester, illetve a jegyző közvetlen irányítása alá tartozó szervezeti egységek, azaz az igazgatóság és irodák útján látja el.

A gazdasági igazgató vezetése alatt álló igazgatóság, a Gazdasági Igazgatóság két, irodavezető szakmai vezetésével működő irodára (Pénzügyi Iroda és Adóiroda) tagozódik. Az igazgatóság mellett további 3 szervezeti egység, a közvetlenül az aljegyzőhöz tartozó, elsősorban igazgatási feladatokat ellátó Humánszervezési és Műszaki Iroda, a jegyző vezetése alatt álló, irodavezető szakmai útmutatásával működő, titkársági és ügyviteli és szervezési és nemzetközi kapcsolatokat is ellátó Szervezési Iroda és a városmenedzsment igazgató vezetése alatt álló Városmenedzsment működik. A Hivatal tevékenysége – a jogszabályban meghatározott államigazgatási feladatok ellátásán túl - a KT, a bizottságok, a helyi önkormányzati képviselők, valamint a polgármester, az alpolgármesterek és a jegyző munkája eredményességének elősegítésére irányul. A Hivatal látja el a TKT munkaszervezeti feladatait is.

A hivatalon belül a VM lát el közvetlenül is településfejlesztési feladatokat, közvetetten – az ágazati feladatok, fejlesztések miatt – további szervezeti egységek, mint pl. a Pénzügyi Iroda is érintettek. A VM feladata az urbanisztikai, városfejlesztési, településrendezési feladatok koordinálása, melyben szükség szerint külső szakértő is alkalmazásra kerül, a településfejlesztéséhez és területfejlesztéséhez szükséges döntések, koncepciók, valamint a város településrendezési terveinek (településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat) előkészítése, ennek keretében a véleményezési eljárás lefolytatása. A VM közreműködik a tárgykör szerint illetékes alpolgármester vezetésével a közép- és rövidtávú városfejlesztési- és kapcsolódó koncepciók, programok előkészítésében, végrehajtásában, ellenőrzésében. A VM feladatai közé tartozik a már elkészült dokumentumok aktualizálása, projektötletek gyűjtése, értékelése, projektfejlesztési és projektmenedzselési feladatok ellátása is. Tevékenységén belül nagy hangsúlyt kap a pályázatírás, a pályázatokhoz szükséges dokumentációk előállítása, vagy azok készítésének koordinálása, menedzselése és nyertes pályázatok esetén a projektmenedzsment feladatok ellátása. A döntésmechanizmus alapján az egyes hivatali szervezeti egységek, szükség szerint a jegyző közvetítésével a Vezetői értekezletre készítik elő kérdéseiket/javaslataikat, amelyről az értekezlet dönt, majd jóváhagyás és szükség esetén ez felterjesztésre kerülhet magasabb szintű döntésre (Kabinet, Bizottságok, KT).

A stratégiai ciklus végrehajtásában jelenleg egy cég működése kulcsfontosságú, a 100 %-os önkormányzati tulajdonban működő alapvetően – 2020. december 21-én kötött közfeladat-ellátási szerződés alapján – városüzemeltetési *(az Möt. 13. § (1) bekezdés 2. pontjában rögzített településüzemeltetés körében a közvilágításról gondoskodás, a helyi közutak és tartozékaik kialakítása és fenntartása, valamint a helyi közparkok, valamint egyéb közterületek kialakítása és fenntartása*

kötelező feladatok, az Möt. 13. § (1) bekezdés 5. és 19. pontjában foglalt kötelező feladatok, így a környezet-egészségügy és hulladékgazdálkodás körében különösen a települési környezet tisztaságának biztosítása, valamint a rovar- és rágcsáló irtás az önkormányzati fenntartású területeken, továbbá az Möt. 13. § (1) bekezdés 11. és 12. pontja alapján a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás körében, és a honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem és helyi közfoglalkoztatás feladataiban való közreműködés ellátása), városi kulturális (közművelődési, könyvtár és Óvodatörténeti Gyűjtemény működésével kapcsolatos) és sport feladatokat ellátó Martonvásár Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. (a továbbiakban: MVK). A cég végzi az önkormányzati tulajdon karbantartását, szükség szerinti felújítási feladatait (kapacitás függvényében), közreműködik a beruházások megvalósítása során (pl. egyes részfeladatok ellátásában, műszaki előkészítésben, átadás-átvételben), az önkormányzat temető és ingatlangazdálkodásának meghatározó szereplője, bár vagyongazdálkodási jogokkal nem rendelkezik.

Stratégiai fontosságúak továbbá egyes szolgáltatók (kiemelten a víz- és szennyvíz-szolgáltatási közfeladatot ellátó Fejérvíz Zrt., Magyar Közút Zrt., E-ON és MVM), melyek az infrastrukturális fejlesztések megkerülhetetlen szereplői, valamint az MTA ATK és a beruházási területeken tevékenységet folytató, meghatározó gazdasági szereplők.

2.4.2. Működési modell

Az Möt. 13. § (1) bekezdése rendelkezik a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó (kötelező, illetve a település méretétől függően kötelező vagy önként vállalható) helyi önkormányzati feladatokról. Ezek között

- a településfejlesztést és településrendezést követően, kiemelt helyet foglalnak el
- a településüzemeltetési (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása), lakás- és helyiséggazdálkodás, helyi közösségi közlekedés biztosítása, hulladékgazdálkodás, víziközmű-szolgáltatás, helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, a környezet-egészségügyi feladatok (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás)
- és kapcsolódó, a város működését biztosító feladatok, mint az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások, az óvodai ellátás, kulturális szolgáltatás (különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása), a gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások, szociális szolgáltatások és ellátások, vagy a gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok, a kistermelők, őstermelők számára értékesítési lehetőségeinek biztosítása, a sport, ifjúsági és nemzetiségi ügyek, közreműködés a település közbiztonságának biztosításában,
- továbbá amit törvény a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében helyi önkormányzati feladatként megállapít,
- valamint az Möt. 10. § (1) bekezdés alapján helyi önkormányzat önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe, azonban az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását.

A városi szolgáltatások biztosításában jelentős szerepet játszó cégek:

A Martonvásár Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. egy, a város kizárólagos tulajdonában lévő nonprofit gazdasági társaság. Létrehozásának egyik, hosszú távú célja, hogy nyereséges működésével járuljon hozzá az önkormányzati támogatás kiegészítéséhez és az önkormányzati feladatok ellátáshoz szükséges pótlólagos erőforrások megszerzéséhez, továbbá a város polgárai életminőségének, társadalmi közérzetének javulásához.

A városüzemeltetési, városi kulturális és sport feladatokat ellátó MVK korábbi önkormányzati tulajdonú cégek összeolvadásából jött létre a két cégben rendelkezésre álló erőforrások allokációjának céljával. Egyrészt jogelődje volt a MartonSport Nonprofit Kft., mely kezdetben az önkormányzati sport feladatokat látta el közfeladat-ellátási szerződés keretében, majd – a Brunsvik-Beethoven Közösségi Ház és Könyvtár önkormányzati intézmény megszüntetésével – átvette a városi kulturális - közművelődési, közgyűjteményi (Városi Könyvtár, Óvodatörténeti Gyűjtemény működtetése) - feladatok ellátását is. Másrészt jogelődje volt a korábban Martonbrikett Nonprofit Kft.-ből alakult, településüzemeltetési feladatokat közfeladat-ellátási szerződés keretében ellátó Martongazda Nonprofit Kft.

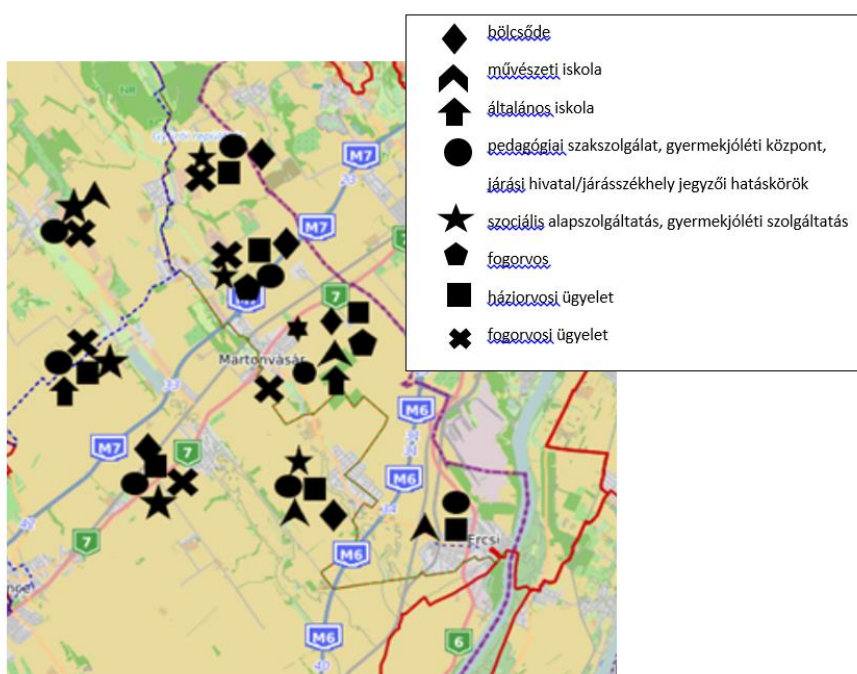
Működési terület	Szolgáltatás	Ellátó megnevezése	Jogi forma	Ellátási terület
településfejlesztés	településfejlesztés, - rendezés	Martonvásári Polgármesteri Hivatal	önkormányzati intézmény	Martonvásár
városüzemeltetés	ingatlangazdálkodás	MVK	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság	Martonvásár
	út/közterület/park fenntartás	MVK	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság	Martonvásár
	temető fenntartás	MVK	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság	Martonvásár
	közvilágítás	E.ON Hungária Zrt./ Fényforrás Közvilágítás Üzemeltető és Karbantartó Kft.	állami/ szolgáltatói szerződés	Martonvásár
	ivóvíz/ szennyvíz szolgáltatás	Fejérvíz Zrt.	közszolgáltatási szerződéssel	Martonvásár
	nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése	Biotrans Környezetirányítási és Hulladékgazdálkodási Kft.	közszolgáltatási szerződés	Martonvásár
	kéményseprés	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság	állami	Martonvásár
	környezetvédelem/ környezet-egészségügy, vízkárelhárítás	MVK	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság	Martonvásár
hulladékgazdálkodás		Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft.	Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás keretében	Martonvásár

közösségi közlekedés	helyi tömegközlekedés		MVK		kötött közszolgáltatási szerződés		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság	Martonvásár
humán közszolgáltatás	oktatás, nevelés	bölcsődei ellátás: családi bölcsőde	Szent László Völgye Segítő Szolgálat		TKT önk. társulás intézménye		Baracska, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas	
		óvodai ellátás	Brunszvik Teréz Óvoda		önkormányzati intézmény		Martonvásár	
		általános iskola	Martonvásári Beethoven Általános Iskola		állami: Dunaújvárosi Tankerület		Martonvásár, Kajászó	
		művészeti iskola	Martonvásári Alapfokú Művészeti Iskola		állami: Dunaújvárosi Tankerület		Ercsi, Martonvásár, Ráckeresztúr, Vál	
		pedagógiai szakszolgálat	Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Martonvásári Tagintézménye		állami: Székesfehérvári Tankerület		Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas, Vál	
	szociális szolgáltatás	szociális alapszolgáltatás és	Szent László Völgye Segítő Szolgálat		TKT önk. társulás intézménye		Baracska, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas, Vál	
		gyermekjóléti szolgáltatás	Szent László Völgye Segítő Szolgálat		TKT önk. társulás intézménye		Baracska, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas, Vál	
		család- gyermekjóléti központ	és Szent László Völgye Segítő Szolgálat		TKT önk. társulás intézménye		Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas, Vál	
	egészségügy	alapellátás (házi orvos, gyermekorvos, fogorvos) védőnői, iskolavédőnői ellátás	feladatellátási szerződés keretében orvosi körzetenként		szolgáltatói szerződés		Martonvásár, fogorvos: Martonvásár, Tordas	
		iskola-egészségügyi ellátás	Martonvásár Város Önk. Védőnői Szolgálat		önkormányzati		Martonvásár	
		házi orvosi ügyelet	gyermekorvossal kötött feladatellátási szerződéssel		szolgáltatási szerződés		Martonvásár	
		fogorvosi ügyelet	Inter-ambulance Zrt-vel kötött feladatellátási szerződéssel		TKT önk. társulással kötött szolgáltatói szerződés		Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas	
			Szép és Ép Fog Kft-vel kötött feladatellátási szerződés		TKT önk. társulással kötött szolgáltatói szerződés		Baracska, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Tordas, Vál	
	kulturális szolgáltatások	közösségi tér, közművelődési alapszolgáltatások múzeum	MVK		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság		Martonvásár	
			MVK		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság		Martonvásár	

	könyvtári ellátás	MVK	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság	Martonvásár
	sport és szabadidős feladatok	MVK	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság	Martonvásár
közigazgatás	polgármesteri hivatal	Martonvásári Polgármesteri Hivatal	önkormányzati intézmény	Martonvásár, egyes ügyekben:
	járási hivatal	Fejér Megyei Kormányhivatal Martonvásári Járási Hivatala	állami	Martonvásár járás Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas, Vál

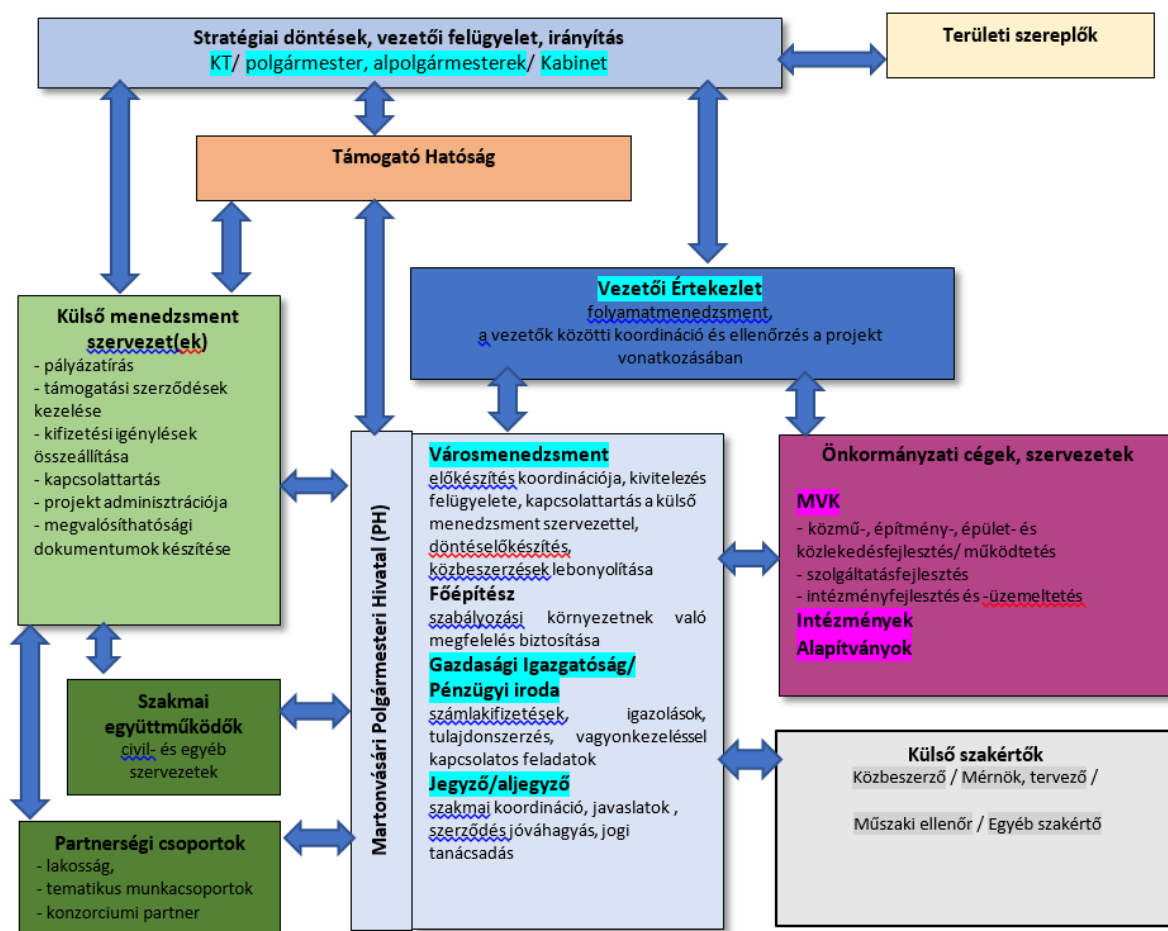
20. táblázat: Városi szolgáltatások működési területenként

Forrás: saját szerkesztés

68. ábra: Több településre kiterjedő szolgáltatások a Martonvásári járásban

(Forrás: saját ábra)

69. ábra Működési modell

Forrás: saját szerkesztés

2.4.3. Várostérségi koordináció

A térségi szintű működés koordinációja ma nem működik a térségben egységes, szervezett kereteken belül, különféle formákat ölt az alábbiak szerint, eltérő kompetenciákkal.

Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás

A térségi szintű együttműködések között elsődlegesen kell említeni az annak idején jogszabály alapján létrejött TKT-t, mely azonban a térségi együttműködés alapjává vált a később Vál település közigazgatási területével kibővült, hasonló területen létrejött Martonvásári járás vonatkozásában. Tagjai: Martonvásár Város Önkormányzata, mint székhely és mint munkaszervezeti feladatokat ellátó település, Baracska Község, Ercsi Város, Gyúró Község, Kajászó Község, Ráckeresztúr Község, Tordas Község és Vál Község Önkormányzata.

A TKT 2005. július 14-én jött létre. A Társulás munkaszervezete 2011. július 1-től a székhely település, Martonvásár Polgármesteri Hivatala látja el. Legfőbb szervezete a Társulás Tanácsa, tagjai a tagönkormányzatok polgármesterei, megválasztott elnöke jelenleg Martonvásár polgármestere, alelnöke Vál polgármestere.

A TKT által ellátott feladatok elsősorban a kisebb települések, de önállóan a nagyobbak számára is aránytalanul nagy anyagi és működtetési, szervezési terhet jelentők, így elsősorban a háziiorvosi

ügyeleti ellátás biztosítása a térségben, majd a fogorvosi ügyeleté is. Továbbá a TKT egyetlen intézményeként működő Szent László Völgye Segítő Szolgálat működtetése, mely ellátja a szociális alapszolgáltatásokkal, családsegítéssel, gyermekjóléti szolgáltatással és a család- és gyermekjóléti központi feladatokat is, valamint lehetőséget teremtett – családi bölcsődei hálózat formájában – a térségi bölcsődei ellátás megszervezésére is. A TKT keretében történik a csatlakozott települések belső ellenőrzési feladatainak ellátása, illetőleg már csupán a közös ülések által is színteret létrehozva, egyeztetés szintjén – lévén, hogy ma már nem kötelező feladat - a területfejlesztési és településfejlesztési, -együtműködési feladatok egyeztetése, kulturális tevékenységek megosztása, továbbá egyes államháztartáson kívüli és belüli szervezetek támogatása körében tűzoltási, műszaki mentési szaktevékenység támogatása.

Völgy Vidék Közösség

A Völgy Vidék Közösség célja összefogni a Váli-víz és a Szent László-patak völgye, valamint a Vértesalja és az Etyeki dombság egymással szomszédos települési önkormányzatait, valamint a területükön működő vidékfejlesztéért elkötelezett vállalkozásokat, civil szervezeteket, intézményeket és magánszemélyeket. A Közösség elsődleges feladatának tekinti tagjai vidékfejlesztéssel összefüggő tevékenységeinek, fejlesztéseinek ösztönzését és széleskörű partnerségük megteremtését. A Völgy Vidék Helyi Akciócsoportot 67 szervezet alapította 2007 őszén (civiliek, vállalkozások és önkormányzatok), közülük 45-en vettek részt 2008 őszén a jogi személyiséggel rendelkező Völgy Vidék Vidékfejlesztési Közösség Közhasznú Egyesület létrehozásában (Völgy Vidék Közösség), melynek taglétszáma 2015-ben már 80 fölé bővült. Az Egyesületet 10 fős elnökség és 3 fős felügyelő bizottság vezeti, munkaszervezete (Völgy Vidék LEADER Iroda) 2022-ben került át Válról Martonvásárra.

Meg kell még említeni térségi vonatkozású fejlesztések a *Pannónia Szíve Programot*, amely a megyei önkormányzat képviselőivel, a *Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térsége Fejlesztési Tanáccsal* együttműködve hangolja össze a térséget érintő projektek előkészítését és végrehajtását, valamint a *Fejér Megyei Önkormányzattal* való együttműködést a megyei stratégiai programok kidolgozása során.

2.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése

A helyzetértékelés során a helyzetfeltárás kulcstémaköreire jellemző városi adottságokat, eredményeket tematikusan összegeztük, majd városi ellenálló-képességi dimenzióként szintetizáltuk azokat. Ebben a fejezetben e városi reziliencia dimenziók mentén mutatjuk be azokat a potenciális hatásokat is, amelyek a globális és lokális tényezők alapján befolyásolhatják a helyi folyamatokat, hatással lehetnek a 2021-2027-es tervezési időszak városi szintű stratégiai célrendszerére.

A kockázatok elemzésénél elkülönítjük azokat, amelyekre Martonvásár Város Önkormányzata intézkedéseket tud hozni és ezáltal hatásukat pozitív irányba tudja terelni, illetve azokat, melyek globális vagy országos szintűek és az önkormányzatnak nincs, vagy csak korlátozott a ráhatása, intézkedési képessége. A tervezési dimenziókhoz kapcsolódó kockázatokot a bekövetkezési valószínűségük, valamint a város működésére vonatkozó hatásuk alapján értékeljük 1-től 7-ig terjedő skálán.

Elemezzük a lehetőségeket is. Egyrészt azokat, amelyek jelen vannak, és a város be tudja vonni az adaptív képességének, rugalmasságának növelése érdekében. Másrészt azokat, amelyek pozitív externáliaként vehetők számba, ugyanakkor most még csak valószínűsíthető, hogy előnyként jelentkezhetnek, és így bevonhatóak a város fejlődési pályájába.

2.5.1 Prosperáló város

Kockázati tényező	Valószínűség (1-7)	Hatás (1-7)	Kivédésére teendő intézkedés
A város gazdasági szerkezete nem támogatja a versenyképes fejlődést.	3	6	Új iparágak és szolgáltatási központok (SSC, BSC) megtelepítése a GKSZ övezetekben.
A gazdasági versenyképességet szolgáló tényezők köre csökken.	2	5	Térségi gazdasági szerepkör erősítése gazdaságfejlesztési, befektetés-ösztönzési, innovációs, vállalkozásfejlesztési önálló helyi szervezet létrehozásával.
A befektetés-ösztönzés eszköztára beszűkül.	2	6	Térségi gazdasági szerepkör erősítése gazdaságfejlesztési, befektetés-ösztönzési, innovációs, vállalkozásfejlesztési önálló helyi szervezet létrehozásával.
Az innovációs ökoszisztéma kiépülése megtorpan, az innováció terjedését segítő intézmények nem működnek megfelelően.	3	5	Az innovációs lánc elemeinek és a gazdasági együttműködések megerősítése.
A gazdasági infrastruktúra lassan bővül és fejlődik.	4	6	Gazdasági területek feltárása, elérhetőségének, közműellátottságának javítása. Gazdaságélénkítő beruházások egyedi támogatása településfejlesztési szerződések keretében.
A gazdaságszabályozási környezet negatív irányba változik.	3	6	Szabályozási környezet monitorozása, változások adaptálása. Párbeszéd a jogalkotókkal, kedvezőtlen irányú változás esetén lobbizási tevékenység más érdekeltekkel közösen.
Regionális munkaerőhiány korlátozza a városi gazdasági fejlődést.	5	6	Munkaerő vonzása városon kívüli területekről a(z) ideiglenes) lakhatás feltételeinek biztosításával.
A szolgáltató szektor fejlődése nem követi a gazdaság húzóágazatainak növekedési ütemét.	4	6	Lakossági és szolgáltatói igények felmérése. Irodai funkciók létesítése a városközpontban, szolgáltatóközpontok (SSC, BSC) telepítési feltételeinek kialakítása és vonzása.
Az önkormányzat költségvetése hosszabb távon elveszti egyensúlyát, a város feléli vagyonát.	4	6	Önkormányzati bevételek növelése, energia-takarékossági intézkedések bevezetése, jóléti és szociális kiadások csökkentése, termelő vállalatok letelepítése.
A településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere leépül.	2	4	A városfejlesztési szereplők együttműködéseinek erősítése, a társadalmi bevonás feltételeinek további javítása, közösségi tervezés kiterjesztése.
A klímaváltozás kedvezőtlen gazdasági folyamatokat indít el.	4	6	Trendek monitorozása, kedvezőtlen gazdasági hatásainak feltárása, és ez alapján lokális felkészülés (pl. vízmegtartás, árnyékolás, klímavédelmi akcióterv, SECAP).
A globális egészségügyi válsághelyzet negatív gazdasági következményeket hoz.	3	4	Járványügyi helyi intézkedési terv folyamatos felülvizsgálata, a legnagyobb közvetlen károkat szenvedő helyi ágazatok egyedi támogatási feltételeinek kialakítása.
Az elhúzó energiaválság miatt a városüzemeltetés elvonja a fejlesztési forrásokat.	6	7	Beruházás megújuló energiatermelő berendezések telepítésébe, valamint energia-takarékossági intézkedések bevezetése és fenntartása.

21. táblázat: A kockázatok értékelése a prosperáló város tervezési dimenzió mentén

Lehetőség	Jelenlévő, bevonható	Pozitív externália
Új ágazatok megtelepítése.	+++	+++
Térségi gazdasági szerepkör erősítése gazdaságfejlesztési, befektetés-ösztönzési, innovációs, vállalkozásfejlesztési önálló helyi szervezet létrehozásával.	+	+++
Gazdaságfejlesztési, befektetési célú területek kialakítása, meglévők közművesítése.	++	+++
Középfokú oktatás, szakképzés meghonosítása, szakmai képzőhely létesítése.		+++
Szolgáltatói inkubátor, vállalkozó szolgáltatói központok vonzása, szolgáltatóház létesítése.	+	+++
Anticiklikus helyi gazdaságpolitika bevezetése, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszerének megerősítésével.	+++	
Helyi alkalmazkodóképességi program kialakítása klímavédelmi, járványügyi és energetikai intézkedésekkel.	+++	

22. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a prosperáló város tervezési dimenzió mentén

2.5.2 Zöldülő város

Kockázati tényező	Valószínűség (1-7)	Hatás (1-7)	Kivédésére teendő intézkedés
Drasztikusan csökken a városi zöldfelületek aránya.	1	4	Zöld város program folytatása, egyedi zöldítési akciók indítása.
A települési környezeti infrastruktúra állapota romlik.	2	5	Városi kék- és zöldfelületek megújuló képességének javítása, egyedi védelmi, felújítási és fenntartási program elkészítése és végrehajtása.
Csökken a zöldfelületek klímaállósága.	4	5	Szárazságtűrő növényfajok meghonosítása, egyedi víz visszatartási és vízellátási megoldások alkalmazása.
A város vízgazdálkodási és vízellátási rendszere kedvezőtlen irányba változik.	2	6	Vízkárelhárítási és települési vízgazdálkodási terv kidolgozása a védelem érdekében.
A város energiagazdálkodásában és energiaellátásában a megújuló energiák alkalmazása elhúzódik.	3	4	Fejlesztési források átcsoportosítása azonnali energiahatékonyság javulást hozó közösségi beruházások megvalósításába.
Az energiazózság lassan épül ki.	3	4	A lakosság energiatudatosságának növelése a szemléletformálási tevékenységek előtérbe helyezésével és támogatásával.
Környezetvédelmi konfliktusok nagyobb arányban jelennek meg a városban.	2	4	Önkormányzati koordináció kialakítása környezetvédelmi referens bevonásával.
Az éghajlati elemek módosulása kedvezőtlen hatással lesz a városi klímára.	3	5	Települési Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (SECAP) kidolgozása és megvalósítása, állandó nyomon követés bevezetése.
Az intermodális kapcsolatok kiépülése lelassul.	3	3	Párbeszéd a közösségi közlekedés-szervezőkkel, kedvezőtlen irányú változás esetén lobbitevékenység más érdekeltekkel közösen.
A közösségi közlekedés elérhetősége romlik.	3	3	Párbeszéd a közösségi közlekedés-szervezőkkel, kedvezőtlen irányú változás esetén lobbitevékenység más érdekeltekkel közösen. Szükség szerint a vasútállomást érintő kisbusz üzembe állítása, külterületekről beszállító kisbusz üzemeltetése.
A környezetbarát járművek aránya lassan nő.	2	4	Közterületi elektromos töltők további telepítése, kedvezmény parkolási díj bevezetése esetén.
A szabályozási környezet változása negatív irányba tereli a környezeti fenntarthatóságot.	2	6	Szabályozási környezet monitorozása, változások adaptálása. Párbeszéd a jogalkotókkal, kedvezőtlen irányú változás esetén lobbitevékenység más érdekeltekkel közösen.
A klímaváltozás kedvezőtlen környezeti folyamatokat indít el.	4	6	Települési Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (SECAP) kidolgozása és megvalósítása, állandó nyomon követés bevezetése.
A körforgásos gazdaság szempontjai nem érvényesülnek kellő mértékben.	2	5	Minden területen az újrahasznosítás arányának növelését célzó körforgásos gazdasági intézkedési terv kidolgozása és megvalósítása.

23. táblázat: A kockázatok értékelése a zöldülő város tervezési dimenzió mentén

Lehetőség	Jelenlévő, bevonható	Pozitív externália
Energiahatékonyságot javító gépészeti és szigetelési beruházások előrehozása a közösségi beruházásoknál.	+++	+++
Energiatudatosság fokozása közületi és lakossági körben.	++	++
Zöldebb városi közlekedés kialakítása, elektromobilitás támogatása.	+	+++
Szelektív hulladékudvar kialakítása	+++	
Reziliens város koncepció kialakítása, ennek részeként:	+++	+++
- Martonvásár Város Ellenálló-képességi Tervének összeállítása és megvalósítása.	++	++
- természeti és környezeti értékek védelme, környezeti monitoring rendszer kiépítése: Martonvásár Városi Környezetvédelmi Programjának kidolgozása és megvalósítása	+	+++
- klímaadaptáció: Martonvásár Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve (SECAP) kidolgozása és megvalósítása	+	+++
- átállás a körforgásos gazdaságra: Martonvásár Körforgásos Gazdasági Intézkedési Terve kidolgozása és megvalósítása	+	++
- vízmegtartás: Martonvásár Vízkárelhárítási és Vízgazdálkodási Terv kidolgozása és megvalósítása	+++	+++

24. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a zöldülő város tervezési dimenzió mentén

2.5.3 Digitális város

Kockázati tényező	Valószínűség (1-7)	Hatás (1-7)	Kivédésére teendő intézkedés
A digitális technológiákat, mint szolgáltatást fejlesztő és/vagy nyújtó vállalkozások aránya, szerepe csökken.	1	4	A magas hozzáadott értékű gazdaság és a szolgáltatások tudatos fejlesztése.
A helyi gazdaság menedzseléséhez szükséges digitális megoldások alkalmazása nehézkessé válik.	3	5	Oktatási és munkaerőpiaci szervezetek együttműködéseinek ösztönzése a munkaerő digitális felkészültségének javítása terén, digitális kompetenciafejlesztő képzések szervezése.
A digitális infrastruktúra fejlesztése elmarad az átlagostól.	3	5	A digitális átállás fizikai feltételeinek javítása.
A digitalizáció nem megfelelő ütemben halad előre.	4	6	A digitális átállás humán feltételeinek fejlesztése.
A közszolgáltatások digitális átállása lelassul.	3	5	A közszolgáltatók elektronikus eszközállományának, digitális szolgáltatásainak, alkalmazottai kompetenciáinak fejlesztése.
Az okos megoldások alkalmazása lassan terjed a városüzemeltetés területén.	3	4	Az önkormányzati adatkezelés folyamatainak digitalizálása, az üzemeltetési döntési folyamatok automatizálása, adatintegráló térinformatikai rendszerek alkalmazása.
A lakosság digitális felkészültségének elmaradása.	2	3	Digitális készségeket fejlesztő tanfolyamok, szakrendszereket bemutató képzések szervezése.
A szabályozási környezet változása gátolja a digitalizáció elterjedését.	2	5	Szabályozási környezet monitorozása, változások adaptálása. Párbeszéd a jogalkotókkal, kedvezőtlen irányú változás esetén lobbitevékenység más érdekelttel közösen.

25. táblázat: A kockázatok értékelése a digitális város tervezési dimenzió mentén

Lehetőség	Jelenlévő, bevonható	Pozitív externália
Okos megoldások alkalmazása a közlekedésszervezés területén.	+	+++
Áttérés digitális alapú városüzemeltetésre távfelügyeleti rendszer bevezetésével.	+	+++
Okos megoldások alkalmazása a közbiztonság és a védelem területén.	+	+++
Önkormányzati szintű döntéstámogató adatintegráció és térinformatikai rendszer alkalmazása.	+	+++
Közszolgáltatások digitalizációjának elmélyítése.	+	+++
Virtuális megoldások bevezetése egyes területeken (pl. rekreáció, turizmus, üzemeltetés).	++	+++

26. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a digitális város tervezési dimenzió mentén

2.5.4 Megtartó város

Kockázati tényező	Valószínűség (1-7)	Hatás (1-7)	Kivédésére teendő intézkedés
A város vonzereje csökken.	2	4	Humán infrastruktúra, köz- és közösségi szolgáltatások, városi környezet fejlesztése EU és hazai források, támogatások bevonásával.
A városi humán köz-, a közösségi és a piaci szolgáltatások színvonala csökken.	2	5	Lakossági igények és vélemények időszakos tesztelése és ez alapján a szolgáltatások szelektív fejlesztése.
A társadalmi vállalkozások korlátozottan terjednek el.	5	3	Kisközösségi terek, találkozási helyek kialakítása és fejlesztése, civil és lakossági kezdeményezések felkarolása, szervezeteik támogatása.
Nő a munkahelyi ingázás.	2	3	Munkahelyteremtő beruházások letelepítése a városi ipari területeken.
A város népességdinamikája csökken. A lakásgazdálkodás feltételei kedvezőtlennek válnak.	7	3	Lakóterületi fejlesztések ösztönzése ingatlanfeltárásokkal.
Felgyorsul az előregezés folyamata.	6	4	Munkaképes korú fiatal családok beköltözésének támogatása.
A képzettségi struktúra beszűkül.	3	4	Oktatási és munkaerő-piaci szervezetek együttműködéseinek ösztönzése a munkaerő képzettségének javítása terén, átképzések, tanfolyamok szervezése.
Nő a munkanélküliség.	4	5	Munkahelyteremtő beruházások letelepítése a városi ipari területeken.
A városi lakosság relatív jövedelmi helyzete romlik.	4	6	Helyben történő helyi lakos foglalkoztatottak számának növelése.
Nőnek a helyi lakossági konfliktusok.	2	3	Törekvés a táji és környezeti adottságok, településfejlesztési és vállalkozási igények, a lakossági és egyéb városashasználatok egyensúlyának fenntartása.
A civil élet dinamikája csökken.	2	4	A közösségfejlesztés emberi erőforrásainak növelése.
A helyi identitás szerepe gyengül.	3	4	A Brunszvik-Beethoven hagyományokra, a helyi értékekre és identitásra építő program- és rendezvényszervezés.

27. táblázat: A kockázatok értékelése a megtartó város tervezési dimenzió mentén

Lehetőség	Jelenlévő, bevonható	Pozitív externália
Lakóterületi fejlesztések az ipari területek új munkahelyein foglalkoztatott munkaerő letelepedésének ösztönzésére.	+	+++
A nonprofit szektor aktivizálása a kulturális gazdaság területén.	++	+
A közösségfejlesztéshez kapcsolódó térségi szerepkör kiépítése.	++	++
A köz-, közösségi és piaci szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztése.	++	++

28. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a megtartó város tervezési dimenzió mentén

2.5.5 Kiszolgáló város

Kockázati tényező	Valószínűség (1-7)	Hatás (1-7)	Kivédésére teendő intézkedés
Martonvásár központi funkcióinak száma csökken.	1	3	Térségi hatókörrel rendelkező szolgáltatások, beruházások vonzása.
A város ellátási körzete beszűkül.	2	4	Térségi szintű szolgáltatások hatókörének kiterjesztése.
A térségi kapcsolatok leépülnek.	2	4	Társulási feladatellátás bővítése, további településközi együttműködések ösztönzése.
A napi városba ingázók száma emelkedik.	6	4	Intermodális közlekedésfejlesztés, letelepedés ösztönzése lakóterületi fejlesztésekkel.
A helyben lévő munkahelyek száma és a helyi foglalkoztatás csökken.	2	5	Munkahelyteremtő beruházások vonzása, a befektetés-ösztönzési tevékenység fokozása, feltételeinek javítása.
A területi tervek és a város stratégiai céljai ellentmondásba kerülnek.	1	2	Közösségi tervezési folyamatok alkalmazása a területi szereplők bevonásával.
A terület-felhasználási konfliktusok száma emelkedik.	3	5	HÉSZ folyamatos felülvizsgálata az eltérő terület-felhasználási érdekek előzetes egyeztetésével, az arculati szabályozás kiterjesztésével.
A város közigazgatási határai mentén jelentkező fejlesztési igények a szomszédos településekével ütköznek.	3	5	Szabályozási eszközök változtatásakor előzetes településközi egyeztetések lefolytatása.
A városi fizikai infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni az egyes terület-felhasználási övezetekben.	3	4	Közösségi infrastruktúrafejlesztések elsőbbségének biztosítása, lakossági használatok, rákötések ösztönzése.
A településszerkezet kedvezőtlen irányba változik.	2	5	Szabályozási eszközökkel meg kell tartani a kompakt településszerkezetet és az egészséges szerkezeti arányokat.
A táji és környezeti adottságok romlanak.	3	6	A városi kék- és zöldterületek kiemelt védelmét a HÉSZ-ben biztosítani kell.
Az építészeti sokszínűség csökken.	4	3	Az építészeti értékek védelmére és az eltérő karakterű településrészek arculati változatosságának biztosítására szolgáló szabályozásokat a Településképi Arculati Kézikönyvben érvényre kell juttatni az építési tevékenységeknél.
A városképet zavaró építmények épülnek fel.	3	3	A Településképi Arculati Kézikönyv városképvédelemmel kapcsolatos szabályait be kell tartani.

29. táblázat: A kockázatok értékelése a kiszolgáló város tervezési dimenzió mentén

Lehetőség	Jelenlévő, bevonható	Pozitív externália
Járászhely szerepkör megerősítése térségi szolgáltatások vonzásával.	++	+++
Kompakt és arányos városszerkezet megtartása.	+++	++
Ökológiai folyosók városi szakaszainak és a kék- és zöld infrastruktúra egyedi elemeinek kiemelt védelme fenntartható és hatékony üzemeltetés mellett.	+++	++
Közösségi tervezés alkalmazása.	++	+++

30. táblázat: A jelenlévő és bevonható, valamint a pozitív externáliaként jelentkező lehetőségek meghatározása a kiszolgáló város tervezési dimenzió mentén

3. Stratégiai munkarész

3.1 Forгатókönyv elemzés

A forгатókönyv-készítés célja, hogy az öt tervezési dimenzió (*prosperáló, zöldülő, digitális, megtartó, kiszolgáló város*) mentén elvégzett trendelemzések és prognózisok alapján segítse Martonvásár külső hatásokra való felkészülését. A forгатókönyvekre épül a jövőkép megfogalmazása (3.2. fejezet) és a stratégia célrendszer megalkotása (3.3. fejezet).

3.1.1 Kitejttségi mátrix

A kitejttségi mátrix mutatja az azonosított kockázati tényezőket, azaz az egyes külső tényezők begyűrűzésének kockázatát, a hatás gyakoriságát és mértékét. A kockázati besorolás a várható gyakoriság és kifejtett hatás mértéke alapján kerül meghatározásra (minden esetben a magasabb pontértéke adja a kockázati besorolását). A pontérték az alábbiak szerint alakulnak:

A hatás kockázati besorolása:	A hatás gyakorisága:	A hatás mértéke:
5: nagyon kockázatos	5: napi	5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör...
4: kockázatos	4: évente többször	
3: közepesen kockázatos	3: többévente egyszer	
2: kicsit kockázatos	2: évtizedenként egyszer	... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások
1: elenyésző kockázatot jelent	1: 20- 30 évente egyszer	

31. táblázat: A kitejttségi mátrix pontértékei

Martonvásár globális trendekkel, illetve országos folyamatokkal, tendenciákkal szembeni kitejttségének értékeléséhez – nagyobb részben a korábbi kockázati tényezőkkel egyező – 30 potenciális kockázat került megnevezésre. A prosperáló város 8, a zöldülő város 5, a digitális város 5, a megtartó város 8, míg a kiszolgáló város 4 hatással szerepel.

Potenciális negatív hatás	A hatás kockázati besorolása	A hatás gyakorisága	A hatás mértéke
Prosperáló város			
Munkahelyek számának csökkenése	3	3	3
Magántőke ipari és K+F befektetéseinek elmaradása	4	3	4
Helyi KKV-k versenyképességének lecsökkenése	4	3	4
A mezőgazdasági termelés költségeinek növekedése, a termésbiztonság csökkenése	4	4	4
Állami és egyéb szereplőkkel való együttműködés hiánya (ELKH ATK partnerség gyengülése)	3	3	3
Térségi együttműködések gyengülése	3	2	3
Gazdasági recesszió (járványhullámok és háborús konfliktusok negatív hatásai)	5	2	5
Gazdasági recesszió következtében a turizmus volumenének visszaesése	3	2	3
Zöldülő város			

Klíímaváltozás negatív hatásainak erősödése (hőszegriádós időszakok; szélsőséges csapadékesemények, aszályos időszakok)	5	4	5
A zöldfelületek fenntartási költségeinek növekedése	4	4	4
A természetes ökoszisztémák sérülése, invazív fajok terjedése	4	3	4
Közlekedési terhelésből származó zaj- és légszennyezés növekedése	5	5	5
Vízbázis időszakos túlhasználata (nyári időszakban vízhiány kialakulása)	5	4	5
Digitális város			
Digitális átállás lakossági támogatottságának hiánya	4	3	4
A lakosság digitális készségeinek nem megfelelő szintje (oktatási hiányosságok)	5	3	5
Digitális átállás költségeinek növekedése, fejlesztések ellehetetlenülése (méretgazdaságosság hiánya)	4	3	4
Külső digitális rendszerekkel való összekapcsolódás elmaradása	2	3	3
Adatvédelmi problémák, külső támadások	4	4	4
Megtartó város			
Fiatalok, képzett munkaerő elvándorlása	5	4	5
Identitás gyengülése, helyi közösségek hanyatlása (individualizmus, társadalmi izoláció erősödése)	4	2	4
Generációváltás következtében a hagyományok háttérbe szorulása	2	1	2
Civil szervezetek ellehetetlenülése	3	2	3
Társadalmi konfliktusok kiéleződése	2	3	3
Intézményi ellátási színvonal csökkenése (növekvő rezsiköltségek okozta költségvetési hiány miatt)	5	3	5
Humán szolgáltatások romlása a munkaerőhiány miatt (egészségügy, oktatás-nevelés intézményei)	5	3	5
Önkormányzat által biztosított közszolgáltatások romlása, megszűnése forráshiány miatt	5	3	5
Kiszolgáló város			
Térségi szerepkör gyengülése	2	2	2
Területhasználati konfliktusok kiéleződése	4	3	4
Infrastruktúra hálózatok avulása, felújítás és korszerűsítés elmaradása	4	2	4
Mikromobilitás alacsony társadalmi támogatottsága	4	5	5

32. táblázat: Kitétségi mátrix

3.1.2. Felkészültségi mátrix

A felkészültségi mátrix mutatja a város jelentős külső negatív hatásokkal szembeni ellenállóképességét, rugalmas reagálásra való képességét, illetve az előkészítettség fokát.

A város felkészültségével kapcsolatos fogalmak jelentése⁵⁶:

- **Abszorpciós készség:** elnyelő/felszívó képesség, vagyis képesség arra, hogy a begyűrűző külső hatásokat elnyelje egy rendszer, anélkül, hogy ahhoz bármilyen változtatásra lenne szükség.
- **Adaptációs készség:** képesség a megváltozott környezeti feltételekhez való alkalmazkodásra.
- **Transzformációs készség:** képesség arra, hogy a rendszer a saját változásaival reagáljon a külső hatásokra, ezzel egy új kiinduló állapotra állítva a rendszer egészét.

A felsorolt készségek / képességek értékelésének rendszere:

A város abszorpciós képessége:	A város adaptációs képessége:	A város transzformációs képessége:
5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat	5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják a hatást	5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésre
...
1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat	1: egyáltalán nincs adaptációs képessége a városnak	1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez

33. táblázat: A felkészültségi mátrix pontértékei

Martonvásár esetében a kitettségi mátrixban szereplő 30 hatásból 10 kapott „nagyon kockázatos” (5), 11 pedig „kockázatos” (4) besorolást. Az ezekre való felkészültséget mutatja az alábbi keresztábra:

⁵⁶ Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve, 2021-27. Fogalomtár.

Magas kockázatú potenciális negatív hatások	Abszorpciók képesség	Adaptációs képesség	Transzformációs képesség
Prosperáló város			
Magántőke ipari és K+F befektetéseinek elmaradása	2	2	2
Helyi KKV-k versenyképességének lecsökkenése	3	3	2
A mezőgazdasági termelés költségeinek növekedése, a termékbiztonság csökkenése	3	3	3
Gazdasági recesszió (járványhullámok és háborús konfliktusok negatív hatásai)	3	2	2
Zöldülő város			
Klímaváltozás negatív hatásainak erősödése (hőszegély időszakok; szélsőséges csapadékesemények, aszályos időszakok)	3	3	2
A zöldfelületek fenntartási költségeinek növekedése	3	4	2
A természetes ökoszisztémák sérülése, invazív fajok terjedése	3	3	3
Közlekedési terhelésből származó zaj- és légszennyezés növekedése	2	2	2
Vízbázis időszakos túlhasználata (nyári időszakban vízhiány kialakulása)	2	2	2
Digitális város			
Digitális átállás lakossági támogatottságának hiánya	4	3	3
A lakosság digitális készségeinek nem megfelelő szintje (oktatási hiányosságok)	4	3	2
Digitális átállás költségeinek növekedése, fejlesztések ellehetetlenülése	3	3	3
Adatvédelmi problémák, külső támadások	3	3	3
Megtartó város			
Fiatalok, képzett munkaerő elvándorlása	3	3	2
Identitás gyengülése, helyi közösségek hanyatlása (individualizmus, társadalmi izoláció erősödése)	4	4	4
Intézményi ellátási színvonal csökkenése (növekvő rezsiköltségek okozta költségvetési hiány miatt)	3	3	2
Humán szolgáltatások romlása a munkaerőhiány miatt (egészségügy, oktatás-nevelés intézményei)	3	3	2
Önkormányzat által biztosított közszolgáltatások romlása, megszűnése forráshiány miatt	3	3	2
Kiszolgáló város			
Területhasználati konfliktusok kiéleződése	3	2	2
Infrastruktúra hálózatok avulása, felújítás és korszerűsítés elmaradása	3	2	2
Mikromobilitás alacsony társadalmi támogatottsága	4	3	2

34. táblázat: Felkészültségi mátrix

3.1.3. Standard forgatókönyv

A standard forgatókönyvben a külső hatásokra bekövetkező változások kerülnek összegzésre, feltételezve, hogy a város csak korlátozottan tud ezekre reagálni.

Prosperáló város

Martonvásáron az elkezdett ipari park fejlesztés befejezetlen marad, néhány befektető érkezése után újabbakat már nem sikerül a városba csábítani, amihez erősen hozzájárul, hogy a világgazdasági recesszió miatt a (nagy)vállalatok befektetési kedve lecsökken. Emellett a helyi KKV-k egy része is megszűnik, vagy csak stagnál a válság következtében. Ez negatív hatással van a helyben megvalósuló foglalkoztatásra is, ami miatt egyrészt erősödik a település ingázó jellege, és csökken (kis)térségi központi szerepköre, másrészt fokozódik a fiatalok elvándorlása (Budapestre, külföldre). Az önkormányzat helyi iparűzési adóból származó bevételeit nem sikerül érdemben növelni, kiadásai viszont folyamatosan növekszenek a romló gazdasági helyzet miatt.

Az agrárium klímaváltozás okozta kihívásaira a nagy múlttal rendelkező ATK jól reagál, országos jelentőségűek az itt elvégzett – a mezőgazdaság versenyképességének megőrzésére, rugalmas alkalmazkodóképességének növelésére irányuló – kutatások (K+F tevékenység). Ugyanakkor a kistermelők, családi gazdálkodók helyzete romlik, hiányzik a tőke a kutatási eredmények gyakorlatba ültetésére.

Zöldülő város

A városban zajló energetikai korszerűsítések üteme lelassul. A megújuló energiaforrások használatára kiépített rendszerek jól működnek, hatékonyan csökkentik az intézmények fenntartási költségeit, de az újabb beruházások csak korlátozottan valósulnak meg, esetleg elmaradnak.

A klímaváltozás negatív hatásait csak kis részben sikerül mérsékelni. A csapadékvíz-elvezető rendszer részleges korszerűsítése nem tudja teljesen megakadályozni a hirtelen leeső nagy mennyiségű csapadék okozta károkat, az aszályok a települést övező kiváló termőhelyi adottságú földterületeket is károsítják, és a település belső területeinek zöldfelületi rendszerében is maradandó károkat okoznak. A közelmúltban kialakított és a továbbiakban létrehozandó zöldfelületek állapota fokozatosan romlik, az éghajlatváltozáshoz és a kártevő-inváziókhoz a növényzet egy része nem tud alkalmazkodni. A zöldfelületek kezelése egyre jelentősebb anyagi terhet jelent az önkormányzat számára.

Digitális város

A digitális átállás, az okos városi megoldások bevezetése, alkalmazása csak részleges eredményeket hoz. A lakosság fiatalabb, digitálisan jártasabb része szívesen használja ügyintézés, tájékozódás céljából a rendelkezésre álló alkalmazásokat, de a helyi társadalom „ketté szakad” az online térben otthonosan mozgó és az attól idegenkedők csoportjára, utóbbiak ráadásul ezáltal az esélyegyenlőség terén is hátrányt szenvednek (nehézkesebb ügyintézés, kevésbé hatékony információáramlás). Martonvásár méretéből adódóan az okos városi megoldások egy része gazdaságilag nem megtérülő, vagy nem lesz kellően kihasznált (összevetve pl. a nagy- és középvárosok hasonló rendszereivel).

Megtartó város

Bár a város népszerű költözési célpont, az ide igyekvők egy jelentős része a lakóingatlanok kínálatának szűkössége, és a magas ingatlanárak miatt mégsem tud a településre költözni. A helyben felnövő fiatalok számottevő része pedig felnőtt korba lépve Martonvásár elhagyása mellett dönt. A nagy múltú helyi közösségek és az aktívan tevékenykedő civil szervezetek igyekezete ellenére is csökken a

közösségi események iránti érdeklődés, az általános társadalmi elidegenedés és elszigetelődés folyamatát nem igazán sikerül mérsékelni. A városba beköltözők nagyobbik részét nem sikerül bekapcsolni a helyi közösségekbe, inkább csak kellemes környezetet, kertvárosi jelleget biztosító alvótelepülésként tekintenek Martonvásárra.

Kiszolgáló város

A fokozódó gazdasági nehézségek (visszatérő járványhullámok okozta korlátozások, háborús konfliktusok és egyéb körülmények okozta recesszió) miatt a település színvonalas oktatási-nevelési, egészségügyi és egyéb, a helyben lakók érdekeit szolgáló közszolgáltatások minősége romlik. Az önkormányzat erőfeszítései korlátozott eredménnyel járnak, jó esetben is csak szinten tartás zajlik.

A településen belüli területhasználatok közti konfliktusok bizonyos pontokon kiéleződnek (pl. lakó és gazdasági területek találkozási pontja a vasút mellett, lakófunkció koordinálatlan terjeszkedése az orbánhegyi kertés mezőgazdasági területeken). A tájhasználati konfliktusok erősödnek a külterületi erdők és vízpartok nem megfelelő gondozásából fakadóan. A közúti közlekedés okozta terhelés túl nagy súllyal nehezedik a településre, a város élhetőségét rontja.

Összegzés

A fokozódó társadalmi, gazdasági, környezeti kihívások ellenére **Martonvásár országos és megyei összehasonlításban is kedvező helyzetű település marad** földrajzi pozíciójának és az idáig elért településfejlesztési eredményeknek köszönhetően, ugyanakkor **a fejlődés üteme jelentősen lelassul**, megtörik. A „faluból várossá válás” folyamata megakad, **a település (kis)területi központi szerepkörének megerősítésére irányuló törekvések korlátozottan tudnak megvalósulni.**

3.1.4. Adaptív forgatókönyv

Az adaptív forgatókönyvben a külső negatív hatásokat a városi alkalmazkodóképesség és a város által megvalósított intézkedések semlegesítik, vagy jelentősen csökkentik.

Prosperáló város

Martonvásáron a helyi gazdaság erejét, sokszínűségét sikeresen növelik a tudatos beavatkozások, az önkormányzat támogató hozzáállásának és tevékenységeinek köszönhetően számos új befektető jelenik meg. Mind az M7-es melletti ipari park gyarapszik újabb betelepülő vállalkozásokkal, mind a települést átszövő KKV szektor versenyképesnek, prosperálóknak bizonyul. A K+F tevékenységek dominanciája, és a modern ipari tevékenységek (Ipar 4.0), valamint a XXI. század elvárásainak eleget tevő piaci alapú szolgáltatások súlyának növekedése a helyi gazdaság versenyképességét, rugalmas alkalmazkodóképességét fokozzák, ezáltal a gazdaság hullámmásainak való kitettség is csekélyebb.

Martonvásár nemcsak nevében marad a hazai agrárkutató egyik fellegetője, hanem az ATK további fejlesztéseinek köszönhetően folyamatosan nemzetközi színvonalon zajlik a K+F tevékenység. Az eredmények alkalmazása átgyűrűzik a gyakorlatba is, nemcsak az ATK-val szorosabban együttműködő nagyobb és közepes mezőgazdasági profilú vállalkozások, de a kistermelők is versenyképesen tudnak termelni, piaci helyük stabil, a klímaváltozásra való érzékenységük mérsékelte. Az ATK és az önkormányzat példaértékű partnerséget folytat, melyből a város egésze profitál. (Pl. Brunszvik-kastély kulturális célú hasznosítása, közös rendezvények, kölcsönös támogató programok a foglalkoztatás, működtetés és fejlesztés terén, az Agroverzsum és a város oktatási-nevelési intézményeinek még szorosabb kooperációja stb.)

Zöldülő város

A megkezdett intézményi (és lakossági) energetikai korszerűsítések folytatódnak, társadalmi támogatottsága egyre szélesebb körű, finanszírozási háttere stabil. A megújuló energiaforrások használatának és a megfelelő hőszigetelési megoldások alkalmazásának köszönhetően realizálódó megtakarításokat az önkormányzat további korszerűsítésekre tudja fordítani.

A klímaváltozás hatásait ugyan nem tudja teljesen kizárni a település, de a megfelelően felújított, átalakított csapadékvíz-elvezető rendszer hatékonyan működik, a hőségriadós napokat és aszályos időszakokat jól tolerálja a lakosság és a zöldkörnyezet, valamint a mezőgazdasági vállalkozások is (megfelelő növényfajták termesztésével, hatékony öntözési és talajvédelmi módszerek alkalmazásával). A település növényállományának fokozatos megerősítése, a klímaváltozásra kevésbé érzékeny, lehetőleg őshonos vagy – kevésbé preferáltan – inváziót nem indító idegenhonos fajok arányának növelése segítségével néhány évtizedes léptéken jelentősen csökken a zöldfelületek érzékenysége, mind a közterületeken, mind a magánkertekben. Így az öntözővíz szükséglet is mérséklődik, ami a lakosság tudatos vízhasználatának fokozásával, a pazarló tevékenységek megszüntetésével a vízkészletek időszakos túlhasználatának kiküszöböléséhez vezet, azaz stabilizálódik, fenntarthatóvá válik a vízgazdálkodás. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás – illetve magát a klímaváltozást előidéző tevékenységek mérséklése – terén kiemelkedően fontos a lakosság szemlélet- és életmódváltása, a környezettudatosság terjedése, amiben az oktatási-nevelési intézményeknek nagy szerepe van, ezért az önkormányzat továbbra is nagy figyelmet fordít az ezt szolgáló tevékenységek támogatására.

Digitális város

A digitális készségek fejlesztésére irányuló népszerűsítő kampánynak és a lakosság részére szervezett képzéseknek köszönhetően az okosvárosi megoldások elfogadottsága, mindennapi használata jelentősen növekszik. Az önkormányzat tudatosan és a realitás talaján mozogva végzi az online alkalmazások fejlesztését, jól átlátja, hogy a település méretéhez illeszkedően milyen digitális beruházások lesznek megtérülők. Sikeresen ápolja a kapcsolatokat a digitális fejlesztésekben érdekelt vállalkozásokkal, közös felületeket is létrehozna és működtetnek partnerség keretében. A lakosság kiemelkedően nagy része (az országos átlagot jelentősen meghaladó arányban) használja az online felületeket, helyi jelentőségű okos alkalmazásokat.

Megtartó város

A gazdasági prosperálásnak, az élhető kertvárosi jellegnek köszönhetően jelentősen lecsökken az elköltözők száma, a gyermekkorukat a településen töltők felnőttként is megtalálják számításukat Martonvásáron. A településhez való kötődést a jövőben is erősítik a jól működő helyi közösségek és civil szervezetek. A Brunszvik-Beethoven örökség nem üresedik ki, továbbra is fontos része marad a helyi identitásnak. Nemcsak a (zenei) kultúra területén, hanem más jellegű hagyományápolás, sportolás, rekreációs és egyéb közösségi tevékenységek terén is gazdag marad, sőt bővül a kínálat. A civil szervezetek nemcsak élnek a támogatásokkal, hanem saját területükön intenzíven részt vesznek a településfejlesztési tevékenységekben, proaktív partnerei az önkormányzatnak. A beköltözők tartósan részeseivé válnak a helyi közösségeknek. Martonvásár élő kisvárosként működik.

Kiszolgáló város

A közszolgáltatások, egészségügyi és oktatási-nevelési intézmények színvonalát a gazdasági recessziók idején is sikerül szinten tartani, a felívelő időszakokban pedig hatékonyan növelni, az

ellenállóképességet fokozni. Ehhez az önkormányzat aktív bevonó politikát folytat (lakosság, helyi gazdasági szereplők megszólítása), hogy kiküszöbölje a forráshiány okozta működtetési nehézségeket. Nemcsak fenntartja, de menedzseli is intézményeit, a működési és fejlesztési források diverzifikálásán túl a belső rugalmasságot, a negatív külső körülmények való alkalmazkodást is előre mozdítja.

A területhasználat harmonikusan igazodik a város adottságaihoz, a lakosság és a gazdasági szereplők igényeihez. A K+F és Ipar 4.0. tevékenységeket folytató cégek hálózatokba szerveződve, a település arra kijelölt részein folytatják tevékenységüket. A lakóterületekbe ékelődő zavaró funkciók fokozatosan megszűnnek / telephelyet váltanak. A tájhasználati konfliktusok mérséklődnek, jelentős részben felszámolódnak. A külterületi erdők és vizes élőhelyek ökológiai értéke növekszik, valóban működő zöldfelületi hálózatot alkotnak. A városon belüli közlekedésben nő a mikromobilitás, a puha / környezetbarát közlekedési formák súlya, az ezt szolgáló infrastruktúra látványosan bővül, ami motiváló hatást gyakorol a lakosságra.

Összegzés

Martonvásár az elmúlt bő egy évtized során bejárt fejlődési pályájáról nem tér le, **felfelé tartó íven halad a következő évtizedekben is**, a fejlődés ütemét legfeljebb lassítják a gazdasági dekonjunktúrák. **Vezető pozíciója megerősödik (kis)térségében**, egyes központi funkcióinak vonzáskörzete akár a járás határait is átlépi. Martonvásár nemcsak jogállását, hanem mindennapi működését, térkapcsolatait tekintve is **teljes értékű kisvárossá válik**.

3.2 Jövőkép (vízió)

#martonvásár #kertkisváros #szeretemhely

A jövőkép igazodik a város sajátosságaihoz (helyzetfeltárás), a külső kihívások által generált fejlődési trendekhez (adaptív forгатókönyv) és a területfejlesztés külső feltételrendszerét adó referenciadokumentumokhoz. A jövőkép definiálásával azt az irányt jelöli ki a város, hogy a komplex városi funkciók, szolgáltatások, jellemzők és sajátosságok köréből melyek lesznek a hangsúlyosak, melyek élveznek prioritást a hosszú távú városfejlesztési horizonton.

Martonvásár településfejlesztési koncepciója (Dreher Jenő Városfejlesztési Program – DJVP, 2012) négyféle jövőkép elemet határozott meg a város társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan:

- „Beethoven Városa”,
- „Közösségi Város”,
- „Élhető Kisváros”,
- „Zöld Város”.

Továbbá egy jövőkép elem vonatkozott a város térségi szerepére:

- „Lehetőségek Városa”.

Az ekkor kitűzött cél az élhető kisváros megteremtése volt, középpontban a lakókörnyezettel, egy élő belvárossal, ahol jól működő közösségek és szolgáltatások, a Beethoven, Brunszvik és Dreher hagyatéokra épülő fejlesztések várják az ide látogatókat és állnak a helyiek rendelkezésére.

Martonvásár Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2015) az alábbi mondatban határozza meg a város jövőképét: **„Martonvásár a kultúra és tudomány vonzó térségi központja.”**

A fenti településfejlesztési dokumentumok jövőképeire alapozva, a fenntartható városfejlesztési stratégia tervezési dimenzióit szem előtt tartva, a város jövőképét az alábbi mondat foglalja össze:

Martonvásár sokszínű, stabil helyi gazdasággal rendelkező, közvetlen térségét kiszolgáló, önálló kisváros, ahol a „zöld” szemlélet a településfejlesztést és a mindennapi gyakorlatokat egyaránt átszövi, a helyi társadalom a változásokra felkészült, erős identitással rendelkező valódi közösség.

A jövőkép megvalósulását az alábbi stratégiai (átfogó) célok szolgálják:

STRATÉGIAI CÉLOK / PRIORITÁSOK		
S1.	S2.	S3.
A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése

35. táblázat: Stratégiai célok

A stratégiai célok megvalósítása során az alábbi – a településfejlesztési koncepcióban (DJVP) megfogalmazott – horizontális elveket kell követni:

HORIZONTÁLIS ELVEK	H1	Hosszú távú és fenntartható fejlődési irány kijelölése a város számára, mely elsősorban megújuló energiaforrások alkalmazásával lehetőséget nyújt az energetikai és gazdasági részleges önállóság elérésére az ökológiai egyensúly megtartása mellett.
	H2	Az együttműködések megteremtése az önkormányzat, a civil szféra, a vállalkozások és további partnerek között olyan módon, hogy ez a település fejlődését munkahely-teremtéssel, közösségépítéssel, hálózatosodással segítse.
	H3	Az értékmegőrzés erősítése a leltárba vett örökség megóvásával, az adottságok jobb kihasználásával, fenntartható módon, az együttműködések szélesítése mellett.

36. táblázat: Horizontális elvek

3.3 A stratégia célrendszere

3.3.1. Stratégiai célok és hozzájuk kapcsolódó intézkedések

A jövőképben megfogalmazott állapot elérését stratégiai célok kijelölése segíti.

Martonvásár stratégiai céljai az alábbiak:

S1: A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása

A város versenyképességének fenntartásához, növeléséhez elengedhetetlen a helyi gazdaság stabilizálása, továbbfejlesztése. Az életerős vállalkozások munkahelyet biztosítanak a helyben és a város vonzáskörzetében lakók számára, hozzájárulnak az élhető, népességét megtartani képes település megvalósulásához. A vállalkozások által befizetett helyi iparűzési adó az önkormányzat saját bevételeinek egyik legfontosabb forrása, beruházások finanszírozását teszi lehetővé, illetve pályázatokhoz az önerőt biztosítja. A település elismertségét fokozza, imázsát javítja a sikeres cégek jelenléte. E megfontolások mentén Martonvásár számára kiemelt cél a helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása. A helyben bejegyzett vállalkozások, az ide vonzott nagyobb cégek számának növelésén túl a minőségi fejlődés is cél. Ez egyrészt a klaszteresedéssel, hálózatosodással, másrészt pedig a legmodernebb, leginkább innovatív tevékenységet (Ipar 4.0; K+F) végző vállalkozások betelepülésével, a hozzájuk kapcsolódni képes startup-ok támogatásával érhető el. Martonvásáron mindkettőnek megvannak a hagyományai (agrárkutató és kapcsolódó piaci cégek jelenléte), erre lehet alapozni az első stratégiai cél megvalósítása során

S2: Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés

A klímaváltozás hatásait egyetlen település sem tudja kiküszöbölni, az élıhetőség hosszú távon való fenntartásához ezért kiemelten fontos a környezetbarát, takarékos megoldások keresése és alkalmazása a település üzemeltetése és a település fejlesztése során egyaránt. Szintén a település élıhetőségének érdekében kell figyelmet fordítani a zöldfelületek kiterjedésének növelésére, minőségének és funkcionális sokszínőségének emelésére. Martonvásár egyik mottója a „kertkisváros” jelleg, amelynek megvalósulását szolgálja a második stratégiai cél.

S3: A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése

Összetartó, a helyhez kötődő lakosok nélkül nincsen élıhető és sikeres település. Martonvásáron a települési hagyományok (Brunszvik-Beethoven örökség, zenei és néptáncos kultúra jelenléte stb.) jó alapokat adnak az identitás megtartásához (ami napjaink egyre erőteljesebben izolálódó társadalmában említésre méltó pozitív adottság), de ezt csak a jövőbeni tudatos támogatással, megerősítéssel lehet fenntartani. A helyi társadalom minőségének nemcsak az identitás erőssége a fokmérője, hanem a társadalmi kohézió, az esélyegyenlıség, a rászoruló egyének és csoportok támogatásának és integrációjának megvalósulása. A helyi társadalom tagjainak jóllétét szolgálja a közösséghez tartozáson túl a magas színvonalú humán infrastruktúra is. Mindezek figyelembevételével került megfogalmazásra Martonvásár harmadik, „humán” fókuszú stratégiai célja.

A fent bemutatott stratégiai célok megvalósulását azokhoz kapcsolódó intézkedések biztosítják:

STRATÉGIAI CÉLOK / PRIORITÁSOK				
S1.	S2.	S3.		
A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése		
INTÉZKEDÉSEK				
I1.	I2.	I3.	I4.	I5.
Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	„Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	Energetikai fókuszú városfejlesztés	Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	Helyi közösség és identitás megerősítése

37. táblázat: Stratégiai célok és intézkedések

3.3.2. A stratégia célrendszerének illeszkedése a fenntartható városfejlesztés dimenzióihoz

Stratégiai cél	Kapcsolódó intézkedés	P	Z	D	M	K
(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(I1) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	x		x		x
(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása		x			x
	(I3) Energetikai fókuszú város-fejlesztés	x	x			
(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése	(I4) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	x			x	x
	(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése			x	x	

38. táblázat: A stratégiai célok és a tervezési dimenziók kapcsolata

(P.: Prosperáló város; Z.: Zöldülő város; D.: Digitális város; M.: Megtartó város; K.: Kiszolgáló város)

A **helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése** első sorban a **prosperáló város** megvalósulását szolgálja, de a befektetésösztönzésen, innovációs együttműködések támogatásán túl részét képi a digitális megoldások támogatása, valamint a vállalatok és az önkormányzat közötti „okos” kommunikáció kialakítása is, melyek a **digitális város** kiteljesedését segítik. A jól átgondolt gazdaságfejlesztési tevékenység nemcsak ágazati, hanem területi szempontokat is figyelembe vesz, a város harmonikus, konfliktusmentes területhasználatának kialakítására törekszik, ezáltal hozzájárulva a **kiszolgáló város** tervezési dimenzió érvényesüléséhez.

A **„zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása** közvetlenül szolgálja a **zöldülő város** kibontakozását. A klímaváltozás okozta negatív hatások (szélsőséges időjárási események okozta károk: aszályos időszakok, hőhullámok, villámvizek, viharkárok) mérséklését segíti az ellenállóképes, a mikroklimára kedvező hatást gyakorló zöldfelületek bővítése, ökológiai hálózatba szervezése, illetve a hatékonyabb vízellátást biztosító ivóvízhálózat, a megfelelő kapacitású szennyvízkezelő rendszer és az extrém mennyiségeket is kezelni képes csapadékvíz-elvezető és -tároló rendszer kialakítása.

A **„Zöld” infrastruktúrák fejlesztéséhez** tartozik a mikromobilitás, a környezetbarát egyéni közlekedés térnyerését megalapozó kerékpáros-útvonalhálózat bővítés, a kényelmes, biztonságos gyaloglást előtérbe helyező forgalomszervezés is. A vonalas infrastruktúraelemek tudatos formálásán keresztül a kedvező településszerkezet kialakítása is megvalósítható, ami a **kiszolgáló város** dimenziót erősíti.

Az **energetikai fókuszú városfejlesztés** a fenntarthatóságot támogató intézkedés. Innovatív megközelítésével és az újszerű technológiák alkalmazásával a **prosperáló város** ismérveit erősíti. Az elsődleges cél az önkormányzati energetikai fejlesztések és korszerűsítések végrehajtása, de közvetve a magánszféra ilyen irányú befektetéseit is előmozdítja. A megújuló energiák használata és az energiatakarékosság a **zöldülő város** felé való haladást biztosítja.

A **helyi humán infrastruktúra fejlesztése** célzottan a lakosságot szolgálja (egészségügyi, szociális, oktatási- és nevelési, valamint sport- és rekreációs szolgáltatások intézményi és egyéb hátterének fejlesztése). A minőség emelésével, az ellátás megbízhatóságának és színvonalának fokozásával a lakossági elégedettség növekedhet, így Martonvásár **megtartó város** tud lenni. A helyben maradás (és a beköltözések) segítik a helyben vállalkozást is, illetve a működő nagyobb cégek számára a munkaerő

stabilitását garantálják, ami kedvező hatással van a helyi gazdaságra (**prosperáló város**). A térben jól szervezett humán infrastruktúra a hatékony mindennapi működést segítő településszerkezet kialakulását segíti (**kiszolgáló város**).

A **helyi közösség és identitás megerősítése** legszorosabban a **megtartó város** tervezési dimenzióval áll kapcsolatban. Kulcseleme a Brunszvik-Beethoven hagyományok fenntartása, erősítése. Ide illeszthető be a lakosság és az önkormányzat közti együttműködések előmozdítása is, valamint a lakossági / ifjúsági / gyermekkori szemléletformálás, továbbá a helyi közösségeket segítő **digitális (városi)** szolgáltatások létrehozása, terjesztése is.

3.3.3. A stratégia célrendszerének várostársági vonatkozásai

A stratégiai (átfogó) célok és a hozzájuk kapcsolódó intézkedések első sorban Martonvásárra fókuszálnak, ugyanakkor néhányuk magasabb földrajzi léptéken (városi szint feletti, azaz járási vagy akár még tágabb léptéken) is tulajdonítható relevancia.

A stratégia célrendszerének várostársági leképeződését az alábbi táblázat szemlélteti:

Stratégiai cél	Kapcsolódó intézkedés	Városi	Várostársági
(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(I1) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	x	x
(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	x	x
	(I3) Energetikai fókuszú város-fejlesztés	x	
(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése	(I4) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	x	
	(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése	x	

39. táblázat: A stratégiai célrendszer várostársági vonatkozásai

A stratégiai célokhoz kapcsolódó intézkedések közül várostársági vonatkozással a helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése, valamint a „zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása rendelkezik.

Előbbi a munkahelyteremtéssel hozzájárulhat a várostársági (elsősorban járáson belüli) munkavállalási célú ingázás növekedéséhez, Martonvásárnak a közvetlen környékére gyakorolt vonzerejének fokozásához. A modern és innovatív K+F tevékenységet folytató cégek kapcsolati hálói tágabb földrajzi léptéken (akár nemzetközi szinten is) kibontakozhatnak, hozzájárulva a város településhálózati pozíciójának erősödéséhez.

Utóbbi első sorban a fenntartható városi és térségi közlekedésfejlesztés kapcsán bontakozhat ki. Ennek legfontosabb elemei a térségi jelentőségű kerékpárút-hálózat kiépítése és az alternatív, környezetbarát mobilitás egyéb formáinak támogatása lehetnek. Nem elhanyagolható a zöldfelületek, ökológiai hálózatok minőségének javítása sem, melyek szintén a térségi léptékű fenntarthatósághoz járulnak hozzá. (A Brunszvik-kastély parkja, és a vele szomszédos Parkerdő fejlesztése ennek zászlóshajója lehet.)

3.3.4. A stratégia célrendszerének városrészi vonatkozásai

Martonvásár városrészeinek lehatárolását, bemutatását a 2.2.2. fejezet tartalmazza.

A stratégia célrendszerének városrészi leképződését az alábbi táblázat mutatja be:

Stratégiai cél	Kapcsolódó intézkedés	Vk	Be	KP	O	EK
(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(I1) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	x	x			x
(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	x	x	x	x	x
	(I3) Energetikai fókuszú város-fejlesztés	x				
(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése	(I4) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	x	x			x
	(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése	x	x	x	x	x

40. táblázat: A stratégiai célrendszer városrészi vonatkozásai

(Vk.: Városközpont; Be.: Egyéb belterület; KP.: Kastélypark és Parkerdő; O.: Orbánhegy; EK.: Erdőhát és Kismarton)

Az intézkedések közül a Városközpontot mindegyik érinti, hiszen itt koncentrálódnak a szolgáltatások, az intézmények (a humán infrastruktúra legfontosabb elemei), itt vannak a közösségi találkozások helyszínei, a reprezentatív középületek, közparkok és közterületek. A legtöbb intézkedés a város központi belterületének egyéb (döntő részben lakó és gazdasági funkciójú) részein is hatást gyakorol.

A **helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítésének** a városközponttól távolabb eső Erdőhát is célterülete. A mezőgazdasági üzemek megüresedő ingatlanjai rehabilitációt követően új, akár más profilú vállalkozások telephelyei lehetnek. (Kismarton hasonló egykori üzemi területei esetében komolyabb támogató beavatkozások szükségesek ugyanehhez.)

A **„zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása** az egyik olyan cél, amiben az összes városrész érintett. Egyrészt az ökológiai hálózatok fejlesztése, erősítése, másrészt az alternatív közlekedési rendszerek és hálózatok kiépítése kapcsán.

Az **energetikai fókuszú városfejlesztés** elsősorban az önkormányzati tulajdonú / fenntartású épületekre és intézményekre fókuszál. Mivel ezek a Városközpontban találhatóak, a többi városrészt közvetlenül nem érinti ez az intézkedés.

A **helyi humán infrastruktúra fejlesztése** az összes településrész lakóit érinti, de ezeket a szolgáltatásokat helyileg a Városközpontban lehet igénybe venni (illetve egy-két humán infrastruktúra elem a belterület egyéb részein található, pl. sport- és rekreációs lehetőségek). Külön figyelmet kell fordítani az erdőhát és Kismartoni lakosság ellátására, nem maradhatnak az intézkedés fókuszán kívül.

A **helyi közösség és identitás megerősítése** a másik olyan intézkedés, amely minden városrészt érint. Míg a Városközpontban és a belső lakóterületeken könnyebben és hatékonyabban lehet megvalósítani, a külterületi lakott részek esetében több speciálisabb megközelítés szükséges hozzá.

3.4 A reziliens város a stratégiai célrendszerben

A reziliens város esetében kiemelkedik a település azon képessége, amelynek köszönhetően a rendszer a külső negatív hatásoknak ellenáll (abszorpciós képesség), a megváltozott külső körülményekhez igazodik (adaptációs képesség), vagy a külső behatásokra megváltozik (transzformációs képesség). Abszorpció esetén a sokkhatás után a város magától is vissza tud állni a régi kerékvágásba. Adaptáció esetén – a körülmények változásának figyelemmel követése alapján – folyamatos kiigazítás, állandó és rugalmas reagálás zajlik szervezeti/intézményi, illetve eszközrendszeri oldalról. A transzformáció során egy meglévő rendszer lecserélése zajlik le, annak hatékonyságvesztése miatt. A reziliens város rugalmasan alkalmazkodik a begyűrűző, akár sokszerűen megjelenő változásokra, és azokat követően képes viszonylag rövid idő alatt újra működőképessé válni, vagy új pályára állni.⁵⁷

Az alábbi táblázat összekapcsolja a felkészültségi mátrixban (3.1.2. fejezet) alacsony felkészültséggel társított tényezőket és a stratégiai célokhöz kapcsolódó intézkedéseket (3.3.1. fejezet), melyeket az abszorpciós, adaptációs és transzformációs készség fokozása érdekében szükséges alkalmazni.

Magas kockázatú potenciális negatív hatások	Városi reziliencia fokozása érdekében alkalmazott intézkedések	
Prosperáló város		
Magántőke ipari és K+F befektetések elmaradása	(11) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	(14) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése
Helyi KKV-k versenyképességének lecsökkenése		
Gazdasági recesszió		
Zöldülő város		
Klímaváltozás negatív hatásainak erősödése	(12) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	(13) Energetikai fókuszú város-fejlesztés
A zöldfelületek fenntartási költségeinek növekedése		
Közlekedési terhelésből származó zaj- és légszennyezés növekedése		
Vízbázis időszakos túlhasználata		
Digitális város		
A lakosság digitális készségeinek nem megfelelő szintje	(14) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	
Megtartó város		
Fiatalok, képzett munkaerő elvándorlása	(14) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	(15) Helyi közösség és identitás megerősítése
Intézményi ellátási színvonal csökkenése		
Humán szolgáltatások romlása a munkaerőhiány miatt		
Önkormányzat által biztosított közszolgáltatások romlása, megszűnése		
Kiszolgáló város		
Területhasználati konfliktusok kiéleződése	(12) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	(14) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése
Infrastruktúra hálózatok avulása, felújítás és korszerűsítés elmaradása		
Mikromobilitás alacsony társadalmi támogatottsága		

41. táblázat: Intézkedések és felkészültség

⁵⁷ Forrás: FVS Módszertani Kézikönyve, Fogalomtár.

3.4.1 Prosperáló város

A prosperáló város megvalósulásához kiemelten fontos a gazdasági infrastruktúra és a vállalkozások igényeihez igazodó humán erőforrás. Előbbinek része a vállalkozásbarát környezet, a cégek megtelepedését és fejlődését, versenyképes működését biztosító szolgáltatások, együttműködések. A támogató környezet mind a már stabilan működő, mind a piaci helyüket kereső startup cégek számára fontos, erősíti pozíciójukat, segítheti a gazdasági válság(ok) hatásainak való rugalmas ellenállásukat (a reziliens városnak reziliens gazdasági szereplőkre van szüksége). Utóbbi érdekében fontos a jól képzett lakosság megtartása (kiemelten a fiataloké), melyhez olyan humán szolgáltatásokat kell nyújtani, hogy a helyben lakók elégedettek legyenek lakóhelyükkel, és az őket érő kihívásokra se lakóhelyváltotatással válaszoljanak, hanem helyben maradván reagáljanak rugalmasan.

Az abszorpciós készség javítását szolgálhatják a vállalkozások életben maradását és a lakosság helyben maradását támogató intézkedéselemek. Az adaptációs képességet növelik az új körülményekhez jobban igazodó cégek, a versenyképesebb K+F tevékenységeket folytató gazdasági szereplők betelepülésének ösztönzése és a magas / speciális képzettségű munkaerő beköltözésének elősegítése. A transzformációs készség fokozása érdekében pedig az önkormányzatnak kell a gazdasági tevékenységet jobban segítő szolgáltatásokat létrehozni (pl. befektetéstámogató, gazdasági döntésszolgáltató, együttműködések koordináló digitális rendszerek), illetve a lakosság felkészültségét javító programokat, képzéseket szervezni.

A prosperáló város kiteljesedéséhez a két legszorosabban kapcsolódó intézkedésen (I1 és I4) túl természetesen más intézkedések is (pl. I2 és I3) hozzájárulnak, hiszen az önkormányzat, az intézmények és a cégek környezeti fenntarthatósága és energiagazdálkodási felkészültsége is fokozza a versenyképességet, gazdasági sikerességet.

3.4.2 Zöldülő város

Martonvásáron a már megkezdett „Zöld Város” program folytatása garantálhatja a zöldülő város céljainak elérését. Az ennek dedikált intézkedések (I2 és I3) fókuszában a zöld infrastruktúra és az energetikai átállás vannak.

A külső – klímaváltozásból, egyéb humán környezetterhelésből származó – hatások elnyelését segíti a meglévő zöldfelületek fenntartása, minőségének javítása, új zöldfelületek létrehozása, az infrastrukturális hálózatok (pl. vízvezeték-hálózat) korszerűsítése. A változó körülményekhez való igazodást előmozdító intézkedéselemek a kibocsátás és az energiafelhasználás csökkentésére, az erőforrásokkal való takarékoskodás ösztönzésére irányulnak. A rendszerek belső megreformálása többek között a megújuló energiatermelés növelése, a fenntartható közlekedési formák előtérbe helyezése, a városüzemeltetés strukturális átalakulása útján érhető el.

3.4.3 Digitális város

A digitális város megvalósulását direkt ennek dedikált intézkedés ugyan nem erősíti, de gyakorlatilag minden más intézkedés elemei között megtalálhatóak a digitális megoldások (befektetéseket, gazdasági működést támogató „okos” rendszerek, a lakosság és az önkormányzat közötti „okos” kapcsolattartás új formái, az önkormányzat működésében a digitális átállás, az okos alkalmazások terjedése a humán szolgáltatások igénybe vétele során, a megújuló energiatermeléshez és a környezetbarát közlekedési formák igénybe vételéhez kötődő digitális megoldások és applikációk stb.).

Az abszorpciós készséget az alkalmazások, digitális módszerek használatának ösztönzése; az adaptációs készséget a saját igény szerint kialakított digitális rendszerek működtetése; a transzformációs készséget pedig a kifejezetten ezekre épülő új szemléletű településüzemeltetés erősíti.

3.4.4 Megtartó város

A megtartó városfejlesztési dimenzió a helyi életminőség (jóllét) növelését helyezi előtérbe. Direkt módon kapcsolódik hozzá a humán szolgáltatások fejlesztése és a helyi közösségek, mint a kötődést erősítő szerveződések, organikus formálódó hálózatok támogatása (I4 és I5 intézkedések).

A településtől és a helyi közösségektől elszakító negatív hatások elnyelését a működő humán szolgáltatások üzemeltetése, a jól működő közösségek fenntartása és a hagyományos rendezvények, találkozási lehetőségek tovább éltetése segíti. A kihívásokhoz való igazodást az intézkedések részeként az új igényekhez igazodó szolgáltatásfejlesztés jelenti. A humán infrastruktúra szervezeti / szemléletmódbeli megújulása (pl. lakhatás támogatása, újfajta közösségi tevékenységek számára háttér biztosítása) a fiatalabb generációk helyben maradása érdekében kerülhet előtérbe.

A települési jólléthez a sikeres, versenyképes helyi gazdaság által biztosított munkahelyek, az igényes, egészséges életkörülményeket nyújtó zöld környezet, a jó közlekedési lehetőségek, az energiabiztonság, a kedvező településkép és településszerkezet mind hozzájárulnak, így bizonyos mértékig minden intézkedés szolgálja a megtartó város megvalósulását.

3.4.5 Kiszolgáló város

A kiszolgáló város tervezési pillérhez azok az intézkedések kötődnek, amelyek a településen belüli területhasználatra, a vonalas infrastruktúrák (közlekedés, közművek) állapotára, működésére, illetve a természeti és épített környezet minőségére irányulnak (I1, I2, közvetetten I4).

Az abszorpciós képességet erősíti a kedvező adottságok és már kialakult optimális területhasználatok fenntartása, infrastruktúrák üzemeltetése. Az adaptáció a területhasználat újragondolására irányuló intézkedéselemeken keresztül valósulhat meg. A város transzformációs készségét a területhasználat, infrastruktúra- és erőforráshasználattal kapcsolatos szemléletformálás (mikromobilitás, energia- és víztakarékosság), valamint a megvalósítást lehetővé tevő rendszerek kiépítése szolgálja.

3.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal

3.5.1. Illeszkedés az Európai Unió 2021–2027-es célkitűzéseire

EU célkitűzések (2021–2027)	Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája	
	Stratégiai célok	Intézkedések
1. Versenyképesebb és intelligensebb Európa	(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(I1) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése
2. Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
		(I3) Energetikai fókuszú város-fejlesztés
3. Jobban összekapcsolt Európa		
4. Szociálisabb és befogadóbb Európa	(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése	(I4) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa		(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése

42. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az EU 2021-2027 célkitűzéseire

Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának céljai és a hozzá fűzött intézkedések a 2021–2027-es tervezési ciklus európai uniós szakpolitikai célkitűzéseinek többségéhez szorosan kapcsolódnak, tisztán kivehetőek a párhuzamok.

3.5.2. Illeszkedés az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció		Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája	
Átfogó célok	Specifikus célok (szakpolitikai)	Stratégiai célok	Intézkedések
Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés	Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(I1) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése
	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás		
Népesedési fordulat, egészséges megújuló társadalom és	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése	(I4) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése
	Kreatív tudástársadalom, piac képes készségek, KFI		(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése
	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, romaintegráció		
Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
			(I3) Energetikai fókuszú városfejlesztés

43. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az OFTK-hoz

Az OFTK által Fejér megye számára megjelölt fejlesztési irányok közül az alábbiak relevánsak Martonvásár számára:

- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; (...) a természeti értékek megóvása.
- **Fenntartható energiamix kialakítása** hosszú távú megyei energiamérleg alapján
- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések, (...).

A stratégiai célok és a hozzájuk kapcsolódó intézkedések egy része (S1 és I1, illetve S2 és I2, I3) ezekhez a fejlesztési irányokhoz is jól illeszkedik.

3.5.3. Illeszkedés Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervéhez

Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve		Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája	
Dimenzió	Cél	Stratégiai cél	Intézkedés
Dekarbonizáció	Üvegházhatásúgáz-kibocsátás és -eltávolítás <i>(csökkentés)</i>	(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
	Megújuló energia (részarány növelése)		(I3) Energetikai fókuszú város-fejlesztés
Energia-hatékonyság	Energiafelhasználás csökkentése / végső energiafelhasználás növekménye karbonsemleges forrásból		
Energiabiztonság	Energiafüggetlenség: - energiahatékonyság növelése, - megújuló források maximális és fenntartható kiaknázása, - nukleáris kapacitások szinten tartása		
Belső energiapiac	Villamosenergia-hálózatok összeköttetése		
	Energiaátviteli infrastruktúra		
	Piaci integráció		
	Energiaszegénység <i>(csökkentése)</i>		
Kutatás, innováció, versenyképesség	Energia-célú KFI teljesítmény növelése	(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(I1) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése

44. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az MNEK-hez

Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervének céljai (és szakpolitikai intézkedései) a nemzetállam szintjén lettek kijelölve / valósulnak meg. Ugyanakkor Martonvásár „zöld” városfejlesztési céljai és intézkedései helyi léptéken jól illeszkednek a nemzeti szintű dokumentumhoz.

3.5.4. Illeszkedés a Fejér Megye Területfejlesztési Konceptió 2030 és a "Szent István Fejlesztési Program" Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027 dokumentumokhoz

Fejér Megye Területfejlesztési Konceptió		Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája	
Átfogó célok	Stratégiai célok	Stratégiai célok	Intézkedések
Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség	Helyi identitás és közösségek megerősítése	(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése	(15) Helyi közösség és identitás megerősítése
	Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése		(14) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése
	Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye		
Élhető megye és települések	Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése	(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(12) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
	Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, zöldebb Fejér megye		(13) Energetikai fókuszú város-fejlesztés
Innovatív és fejlődő gazdaság	Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(11) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése
	Gazdasági környezet fejlesztése		

45. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése az FMTK célrendszeréhez

Martonvásár Fejér megye területi céljai közül kettőben érintett:

- (T1) Fenntartható városok;
- (T3) Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések.

A megye járásközpontjaira vonatkozó (T1) területi cél kiemelt szempontja a társadalmi, gazdasági, környezeti értelemben vett fenntarthatóság elve. Ehhez Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának céljai egyértelműen illeszkednek: (S1) és (S2) direkt módon, megfogalmazásukban is; (S3) esetében pedig a társadalmi kohézió, a helyi identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése a társadalmi fenntarthatóság alapfeltételei. (T1) az OFTK-ban kijelölt területi célok közül a *többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat* megvalósulását segíti. A jelenleginél erőteljesebben együttműködő, kiegyensúlyozott, policentrikus városhálózat megteremtése érdekében a járásközpontok megyén belüli hálózatba szerveződését kívánja elérni.

(T3) területi cél a turisztikai ágazati fejlesztések területi fókuszálását irányozza elő. Hangsúlyos elemei a természeti, kulturális és történelmi örökség ápolása, a hozzáférés, megismerhetőség, bemutathatóság javítása. Közvetve azonban a munkához jutást, jövedelemtermelést, az épített és természeti környezet fenntartható fejlesztését, továbbá a közlekedés, a kerékpárutak és turistautak fejlesztését is szolgálja. Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának céljai és intézkedései inkább ezekkel a közvetett célokkal állíthatóak párhuzamba, de a Brunszvik-kastély és

parkja rekreációs-turisztikai célú fejlesztése – (I1) intézkedés részeként – a turisztikai ágazati fejlesztést is szolgálja.

A Területfejlesztési Koncepció által ajánlott prioritások részletesebben a „Szent István Fejlesztési Program” Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027 keretében kerültek kidolgozásra. A prioritások és Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának intézkedései közti kapcsolatok nyilvánvalóak:

„Szent István” Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027	Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája
Prioritások	Intézkedések
1. Társadalmi kohézió	(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése
2. Munkaerőpiacra való felkészítés	(I4) /közvetett kapcsolat/
3. Emberi erőforrások minőségi fejlesztése	(I4) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése
4. Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása <i>(területi prioritás)</i>	---
5. Természeti környezet védelme	(I2) /közvetett kapcsolat/
6. Klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóképesség fokozása	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
	(I3) Energetikai fókuszú város-fejlesztés
7. Települési épített környezet fejlesztése	(I2) /közvetett kapcsolat/
8. Kulturális, történelmi, természeti örökség ápolása	(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése
9. Vállalkozások fejlődési lehetőségeinek biztosítása	(I1) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése
10. Vállalkozások K+F+I teljesítményének növelése	
11. Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések turisztikai fejlesztése <i>(területi prioritás)</i>	/a kijelölt térség részeként való kapcsolódás/

46. táblázat: A stratégia intézkedései és az FMTP prioritásainak kapcsolata

A megyei területfejlesztési program 10. prioritása *(Vállalkozások K+F+I teljesítményének növelése)* kapcsán külön nevesíti is Martonvásárt. Bár a prioritás a megye teljes területét célozza, a megye gazdaságának térszerkezeti jellemzői miatt a megyei jogú városok valamint Martonvásár (Agrártudományi Kutatóközpont) esetén várható a prioritás legnagyobb hatása. A megvalósításhoz szükséges a már meglévő K+F+I kapacitások fejlesztése és új kapacitások kiépítése. Hangsúlyos elemei az „okos gazdaság” megvalósítása (IKT széles körű alkalmazása, digitalizáció előnyeinek kihasználása) a vállalkozói oldal felkészítése, a helyi munkaerő képzése, az innovatív gazdaságfejlesztési tevékenységek támogatása, a felsőoktatási intézmények és a gazdaság szereplői közötti K+F kapcsolatok fejlesztése. A Martonvásáron tervezett intézkedések közül (I1) innovációs együttműködések erősítő és digitális megoldásokat támogató elemei, és (I4-I5) digitális tudás és digitális szolgáltatások fejlesztésére irányuló elemei állnak a fentiekkel szoros kapcsolatban.

3.5.5. Illeszkedés Fejér Megye Klímastratégiájához

Fejér Megye Klímastratégiája		Martonvásár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája	
Átfogó célok	Célkitűzések	Stratégiai célok	Intézkedések
A megye sérülékenységeinek csökkentése 2030-ig, klímakitettségeinek mérséklése adaptációs intézkedések által	Megyei dekarbonizációs és mitigációs célkitűzések	(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(I2) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
	Adaptációs és felkészülési célkitűzések		(I3) Energetikai fókuszú városfejlesztés
A megye klímaadaptációs felkészülésének növelése rendszeres kampányok, szemléletformálási intézkedésekkel, 2025-ig éves rendszerességgel	Klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzések	(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, humán infrastruktúra fejl. /érintőleges kapcs./	(I5) Helyi közösség és identitás megerősítése /érintőleges kapcsolat/

47. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése Fejér Megye Klímastratégiájához

A megyei dekarbonizációs és mitigációs célkitűzések az energiafelhasználásból, a közlekedésből, a mezőgazdasági tevékenységekből és a hulladékgazdálkodásból származó üvegházgázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentésére irányulnak. Martonvásár esetében (I3) intézkedés hatására az energiafelhasználásból, (I2) intézkedés hatására a közlekedésből származó ÜHG csökkentés érhető el.

A megye általános adaptációs és felkészülési célkitűzései közül a belvízvédelemre, az ivóvízbázisok védelmére, az aszálykárok mérséklésére Martonvásár (I2) intézkedése reflektál. A specifikus (területi, illetve környezeti értékekre irányuló) adaptációs célkitűzések közül a vizes élőhelyek megóvása, a kastélyparkok, arborétumok megőrzése, a felszíni és felszín alatti vízkészleteinek mennyiségi, minőségi védelme, a kiemelt jelentőségű termőterületek védelme egyértelműen érinti a település területét. A specifikus célok között nevesítve említik az ATK kutatási tömbjét, mint a klímavédelmi tevékenységek, kutatások szempontjából kiemelt technológiákat, épületeket.

A szemléletformálási célkitűzések az energiahatékonyság és energiatakarékosság, a megújuló energiák felhasználása, a közlekedési forrású energia-megtakarítás és kibocsátás-csökkentés, az erőforrás-hatékony, alacsony CO₂ intenzitású gazdasági és társadalmi berendezkedés, valamint a klímaadaptáció terjesztésére irányulnak. Ezekkel Martonvásár (I5) intézkedése részleges kapcsolatban áll, mivel az intézkedés elemei közé tartozik a fenntartható életmóddal kapcsolatos tudás erősítése is.

3.5.6. Illeszkedés Martonvásár Integrált Településfejlesztési Stratégiájához

Martonvásár ITS (2014-2020)		Martonvásár FVS (2021-2027)		
Átfogó célok	Stratégiai célok	Stratégiai célok	Intézkedések	
1. Értékmegőrző, élhető városfejlődés	A közlekedési és intézményi infrastruktúra fenntartható fejlesztése	(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(12) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infra. megújítása	(13) Energetikai fókuszú város-fejlesztés
		(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infra. fejlesztése	(14) Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	
	A városarculat formálása, az épített értékek védelme és megfelelő hasznosítása területhasználat optimalizálása	(S2) Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	(12) „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	
2. Felelős gazdaságfejlesztés	A gazdaság és a turizmus fejlesztése	(S1) A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	(11) Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	
3. Aktív és összetartó helyi társadalom	Erős és együttműködő helyi társadalom kialakítása, a humán erőforrások fejlesztése és kiaknázása	(S3) A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infra. fejlesztése	(15) Helyi közösség és identitás megerősítése	

48. táblázat: A stratégiai célrendszer illeszkedése Martonvásár ITS-éhez

Martonvásár 2021–2027-es tervezési ciklusra készülő Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának célrendszere logikusan illeszkedik a város 2014–2020-as tervezési ciklusra készült Integrált Településfejlesztési Stratégiájának célrendszeréhez, tulajdonképpen annak szerves folytatása. Az előző fejlesztési időszakban elért eredményekre épül, a település hosszú távra kijelölt jövőképehez illeszkedő fő irányvonalakat követi, de a hangsúlyokat a fenntartható városfejlesztés dimenzióira (prosperáló, zöldülő, digitális, megtartó, kiszolgáló város megvalósítása) helyezi. Az előző ciklus gazdaságfejlesztésre és helyi társadalom megerősítésére irányuló céljainak (2-3. átfogó célok és a hozzájuk kapcsolódó stratégiai célok) folytatódása egyértelműen felfedezhető az aktuális célrendszerben. Az értékmegőrző, élhető városfejlődés célja (1. átfogó cél és a hozzá kapcsolódó stratégiai célok) az új célrendszerben több stratégiai cél és kapcsolódó intézkedés mentén él tovább.

4. Monitoring, kontrolling, indikátorok

4.1 FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során

Az FVS eredményességét a célokhoz rendelt indikátorok értékében bekövetkező pozitív irányú változások biztosítják. Ennek monitorozása a tervezés és végrehajtás során folyamatos. Jelen fejezet bemutatja az egyes célokhoz rendelt indikátorkészletet, melyekkel az elérésük hatékonyan mérhető és

számszerűsíthető. Az indikátorok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodnak, meghatározásaik egyértelműek, mérésük módszertana és gyakorisága konkrétan meghatározott, a mért adatok a mérés évében előállíthatók és a folyamatosságuk biztosított, alkalmasak az eredmények időközi visszacsatolására, valamint megfelelő korrekciók kezdeményezhetők a segítségükkel. Az indikátorok mind külső adatszolgáltatók által közölt, mind belső, önkormányzat által előállított adatok felhasználására épülnek, ezért a stratégia nyomon követése önálló adatbázisok előállítását és meghatározott mérési módszerek használatát igényli. A monitoring adatbázis előállításáért, folyamatos frissítéséért, kezeléséért (adatszolgáltatás) és elemzéséért a Városmenedzsment Iroda felel.

4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana

Az indikátorok típusai közül elsősorban az eredményeket és hatásokat mérő indikátorok kerülnek előtérbe a stratégiai jellegből adódóan. Az alábbi táblázat nevesíti a célrendszer mérését elősegítő indikátorokat, megadva azok mértékegységét, a 2021-es bázis- és a 2027-ben elvárt célértéküket, valamint a mérésük módszertanát.

	indikátor	mértékegység (2021=100%=0)	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
S1 A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	Közművesített GIP övezetek arányának növekedése	százalékpont	0	12	Közművel ellátott GIP övezetek kiterjedése (m2), 2027 / GIP övezetek kiterjedése (m2), 2027 x 100 – Közművel ellátott GIP övezetek kiterjedése (m2), 2021 / GIP övezetek kiterjedése (m2), 2021 x 100
	GKSZ övezetekben székhellyel vagy telephellyel rendelkező működő vállalkozások számának növekedése	százalékpont	0	15	GKSZ övezetekben székhellyel vagy telephellyel rendelkező működő vállalkozások száma (db), 2027 / működő vállalkozások száma (db), 2027 x 100 – GKSZ övezetekben székhellyel vagy telephellyel rendelkező működő vállalkozások száma (db), 2021 / működő vállalkozások száma (db), 2021 x 100
I1 Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	Működő szolgáltató vállalkozások arányának növekedése	százalékpont	0	5	TEÁOR szám alapján főtevékenységként szolgáltatást végző működő vállalkozások száma (db), 2027 / működő vállalkozások száma (db), 2027 x 100 – TEÁOR szám alapján főtevékenységként szolgáltatást végző működő vállalkozások száma (db), 2021 / működő vállalkozások száma (db), 2021 x 100
	K+F+I tevékenységet végző működő szolgáltató vállalkozások arányának növekedése	százalékpont	0	4	TEÁOR szám alapján főtevékenységként K+F+I szolgáltatást végző működő vállalkozások száma (db), 2027 / működő vállalkozások száma (db), 2027 x 100 – TEÁOR szám alapján főtevékenységként K+F+I szolgáltatást végző működő vállalkozások száma (db), 2021 / működő vállalkozások száma (db), 2021 x 100
	Bérelhető irodahelyiségek arányának növekedése	százalékpont	0	8	Bérelhető irodahelyiségek alapterülete (m2), 2027 / irodahelyiségek alapterülete (m2), 2027 x 100 – bérelhető irodahelyiségek alapterülete (m2), 2021 / irodahelyiségek alapterülete (m2), 2021 x 100
S2 Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	Zöldterületek arányának növekedése	százalékpont	0	2	Önkormányzati tulajdonú összes zöld terület (m2), 2027 / városterület (m2), 2027 x 100 – Önkormányzati tulajdonú összes zöld terület (m2), 2021 / városterület (m2), 2021 x 100
I2 „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	Önkormányzati kiépített vonalas infrastruktúrák hosszának növekedése	százalékpont	0	10	(Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km), 2027 + önkormányzati kiépített járda hossza (km), 2027 + önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km), 2027) – (önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km), 2021 + önkormányzati kiépített járda hossza (km), 2021 + önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km), 2021) x 100
I3 Energetikai fókuszú város-fejlesztés	Gázfogyasztás csökkenése	százalékpont	0	-15	Az értékesített gáz mennyisége (1000 m3), 2027 / Az értékesített gáz mennyisége (1000 m3), 2021 x 100

	indikátor	mértékegység (2021=100%=0)	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere	
	Villamosenergia fogyasztás csökkenése	százalékpont	0	-10	Összes szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh), 2027 / Összes szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh), 2021 x 100	
S3	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése	Kulturális rendezvények számának növekedése	százalékpont	0	3	Kulturális rendezvények száma (db), 2027 / Kulturális rendezvények száma (db), 2021 x 100
I4	Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	Fejlesztéssel érintett humán szolgáltató épületek számának növekedése	db	0	4	Fejlesztéssel érintett egészségügyi, szociális ellátás ellátáshoz kapcsolódó, oktatási és kulturális intézmények száma (db), 2027
I5	Helyi közösség és identitás megerősítése	Alkotó művelődési közösségek tagjai számának növekedése	százalékpont	0	3	Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő), 2027 / Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő), 2021 x 100

49. táblázat: Az FVS indikátorai és azok mérési módszertana

FVS szintű egységes indikátorok – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok:

	indikátor	mértékegység (2021=100%=0)	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
Reziliencia: a gazdaság több lábon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	százalékpont	0	2	Működő vállalkozások száma együttesen az ipari és szolgáltatói szektorokban (db), 2027 / működő vállalkozások száma (db), 2021 x 100 – Működő vállalkozások száma együttesen az ipari és szolgáltatói szektorokban (db), 2021 / működő vállalkozások száma (db), 2021 x 100
Reziliencia: energiafüggőség alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energia termelés arányának növekedése	százalékpont	0	-10	Összes szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh), 2027 / Összes szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh), 2021 x 100
Reziliencia: digitális város	digitális ügymenetek aránya	százalékpont	0	20	Digitálisan indítható önkormányzati ügyek száma (db), 2027 x 100 – digitálisan indítható önkormányzati ügyek száma (db), 2021 x 100
Reziliencia: megtartó város	az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség	százalékpont	0	18	Az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettséget vizsgáló kérdésekre adott válaszok átlagos osztályzata lakossági kérdőíves felmérés során, 2027 – Az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettséget vizsgáló kérdésekre adott válaszok átlagos osztályzata lakossági kérdőíves felmérés során, 2021
Reziliencia: zöldfelületek	zöld- és vízfelületek arányának változása	százalékpont	0	2	Önkormányzati tulajdonú összes zöld terület (m ²), 2027 / városterület (m ²), 2027 x 100 – Önkormányzati tulajdonú összes zöld terület (m ²), 2021 / városterület (m ²), 2021 x 100
Prosperáló város	fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya	százalékpont	0	4	Összes martonvásári székhellyel rendelkező szervezet által elnyert EU támogatás (Ft), 2014-2020 / Összes martonvásári székhellyel rendelkező szervezet által elnyert EU támogatás (Ft), 2021-2027 x 100
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t)	százalékpont	0	-3	Éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t), 2027 – Éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t), 2021 x 100
Digitális város	digitálisan mért adattípusok száma	százalékpont	0	14	digitálisan mért adattípusok száma (db), 2027 – digitálisan mért adattípusok száma (db), 2021 x 100
Megtartó város	vándorlási egyenleg	százalékpont	0	6	Vándorlási egyenleg, 2027 – vándorlási egyenleg, 2021 x 100
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya	százalékpont	0	-4	Újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya (%), 2027 – újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya (%), 2021 x 100

50. táblázat: A tervezési dimenziók indikátorai és azok mérési módszertana

4.3 A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

A monitoring adatok gyűjtésének és nyomon követésének rendszerét az alábbi táblázat foglalja össze.

Indikátor	Adatgazda	Adatgyűjtés módszere	Adatgyűjtés	Nyomon követés/Kezelés
Közművesített GIP övezetek arányának növekedése	MVÖ	Megfigyelés	HÉSZ övezeti besorolás alapján saját adat-előállítás	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
GKSZ övezetekben székhellyel vagy telephellyel rendelkező működő vállalkozások számának növekedése	MVÖ	Megfigyelés	HÉSZ övezeti besorolás alapján saját adat-előállítás	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Működő szolgáltató vállalkozások arányának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
K+F+I tevékenységet végző működő szolgáltató vállalkozások arányának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Bérelhető irodahelyiségek arányának növekedése	MVÖ	Megfigyelés	Saját adat-előállítás	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Zöldterületek arányának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Önkormányzati kiépített vonalas infrastruktúrák hosszának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Gázfogyasztás csökkenése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Villamosenergia fogyasztás csökkenése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Kulturális rendezvények számának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Fejlesztéssel érintett humán szolgáltató épületek számának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Alkotó művelődési közösségek tagjai számának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Megújuló energia termelés arányának növekedése	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Digitális ügymenetek aránya	MVÖ	Megfigyelés	Saját adat-előállítás	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség	Lakosság	Kérdezés	Saját primer adatgyűjtés	A bázis- és célérték évében begyűjtött papír alapon és elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Zöld- és vízfelületek arányának változása	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya	EPTK	Megfigyelés	EPTK által előállított, beszerzett adatok	A bázis- és célérték évében begyűjtött elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t)	MVÖ	Megfigyelés	Saját adat-előállítás	A bázis- és célérték évében begyűjtött elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Digitálisan mért adattípusok száma	MVÖ	Megfigyelés	Saját adat-előállítás	A bázis- és célérték évében begyűjtött elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Vándorlási egyenleg	KSH	Megfigyelés	KSH által előállított, beszerzett adatok	Évente előállított elektronikusan tárolt és kezelt adatok.
Újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya	MVÖ	Megfigyelés	HÉSZ övezeti besorolás alapján saját adat-előállítás	A bázis- és célérték évében begyűjtött elektronikusan tárolt és kezelt adatok.

51. táblázat: A monitoring adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

5. Az irányítási és működési modell

5.1 A városirányítási modell indokolt módosításai

Az FVS megalapozó munkarésze részletesen tárgyalja Martonvásár Város Önkormányzatának irányítási modelljét (2.4.1 fejezet), kiemelt figyelemmel a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési és végrehajtási folyamatokra. Az irányítási modellel kapcsolatos megállapítások, valamint az FVS-ben részletezett fejlesztési célok és beavatkozások alapján indokolt lehet bizonyos módosítások (eltérő megoldások) bevezetése az irányítási modellt illetően.

A fejezet bevezetéseként a 2.4.1 fejezetben levont következtetésekkel kapcsolatos beavatkozások indokoltságát rendszerezünk, majd megnevezzük az városirányítási modell alakításával összefüggő főbb célokat, ezt követően mutatjuk be a kapcsolódó beavatkozásokat, feladatokat.

A következtetésekből eredő beavatkozási szükségletek:

Ssz.	Irányítási modell értékelése alapján levont következtetés	Beavatkozás indokoltsága (igen/nem)	Indoklás
1.	A döntés-előkészítés során - bár a rendelkezésre álló kompetenciák sok esetben jóval sokrétűbbek és kiterjedtebbek, mint azt a település mérete indokolná - a speciális kérdésekben nincs meg a kellő szakértelem, illetve forrás hiányában nehezen biztosítható. (Kevés forrás jut arra, hogy esetleg egy nem megvalósuló projekt komplexebb kidolgozásába fektessen az önkormányzat, a kellő szakértelem bevonásával, így gyakran lelkes, de csak átfogó (amatőr) tudással rendelkezők készítik elő a döntést, nem beszélve arról, hogy elmélyült szakmai ismeretek/elegendő idő hiányában nem készülnek valós alternatívák sem.)	igen	Az egyes stratégiák, azok elemeiként megvalósuló projektek és összefüggésük rendszere nem lehet ad hoc jellegű, az ezek kialakításához szükséges szakértelem igénybevétele nélkülözhetetlen még igényes, és lokálpatrióta szemléletű irányítás és vezetés mellett is. A rendszerszintű stratégiák és alternatívák kidolgozására kellő időt, energiát és forrást kell biztosítani, hogy elkerülhető legyenek a pazarló (átfedést eredményező vagy nem valós szükségletet kielégítő) beruházások, befektetések.
2.	A kis település méret ellenére összetett a döntéshozatali rendszer. Ugyanazon előkészítői, döntéshozói kör - leterheltsége nagy.	nem	A helyben rendelkezésre álló, kisvárosi mértékű meghaladó szakembergárda alkalmazása gazdaságtalan és a rendelkezésre álló források megvalósításra történő fordítása indokoltabb, hiszen a minimális kivitelezési költségek sem mindig biztosítottak. Ugyanakkor a döntési szinteket az operatív működés rendszere alakította a gyakorlatban, ugyanazon kompetens résztvevők kapcsolódnak minden egyes részfolyamathoz.
3.	A folyamatokat sokszor rugalmatlanná teszik, és időben jelentősen lassítják az önkormányzat számára kötelezően előírt jogszabályi nyilvántartási és eljárási kötelezettségek, a közbeszerzés.	nem	Az önkormányzat működését meghatározó külső determinációs hatások, jogszabályi környezet adottak, melyekhez a stratégiai tervezés és a megvalósítás során is alkalmazkodni szükséges.
4.	A tervezési szint és megvalósítás összeolvad, a kis létszám, néhány személynél összpontosuló kompetencia további leterheltséget eredményez, ezáltal csökken az ellenőrzés hatékonysága is.	igen	A feladat-végrehajtás folyamatosságának, hiányosságok és a szakemberhiány elkerülése, valamint az ellenőrzések hatékonysága érdekében indokolt a terhelés megosztása. A stratégiai tervezés során jól körülhatárolt feladatokkal és elsősorban felelősségi körökkel és ehhez kapcsolódó értékkel megosztható a felelősség a kompetens személyek között.
5.	Kommunikációs csatornák hiányosságai.	igen	Indokolt a kommunikáció hatékonyságának növelése az egyes stratégiai döntésben és a végrehajtásban érintett szervezeti egységek között, kiemelten a vezetői szint és a végrehajtással megbízottak között.
6.	Társadalmi érdektelenség.	igen	Bár ezen folyamatok globális jelenségként értelmezhetők, minden helyben működtethető eszközzel erősíteni kell a különböző helyi társadalmi rétegek döntés-előkészítési és akár végrehajtási folyamatokba történő bevonását, melynek kiemelt eszköze a kommunikáció és a településmarketing lehet, mivel hiányában a megvalósuló beruházások működése kerülhet veszélybe érdeklődés hiányában.
7.	Forráshiány: nem csak a megvalósítás, de az előkészítés során is jellemző a szükséges szakértelem piaci színvonalon történő megfizetésének hiánya. Hiányában az önkormányzat a lokális és szakmai elkötelezettségre és a lojalitásra épít. Az ezzel való egyensúlyozás súlyos kockázatot jelent a szakértelem megszerzésében és megtartásában, az előkészítés alaposságában és végrehajthatóságában és a végrehajtás során is.	igen	Indokolt a HR stratégia módosítása és a humán erőforrás megbecsültségének növelése a szakági, specifikus ismeretekkel rendelkező munkatársak felkutatása, bevonása és megtartása érdekében.

52. táblázat: A városirányítási modell indokolt beavatkozásai

A városirányítási modellel kapcsolatos célok

- Cél, hogy Martonvásár városirányítása hatékonyabbá váljon és gyakorlati szinten is támaszkodjon a helyben fellelhető kompetens személyekre és szervezetekre, a kulcsszereplők valós partneri szintű bevonására.
- Cél továbbá, hogy idővel (legalább közép-távon) a polgármesteri hivatalon, illetve az önkormányzati cégen belül – a már elindított változásokat követve - létrejöjjön egy minden és mindenki szempontjából méltányos megoldásokat alkalmazó átalakulás, amely a kisebb létszámú, az új típusú városfejlesztési kihívásokra rugalmasan reagáló, a szükséges speciális szakértelmet minden kulcsterületen biztosító teamek kialakíthatóságát jelenti, akár projektenként szervezve.
- Cél a belső operatív döntési folyamatok felgyorsítása, a jóval hatékonyabb külső és belső kommunikáció – az esetleges hátráltató tényezők kiküszöbölése.

5.1.1 Az átfogó városirányítási rendszer változásai

Az irányítási modell változásaival kapcsolatos feladatokat az alábbi táblázat foglalja össze:

Beavatkozások	Az irányítási rendszer változásaihoz kapcsolódó feladatok
Milyen módon kívánja elérni az irányítás különböző szintjei közötti beavatkozások koordinációját és összehangolását? (E helyt javasolt (nem elvárt) a városmenedzser és a zöld, illetve digitális átállás menetrendhez/átálláshoz kapcsolódóan felelős koordináló személy kijelölése.)	Elengedhetetlen a városfejlesztés és működtetés különféle szervezeti egységei által végzett feladatok szorosabb összehangolása, az ennek alapját jelentő kommunikációs csatornák és rendszeres fórumok megerősítése, az egyszemélyi felelősök (nem feltétlenül a legfelsőbb vezetés szintjén történő, sokkal inkább a megfelelő szakmai kvalitásokkal rendelkező, rátermett személy) rendszeres meghatározása feladatok kijelölése során. Feladat a folyamatos információáramlás és együttműködési lépések szabályozott keretek közötti folytatása (a szabályok mindenki általi megismerése, betartása és betartatása), az elmaradások nyomon követése, az indokok feltárása. Az egyes folyamatok (így a zöld és digitális átállás folyamatai is) gyorsabban zajlanak, amennyiben azokat önálló projektcsatornák támogatják. Martonvásáron az általános szakmai kompetenciák mind az önkormányzati, mind a céges rendszerben rendelkezésre állnak (szükség esetén a külső erőforrások bevonásának kialakult rendszerével), de a napi működési folyamatok mellett egyes kiemelt területekre (pl. zöld és digitális rendszer, kommunikáció és marketing) ez a szakértői háttér kevés, további erőforrások folyamatos vagy alkalmi bevonására lehet szükség.
Milyen eszközökkel kívánja érvényesíteni a több érdekelt félre kiterjedő, alulról építkező megközelítést, ami az összes érintett résztvevő egyenlő esélyű bevonásáról gondoskodik?	A partnerség, az egyenlő esélyű bevonás biztosításának módját az FVS <i>Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában</i> részében kerül bemutatásra. Az FVS megvalósulását támogató partnerségi tevékenységek közül az alulról jövő kezdeményezések beépülésének legalkalmasabb fóruma a megvalósulást kísérő tematikus munkacsoportok (teamek) létrehívása lehet (az egyes területeken jelentős vagy szakértelemmel bíró helyi szereplők személyes bevonása önkéntes és megkereséses alapon is). Ezen teamek alkalmasak lehetnek arra is, hogy az egyéb szereplőktől érkező ötleteket rögzítsék, előzetesen megtárgyalják és továbbfejlesszék működő és finanszírozható projektekké.
Miként kívánja már a stratégiai szintű tervezés során, majd később a stratégia megvalósítási szakaszában elérni a közösség-vezérelt kezdeményezések előtérbe helyezését?	Martonvásáron eddig is erős volt a helyi civil közösségek pályázati alapú működési és konkrét tevékenységekre irányuló támogatása, melyet az önkormányzat a későbbiekben is fenn kíván tartani.

53. táblázat: Az irányítási modell változásaival kapcsolatos feladatok

Az irányítási modellt érintő – az FVS tartalmából levezethető, stratégiai időtávban jelentkező – feladatok az alábbiak.

Működési terület/ szervezet	Feladat	Felelős	Becsült költség
Önkormányzat	Több szereplős feladat-menedzsment bevezetése	Önkormányzat	előkészítés nélkül nem becsülhető
Önkormányzat	FVS megvalósulását kísérő tematikus munkacsoportok létrehozása és működtetése	Önkormányzat	nincs költség
Önkormányzat és MVK	A zöld és digitális átállás lehetőségeinek feltárása (FVS-től függetlenül)	Önkormányzat és MVK	nincs költség

54. táblázat: Az irányítás modellt érintő feladatok

5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai

Martonvásár esetében indokolt lehet a hasonló méretű térségekhez képest igen erős civil jelenlét és szellemi kompetenciák felhasználása az FVS megvalósításához és az irányítási modell átalakításához kapcsolódóan. Jelenleg még koránt sincsenek feltárva és kiaknázva a térségi (járás, TKT, Leader Egyesület) együttműködésben rejlő lehetőség, melyek (nemzetközi jó gyakorlatokon alapuló) megvalósítása részben társadalmi szemléletformálást is igényel, de egyes – gazdaságilag körvonalazható költség-hatékonysággal járó területei – már informálisan ma is működnek vagy működtethetők, melynek irányításához és koordinálásához Martonvásár, mint a járás székhely települése lehet a kulcs. Ez jelentős átalakulást jelentene az eddigi gyakorlathoz és formákhoz képest, melyhez hosszabb távon – az informális működés gyakorlati alkalmazását és működtethetőségének kialakulását követően – a formális irányítási modellekben is igazodni kell.

Ennek a folyamatnak elsődleges, már kialakított színtere lehet a TKT, melynek feladatai között formálisan is szerepel a térségi együttműködésben megoldható feladatok ellátása: a *településfejlesztés – területfejlesztés, továbbá az államháztartáson kívüli és belüli szervezetek támogatása, és melynek munkaszervezeti feladatait a Martonvásári Polgármesteri Hivatal látja el.*

A TKT feladata lehet a térségi fejlesztési igények összegyűjtése, összehangolása, prioritizálása, a közös, térségi szinten értelmezhető fejlesztési célok kijelölése, együttműködési pontok meghatározása, konzorciumok támogatása, a projektek végrehajtásának monitorozása, egyéb finanszírozási lehetőségek feltárása és bevonása.

Tervezzük a Térségi Információs-centrum kiépítését és Civilház kialakítását és működtetését színteret létrehozva a már működő csoportoknak, helyet adva működésüknek, bevonva őket az önkormányzati működési folyamatokba, illetve ösztönözve az ilyen kezdeményezések kialakítását és fenntartását.

5.1.3 Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában

A partnerségi tevékenységek a tervezés fázisán túl kiterjednek a projektek megvalósításának, az eredmények városi működésbe történő integrálásának, a visszacsatolásoknak a lépéseire is. Az FVS 1. fejezete tartalmazza a stratégiai tervezés partnerségi hátterére vonatkozó adatokat, a bevonandó partnereket, az akciók jellegét, tartalmát és ütemezését a tervezési időszakra vonatkozóan. Jelen részben a stratégiai ciklus végrehajtási/megvalósítási időszakára vonatkozó információkat adjuk meg azzal, hogy nem csak a stratégiában jelzett projektek végrehajtása során kívánjuk a felvázolt rendszert működtetni, hanem a további tervezési feladatok (digitális és zöld átállás, akciótervek elkészítése)

előkészítése és megoldása során alkalmazni kívánjuk, elsősorban a hosszútávú fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódóan (pl. akcióterületek megválasztása, szolgáltatásbővítés, rekreációs politika, gazdaságélénkítés, együttműködési színterek).

1. Bevont partneri csoportok:

A partnerségi csoportokra vonatkozóan nem tervezünk jelentősebb módosításokat az FVS tervezési időszakához képest, mivel – lévén Martonvásár kis város - alapvetően átfogó volt a partneri viszonyok kialakítása. Célirányosan megkeresve ugyanazon partneri kört, azonban nagyobb hangsúlyt kaphatnak a stratégiai egyes elemeinek megvalósításával érintett körök, így a szülők és az óvoda munkatársai, az egészségügyi dolgozók. A projektek jellegétől függően ugyanakkor tematikusan koncentráltabban, szakmai szempontok figyelembevételével kíván bevonásos akciókat szervezni.

	A partnerségi folyamatban résztvevő csoportok	A partnerségi folyamatban résztvevő konkrét szervezetek/személyek
1	A város lakossága	Lakossági kérdőívet kitöltők (helyi lap és digitális platformok: honlap, közösségi oldalak)
2	Önkormányzati és egyéb, a városban működő közintézmények fenntartói / vezetői / munkatársai /igénybevevői	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tankerületek (Dunaújváros, Székesfehérvár) ▪ Oktatási intézmények (általános iskolák, művészeti iskola, pedagógiai szakszolgálat) ▪ Diákotthon ▪ Óvodák (önkormányzati, egyházi) ▪ Járási Hivatal ▪ Polgármesteri Hivatal ▪ Segítő Szolgálat ▪ Könyvtár, Óvodamúzeum, BBK ▪ MTA ATK ▪ Egészségügyi alapellátásban részt vevők (házi orvos, fogorvos, védőnő, stb.) ▪ BV
3	Önkormányzati tulajdonú cég(ek)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MVK
4	A város működtetésében részt vállaló, nem önkormányzati tulajdonú cégek, helyi vállalkozások	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Magyar Posta helyi kirendeltsége ▪ Szolgáltatók (kiemelten a helyi kirendeltséggel is rendelkezők: E.On, Fejérvíz, VOLÁN, MÁV, stb.) ▪ Harmónia Idősek Otthona ▪ Településfejlesztési támogatásba részt vevők, támogatást nyújtók ▪ Kereskedelmi, szolgáltató egységet működtetők, nagyobb foglalkoztatók kérdőívet kitöltői
5	A civil szervezetek, helyben működő egyesületek, alapítványok, egyházak képviselői	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Civil, egyházi, alapítványi képviselő - kérdőívet kitöltők
7	A várostárság településeinek képviselői	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Martonvásár járás tagönkormányzatai ▪ Leader Egyesület térségi tagjai ▪ egyéb térségi szerveződések, Fejér Megyei Önkormányzat

55. táblázat: Partneri csoportok

Tervezetten megtörténik a kérdőíves felmérésekben aktív szervezetek újbóli megkeresése, felajánlva a munkacsoportban való részvétel lehetőségét is.

2. A partneri bevonás eszközei/ módszerei az FVS megvalósítási szakaszában:

Célját és eszközrendszerét tekintve a stratégiaalkotás fázisában alkalmazott partnerségi eszközöktől és tevékenységektől némileg eltér az FVS megvalósítását kísérő partneri kapcsolat-rendszer, nem körét, hanem elsősorban hangsúlyait tekintve. Érdemes célirányosan alkalmazni az eszközöket és a fejlesztéssel szorosabban érintetteket megkeresni a monitoring területén, kiemelten (Az ötletelés nagyobb volumenű szakasza lezárult, míg a szélesebb partneri kapcsolatok működésére és működtetésére általában ez jellemző, itt már inkább visszacsatolásra van szüksége a megvalósító szervezetnek). A működtetés során az elégedettségvizsgálatok, közös értékelés, továbbfejlesztést szolgáló ötletek válnak dominánssá.

Ennek eszközei:

- *FVS monitoring munkacsoport(ok):* a stratégia megvalósulását nyomon követő, nem feltétlenül tematikusan szerveződő, munkacsoport. (Résztevő partnerek: a város működésének minden területéről jelen vannak. A munkacsoport legalább évente tart megbeszélést.)
- *Stratégia előrehaladásának véleményeztetése:* helyszínen vagy online eszköz alkalmazásával – évente, alaklomszerűen, indokoltság esetén, lakossági / igénybevevői kört elérő elégedettségmérő kérdőívekkel (szisztematikus kérdőíves felmérés szöveges kiegészítésekkel).
- *Civil fórumok* (bejövő információk, ötletek, javaslatok és panaszok fogadása és rögzítése az éves Civil fórum alkalmával, illetőleg folyamatosan a Civilház és Információs-centrum működtetésével)
- *Projekt koncepciók megosztása* a város honlapján, időszerűen a közösségi oldalakon, közmeghallgatáson: a szélesebb partneri kör bevonása érdekében a projekt koncepciók / előzetes tervek megosztása. A lakosoknak lehetősége van véleményének megosztására is a koordinátorral, aki ezekre érdemi felvetés esetén reagál is.
- *Visszacsatolások biztosítása:* az FVS végrehajtásáért felelős, partnerségi tevékenységet koordináló szervezetek (elsősorban a VM és MVK) a partnerekkel való kommunikáció erősítése érdekében visszajelzést küld a beérkező vélemények „sorsáról”, ami megerősíti a részvétel jelentőségét.

3. Partnerségi akciók időbeli ütemezése:

Martonvásár Város Önkormányzata az alábbi ütemezés szerint tervezi a partnerségi bevonás akcióit végrehajtani a stratégiai ciklus során.

	Alkalmazott partnerségi eszköz	2022 I-VI	2022 VII-XII	2023 I-VI	2023 VII-XII	2024 I-VI	2024 VII-XII	2025 I-VI	2025 VII-XII	2026 I-VI	2026 VII-XII	2027 I-VI	2027 VII-XII	2028 I-VI	2028 VII-XII	2029 I-VI	2029 VII-XII	
1	FVS monitoring munkacsoport(ok)																	
2	Stratégia előrehaladásának véleményeztetése																	
5	Projektkezepek megosztása a város honlapján	A projektek előkészítésének folyamatában a megosztás átfogóan, illetve projektenként történik																
6	Visszacsatolások biztosítása																	
7	Elégedettségmérés (projekt szintű)	2025-től folyamatosan történnek a projektátadások és működésbe helyezések.																

56. táblázat: A partnerségi bevonás akciói és azok ütemezése

Kék: nincs aktivitás

5.2 A városi működési modellt érintő tervezett változtatások

A 2.4 fejezetben jelzett modellel kapcsolatos megállapítások, valamint az FVS fentiekben részletezett céljai és beavatkozásai alapján indokolt lehet bizonyos módosítások, új típusú megoldások bevezetése.

A működési modellt érintő változások összefoglalása:

	A működési modell értékelése alapján levont következtetések	Beavatkozás indokolt (igen/nem)	Indoklás
1.	Martonvásár Város Önkormányzata az önkormányzati szerepköréből adódó működési, fenntartási kötelezettségeinek eleget tesz – de a változó, projektszemléletnek megfelelő átalakítások (újszerű gondolkodásmód a feladatkiosztásban, munkavégzésben és megvalósításban, valamint az ellenőrzésben) szükségesek.	igen	Indokolt a városüzemeltetésben és a városi intézmények működésében olyan megoldások keresése és projektek formálása, amelyek a működési, fenntartási kötelezettségek racionalizálását eredményezik a városi szinten rendelkezésre álló erőforrások kiaknázásával, a feladatok szakmai alapon történő, arányos elosztása mellett.
2.	A város működtetésében megjelentek a zöld és digitális átállást megalapozó, fenntarthatóságot biztosító, költségcsökkentő elemek. További fejlesztésük kívánatos.	igen	A költséghatékonyságot növelő elemeket, akár pályázati vagy egyéb támogatási források, akár saját megtakarítás terhére is folytatnia kell a városnak a tartósan látszó energiaválság és hatásai enyhítése érdekében.
3.	A város működési modelljét és gyakorlatát hozzá kell igazítani a fejlesztések rendszeréhez, hogy a szervezeti feladatmenedzsment ezek maximális igénybevételét kiszolgálhassa.	igen	A létrehozott projekteredmények hasznosulása csak úgy lehetséges, ha azok a város rendszerszintű működésébe integrálódnak. A működtetésben résztvevők szemlélete, szaktudása és rendszerben való gondolkodása és együttműködése ehhez elengedhetetlen.
4.	A város üzemeltetését érdemes digitális platformokra átállítani.	igen	A városüzemeltetés hatékonyságának növelése érdekében indokolt az online elérhetőség és tartalomszolgáltatás biztosítása mind az üzemeltetés, mind az igénybevétel terén.
5.	A területi kohézió erősítése érdekében, a nagyobb volumenű, a város közvetlen térségére is jótékony hatást gyakorló fejlesztések felmérése és megvalósíthatósága terén indokolt a térségi együttműködés kereteinek megújítása (informális és formális téren egyaránt), tágítása és formalizálása, a döntéshozatali keretek meghatározása és a szervezeti háttér kiépítése hosszabb távon.	igen	A térségi szemléletű gondolkodás helyi elfogadottságának növekedésével párhuzamosan kerülhet sor a térségben szélesebb körben rendelkezésre álló erőforrások allokációjára, a párhuzamosságok ésszerű kiküszöbölését követően a fejlesztési elképzelések összehangolására és - az ehhez szükséges erőforrások és működési keretek felállítását követően – működtetésére, térségi projektek megvalósítására, melynek koordinátora a járásszékhely Martonvásár lehet.

57. táblázat: A működési modellt érintő változások összegzése

A város működési modelljével kapcsolatos célok:

- Cél, hogy a város működését biztosító cég és intézmények együttműködését fejlesztve, és adott esetben digitális platformra átirányítva, egyedi működési ambíciói mellett egy városi

szinten egységben értelmezhető, az önkormányzat és a helyi közösség számára fenntartható, rugalmasan alakuló és alakítható, szakértő rendszer részeként működjön.

- Cél, hogy az egyedi fejlesztések szükségleteken alapulva, előre tervezetten és koordináltan, rendszerszemléletben történjenek.
- Cél a gazdaságfejlesztést és a fenntartható városfejlesztést, -üzemeltetést szolgáló hiányzó szolgáltatások kiegészítése, bevonása a város és közvetlen térsége számára is.
- Cél, hogy a város rendszerszintű működtetése érdekében az ebben részt vállalók belső szervezeti, feladatmenedzsmentet érintő és egyéni kompetencia fejlesztéseken alapuló változtatásokat hajtsanak végre és aktívabban törekedjenek partneri alapú hálózat működtetésére a városon és annak térségén belül.

Az FVS nyomán indokolt változások a működési területeken:

Működési terület	Szolgáltatás		Szervezeti háttér	Beavatkozás jellege				
				Szervezeti átalakítás (más/új szervezet, összevonás/ szétválás)	Belső szervezeti átalakítás (irányítás megújítása)	HR fejlesztés	Együtt- működés	Eszköz-fejlesztés / digitális fejlesztés
településfejlesztés	településfejlesztés, -rendezés		önkormányzati intézmény				X	X
városüzemeltetés	ingatlangazdálkodás		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság		X			
	út/közterület/park fenntartás		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság			X		X
	temető fenntartás		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság			X		X
	közvilágítás		állami/ szolgáltatói szerződés		X	X		X
	ivóvíz/ szennyvíz szolgáltatás		közszolgáltatási szerződés				X	
	nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése		közszolgáltatási szerződés					
	kéményseprés		állami					
hulladékgazdálkodás	környezetvédelem/ környezet-egészségügy, vízkárelhárítás		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság					X
	Hulladékgazdálkodás		Önkormányzati Társulás keretében kötött közszolgáltatási szerződés					
közösségi közlekedés	helyi tömegközlekedés		önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság					X
humán közszolgáltatás	oktatás, nevelés	bölcsődei ellátás: családi bölcsőde	önk. társulás intézménye	X				
		óvodai ellátás	önkormányzati intézmény				X	
		általános iskola	állami				X	
		művészeti iskola	állami				X	
		pedagógiai szakszolgálat	állami				X	
	szociális szolgáltatás	szociális alapszolgáltatás és	önk. társulás intézménye			X		X
		gyermekjóléti szolgáltatás	önk. társulás intézménye			X		
család- és gyermekjóléti központ		önk. társulás intézménye						

	egészségügy	alapellátás (házi orvos, gyermekorvos, fogorvos)	szolgáltatói szerződés				X	
		védőnői, iskolavédőnői ellátás	önkormányzati					X
		iskola-egészségügyi ellátás	szolgáltatási szerződés					X
		házi orvosi ügyelet	önk. társulással kötött szolgáltatói szerződés				X	
		fogorvosi ügyelet	önk. társulással kötött szolgáltatói szerződés				X	
	kulturális szolgáltatások	közösségi tér, közműv-i alap-szolgáltatások	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság		X	X	X	X
		múzeum	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság					X
		könyvtári ellátás	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság			X		X
		sport és szabadidős feladatok	önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság				X	
	közigazgatás	polgármesteri hivatal	önkormányzati intézmény			X		X
járási hivatal		állami				X		

58. táblázat: Az FVS nyomán indokolt változások a működési területeken

A fentiek alapján jelenleg nem indokolt a működési térkép átszerkesztése.

Működési modellt érintő változások:

Működési terület/ szervezet	Változás / fejlesztés	Tartalom	Becsült költség
Önkormányzat	Kommunikációs és település marketing tevékenység erősítése	Önkormányzat specifikus technikák kidolgozása. 1 fő magasan képzett, kompetens szakember alkalmazása ezeken a területeken. Felsővezetők képzése.	1 fő szakértő üzemeltető munkatárs éves bére megállapodás szerint (szuperbruttó)
Önkormányzat	Folyamatirányítás / menedzsment digitális alapú megközelítésének terjesztése, képzések szervezése önkormányzati intézmények és cég esetében. A dolgozók digitális kompetencia fejlesztése.	Képzések a városüzemeltetésért és intézményirányításért felelős vezetők részére a feladatszervezés és folyamatirányítás hatékonyabbá tétele érdekében. Cél: városi szinten is átlátható rendszerépítés. A személyi állomány képzése a működési területenként specifikus ismeretanyag átadásával.	cc 10 M Ft
MVK	Feladatszervezést és folyamatmenedzsmentet támogató szoftver beszerzése, beüzemelése és rendszeres frissítése.		cc 10 M Ft
Önkormányzat és MVK	Egy fő alkalmazása a digitális átálláshoz kapcsolódóan megnövekedett informatikai feladatokhoz kapcsolódóan.	Kevés, de magasan képzett munkaerőt igényel.	1 fő szakértő üzemeltető munkatárs éves bére megállapodás szerint (szuperbruttó)

59. táblázat: Működési modellt érintő változások

6. Cselekvési Terv

A STRATÉGIAI CÉLOK / PRIORITÁSOK ÉS AZ INTÉZKEDÉSEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

STRATÉGIAI CÉLOK		
1.	2.	3.
A helyi gazdaság megerősítése, bővítése és diverzifikálása	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
PRIORITÁSOK		
„Gazdaságfejlesztés”	„Zöld városfejlesztés”	„Humán fejlesztések”

INTÉZKEDÉSEK				
„Gazdaságfejlesztés”	„Zöld városfejlesztés”		„Humán fejlesztések”	
1.	2.	3.	4.	5.
Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése	„Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása	Energetikai fókuszú városfejlesztés	Helyi humán infrastruktúra fejlesztése	Helyi közösség és identitás megerősítése

60. táblázat: A stratégiai célok, prioritások és intézkedések összefüggései

6.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

INTÉZKEDÉSEK				
„Gazdaságfejlesztés”	„Zöld városfejlesztés”	„Humán fejlesztések”		
Beavatkozási területek				
1.1.	2.1.	3.1.	4.1.	5.1.
Befektetés-ösztönzés, az adófizető vállalkozások számának és ezáltal a helyi adóbevételeknek a növelése	„Zöld Város” program folytatása (II. ütem)	Ön-kormányzati épületek energetikai fejlesztése	Helyi egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	Fenntarthatósági, életmód és digitális tudás erősítése az oktatási-nevelési intézményekben
1.2.	2.2.	3.2.	4.2.	5.2.
Gazdasági és innovációs együttműködések erősítése	Viziközmű infrastruktúra fejlesztése	Közvilágítás korszerűsítése	Helyi szociális, bölcsődei infrastruktúra fejlesztése	Helyi társadalmi együttműködések és kommunikáció megerősítése
1.3.	2.3.	3.3.	4.3.	5.3.
Helyi szolgáltatások körének a bővítése	Városi zöld- és rekreációs területek fejlesztése	Ön-kormányzati energia-termelés	Oktatási-, nevelési és sport-infrastruktúra fejlesztése	A helyi identitás, a Brunsvik-Beethoven hagyományok erősítése a közösségi ünnepeken keresztül
1.4.	2.4.	3.4.	4.4.	5.4.
Digitális és okos megoldások bevezetésének támogatása	Fenntartható városi és térségi közlekedés-fejlesztés	Digitális és okos mérési és távérzékelési megoldások elterjesztése	Városüzemeltetési telephely és temető környezetének fejlesztése	Önkormányzati szervezetrendszer és kompetenciák fejlesztése
1.5.	2.5.		4.5.	5.5.
a Brunsvik-kastélynak és parkjának rekreációs-turisztikai célú fejlesztése	Út- és járdaépítési program folytatása, közlekedés racionális szabályozása		Helyi épített örökség (mauzóleumok, műemlék óvoda) értékőrző megújítása	Digitális szolgáltatások körének a bővítése
1.6.	2.6.		4.6.	
A kutatás-fejlesztési infrastruktúra és környezet fejlesztése	„Zöld Város” program, III. ütem		Civil szféra megerősítése infrastrukturális háttér biztosításával	

61. táblázat: Az intézkedések és a beavatkozási területek rendszere

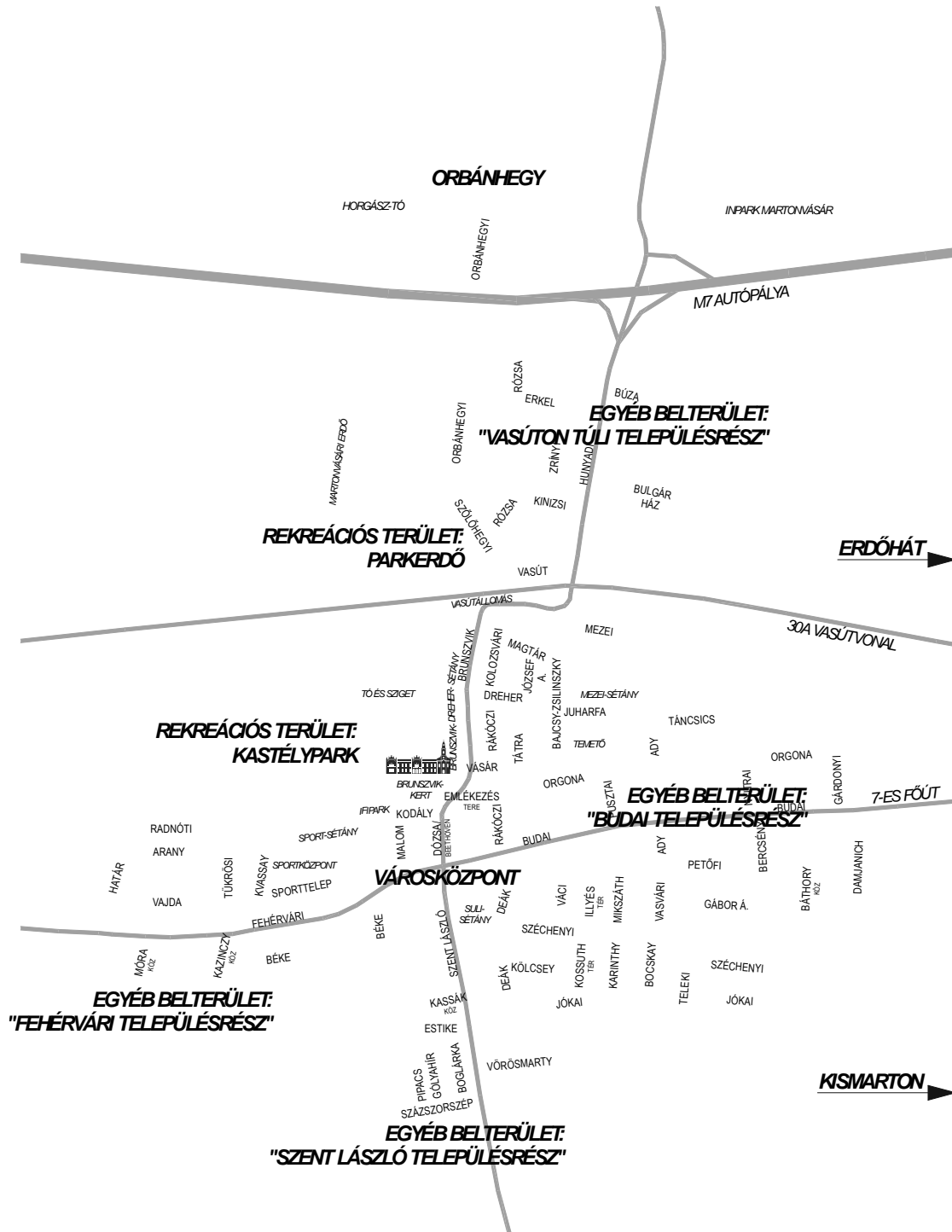
6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

Akcióterület megnevezése	Akcióterület lehatárolása	A lehatárolás indoklása
Városközponti és intézményi akcióterület	Vasútállomás – vasúti pálya déli oldala – Bajcsy-Zsilinszky utca – Mezei-sétány – Ady Endre utca – Vasvári utca – Bocskay utca – Jókai utca – Estike utca – Szent László patak – Sport-sétány – Kodály Zoltán utca – Brunszvik út - Vasútállomás	A városközpont településrész kiegészítve azon területekkel, melyeken átfogó fejlesztést vagy intézményfejlesztést tervez megvalósítani a város. Így a TOP Plusz fejlesztések lényegében minden egyes eleme ezen akcióterületen belül valósítható meg.
Rekreációs és turisztikai akcióterület	Vasútállomás – Brunszvik út – Kodály Zoltán utca – Sport-sétány – Szent László patak – Fehérvári út – Sporttelep utca – Kvassay utca – kastélypark erdővel borított határvonala – Szent László patak – M7-es autópálya – orbánhegyi teleksor telekhatára – Szőlőhegyi utca – Rózsa utca - Vasútállomás	Magában foglalja A Brunszvik kastély parkjának, a Martonvásári Parkerdőnek a területét, valamint kiterjed a Sportközpont és a Szent László patak és „sziget” kastélypark közeli területére. Martonvásár zöldhálózati rendszerének legfontosabb elemeit fogja össze, ahol a város rekreációs-turisztikai fejlesztései valósíthatóak meg egy akcióterületen belül.

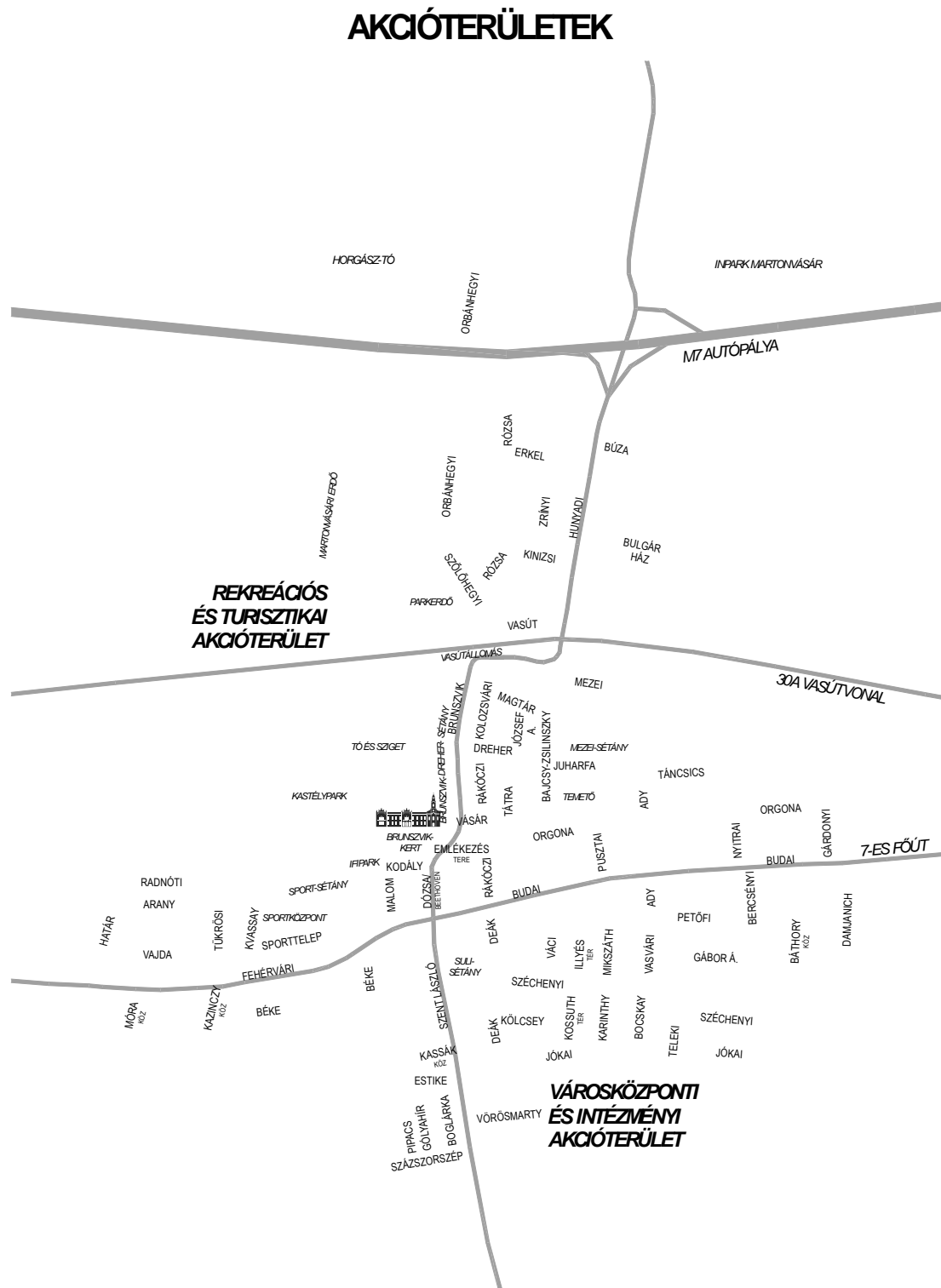
62. táblázat: Az akcióterületek kijelölése és a lehatárolás indoklása

6.2.1. A Stratégiát megalapozó rajzi munkarész 1.: Településrészek

TELEPÜLÉSRESZEK

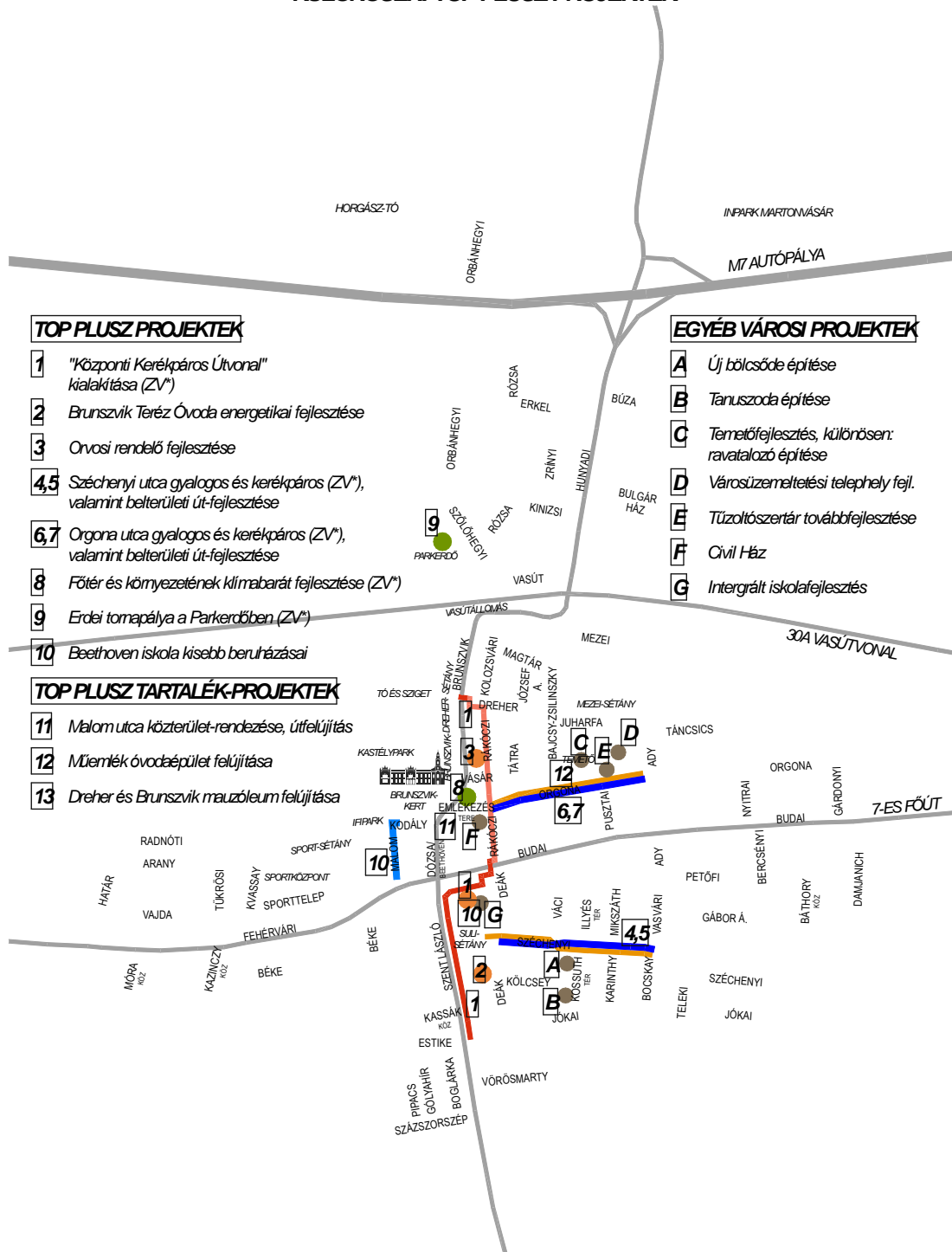

6.2.2. A Stratégiát megalapozó rajzi munkarész 2.: Akcióterületek

6.2.3. A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 1.: Kiemelt projektek

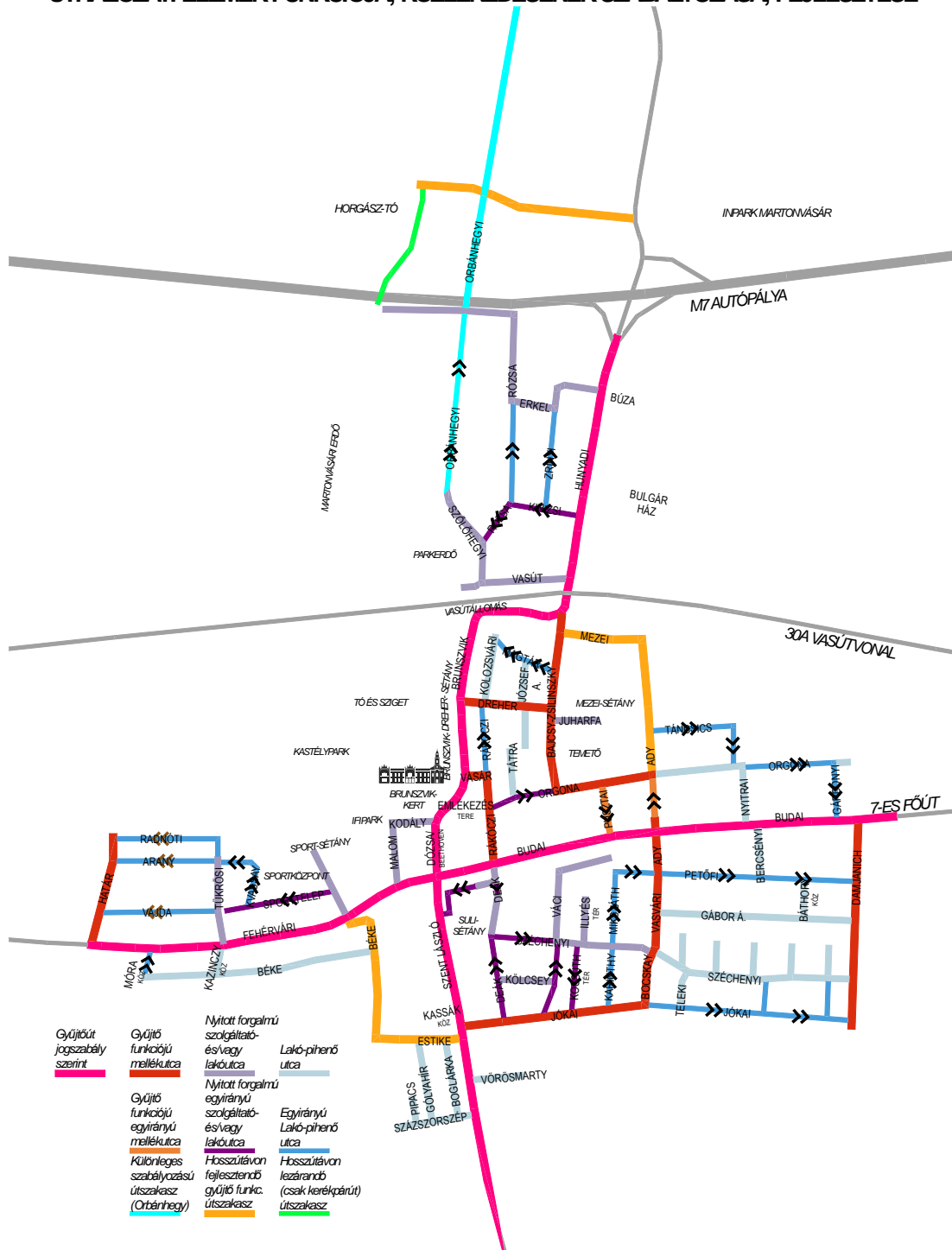
KIEMELT VÁROSFEJLESZTÉSI PROJEKTEK KÜLÖNÖSEN: TOP PLUSZ PROJEKTEK

6.2.4. A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 2.: Települési Úthálózati Terv és Közlekedési Kon koncepció

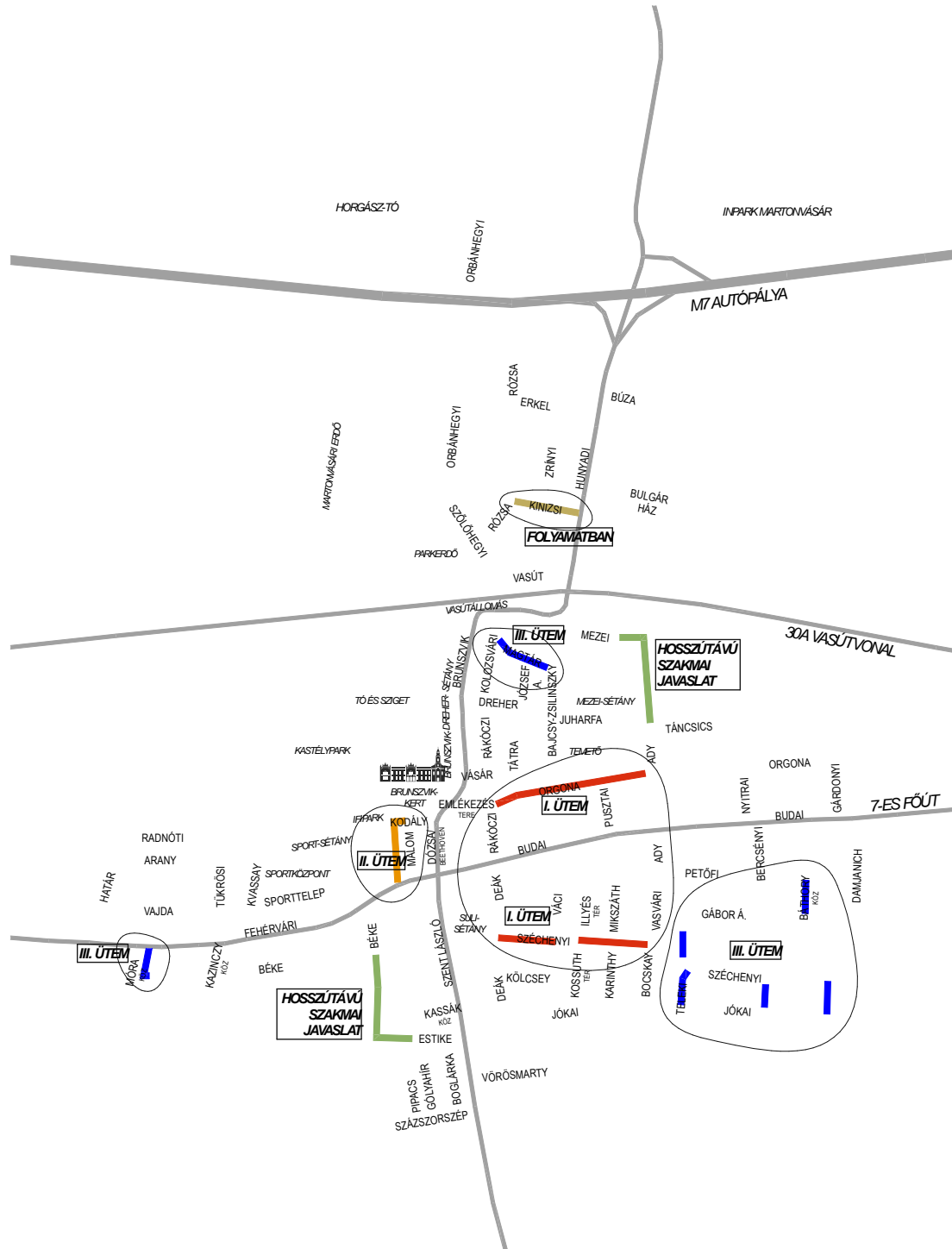
TELEPÜLÉSI ÚTHÁLÓZATI TERV

ÚTHÁLÓZATI ELEMENK FUNKCIÓJA, KÖZLEKEDÉSÉNEK SZABÁLYOZÁSA, FEJLESZTÉSE

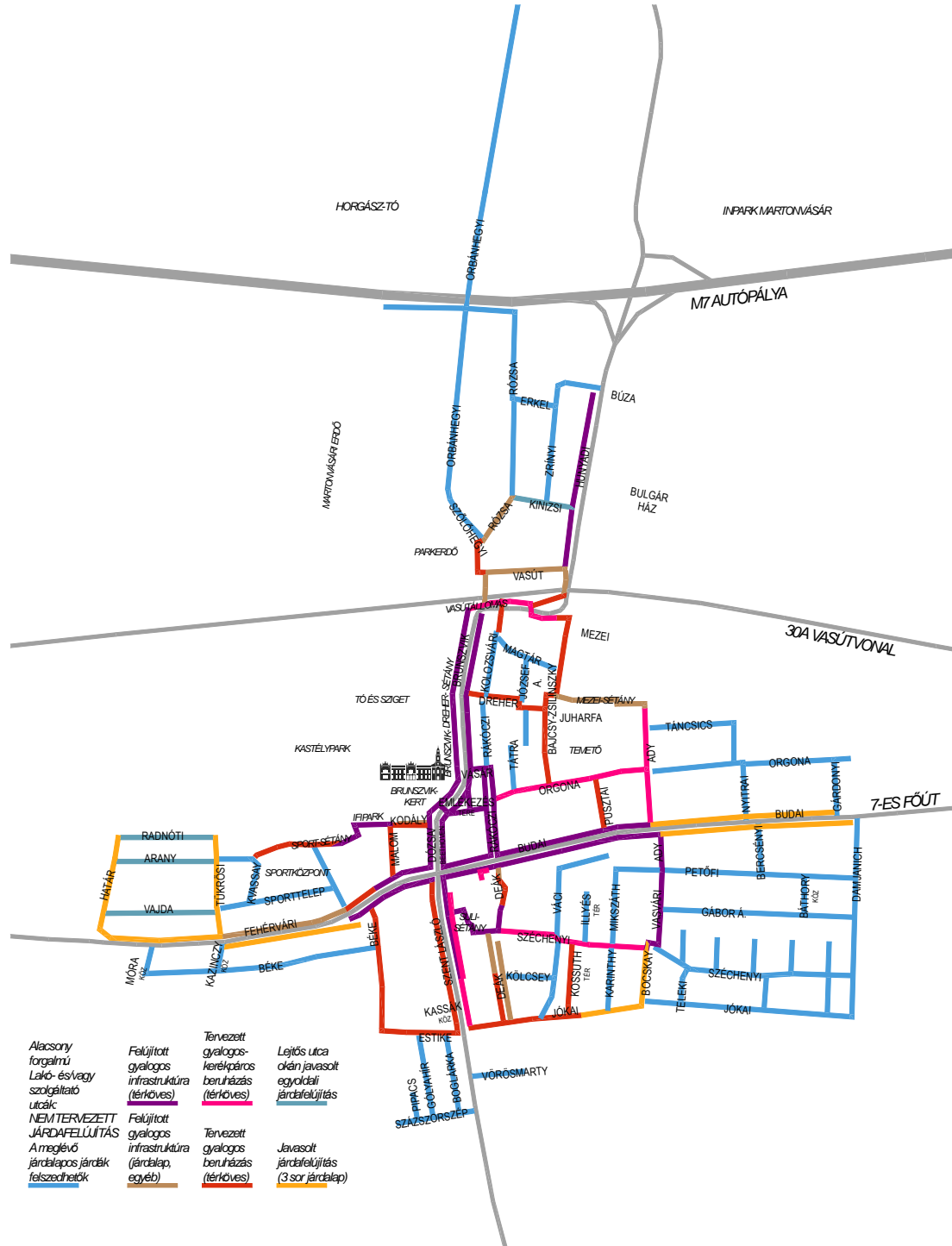
6.2.5. A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 3.: Úthálózati Beruházási Terv

ÚTHÁLÓZATI BERUHÁZÁSI TERV

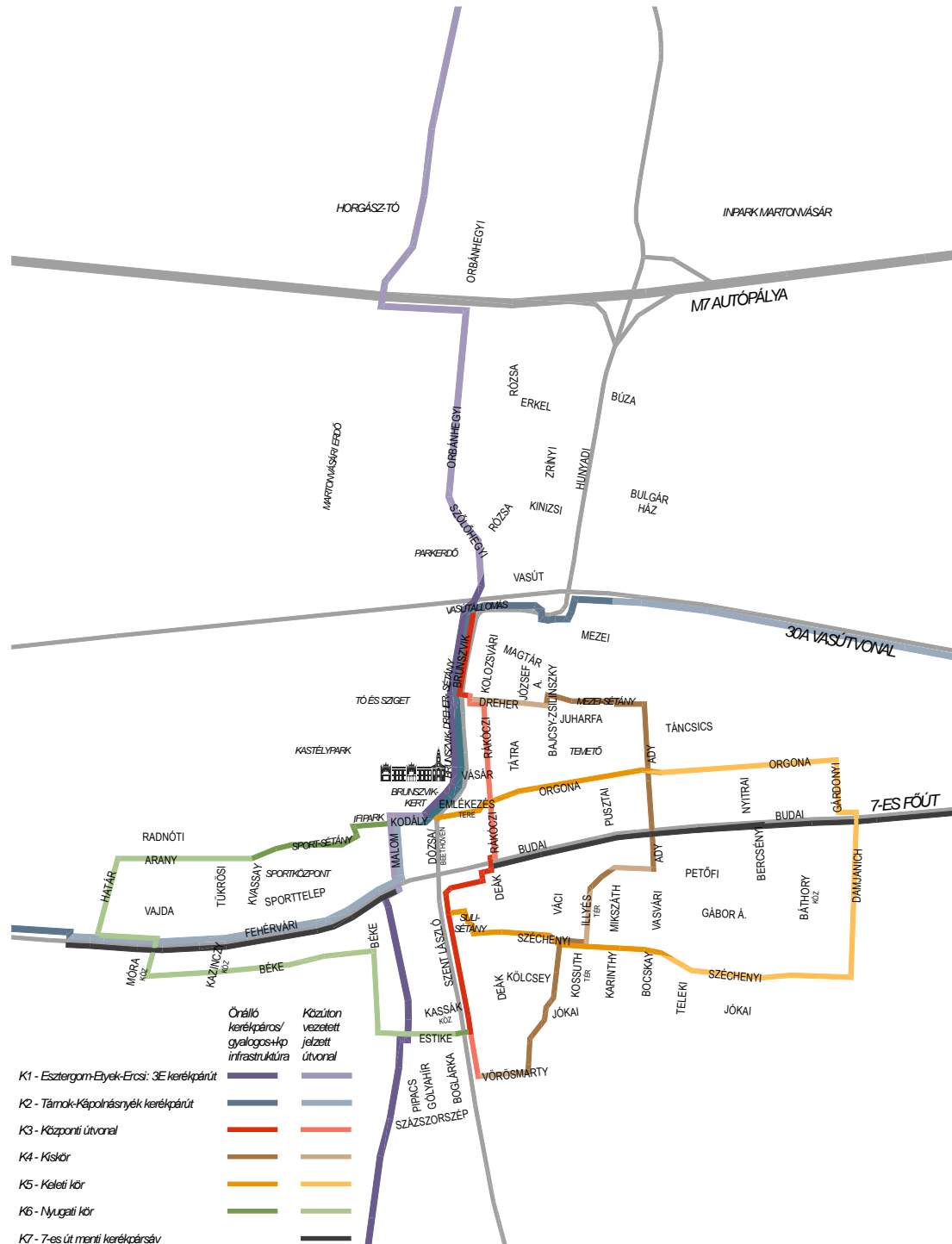

6.2.6. A Cselekvési tervet megalapozó rajzi munkarész 4.: Gyalogos Infrastruktúra Hálózati Terve

GYALOGOS INFRASTRUKTÚRA HÁLÓZATI TERVE

KERÉKPÁRFORGALMI HÁLÓZATI TERV

6.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése

ÖSSZEFOGLALÓ PROJEKTTÁBLA		
	Projekt	TOP PLUSZ PROJEKT
1.	Brunszvik Teréz Óvoda régi épületszárnyának energetikai korszerűsítése	X
2.	Orvosi rendelő régi épületrészének felújítása	X
3.	Közvilágítás korszerűsítése Martonvásáron	
4.	Napelemes rendszerek, naperőműberuházás megvalósítása	
5.	Városüzemeltetési telephely és eszközpark, tűzoltószertár fejlesztése	
6.	Városi temető fejlesztése	
7.	Új bölcsőde építése	
8.	Tanuszoda létesítése Martonvásáron	
9.	Beethoven Általános Iskolában kisebb felújítási-beruházási feladatok megvalósítása	X
10.	Általános iskola és művészeti iskola integrált fejlesztése	
11.	Civil Ház megvalósítása (Orgona-Rákóczi sarok)	
12.	Zöld Város program folytatása („központi kerékpáros útvonal”, gyalogos-kerékpáros sétányok az Orgona és a Széchenyi utcákban, főtér környezetének klímadatastos fejlesztései, parkerdei tornapálya, „zöld udvar” és hulladéksziget a városüzemeltetési telephelyen)	X
13.	Épített örökség megújítása (Óvodamúzeum műemlék épületrésze, Dreher mauzóleum, Brunszvik mauzóleum)	X (tartalékkeret)
14.	Parkerdő átfogó fejlesztésének előkészítése	X (tartalékkeret)
15.	Parkerdő fejlesztése több ütemben	
16.	A Brunszvik kastélynak és parkjának funkcióváltó és bővítő fejlesztése	
17.	Martonvásár, Erdőhát, Kismarton vízellátásának fejlesztése	
18.	Belterületi útfelújítási Program I. ütem (Orgona, Széchenyi)	X
19.	Belterületi útfelújítási Program II. ütem	X (tartalékkeret)
20.	Belterületi útfelújítási Program III. ütem	
21.	Gyalogos infrastruktúra fejlesztése – Járdaprogram folytatása	
22.	Kerékpáros infrastruktúra továbbfejlesztése belterületen	
23.	P+R és B+R fejlesztés a martonvásári vasútállomáson	
24.	Térségi komposztáló kialakítása	
25.	Tárnok-Kápolnásnyék kerékpárút	
26.	Martonvásár-Ercsi kerékpárút	
27.	Szemléletformáló programok az oktatási-nevelési intézményekben	X
28.	„Martoni Fórum Projekt” – kommunikációs infrastruktúra fejlesztése és a piacokhoz kapcsolódó közösségépítő programok erősítése, valamint a helyi identitás erősítése a közösségi ünnepeken keresztül	X
29.	Önkormányzati kompetenciák és digitális szolgáltatások fejlesztése	X

63. táblázat A beavatkozási területek projektjei

6.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.1. Önkormányzati épületek energetikai fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Brunszvik Teréz Óvoda régi épületszárnyának energetikai korszerűsítése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az óvodaépület régi szárnya energetikai szempontból elavult.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Homlokzati hőszigetelés, padlásfödém hőszigetelés, gépészeti rendszer és elektromos hálózat megújítása, kazán fejlesztése
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.1. Helyi egészségügyi infrastruktúra fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Orvosi rendelő régi épületrészének felújítása
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	2019-re elkészült az orvosi rendelő új épületszárnya. A régi épületrész sem funkcionálisan, sem minőségében, sem energetikailag nem felel meg a kor elvárásainak, felújítása indokolt.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Külső hőszigetelés, tetőfedés csere, belső felújítás két szinten. Lent háziorvosi rendelő, fent szolgálati lakás.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.2. Közvilágítás korszerűsítése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Közvilágítás korszerűsítése Martonvásáron
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az elavult közvilágítási lámpák rengeteg energiát fogyasztanak. Folyamatos cseréjük több lépcsőben indokolt.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Több ütemben a közvilágítási lámpák cseréje LED-esre, egyes helyeken hálózati beavatkozások megvalósítása.
6.	Városrészi leképeződése	Városszerte

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Önkormányzati energiatermelés
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Napelemes rendszerek, naperőműberuházás megvalósítása
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az energiaárak növekedésével a napelemes beruházások megtérülési ideje a töredékére csökkent. A megnövekedő kiadások visszafoghatók a saját energiatermelés segítségével.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Napelemes rendszerek telepítése önkormányzati létesítményekhez, valamint nagyobb méretű naperőmű kialakítása önkormányzati területen.
6.	Városrészi leképeződése	A város több pontján, több intézményén

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.4. Városüzemeltetési telephely és temető környezetének fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Városüzemeltetési telephely és eszközpark fejlesztése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A városüzemeltetési telephely a humán infrastruktúra háttér kiszolgáló létesítménye. A telephely első ütemében megépített csarnok raktározási kapacitásai szűkösek, a külső tároló erületek hiányoznak.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Újabb raktárcsarnok megépítése, külső tároló területek kialakítása, gépbeszerzés.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.4. Városüzemeltetési telephely és temető környezetének fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Városi temető fejlesztése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A városi egyetlen temetője, nem rendelkezik ravatalozóval, a halotthűtő elavult, az infrastruktúra leromlott állapotú.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Új ravatalozó építése halotthűtővel, vizesblokkal, járdák, közvilágítás megújítása.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.2. Helyi szociális, bölcsődei infrastruktúra fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Új bölcsőde építése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Jelenleg a Segítő Szolgálat épületében működik családi bölcsőde. A TOP bölcsőde pályázatunk közbeszerzése eredménytelenül zárult, a projektet visszaadtuk, pályáztunk RRF forrásra. Indokolt egy négycsoportos normál bölcsőde megépítése a járásszékhelyen.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Négy csoportszobás új bölcsőde megépítése.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.3. Oktatási-, nevelési és sport-infrastruktúra fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Tanuszoda létesítése Martonvásásáron
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A járásban Ercsiben, a sportcsarnokban található egy kisméretű tanmedence. Indokolt a járásszékhelyen szabvány tanuszoda megépítése.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A tanuszoda építési program keretében állami beruházásban és működtetésben képzelhető el a projekt.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.3. Oktatási-, nevelési és sport-infrastruktúra fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Beethoven Általános Iskolában kisebb felújítási-beruházási feladatok megvalósítása
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az iskolaépület külső-energetikai megújítása megtörtént, de ez a belsőt nem érintette.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Részleges belső energetikai és villamossági felújítás, kisebb beavatkozások, lift kialakítása, napelem telepítése
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.3. Oktatási-, nevelési és sport-infrastruktúra fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Általános iskola és művészeti iskola integrált fejlesztése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Jelenleg is három osztály tanul konténerteremben, de a teremszükséglet folyamatosan nő. A művészeti iskola – kivéve a központi épületrészt – teljeskörű felújításra, átalakításra szorul
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A koncepció szerint a két intézmény épületét integráltan fejlesztenénk, közös használatú tereket hoznánk létre.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.6. Civil szféra megerősítése infrastrukturális háttér biztosításával
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Civil Ház megvalósítása
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A helyi társadalmi kohézió, alkalmazkodóképesség és identitás megerősítése, a humán infrastruktúra fejlesztése
4.	Miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A kulturális központ nem rendelkezik klubhelyiségekkel, vendégszobával, elegendő raktárkapacitással.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A kulturális központ mellett, annak kiegészítésére kialakítandó közösségi épület. Helyet kapna a pinceszintjén egy hangszigetelt terem (ifjúsági klub – próbaterem) és közösségi műhely, a földszintjén klubhelyiség, raktárak, civil iroda és egy központi biztonsági szoba (polgárőrség), az emeleten pedig irodák és vendégszobák. A cél a helyi és térségi civil szféra infrastrukturális hátterének megteremtése. Az épületet energetikai szempontból önellátónak tervezzük.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

64. táblázat: Egyedi beavatkozások

6.3.2. Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások

	Kérdés	Kifejtés
1.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld Város
2.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Zöld Város program folytatása
3.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
4.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Városközponti és intézményi, valamint Rekreációs és turisztikai akcióterület: a projektek az akcióterület több pontján találhatóak, illeszkednek azokhoz.
5.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Projekt tartalma: „központi kerékpáros útvonal”, gyalogos-kerékpáros sétányok az Orgona és a Széchenyi utcákban, főtér környezetének klímatudatos fejlesztései, parkerdei tornapálya, „zöld udvar” és hulladéksziget a városüzemeltetési telephelyen, csapadékvíz elvezetés a könyvtár környezetében.
6.	Városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi, valamint Rekreációs és turisztikai akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld Város
2.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Parkerdő átfogó fejlesztésének előkészítése
3.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
4.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Rekreációs és turisztikai akcióterület, azon belül a Martonvásári Parkerdő területe.
5.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Ez a projekt a későbbi fejlesztés előkészítését tartalmazza, bevonva a lakosságot és szakembereket is. Közösségi tervezéssel kívánjuk kialakítani a projekt tartalmát.
6.	Városrészi leképeződése	Rekreációs és turisztikai akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld Város
2.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Parkerdő fejlesztése
3.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
4.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Rekreációs és turisztikai akcióterület, azon belül a Martonvásári Parkerdő területe.
5.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Az előkészített projekt megvalósítását tartalmazza, konkrét tartalma függ a kialakítandó koncepciótól.
6.	Városrészi leképeződése	Rekreációs és turisztikai akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld Város, Prosperáló Város
2.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	A Brunszvik kastélynak és parkjának funkcióváltó és bővítő fejlesztése
3.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Helyi és térségi gazdasági együttműködések, szolgáltatások és a K+F tevékenység erősítése
4.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Rekreációs és turisztikai akcióterület, azon belül a Kastélypark területe.
5.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A kastély és a kastélypark turisztikai célú megújítása.
6.	Városrészi leképeződése	Rekreációs és turisztikai akcióterület

65. táblázat: Nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások

6.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld Város
2.	Beavatkozás munkacíme	Martonvásár, Erdőhát, Kismarton vízellátásának fejlesztése
3.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés, „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
4.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A projekt a város különböző részein tartalmaz beavatkozást, vízvezeték építést és egyéb beruházásokat a víziközmű-műtárgyakon. Érintett Martonvásár belterülete, Erdőhát és Kismarton is, valamint létrehozandó ezen településrészeket összekötő vezeték-hálózat is.
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma	Martonvásár vízminősége a „kifogásolható” kategóriába esik. Vasat, mangánt és kismértékben arzént tartalmaz a víz, mely nagyon kemény is. A tervei elkészültek a komplex derogációs fejlesztésnek, egy körben a kivitelezési közbeszerzés is lezajlott. A projekt tartalma: Erdőháton és Kismartonban új vízvezeték hálózat építése, Erdőhát és Kismarton településrészek bekötése a városi hálózatba, az összes kút felújítása, új kút fúrása, expresszvezetékek kiépítése egy központi vízkezelőhöz, vízkezelő létrehozása, glóbusz felújítása, beadási pontok kialakítása a hálózaton és szivacsos tisztítás a teljes rendszeren.
6.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Városszerte

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló Város, Megtartó Város
2.	Beavatkozás munkacíme	Belterületi útfejlesztések - I. ütem
3.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés, „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
4.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Belterületi úthálózati elemek megújítása.
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma	A Széchenyi és Orgona utcák közlekedési koncepció szerinti fejlesztése – párhuzamosan a Zöld Város projekt gyalogos- és kerékpáros infrastrukturális fejlesztéseivel.
6.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló Város, Megtartó Város
2.	Beavatkozás munkacíme	Belterületi útfejlesztések - II. ütem
3.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés, „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
4.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Belterületi úthálózati elemek megújítása.
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma	Malom utca komplex felújítása
6.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Városközponti és intézményi akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló Város, Megtartó Város
2.	Beavatkozás munkacíme	Belterületi útfejlesztések - III. ütem
3.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés, „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
4.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Belterületi úthálózati elemek megújítása.
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma	A Magtár utca, a Jókai és Széchényi utcák közötti, onnan nyíló utcák, valamint a Móra köz felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása.
6.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város több pontján – Egyéb belterületen.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld Város, Megtartó Város
2.	Beavatkozás munkacíme	Gyalogos infrastruktúra fejlesztése – Járdaprogram folytatása
3.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés, „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
4.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A helyi gyalogos infrastruktúra-hálózat elemi tartalmazó program.
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma	A gyalogos infrastruktúra terv szerinti átfogó fejlesztése.
6.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Városszerte

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld Város, Megtartó Város, Prosperáló Város
2.	Beavatkozás munkacíme	Kerékpáros infrastruktúra továbbfejlesztése belterületen
3.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés, „Zöld és kék” fejlesztések, vonalas infrastruktúrák megújítása
4.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Helyi kerékpárhálózat terv szerinti kialakítása.
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma	A „Martonvásár Kétkeréken” program megvalósítása, a helyi kerékpáros infrastruktúra – a Kerékpárforgalmi Hálózati Terv szerinti – fejlesztése.
6.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Városszerte

66. táblázat: Hálózatos, vonalas fejlesztések

6.4. Várostárségi szintű beavatkozási területek részletezése

6.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás tematikus fókusza	Közösségi közlekedés fejlesztése
2.	Beavatkozás munkacíme	P+R és B+R fejlesztés a martonvásári vasútállomáson
3.	Illeszkedése a megyei program céljaihoz	Élhető megye és települések
4.	Illeszkedése az FVS céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	Parkolófejlesztés, P+R, B+R kapacitások bővítése, megközelítés javítása, elektromos autótöltők telepítése.
6.	Tevékenységek	Kivitelezés. A tervek elkészültek.
7.	A tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Martonvásár – egyeztetési kötelezettség, a projekt gazdája az Építési és Beruházási Minisztérium (ÉBM)
8.	Hatások és a hatásokban érintett települések köre	A hatása a meglévő szűkös parkolási kapacitások bővülése. Érintett települések, ahonnan a lakónépesség érkezik az elővárosi vasútállomásra: Martonvásár, Tordas, Gyúró, Ráckeresztúr, továbbá: Baracska, Kajászó, Vál.
9.	Koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Egyeztetés, a ráhordó buszmenetrendek felülvizsgálata

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás tematikus fókusza	Zöld Város
2.	Beavatkozás munkacíme	Térségi komposztáló kialakítása
3.	Illeszkedése a megyei program céljaihoz	Élhető megye és települések
4.	Illeszkedése az FVS céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	Térségi komposztáló kialakítása a keletkezett kerti és közterületi zöldhulladék befogadására és feldolgozására.
6.	Tevékenységek	Tervezés, kivitelezés
7.	A tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Martonvásár – projektgazda, résztvevő települések: Ráckeresztúr, Baracska, Tordas. (egyeztetés szükséges)
8.	Hatások és a hatásokban érintett települések köre	A lakosság jelenleg nem tudja kezelni a keletkezett zöldhulladékmennyiséget. Biztosítani szükséges egy komposztáló létrehozásával, hogy ez a mennyiség helyben feldolgozható legyen. Érintett települések: Lásd. fentebb.
9.	Koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Közös tervezés, kivitelezés

67. táblázat: Térségi hatókörű projektek

6.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás tematikus fókusztervezési dimenziókhöz	Fenntartható Közlekedésfejlesztés
2.	Beavatkozás munkacíme	Tárnok-Kápolnásnyék kerékpárút
3.	Illeszkedése a megyei program céljaihoz	Élhető megye és települések
4.	Illeszkedése az FVS céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	Az Etyek felé vezető turisztikai jellegű Budapest-Balaton kerékpárút nehéz túraút, ráadásul kerülőt is jelent. A Buda-Érd-Tárnok-Martonvásár-Kápolnásnyék-Velence útvonalon létrejövő kerékpárút egyrészt a BUBA könnyebb alternatívája, másrészt hivatásforgalmi szereppel is bír a települések között, de Martonvásár tekintetében beköti Erdőhát és Kismarton településrészeket is.
6.	Minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	Kerékpárút építése
7.	Egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	-
8.	Hatások és a hatásokban érintett települések köre	Létrejön egy régóta hiányzó infrastrukturális kapcsolat. Érintettek köre: Tárnok, Martonvásár, Baracska, Kápolnásnyék
9.	Koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Egyeztetés

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás tematikus fókusztervezési dimenziókhöz	Fenntartható Közlekedésfejlesztés
2.	Beavatkozás munkacíme	Martonvásár-Ercsi kerékpárút
3.	Illeszkedése a megyei program céljaihoz	Élhető megye és települések
4.	Illeszkedése az FVS céljaihoz	Fenntartható és „Zöld” szemléletű városfejlesztés
5.	A beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	Az Esztergom-Etyek-Ercsi: 3E kerékpárút részeként megvalósítandó fejlesztés a járás két városa között, a Szent László patak partján jön létre. A nyomvonalon a fenntartó út elkészült, erre szükséges mielőbb megtervezni és kivitelezni az aszfaltburkolatot
6.	Minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	Kerékpárút építése
7.	Egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	-
8.	Hatások és a hatásokban érintett települések köre	Létrejön egy régóta hiányzó infrastrukturális kapcsolat. Érintettek köre: Martonvásár, Ráckeresztúr, Ercsi
9.	Koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Egyeztetés

68. táblázat: Térségi hálózatos projektek

7. Finanszírozási terv

7.1 Elérhető és bevonható források számbavétele

Martonvásár fejlődése szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy a lehető legnagyobb mértékben használja ki az FVS megvalósítása során a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat. A nagyságrendileg becsült reálisan elérhető fejlesztési források (55,4 mrd Ft) 2021-2027 között négy meghatározó csoportba sorolhatók származásuk szerint:

- I. Európai uniós és egyéb nemzetközi források (13,4 mrd Ft)
 - A Partnerségi Megállapodás alapján az EU különféle alapjaiból társfinanszírozott hazai operatív programok a Széchenyi Pluszban (TOP Plusz, KEHOP Plusz, GINOP Plusz, DIMOP Plusz, EFOP Plusz, MAHOP Plusz, IKOP Plusz, VOP), a Széchenyi 2020 áthúzó programjai, a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz, a Brexitkár Enyhítő Beruházás Támogatási Terv, az Európai Területi Együttműködési Programok (Interreg) és egyéb transznacionális és interregionális programok, valamint közvetlen uniós, bizottsági programok (pl. Horizon, LIFE, EU4HEALTH, stb.) elérhető forrásai
 - Egyéb nemzetközi források (pl. EGT és Norvég Alap, Svájci Hozzájárulás, bilaterális együttműködések, testvérvárosi támogatások)
- II. Hazai források (7,8 mrd Ft)
 - Nevesített költségvetési előirányzatok, cél- és címzett támogatások és egyéb hazai fejlesztési programok, alapok forrásai (pl. Kisfaludy Program, Bethlen Gábor Alap, NKFI Alap)
 - Állami szervek, állami tulajdonú vállalatok fejlesztési forrásai
 - Egyéb hazai fejlesztési források (pl. alapítványok, nagyvállalatok programjai)
 - Egyedi kormánydöntéssel allokált központi források
- III. Önkormányzati saját fejlesztési források (2,2 mrd Ft)
 - Pályázati támogatásokhoz önerőként és többlet-önerőként biztosított önkormányzati saját források
 - Saját bevételekből származó önkormányzati fejlesztési források
 - Önkormányzati tulajdonú vállalkozások saját bevételeiből származó fejlesztési források
- IV. Magántőke fejlesztési forrásai (32 mrd Ft)

7.1.1 Aktorok, meghatározó szereplők

Az FVS beavatkozásainak, projektjeinek finanszírozásába bekapcsolható meghatározó szereplők köre:

- Martonvásár Város Önkormányzata, mint megvalósító és forrást biztosító szervezet
- egy adott beavatkozáshoz forrást biztosító szervezetek, de a megvalósító az önkormányzat (magán és civil érdekeltségi hozzájárulás)
- egy adott beavatkozást megvalósító és ahhoz forrást is biztosító szervezetek (pl. MVK, civil fejlesztések, magánberuházások)

- egy adott beavatkozáshoz forrást nem biztosító majdani üzemeltető, fenntartó szervezetek (pl. önkormányzati intézmények)

Az alábbi táblázat a tipikus meghatározó szereplőket azonosítja a 7.1 pontban bemutatott fejlesztési forrástípusok alapján:

Forrás típusa	Forrást biztosító oldal szereplői	Felhasználói oldal szereplői
EU támogatás	Minisztériumok, MÁK, ellenőrző szervek	MVÖ, MTA ATK, civil és nonprofit szervezetek, vállalkozások, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Egyéb nemzetközi támogatás	Európai Bizottság, nemzetközi szervek, nemzetállami ügynökségek, minisztériumok, MÁK, ellenőrző szervek	MVÖ, MTA ATK, civil és nonprofit szervezetek, vállalkozások, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Hazai költségvetési pályázati támogatás	Minisztériumok, MÁK, ÁSZ, KEHI	MVÖ, MTA ATK, civil és nonprofit szervezetek, vállalkozások, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Egyéb állami támogatás	Minisztériumok, MÁK, ÁSZ, KEHI	MVÖ, MTA ATK, civil és nonprofit szervezetek, vállalkozások, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Állami háttérszervezetek, vállalatok támogatásai	Minisztériumok, háttérintézmény, állami vállalat, ÁSZ, KEHI	MVÖ, MTA ATK, civil és nonprofit szervezetek, vállalkozások, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Egyedi költségvetési döntés alapján	Minisztériumok, ÁSZ, KEHI	MVÖ, MTA ATK, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Önkormányzati saját forrás	MVÖ	MVÖ, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Önkormányzati tulajdonú szervezet saját forrása	MVÖ, MVÖ tulajdonú szervezet	MVÖ tulajdonú szervezet, megvalósításban résztvevők, lakosság, egyéb érintettek
Magánforrás	Magánvállalkozás	Magánvállalkozás, megvalósításban résztvevők, fogyasztók, egyéb érintettek

69. táblázat: A fejlesztési források meghatározó szereplői

7.1.2 Kitekintés

Az FVS fejlesztési forrásainak várhatóan mintegy 64-66%-a lesz köthető a járás többi településéhez, azaz hoz létre, fejleszt olyan beruházási elemet, amelyben meghatározó lesz a városon kívüli szereplők hozzájárulása, közvetlenül elsősorban a megvalósítási terén, vagy olyan térségi hatókörű, illetve horizontális szolgáltatás nyújt általa majd az üzemeltető, amelynek felhasználói, hasznélvezői a térség lakosai (is) nagyobb arányban lesznek. A településfejlesztési beavatkozások több, mint kétharmadának lesz tehát egyúttal területfejlesztési hatása is (pl. gazdaságfejlesztés, közlekedésfejlesztés, hálózati fejlesztések, humán közszolgáltatások infrastruktúrafejlesztése), azaz joggal lesz elvárható jelentősebb térségi hasznosulásuk.

7.1.3 Egyéb kööttségek és lehetőségek

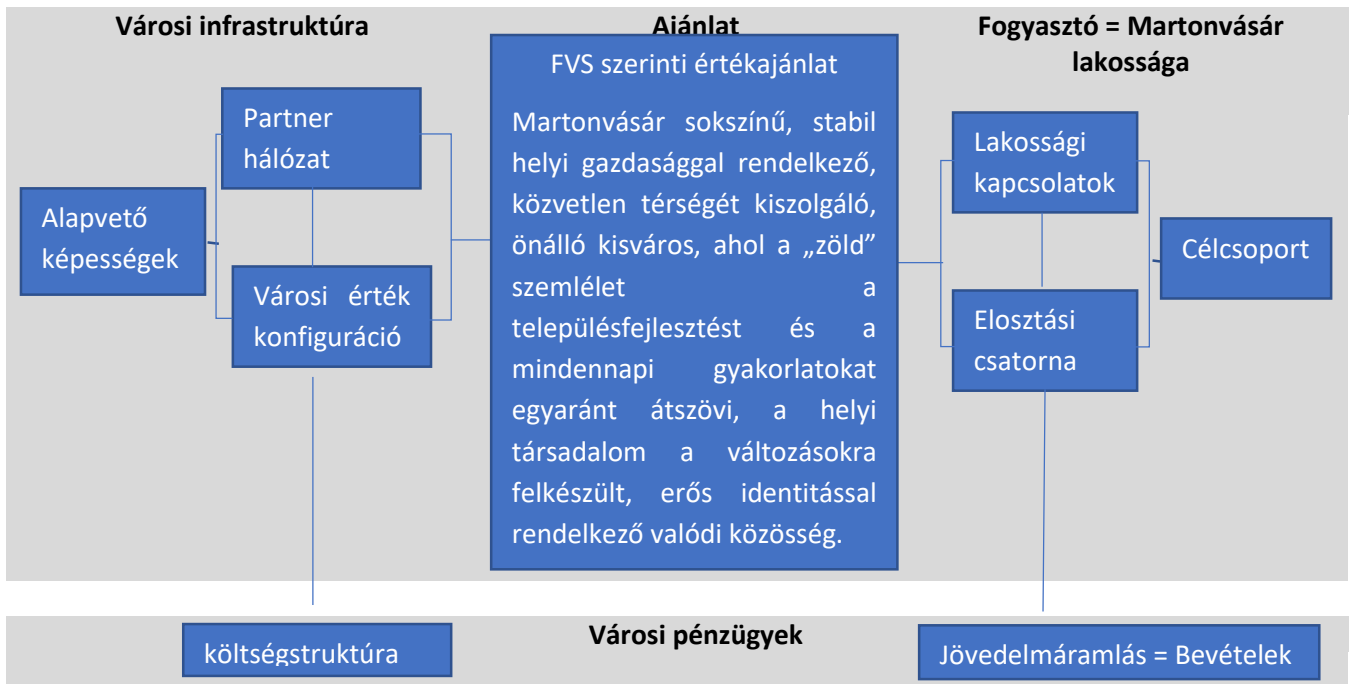
Az FVS fejlesztési forrásainak felhasználása jelentősebb kööttségekkel is jár, mivel a nagyságrendileg megjelölt 55,4 mrd Ft integrált forrás felhasználása átlagosan 35%-nyi önerőt is magába foglal. Ez azt jelenti, hogy a kiemelt szereplők cca. 19,4 mrd Ft-ot az FVS-ben meghatározott célokra kell, hogy fordítsanak 2021-2027 között. Ennek több mint 80%-a, mintegy 15,5 mrd Ft a vállalkozói szférát érinti, amely szintén elhivatott fejlesztési elkötelezettségeket feltételez részükről. Kedvező gazdasági körülmények között lehetőségként adódik az önkormányzat részéről ennél jelentősebb összegnek is az FVS szerinti célokra történő allokálása további meghatározott forrásfeltárás és -bevonás alapján. Ez egyrészt növelni tudja forrásabszorpciós képességet, másrészt az átlagos támogatási intenzitás csökkentésében is megjelenhet. További kööttséget jelent ugyanakkor, hogy a 2011-es stabilitási törvény szigorította az önkormányzati hitelfelvételt, mely értelmében az önkormányzat kormányhozjárulás nélkül csak EU-s fejlesztésekhez szükséges kölcsönt, az adósságrendezési eljárás során a hitelezői egyezség megkötéséhez igénybe vett reorganizációs hitelt és likvid hitelt vehet fel.

7.2 Az üzleti modell bemutatása

Átgondolt és fenntartható üzleti modell megalkotásához egyrészt ismerni kell az üzleti modellek alapelemeit, másrészt adaptálni kell a sikeres vállalkozások működési metodikáját, amely a nem a közsféra jellemzője a magas externáliás hatások és költségek miatt. Ráadásul egy üzleti modell csak egy adott szervezet stratégiájának keretébe ágyazva lehet sikeres, továbbá ismeretlenek az egyes tervezett projektek költség-haszon elemzéseinek eredményei is, amelyeket – városterületi stratégia révén – eltérő szervezetek valósítanak meg. Ebből adódóan az üzleti modell építőkockáit érdemes áttekinteni városi szinten.

- Az üzletépítéshez az infrastruktúra meghatározó kiindulási alap. Az erőforrások közül talán a legfontosabbak a képességek, azon belül is az alapvető képességek: ezek teszik alkalmassá a várost, hogy valami kiemelkedőt, nehezen utánozhatót hozzon létre, üzleti sikert érjen el. Hasonló szerepet játszhat a partneri hálózat megléte, amellyel a hiányzó képességek pótolhatók, a működőképesség zökkenőmentessé tehető. Az infrastruktúra ésszerű, logikus elrendezése szükséges ahhoz, hogy az üzlet mind a város, mind a fogyasztó, azaz a lakosság számára kölcsönösen előnyös legyen.
- Milyen értéket képes a város a fogyasztónak ajánlani?
- A modell központi szereplője a fogyasztó, a martonvásári lakosság. Az üzleti modellben világossá kell tenni, kik a szolgáltatások megcélzott fogyasztói csoportjai, de dönteni kell az elosztási csatornákról is (milyen módon jut el egy-egy szolgáltatás a lakossághoz), de azt is át kell gondolni, hogy milyen kapcsolatrendszert alakítunk ki a lakossági csoportokkal.
- Mindezeket a pénzügyi rendszer fogja össze: milyen költségstruktúrát alkalmazunk, az alkalmazott eszközök milyen pénzügyi következményekkel járnak. Vizsgálandó a másik oldal is: hogyan alakulnak a modell kapcsán a bevételek, a jövedelmek, miként biztosítható a tevékenység rövid és hosszabb távú pénzügyi egyensúlya.

Fentiek figyelembe vételével a martonvásári FVS sematikus üzleti modellje a következő:

70. ábra Az FVS sematikus üzleti modellje

7.2.1 Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Prosperáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	28,2 mrd Ft
Megtérülést (bevétel, jövedelmet) biztosító elemek	- helyi adóbevétel növekedés - bérleti díj növekedés
Források	- EU támogatás - hazai forrás - önkormányzati saját forrás - magántőke
Finanszírozás elemek aránya (%)	35/20/5/40
Várható vagy elvárt eredmények	- termelő beruházások megtelepedése - gazdasági diverzifikáció - vonzó gazdasági környezet létrejötte - csökkenő munkanélküliség - fizetőképes kereslet növekedése - növekvő látogatószám
Kockázatok	- munkaerőhiány - megemelkedő projektköltségek - magántőke forráshiánya energiaárak emelkedése miatt - alapanyag-ellátási zavarok - kapacitáshiány - szakemberhiány
Érdekeltek	- MVÖ - beruházó vállalkozások

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Zöldülő város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	10,3 mrd Ft

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	<ul style="list-style-type: none"> - idegenforgalmi adóbevétel növekedés - bevételi és használati díj növekedés
Források	<ul style="list-style-type: none"> - EU támogatás - hazai forrás - önkormányzati saját forrás - magántőke
Finanszírozás elemek aránya (%)	60/30/5/5
Várható vagy elvárt eredmények	<ul style="list-style-type: none"> - ÜHG kibocsátás csökkenés - kék- és zöldfelületek növekedése - környezeti ártalmak csökkenése - 20%-os energia-megtakarítás - megújuló energiaforrások arányának növekedése
Kockázatok	<ul style="list-style-type: none"> - energiaárak további emelkedése felemészti a fenntartási költségeket - kármentesítések elmaradása - kék- és zöldfelületek minőségének leromlása - szakemberhiány - klímaadaptáció elmarad - energiapótlás lassan terjed
Érdekeltek	<ul style="list-style-type: none"> - MVÖ - MVK - közszolgáltatók, infrastruktúra üzemeltetők - lakosság - zöld civil szervezetek - jövő nemzedékek

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Digitális város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	4,5 mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	<ul style="list-style-type: none"> - energia-megtakarításból származó maradvány
Források	<ul style="list-style-type: none"> - EU támogatás - hazai forrás - önkormányzati saját forrás - magántőke
Finanszírozás elemek aránya (%)	70/23/5/2
Várható vagy elvárt eredmények	<ul style="list-style-type: none"> - okos városüzemeltetés - egyenlő hozzáférés kiterjedése - esélyegyenlőség helyzetének javulása - energiamegtakarítás - digitalizáció terjedése
Kockázatok	<ul style="list-style-type: none"> - elektronikai alapanyag-ellátási zavarok - szakemberhiány - megemelkedő projektköltségek
Érdekeltek	<ul style="list-style-type: none"> - MVÖ - lakosság - vállalkozások - turisták

Megvizsgálendő szempontok	A szempont részletezése
Megtartó város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	6,8 mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	- helyi adóbevétel növekedés - bevételi díj növekedés
Források	- EU támogatás - hazai forrás - önkormányzati saját forrás - magántőke
Finanszírozás elemek aránya (%)	50/30/10/10
Várható vagy elvárt eredmények	- új lakóterületek létrejötte - foglalkoztatáshoz kapcsolódó képességek javulása - társadalmi kohézió erősödése -
Kockázatok	- környezethasználati konfliktusok - lakossági ellenállás - érdektelenség - ingatlanárak emelkedése - elvándorlás növekedése
Érdekeltek	- MVÖ - MVK - Szent László Völgye Segítő Szolgálat - FM Munkaügyi Központ - hátrányos helyzetűeket felkaroló civil szervezetek

Megvizsgálendő szempontok	A szempont részletezése
Kiszolgáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	5,6 mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	- önkormányzati bevételek növekedése
Források	- EU támogatás - hazai forrás - önkormányzati saját forrás - magántőke
Finanszírozás elemek aránya (%)	25/60/13/2
Várható vagy elvárt eredmények	- vonzóbb társadalmi-gazdasági környezet létrejötte - népességmegtartó erő növekedése - jóllét növekedése
Kockázatok	- területhasználati konfliktusok számának növekedése - megemelkedő projektköltségek - alapanyag-ellátási zavarok - kapacitáshiány - szakemberhiány
Érdekeltek	- MVÖ - MVK - Szent László Völgye Segítő Szolgálat - közlekedési vállalatok - járási települések önkormányzatai - civil szervezetek

70. táblázat: A beavatkozások főbb jellemzői tervezési dimenzióként

Megvizsgálandó szempontok	Tervezett beruházási költség (mrd Ft)
Prosperáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	28,2
Zöldülő dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	10,3
Digitális dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	4,5
Megtartó dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	6,8
Kiszolgáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	5,6
FVS összesített tervezett beruházási költsége	55,4

71. táblázat: A beavatkozásokra tervezett beruházási költségek dimenzióként összesítve

7.2.2 A finanszírozási terv összefoglalója

A finanszírozási terv összefoglalóját a 8.2. mellékelt tartalmazza.

7.3 Fenntartható üzemeltetés

Martonvásár Város Önkormányzatának célja, hogy az FVS megvalósítása során úgy tartsa fenn és üzemeltesse meglévő épületállományát, hogy minél kevesebb energiát használjon fel, hogy az hosszútávon fenntartható legyen, de a komfortosság és a gazdasági szempontoknak is eleget tegyen. A legfontosabb célok a megújuló energiák hasznosítása, a környezettudatos téralakítás, a környezetbarát anyagok használata és az energia-hatékony építészeti és gépészeti megoldások alkalmazása. Kiemelt elem a fűtéskorszerűsítés hőszivattyúk telepítésével, a világítástechnikai eszközök korszerűsítése, cseréje energiatakarékos LED-es eszközökre, valamint napelemes rendszerek telepítése az energiafogyasztás fedezésére. Szükséges a néhány helyen még mindig megtalálható lehűlő szerkezetek szigetelése és a nyílászárók cseréje az épületek külső felületei energiavesztésének optimalizálása érdekében, mely révén csökkenthető a téli-nyári energiafogyasztás. Fontos szempont továbbá az alkalmazottak szemléletformálása a berendezések takarékos használatáról az energiatudatosság szemléletének jegyében.

7.4. Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

A projektfejlesztés intézményi hátterét a Martonvásár Város Önkormányzata részben saját kapacitásból biztosítja, a polgármesteri hivatal városmenedzsment irodája végzi el a projektek gyűjtésével, gondozásával, előkészítésével kapcsolatos munkák zömét, kisebb részben a Fejér Megyei Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Albensis Kft.-vel, valamint Nemzeti Fejlesztési Programirodával kötött együttműködési megállapodások keretében végzi el a projektek fejlesztését, illetve látják el azok menedzsmentjét.

7.4.1 Ellátandó funkciók

Az FVS projektekkel összefüggésben ellátandó funkciók közé tartoznak: projektötletek gyűjtése, projektgenerálás, projektváltozatok kialakítása, társadalmi egyeztetés, projekttervezés, beleértve az üzleti tervezést is, pályázatok írásával és kezelésével kapcsolatos feladatok, megvalósítás-tervezés, műszaki tervezés, közbeszerzési folyamatok támogatása, projektmenedzsment, külső-belső kapcsolattartás (pl. belső munkatársak, közreműködő szervezetek, projektteljesítők, egyéb külső szolgáltatók, potenciális befektetők), kötelező tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása, marketingkommunikáció, fenntartási folyamatok menedzselése.

7.4.2 Kulcsszereplők nevesítése

Fenti folyamatokért politikai síkon a város polgármestere a kabinetvezető, egyúttal fejlesztési alpolgármesteren keresztül felel, míg végrehajtási, ügyintézési oldalról a jegyző a városmenedzsment

iroda vezetőjén keresztül. A projektcsatorna fejlesztés alkalmazott eljárásrendjét az önkormányzat több területet is érintő vonatkozó szabályzatai szabályozzák (pl. gazdálkodási, pályázati, pénzügyi szabályzat, stb.).

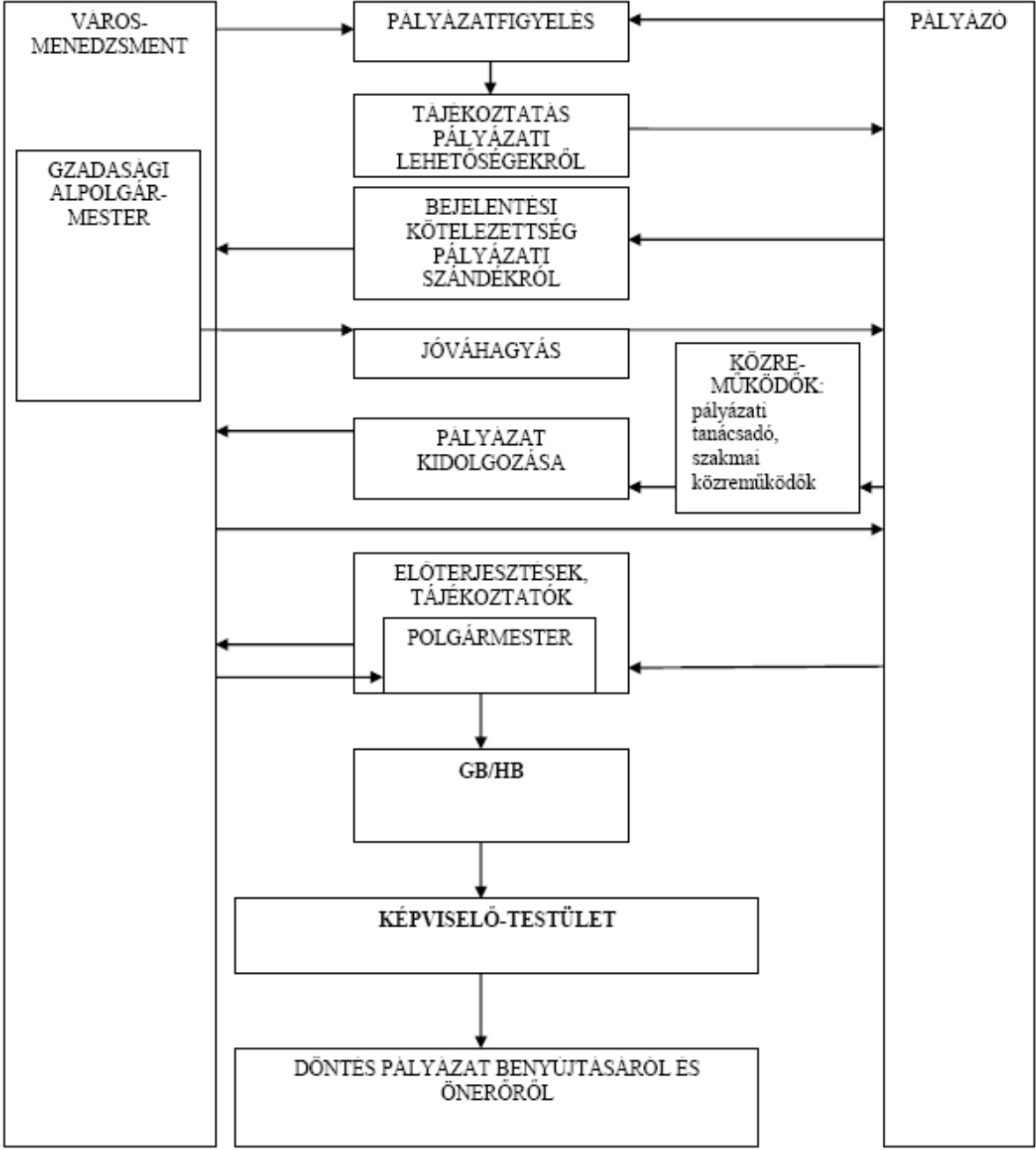
Külső befektető vagy potenciális projektgazda megjelenése esetén a polgármester vagy a fejlesztési alpolgármester feladata a stratégiai jellegű tárgyalások, megbeszélések lefolytatása, a jegyző és az irodavezető látják el a döntés-előkészítőt, míg a városmenedzsment iroda munkatársai a gyakorlati feladatokat.

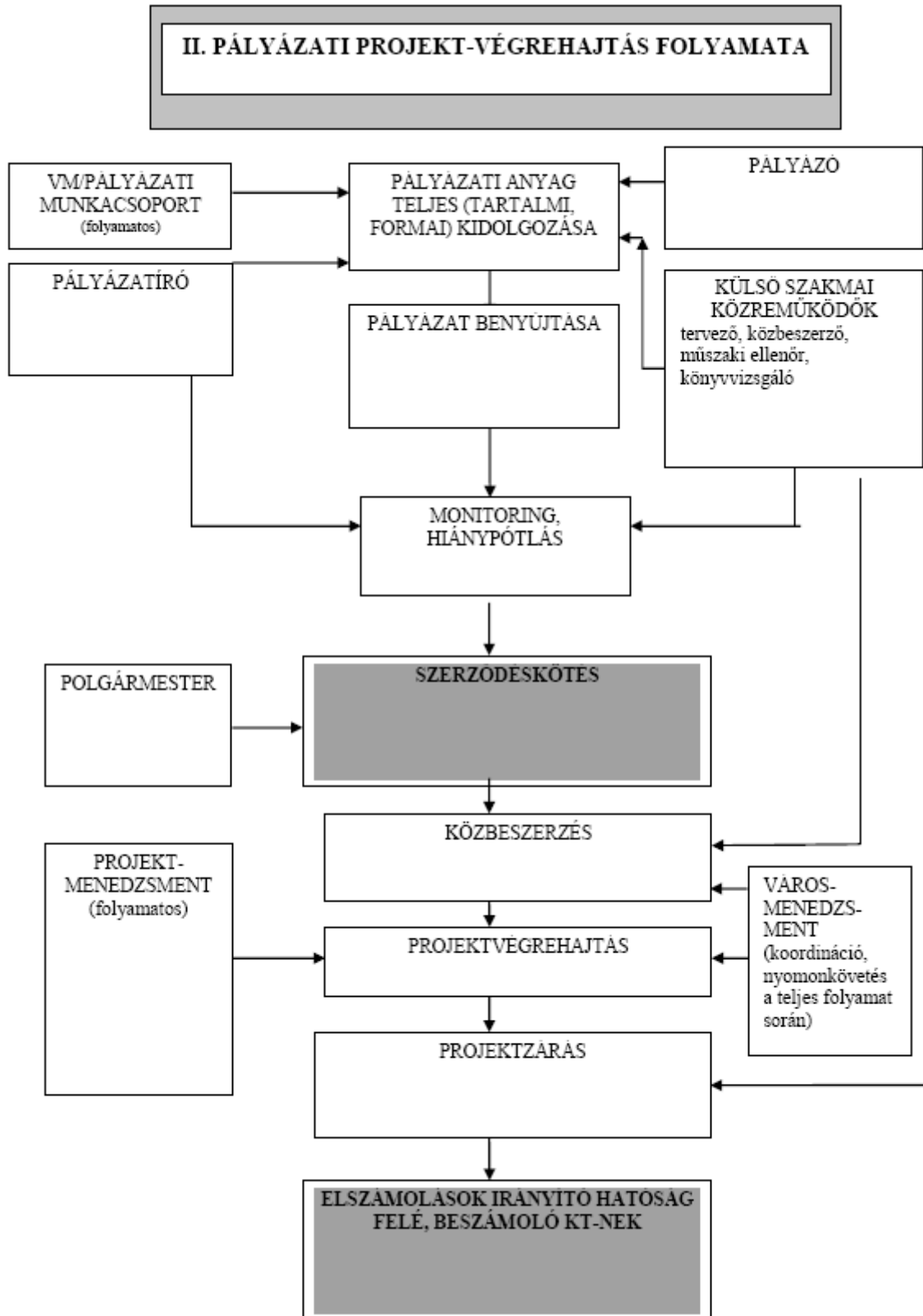
További (részben helyi) szereplők, akikkel együttműködik az önkormányzat a projektek generálása, a projektek előkészítése során: műszaki tervezők, kivitelezők, közbeszerzési tanácsadók, fejlesztő és befektetési szervezetek és szakemberek, speciális szakértők, vállalkozások és civil szervezetek képviselői.

7.4.3 Intézményi modell bemutatása

Intézményi modellként, a Városmenedzsment Iroda pályázati projektjeinek döntés-előkészítési és végrehajtási folyamatait, a következő ábrák mutatják.

I. PÁLYÁZATI PROJEKTEK DÖNTÉS-ELŐKÉSZÍTÉS FOLYAMATA

71-72. ábra: Intézményi modell: a pályázati projektek döntés-előkészítő és végrehajtási folyamata

8. Mellékletek

8.1 Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

8.1.1 Lakossági felmérés

Az FVS-t megalapozó lakossági kérdőíves felmérés idején Martonvásár lakossága kb. 5800 fő volt. Online formában több, mint 350-en töltötték ki részben vagy egészben a kérdőívet. Az online felületen több, mint 860 belépést regisztráltunk, melyből 520 különböző személytől érkezett, vagyis ennyien kezdték meg a válaszadást. Az offline kérdőíveket is figyelembe véve, a szűréseket követően 360 db lakossági kérdőív tartalmát dolgoztuk fel. Megállapíthatjuk, hogy a lakosság majd 10 százaléka érdeklődést mutatott az ügy iránt, de a végig kitöltött kérdőívek felnőtt korú népességszámra vetített aránya is magas, csaknem 8%.

A kitöltők bő kétharmada a 28-53 közötti korosztályból került ki. **A városfejlesztési projektek** között az egészségház, a bölcsőde, a tanuszoda, az iskolabővítés, a művészeti iskola fejlesztése – tehát a családokat közvetlenül érintő beruházások élveztek prioritást, majd kicsit lemaradva következtek a „temető környékének” fejlesztései: a tűzoltószertár, a városüzemeltetési telephely bővítése és a ravatalozó. A gazdaságfejlesztésnél egyértelműen az új élelmiszerüzlet (diszkont lánc és egyéb), a drogéria és a munkahelyteremtő, ipari parki beruházások jelentik a helyi lakosság preferenciáit.

A közlekedésfejlesztésre vonatkozó kérdésnél egyértelműen a gyalogátkelőket és a Deák utca (óvoda-mentőállomás) összekötését preferálták. Az egyéb fejlesztéseknél a lokális beavatkozások helyett (buszmegállók, játszóterek) az első helyre a parkerdő szabadidős fejlesztése került. **A járdaprogramhoz** a legtöbb javaslat a négy főútra érkezett (Budai, Fehérvári, Szent László és Hunyadi). Az útfelújításoknál a legtöbben az óvodához vezető Jókai és Deák utcai szakaszokat javasolták (ez időközben el is készült). Ezeket követik a Kinizsi és a Széchenyi-Jókai összekötést biztosító utcákra vonatkozó javaslatok.

A „Részvételi költségvetésre” vonatkozó kérdésnél nagyon kevesen tettek a 3-5 millió forintos keretnek megfelelő javaslatot. Ebben a nagyságrendben a legtöbben az utcabútorokat – pad, kuka, kerékpártároló - említették. A lakosok inkább elégedettek a képviselők, a városvezetés, az önkormányzati cég (MartonGazda, MartonKult), a házi orvosuk, a járási hivatal munkájával, kevésbé elégedettek a gyógyszertár, a velencei szakellátó és a helyi posta szolgáltatásával. Az érintettek a közéletkezdést közepesre értékelték.

A zöldhulladék kapcsán közel 60%-ban mondták azt, hogy részben komposztálnának és részben elszállíttatnának. Szinte kivétel nélkül támogatnák, hogy a városüzemeltetés (MartonGazda) díj ellenében, önköltségen háztól elszállítsa a fás szárú, darálendő zöldhulladékot. A darálásért plusz díj fizetése már megosztotta a válaszadókat, a többség a szállításért fizetne, a darálásért nem.

A kommunikáció és tájékoztatás, tájékozódás témakörben a kitöltők többsége a Facebook felületeket értékelte leginkább hasznosnak, de a Forum Martini és az önkormányzat honlapja is jól szerepelt. A www.fb.com/horvathbalintoldal, az oldal csoportja – a Martonvásár Infó -, és a Martonvásár Város Önkormányzatának FB oldala kapta a legjobb értékelést hasznosság szempontjából. **A további egyedi javaslatok, magállapítások közül kiemeljük azokat, amelyek többször előfordultak.** Ilyen a lakóutcák kontra belváros kérdése. Más területen kisebb fejlesztésekre például többen is javaslatot tettek, ilyen volt többek között a kutyafuttató és az iskolakert. A Martonvásár Infó csoporttal kapcsolatban több észrevétel is érkezett, hogy a csoport profilja ne menjen el panaszkönyv, hirdetőtábla irányába, hanem

inkább a közéleti és kulturális kérdések legyenek hangsúlyosabbak. Idekapcsolva olyan javaslatok is érkeztek, amelyek a vállalkozások számára egy másik felület biztosítását tartanák ideálisnak a csoport helyett.

Az önkormányzat hatáskörébe kevéssé tartozó ügyeket is többen említettek. A közlekedési problémákhoz tartozik a gyorsajtás, a nem kulturált közlekedés. Újra és újra előkerülnek az együttélésre vonatkozó problémák: a hang- és a szagszennyezés vagy a (hulladék)égetés. **Felvetésre kerültek kifejezetten állami beavatkozást igénylő észrevételek is.** Ilyen például a 7-es út autóforgalma és a zajvédőfal az autópálya mellett.

Több olyan téma is előkerült, melyben a vélemények ellentmondásosak, így ezeket lakossági konfliktusos ügyekként kezeljük. Például vannak, akik több lakó-pihenő övezetet szeretnének, viszont a jó lakó-pihenő övezet feltétele, hogy mindenkinek be kellene tartania a 20 km/órás sebességet, ami a meglévőknél sem betartatható. Ilyen konfliktusos téma az egyirányú utcák helyzete is. Vannak, akik örülnek az egyirányú utcáknak, mivel sokkal biztonságosabbak, főleg az intézmények környékén, ráadásul önkormányzati szempontból hosszútávon a fenntarthatósága is egyértelműen jobb. Azonban van, aki a hosszabb megtett út miatt ellenzi ezeket. További konfliktusos témát jelentett a lakóutcákban lévő járdák kérdése. (Itt az aszfaltúton is sétálhatunk) Vannak, akik a lakóutcákban felszednék a járdát, hogy a házuk előtt több zöldterület legyen, de vannak, akik mindenképpen megőriznék ezeket a járdákat is.

Sokaknak problémát okoznak a telített főutak, amelyek miatt szükséges a kerülés, viszont nincs rendelkezésre álló gyűjtőúthálózat. Ezzel kapcsolatban egyébként szakmai javaslat is született (a „benzinkút-Mirrottron-Ady-Tesco-Vasvári-Bocskai-Jókai-Estike-Béke-Fehérvári csatlakozás” nyomvonalra), viszont a nyomvonal mentén lakók ennek a javaslatnak a szükségességét vitatják. (Sajnos alternatíva erre nem áll rendelkezésre, csak a jelenlegi úthálózat.) A konfliktusos témákban a további egyeztetéseket és a párbeszédet tartjuk fontosnak.

8.1.2 Intézményi/Szervezeti felmérés

MTA ATK

Az utóbbi időszakban az Akadémia szempontjából is látványosan rengeteget fejlődött a település. Az ATK ugyanakkor fokozza Martonvásár ismertségét és egymással kölcsönhatásban képes a település optimális működésének biztosítására. A településen sokkal nagyobb foglalkoztató nincs az ATK-n kívül, az utóbbi időszakban az ipari park területén volt mozgás. Az ATK viszonylag sok helyi lakost foglalkoztat, így az ATK mégsem annyira zárt közösség mint amennyire annak tűnik. Az Akadémiának az Önkormányzattal nincs komolyabb konfliktusa, de a kommunikáció nem optimális. Az Önkormányzat sok esetben gyors választ vár az ATK-tól, amit viszont nem mindig képesek megadni, hiszen az épület akadémiai tulajdon. A problémát az jelenti, hogy nem egy kézben összpontosul a fenntartó és a tulajdonos, így egy adott kérdés kapcsán kétirányú egyeztetés szükséges. Az elmúlt időszakban születtek többoldalú szerződések, például az Előkerttel kapcsolatban, amelynek részese volt az MTA, az Önkormányzat, az Egyház és az ATK. Az elmúlt időszaktól sikertörténetnek nevezhető az Agroverzum létrehozása. Az ATK számára prioritás keresni a fiatalokat, viszont ezen sokat segítene, ha képesek lennének megfelelő körülmények között szolgálati lakást biztosítani – akár az önkormányzattal közösen – hiszen ez vonzerőt növelné. A jelenlegi szolgálati lakások felújítása bizonyos tekintetben akadályokba is ütközik az építési szabályzat módosítása miatt. Az emberek érdeklődése az Agroverzum és az ATK iránt viszonylag magas, hiszen az országban Mezőgazdasági Kutatóintézetek szempontjából Martonvásár továbbra is kiemelt helyen szerepel. Az ATK rendszeresen

biztosítja a helyszínt a Beethoven koncertekre, amely az Agroverzummal karöltve jelentős vonzereje a településnek. Mióta létezik a BBK sokkal több az ilyen jellegű rendezvény a városközpontban. Ennek a másik vonatkozása, hogy sok esetben nincs parkolóhely egy-egy nagyobb rendezvény miatt. A rendezvények szervezésében ennek a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani vagy valamilyen megoldást kitalálni a parkolásra. Kisvárossá nem attól válik egy település, hogy dinamikusan bővül a lakossága, hiszen még most is érzékelhetőek a falusias jegyek. Jelenleg rengeteg szolgáltatás hiányzik (szállások, vendéglátóipar stb.), amelyek szükségesek még ahhoz, hogy a település valóban kisvárossá váljon. A parkolókapacitásokat mindenképp bővíteni kell, habár erre nehéz tervezni: rendezvények idején kevés a parkoló, egyébként más időszakban elegendő a kapacitás. A gazdasági szolgáltatások tekintetében a vízkérdés akut probléma. Jóideig saját vízforrása volt az ATK-nak, de kiderült, hogy nem teljesen egészséges az onnan származó víz. Ezt követően csatlakoztak rá a városi hálózatra. Ezzel kapcsolatban volt egy vita az Önkormányzattal kapacitások tekintetében, amelynek a bővítésére mindenképpen szükség van a közeljövőben. Az internetelérés egy ideig probléma volt, de az utóbbi időszakban ez is megoldódott. Az ATK az üzemorvoson keresztül lát be csupán a település egészségügyi rendszerébe. Az üzemorvos elérését nehezíti a bejelentkezési idő és előfordul, hogy több hónapra előre nincs szabad időpont, holott, ha valaki munkába akar állni akkor ez az első lépés. A jövőben mindenképp meg kell tartani a mentőállomást, hisz arra látszólag és ténylegesen is szükség van. Az önkormányzati munkával nagyrészt elégedettek, a magas szintű prioritásokat a helyén és időben kezelték. A civil életben van hiány a városban, ami abban látszott korábban, hogy nem nagyon tudtak megfelelő támogatottságot felsorakoztatni bizonyos célrendszerek mellé, ahova lehetett volna forrást vagy fejlesztést szerezni. A városi kommunikáció, tájékoztatás területén még szükséges a fejlődés, hiszen előfordult többször, hogy előzetes egyeztetés nélkül jöttek ki az ATK-t érintő hírek, de ezen kívül a közösségi média területén a kommunikáció aktív. Viszont a közösségi média megjelenés területén lehetne fejlődni, hiszen nem kelt jó benyomást, hogy ugyanazt a hírt osztja a tovább az alpolgármesteri, a polgármesteri és a városi oldal is. Összességében viszont a szükséges és konstruktív párbeszéd megvan az ATK és az Önkormányzat között. A zöld megoldások területén az ATK próbált előrelépni például napelemek felszerelésével, viszont egyrészt az engedélyeztetés bonyolult másrészt ezzel már elérnének egy olyan szintet, ami miatt már egy plusz „erőművi adót” kellene fizetni. Zöldterület szempontjából a település nagyrészt az ATK adja, amit próbálnak megőrizni. Zöld megoldások tekintetében próbál az ATK előrelépni, felvetette a városnak a közös gondolkodás lehetőségét zöld energia kérdésekben. Jelenleg zöld megoldásokban szegény a település, mintha az elhatározás ez irányba hiányozna. A kerékpáros úthálózat fejlesztésére mindenképp szükség van, ami a település látogatottságában is eredményezhetne egy növekvő trendet. Közlekedés területén a mostani lámpás kereszteződés helyén elképzelhető lenne egy körforgalom (a tárnokihoz hasonlóan), viszont itt a hely szűkössége a kivitelezést kérdésessé teszi. A jövőben a zöld fejlesztésekre, az utak karbantartására és szélesítésére, kerékpárutakra kellene nagyobb hangsúlyt helyezni.

Beethoven Általános Iskola

Az elmúlt öt év távlatából tekintve elmondható, hogy a Martonvásári Beethoven Általános Iskola fejlődésnek indult, amihez az új épületszárny megépítése jelentősen hozzájárult, ide kapcsolva a Tóth Iván Sportcsarnokot is. Korábban az általános iskolába járó gyerekek számára gondot jelentett az intézmény biztonságos megközelítése, de ez a járdaépítésekkel megoldódott, ami nem utolsó szempont egy oktatási intézménynél. Az általános iskola kapcsolata Martonvásár Város Önkormányzatával mondható felhőtlennek, viszont itt fontos megjegyezni, hogy a fenntartó nem az Önkormányzat, hanem a tankerület és igazgatási szempontból a Beethoven Általános Iskola a

Dunaújvárosi Tankerülethez tartozik. Ez sokszor okoz nehézségeket, hiszen a szülők, a gyerekek, az intézmény dolgozói többnyire martonvásáriak, Dunaújváros pedig viszonylag távol van, ami sokszor megnehezíti a hatékony kommunikációt. Mindezek ellenére az Önkormányzat sajátjaként gondol az iskolára, az intézménnyel jó kapcsolatban áll. Az Önkormányzat viszont mégsem tud annyi erőforrást az intézménybe vinni, mint amennyi szükséges lenne oktatási intézmény révén, de volt már rá precedens több alkalommal, hogy a fenntartó tankerület helyett az Önkormányzat oldotta meg az adott problémát. Összességében tehát az önkormányzati munkával kapcsolatban nem merültek fel komolyabb problémák, kellő hatékonysággal folyik a munka.

Az intézmény a martonvásári gyerekeken kívül a kajászoói gyerekeknek is biztosít felvételt, hiszen Kajászón nincs általános iskola, viszont a környező többi településről is nagyon nagy a jelentkezés, de csak korlátozottan tudnak felvételt nyerni onnan a gyerekek a véges kapacitások miatt. Ezt nehezebbé teszi az is, hogy Martonvásáron is van egy nagyfokú létszámnövekedés. Az iskola vonzerejét növelte, hogy Martonvásár egy élhető kisvárosként jelenik meg a szülők számára: szabadon és biztonságosan tudnak közlekedni a gyerekek, így szívesen íratják be a szülők őket. A gyerekek a szabadidejüket el tudják tölteni a városban, a parkokban, játszótereken, sportpályákon.

A parkolás a településen problémát szokott okozni, de az általános iskola dolgozóinak a parkolással nincsenek problémáik, iskolaidőben mindig találnak szabad parkolóhelyet. A parkolás nagyobb rendezvények esetén jelent problémát, de ezek általában iskolaidőn kívül esnek, így nem jelent számukra problémát. Ezen felül a közlekedéssel kapcsolatosan sem tapasztaltak problémát.

Az általános iskola nagyobb részben foglalkoztat helyi lakosokat, de sokan vannak a környező településekről is. A gazdasági szolgáltatások tekintetében nincs probléma az intézményben. Az internet egy külön ágon megy az intézmény tekintetében, amely nagyon jól működik lefedettség tekintetében. Ezen kívül gázellátás, az áram és a villany sem jelent problémát. Egyedül a víz minősége lehet bizonyos időközönként probléma, de ez származik az iskola infrastruktúrájának elöregedéséből is.

Ami akut probléma, az az iskolai egészségügy kérdése. Az iskolaorvos még egyszer sem találkozott az intézmény vezetőjével, rendszeresen fiktív orvosi igazolásokat állít ki, ha oltani kellene az iskolában a gyerekeket, akkor nem jelenik meg. A védőnői szolgálat ezzel ellenben kifogástalanul működik. A települési munkalehetőségek vonatkozásában a munkanélküliség alacsonynak mondható, aki akar el tud helyezkedni, amire az iskola is platformot kínál. Ezt az intézményben dolgozók is alátámasztják, többnyire a pedagógusok, hiszen valamelyest belelátanak egy-egy család életébe.

Az Ipari Parkos projektek pozitívan jelennek meg, hiszen hozzáadott értéket fognak képviselni a település számára, ez a tanulók számára is erőteljesen jelenik meg, hisz látványos projektekről lévén szó a fejlődés látszik. Ez teremt lehetőséget tanulmányi kirándulásokra, ami hatással lehet a jövőbeni pályájukra. A fejlesztések tekintetében az iskola nehéz helyzetben van, hiszen az épület tekintetében a vagyongazdálkodási jogokat a tankerület gyakorolja, de a tulajdonos az Önkormányzat és ebből sok félreértés adódik, attól függetlenül, hogy ezt szerződés szabályozza. Az Önkormányzat sokkal több munkát tesz bele, mint amennyit neki kellene, ami pozitív, ennek ellenére sok olyan dolog van az intézményben, amely felújításra szorul.

A legégetőbb probléma a nyári időszak beköszöntével a termék hűtése, ami nincs megoldva. 30-35 fokos termekben folyik a tanítás, ami az egészségre is kockázatos. Emellett a vízvezeték és a fűtési rendszer is elavult. Emellett az új szárnyépületben előfordul, hogy nincs wi-fi. Ez utóbbi azonban hamarosan megoldódik.

Problémát jelent a tanterem nem 21. századi felszereltsége, amiben az önkormányzat próbál segíteni, de 30 tantermet önerőből nem képes felszerelni. Az iskolát tervezik bővíteni a szűk férőhelyek miatt, ehhez kapcsolódóan kaptak konténertermeket is. A jelenlegi konténertermeken kívül még háromra lesz szükség. Ez pozitív, hiszen jelenleg ezek az iskola legjobb termei közé tartoznak. Az iskola bővítésére ezek a termek jelentik a leggyorsabb és legminőségibb megoldást, hiszen légkondicionált termekről van szó. A konténertermek a 30-ból 3 osztályt képesek befogadni jelenleg. A gyerekek elégedettek a városi kulturális rendezvényekkel, ezeken rendszerint jól érzik magukat.

Az iskolai szervezetek, civil szervezetek az iskola szempontjából is hasznos tevékenységet folytatnak. Például az önkéntes tűzoltók nyáron rendezvényeket, bemutatókat is tartanak. Ezen kívül az iskola kapcsolatban van a nyugdíjas szervezetekkel is, részt szoktak venni az ünnepeiken. A pandémiás helyzet miatt az iskolai szakkörök leálltak és csak a következő tanévben (2022/23) fogják újraindítani őket (sakk, matematika, színház, természetjárás), amelyekhez az eszközök is rendelkezésre állnak.

A faluból kisváros projekt megvalósulása és az eziránt való elkötelezettség az iskola szempontjából is látszik, amit a gyerekek számára főleg az új közösségi tereknél jelenik meg. A régebb óta itt lakók ezzel szemben továbbra is faluként hivatkoznak a településre. A település áteresztőképességének javítására egy jó ötlet volna e-bicikli és e-roller az állomás és a központ között, viszont ehhez szükséges kiépíteni a tárolókapacitásokat is. A vonatközlekedéssel probléma nincs, a kajászói gyerekeket iskolabusz szállítja.

Zöldterület tekintetében a település jól áll, habár lehetne további zöldterületeket kialakítani, de mikor tantermen kívüli oktatás van mindig talál az adott csoport megfelelő zöldterületet, amit főleg a park nyújt. Az okos zebra pozitívan jelent meg, a jövőben az intézmény szempontjából is hasznos lenne, ha mindegyik gyalogátkelőhely ilyen módon funkcionálna (főleg a központban).

Tehetséggondozás szempontjából az iskolának még van mit fejlődnie. Matematikából rendszeresen jól teljesítenek a gyerekek, ugyanez a helyzet a sportban is. A tehetséggondozásban a művészeti iskola hatása is átgyűrűzik. A városi kommunikációban – ami az iskolát érinti – még van mit fejlődni, hisz sokszor fordul elő az, hogy nem időben kapnak tájékoztatást bizonyos dolgokról. A helyi újsággal egy időben jó volt a viszony és a kommunikáció is, de valami oknál fogva ez az utóbbi időben megszűnt. A jövőben az sem kizárható, hogy az iskolának a honlapon kívül lesz saját média-megjelenése (iskolai újság).

Brunszvik Teréz Óvoda

Az elmúlt években az intézmény szempontjából is érezhető volt a település rohamos fejlődése. Ez egyrészt a közösségi terek építésében, korszerűsítésében, valamint az óvoda támogatásában és fejlesztésében látszik a legmarkánsabban. Az óvodát bővítették is, így aki óvodaképes kisgyerek, mindenkit fel tudtak venni. Ugyanakkor látszik az is, hogy az új épületek építése mellett az önkormányzat prioritásként kezeli a rendezettséget és a zöld megoldásokat is. Nagy vívmányként tekintenek arra, hogy az Önkormányzat el tudta érni azt, hogy a kutatóintézet egy része kvázi a településhez csatoldódott, ami korábban nem volt így.

Az óvoda szempontjából a jövőre nézve kulcsfontosságú lenne a már szóba kerülő tanuszoda megépítése a gyerekek vízhezszoktatása miatt. A másik fejlesztés, aminek esetleg lehetne realitása az a településhez szinte tökéletesen csatlakozó erdő területén egyfajta tanösvény kialakítása, szabadidős tevékenység céljából. Ezen kívül akut probléma főleg a nyári időszakban a fő út túlterheltsége, amit egy újabb átvezető út kialakításával lehetne orvosolni. A település népességének dinamikus bővülése

egyrészt köszönhető az elhelyezkedésnek, az ingatlanárak a fővároshoz képest alacsonyabba, emellett sokkal élhetőbb környezetet biztosít, de a közbiztonság is jónak mondható, habár a közlekedési morálon van még javítani való.

Az ipari park létesítése az intézmény szempontjából is pozitív, hiszen munkahelyeket és plusz adóbevételt jelentenek, amelyből az óvoda is finanszírozva van, ugyanakkor az ipari park vonatkozásában is meg kell találni a megfelelő méretet, hogy mi az a méret, amellyel még tartható a település élhető környezete.

A parkolókérdés az óvoda vonatkozásában jelenleg nem okoz problémát. A jövőben pozitív lenne a bicikliút megépítése, hogy kényelmesen át lehessen kerékpározni a településen – akár az óvodához, itt parkolókapacitást is kiépítve a jelenleginél többet – és a velencei tó partjához. A biciklitárolókkal kapcsolatban egy racionális megoldást kellene kialakítani, mert igény van a több tárolóra, ugyanakkor a több tároló a gyereke játszóteréből venne el. Próbálják a szülőket is kerékpáros közlekedésre ösztönözni. A gáz, áram és internetszolgáltatás megfelelően működik, a településen kereskedelem területén van fejlődnie a jövőben: igény van egy bevásárlóközpont, a Tesco jelenleg nem szolgálja ki maradéktalanul a lakossági igényeket és az emberek inkább a környező településeken vásárolnak be sokkal olcsóbban, holott ez az elköltött pénz a településen is maradhatna, ha volna olyan üzlet. A vízszolgáltatással kapcsolatban akadnak problémák, hiszen a víz esetenként elszíneződött.

Az óvoda aktív kapcsolatban van az iskolával, a viszony jelenleg kielégítő, főleg az óvoda-iskola átmenet tekintetében. Az óvoda ugyanakkor elkötelezett a bölcsőde-projekt mellett. Az orvosi szolgáltatás tekintetében el szeretnék érni, hogy a jövőben ne csak az iskola számára legyen kötelező az orvosi szolgálat, hanem az óvodában is.

A MartonKlinik hasznos a településen, hozott egy minőséget és ezzel nem kell elutazni a településről, ha magánegészségügyi szolgáltatásra van szükség. Az óvoda maximális segítséget kap az önkormányzattól, a végzett munkával nincs probléma, az ügyfélfogadás is zökkenőmentes. A településen belüli tömegközlekedéssel Erdőhát és Kismarton vonatkozásában akadnak problémák, hiszen nagyon kevés járat érinti ezt a két területet.

Az önkormányzati kommunikáció és a tájékoztatás nagyon sokat fejlődött az elmúlt időszakban, az óvoda vonatkozásában a kommunikációval nincs probléma, időben kapnak a lakosok tájékoztatást. A kulturális programokkal nincs probléma, sokrétűek, látogatottak és minőségiek is egyben.

A sportolási és tehetséggondozó programokkal elégedettek a településen, de igény lenne egy ifjúsági közösségi térre a településen. Sport vonatkozásában a gyerekek részéről gyakran felmerül a probléma a kézilabda utánpótlás edzések alacsony minőségét illetően, amin lehetne javítani a jövőben. Martonvásáron több civil szervezet működik, viszont az utóbbi időszakban főleg a pandémia alatt nem volt egyszerű a működtetés, ugyanakkor az önkormányzati támogatás nagy segítség, hiszen az optimális működéshez szükség van bevételekre.

A civil szervezetek a településen összességében jól működnek, ugyanakkor az emberek ma nagyon nehezen vonhatók be ilyen tevékenységbe, amin a jövőben mindenképp javítani kell, hogy a civil szféra ismét fellendüljön. Összességében elmondható, hogy az utóbbi 10 évben Martonvásár egy élhető kisvárossá vált mind küllemében, mind tartalmában, ugyanakkor még vannak feladatok: népességszám tekintetében a jelenlegi 5500-5700 fő az ideális és többet nem igazán lenne képes kiszolgálni a település, ezt a lélekszámot kellene a jövőben megtartani. A jövőben az orvosi ellátás palettáját ideális lenne színesíteni (nőgyógyászat, bőrgyógyászat), hogy ne kelljen több kilométert utazni ezekért a

szolgáltatásokért. A digitális megoldások vonatkozásában kiemelendő az okos-zebra, ehhez hasonló ideális lenne a település több pontján kialakítani, főleg a budai úton Tesco-nál, hiszen elmondások szerint balról az átkelés balesetveszélyes, mert a gyalogosokat az orgonabokrok eltakarják.

Járási Hivatal

Az elmúlt 10-12 évben a település látványos fejlődésnek indult. Ami nagyon hiányzik az a bölcsődebővítés, amely a közeljövőben fog elindulni, hiszen ezt a település demográfiai trendjei szükségessé tették. A település népességszáma habár rohamosan nő, a 7-8 ezer feletti lélekszám már nem kívánatos (lakásépítés, csatornahálózat stb.). A jelenlegi helyi kereskedelmi láncok a mostani lakosságot sem képesek teljes mértékben kiszolgálni. Erre jelent majd megoldást a remények szerint az egykori tsz udvaron elindult projekt. A népességszám növekedését fűti, hogy a település jó helyen fekszik, az utóbbi időben a budapesti agglomeráció részévé vált, de a fővárosi árak alatt van.

A település gazdasági képét tekintve erőteljes volt a javulás. a parkolás hosszú távú probléma lesz, hiszen nem kizárt, hogy elő fog állni olyan helyzet, hogy parkolóépítésre nem állnak rendelkezésre majd források és elkezdődhet egy gondolkodás a fizetős parkolókról. A min még javítani lehetne az az állomás körüli parkolók karbantartása és bővítése. A település elhelyezkedéséből fakadóan is alacsony a munkanélküliség, hiszen közel fekszik Budapesthez, Székesfehérvárhoz és Dunaújváros is könnyen megközelíthető. Ide kapcsolódva érdemes elgondolkodni azon a jövőben, hogy az ipari park területére beköltöző cégek ne kizárólag idegen munkaerőt vonzzanak be, a helyi lakosok elől elvéve a munkalehetőségeket. A gazdasági szolgáltatások tekintetében a ház és vízellátás kifogástalan. A 4 település, amely közös szennyvízhálózatban van, számukra megoldott a szennyvízelvezetés is. Az áramellátással néhol akadnak problémák, habár az utóbbi időszakban rengeteget fejlődött ez a terület is. A hivatalban például gyakran előfordulnak áramkimaradások.

A szociális ellátás a településen megfelelően működik köszönhetően a családsegítő szolgálatnak egy viszonylag új épületben. Az oktatás területén rengeteg fejlődési lehetőség van, előbb vagy utóbb egy iskola kevés lesz a településen, de ez az óvodák vonatkozásában is igaz. Az intézmények közlekedési megközelíthetőségét is ajánlott javítani a jövőben. A település üde színváltja a művészeti iskola, amely nagy szerepet játszik a helyi identitás megőrzésében és formálásában is, de ezen a területen is fejlesztések szükségesek. Egészségügy tekintetében pozitív a Grimm-ház, ami jelzi, hogy elindult az egészségügy területén is egy fejlődés. De ezen a területen egy Ercsihez hasonló fejlődési irányban kell gondolkodni a jövőben. A településnek jelenleg a velencei járó-beteg szakellátóval van szerződése. Önálló rendőrkapitányság létrehozására voltak kezdeményezések korábban, pozitív lenne ebbe az irányba elmozdulni, hiszen egyelőre Gárdonyhoz van utalva a település.

A hivatal és az önkormányzat viszonya felhőtlennek mondható, ugyanakkor a kommunikáción sok javítanivaló van. Elképzelhető lenne, hogy az önkormányzattól évente vagy 2 évente tartana egy előadást a jövőbeni tervekről, fejlesztésekről a hivatali kollegáknak. A kommunikáció hiánya a hivatali parkoló-kérdésben is meglátszott, hiszen nem volt előzetesen megkérdezve a hivatal a parkolókról. Ezek ellenére az önkormányzati munka összességében jelentős fejlődésen ment keresztül.

A kulturális rendezvények sokszínűek, minden korosztály megtalálja a számára érdekes rendezvényt. A civil szféra az utóbbi időszakban fejlődésnek indult, habár a pandémia ebben egy törést okozott. A civil részvételre lehet építeni, hiszen vannak hagyományai, de a jövőben többet kéne bízni a szervezetekre. De pozitív lenne több civil szervezet létrejötte. A lakosság közlekedésfejlesztési igényeivel az önkormányzat abszolút együtt mozog. Ez létszik abból is, hogy az elmúlt 10 évben súlyponti kérdés volt a vasútállomás üzemeltetése, amelyet végül az önkormányzat magára vállalt. A

település központját egyre inkább terheli az áthaladás, az áteresztőképességen esetleg úgy lehetne javítani, hogy az embereket a tömegközlekedés irányába terelik. A faluból kisváros projekt kapcsán a település elérte az utóbbi időszakban, látványban elérte a kisváros szintjét, de tartalmában egyelőre erőteljesebb a falusi irányultság. A közeljövőben az oktatás, a bölcsőde, a közbiztonság, de hangsúlyosan az önálló rendőrkapitányság kialakítása kellene, hogy legyen a prioritás.

Művészeti Iskola

Az elmúlt 10-12 évben jelentős eredmény az önkormányzattól, hogy sikerült megőrizni a Brunszvik-Beethoven hagyományt, amelynek szemmel látható példái a Brunszvik-Beethoven Kulturális Központ a maga koncertjeivel. Ennek az ügynek maga a Magyar Tudományos Akadémia volt az őrzője, de ez párosult egy élhető környezettel is az utóbbi időszakban. Az iskolarendszer is ezzel párhuzamosan fejlődött: először általános iskola, utána ének-tagozatos általános iskola és végül művészeti iskola. Pozitívum, hogy Martonvásáron egy ilyen integrált oktatás elérhető mindenki számára több óras utazást megspórolva. Az elmúlt években nagyjából az ide betelepültek 80%-a olyan család volt, akik nagyon szívesen elkezdtek az életüket Budapesten, hiszen oda összpontosul a magyar kulturális élet, viszont gyereknevelés szempontjából Martonvásár ideálisabb környezetet nyújtott az agglomerációhoz képest is.

Sztenderden 500-550 gyerek van az általános iskolában, viszont az utóbbi időszak demográfiai trendjei indokolják az iskola bővítését, fejlesztését a jövőben. Még nagyjából 100 gyerekre lehet számítani. Ha egy nagyobb infrastruktúra kerülne kiépítésre valószínűleg sokkal több gyereket is bevonzana mind a művészeti, mind az általános iskola. A jelenlegi konténertemek átmenetileg jó megoldásnak mondhatók, de hosszútávon semmiképp sem végleges megoldás, hiszen csökkenti a gyerekek számára a szabadidő és a mozgás terét.

Egy oktatási-nevelési intézménynek a környezete is alapvetően meghatározó. A település a fejlesztései miatt már nem csupán a fiatal, gyerekes házassokat vonzza be, hanem már jellemző az idősebb korosztály beáramlása is. A vonzerőt fokozza a kiváló elhelyezkedés, hiszen könnyen elérhető szinte minden, elég az elővárosi vasútra gondolni. Az újításokat a betelepülők hozták inkább magukkal, ami a fejlesztésekben is látszik, hiszen más igényekkel érkeztek, mint a falusi környezetet megszokó tősgyökeres lakosok. Ami jelenleg nagy hiány a településről az a bölcsőde. Ez a projekt a közelmúltban elindult és a bővítés valószínűleg meg fog valósulni, emellett hiány az általános iskola és a művészeti iskola fejlesztéseiben érződik hiány. A település gazdasági helyzete elképesztő mértékben fejlődött az elmúlt időszakba, korábban nem gondolt mértékben. Korábban a fejlesztésekre nem voltak lehetőségek, ezt javította a kormány támogatáspolitikája. A fő problémát korábban az jelentette, hogy a település értékes földterületekkel volt körülvéve, amiket nem engedtek felhasználni. Ebben változás történt és kialakítottak egy nagyobb területet fejlesztésekre és megnyíltak a kapuk (Caola, Mirrotron).

A településen a munkanélküliség minimálisnak mondható a környező nagyvárosok vonzerejénél fogva is. A betelepült cégek mivel specifikus munkaerőt igényelnek, így valószínű bevonzani fognak munkaerőt. A település számára elhelyezkedésénél fogva, főleg a nyári időszakban probléma az áteresztőképesség. Ezzel kapcsolatban időről időre előkerül az elkerülő út megépítésének igénye, holott az M7-es autópálya tölti be ezt a funkciót. A gazdasági szolgáltatások tekintetében (víz, gáz, internet, áram) nincs probléma, se fennakadás a településen. Az idősgondozás a településen elég széles lefedettséggel rendelkezi, a családsegítő szolgálta jól végzi a munkáját, ezen kívül a magánszektor is jelentős vonzerőt képvisel. A helyi egészségügy területén akadnak problémák. A helyi háziorvosi ellátásban elférne még egy praxis. A fogászat és a gyermekorvosi ellátás ezen kívül jól

működik. A vendéglátóipar, éttermek tekintetében az infrastruktúrában lehetnének a jövőre nézve fejlesztési lehetőségek. A bevásárló-udvar projekt által idevonzott Spar egy jó döntés lehet a jövőben, hiszen a minőségen túl jobban idomul a belvárosi profilhoz, ráadásul egy versenyt is fog teremteni a többi kereskedelmi láncsal szemben.

Az önkormányzati munka összességében problémamentes, de minden szempontból hatékony. Ilyen terület például az építésügy és az ide kapcsolódó szabályozások. A kulturális élet a településen ismét fellendült a településen. A rendezvények látogatottságán a jövőben lehetne javítani. A kulturális rendezvények ugyanakkor nagyon sokszínűek, minden korosztály megtalálhatja a számára szimpatikus rendezvényt. A civil szféra sokszínűsége is a sajátja a településnek, viszont ezeknek a csoportoknak a találkozási pontjai nincsenek kihasználva települési szempontból (fúzió). Az önkormányzat kapcsolata elég közvetlen a település lakosaival. A közvetlenség egyrészt fakad a közösségi média területén mutatott fejlődésből, másrészt a képviselő-testület összetételéből. A martonvásári testület azért képes hatékonyan működni és a település lakosainak igényeit megfelelően felmérni, mert az egyes személyek kapcsolódnak a település egy-egy csoportjához, gyakorlatilag leképezi az összetétel a települést.

A település az elmúlt időszakban tett egy lépést, hogy maga mögött hagyja a falusias jelleget, amit felválthatna egy kisvárosias kép. Zöld kérdésekben a zöldterületek fontosak, nem is feltétlen a zöldterületek bővítéséről van szó, inkább a jelenlegiek megőrzéséről. A közlekedésfejlesztés tekintetében lehetne fantázia e-roller és e-bicikli vonatkozásában, amennyiben kiépítik a tárolókapacitásokat. Nagy fegyvertény lenne az ebbe az irányba való elmozdulás a jövőben, amin a kerékpárút fejlesztése is tudna dobni, hiszen akár a települést is körbe lehetne járni rollerrel, biciklivel, amennyiben kialakításra kerülnének az ehhez szükséges útvonalak. A közeljövőben az oktatási intézmények, a járdaépítés, a bicikliutak vonatkozásában kellene fejlesztésekre koncentrálni.

MVK

Az elmúlt 5-10 évben kívülálló szemmel is robbanásszerű fejlődésen ment keresztül a település. A leglátványosabb fejlesztések az infrastrukturális fejlesztések voltak (sportcsarnok, sportközpont, ifipark, művelődési ház, BBK, járási hivatal, parkoló-építések), de ezek mellett kevésbé látható fejlődések is végbementek, amelyek ugyanolyan fontosak (cégösszevonás). A városvezetés jó érzékel, jó ütemben választja ki, hogy az adott időpontban éppen mire fókuszál. A parkoló-kérdés akut probléma a településen főleg a rendezvények idején, amit nehezít, hogy az esztétikus városrendezésre is hangsúlyt kell fektetni. A szálláshelyek szempontjából a kínálat nem megfelelő a településen, ugyanez vonatkozik a bolthálózatra és a vendéglátóhelyekre, ugyanakkor a kutyafuttató is hiányzik, ami lakossági igény is lenne. Ezek mellett hiányzik a helyi ifjúság számára egy olyan fedett tér, ahol közösen el tudják tölteni a szabadidejüket.

A település az utóbbi időszakban képes volt növelni a vonzerejét egyrészt az infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően, de nagy szerepet játszott ebben az élhető környezet kialakítása és a folyamatos, érdekes rendezvények is. A vonzalom növekedése az ingatlanárakban is jól kirajzolódik. A vonzerő köszönhető meg a település rendezettségének és a jó elhelyezkedésnek. A település elindult a kisvárossá válás útján, ugyanakkor küllemében igaz már kisváros, de tartalmában vannak olyan területek, amelyek még mindig a falusias jelleget tükrözik. A település élhetősége miatt többnyire a kisgyerekes családok számára vonzó maga a település, hiszen nagyobb biztonsággal engedik el a gyerekeket iskolába, játszótérre, mint egy nagyobb városban. Ugyanakkor vannak idősebb beköltözők is, akik vagy a környéken laktak, vagy van valamilyen gyökerek Martonvásáron. A város gazdasági helyzete jó irányba mozdult el, a város képes volt tartalékokat képezni, amelyekből a hirtelen jött

költségeket is képes állni, illetve a fejlesztéseket is részben vagy egészben. Ez azért is nagy szó, mert 10 évvel ezelőtt mintegy 800 milliós adósság hátráltatta a várost a fejlődésben.

Magyarországon országos szinten nézve is alacsony a munkanélküliség, de a település az országos átlag alatt van. Itt sokkal inkább az a kérdés, hogy hogyan képesek megtartani a cégek az értékes munkavállalókat, illetve hogyan képesek orvosolni a munkaerőhiányt. Az elhelyezkedésnél fogva Martonvásár egy alvó város is, hiszen a lakosok döntő többsége a környékbeli városokban dolgozik. Az itt rezidens cégeknek ugyanakkor az az érdekük, hogy a munkavállalók lehetőleg a településről vagy a környékről származzanak. A helyi munkavállalást azzal lehetne javítani, hogy a településre olyan cégeket telepítsenek be, amelyek a lakosság szakmai képességeit leképezik éppen azért, hogy a kereslet és a kínálat találkozhasson esetleg különböző nem feltétlenül anyagi támogatásokkal.

Gazdasági szolgáltatások tekintetében esetenként a vízellátás minőségével van probléma, hiszen előfordul elszíneződés. A gáz, áram és internet maximálisan elérhető a település minden pontján. A főtérrre ugyanakkor a közeljövőben be lehetne vezetni a nyílt wi-fit. Társadalmi szolgáltatások tekintetében, mint oktatás, egészségügy és szociális ellátás, sokat fejlődött a település: ide sorolható a MartonKlinik és az Egészségház átadása, hiszen így a bővült a helyben elérhető szolgáltatások portfóliója, ugyanakkor ezeken a jövőben még lehet fejleszteni és kell is, akár az alternatív gyógyászat ágazatát is. A gyógyszerári szolgáltatás lakosságszámhoz kötött, ugyanakkor ezen a területen egy lenne helye egy átfogó átalakításnak. Az oktatás tekintetében a két óvoda lefedi a lakossági igényeket, ahogy a Pápay és a Beethoven Általános Iskola is. Ami vonzóbbá tenné a települést az egy középiskola létrehozása: sok gyereket itt tartana a településen, rengeteg utazástól megkímélné azokat a gyerekeket, akik egyébként is rettenetesen leterheltek, növelné a település színvonalát, presztízsét, erősítené a helyi kötődést (lokálpatriotizmus).

Az önkormányzati által nyújtott szolgáltatások megfelelőek, megvan az a közvetlenség, mintegy egy faluban és ezt a kisvárosi színvonal ellenére is meg kellene tartani a jövőben, hiszen elősegíti a hatékonyabb ügyintézés, nem érdemes a túlzott központosítás. A közbiztonság javulását a közterület-felügyelet és a kiépült kamerarendszer is elősegítette, a település összességében biztonságosnak mondható. A kulturális élet az utóbbi években felpezsdült a településen, a rendezvények sokszínűek és látogatottak egyaránt. Azokon a rendezvényeken van igazán látogatottság, amelyek családbarát rendezvények éppen a település alvó város jellegéből fakadóan, hogy az események döntően hétvégére koncentrálódnak. A rendezvények palettáját próbálják szélesíteni, de ez a fogadóközönségtől is függ, ugyanakkor ezt a főváros közelsége is befolyásolja. Tehetséggondozás tekintetében a település sokrétű, viszont összességében Martonvásár egy ugródeszka, éppen a nagyvárosok kínálata és közelsége miatt. A közösségi színterek látogatottsága fokozható és erre vannak is kezdeményezések, de ezek hosszútávon fog kifizetődni. Ugyanakkor jelenleg van egy olyan szintű látogatottság, amit érdemes megtartani és erre fókuszálni a látogatók bevonása helyett.

A civil szervezetek a településen akkor képesek optimálisan működni, amennyiben van egy vezető, aki ezt felvállalja és sajátjának érzi. Mivel a lakosok érdeklődése szerteágazó, így a civil szervezetek működtetése is egy nehéz feladat. Ehhez elengedhetetlen a szervezetekről való információ eljuttatása a lakossághoz, ami a közösségi médián keresztül ma már egy fokkal egyszerűbb, ugyanakkor az információ dömping miatt könnyen lehet, hogy elsiklik felettük az ember. Ugyanakkor a település méretéhez, kiterjedéséhez képest nagyon sok civil szervezet működik Martonvásáron.

A városi tájékoztatás fejlődött az utóbbi években, a városvezetés képes eljuttatni a lakosoknak a megfelelő információkat, kellő időben (közösségi média, esztétikus hirdetőtáblák). A Forum Martinit a

jövőben át lehetne alakítani, hiszen jelenleg nem tölti be a funkcióját a túl sok szereplő plakát miatt, emellett túl sok a statikus információ. A havi megjelenést is érdemes újragondolni, hiszen a gyakoribb megjelenés ezen segíthetne valamelyest. Ugyanakkor a városi lap léte az egy stabilitást is ad a településnek és a lakosok tájékoztatásának. Martonvásár elérte a kisvárossá fejlődés tekintetében azt a célt, ami korábban reálisan kitűzhető volt, amiket lehet fokozni és továbbvinni.

A zöld ügyek területén szükséges még további fejlődés: a zöldfelületek tekintetében zöldnek, a zöld technológiák tekintetében viszont nem tekinthető zöldnek a település. Ennek orvoslására szükség lenne nemzetközi kitekintésre és a jó példák elsajátítására, ugyanakkor az önkormányzat mintha kevésbé lenne nyitott a zöld technológiák alkalmazása iránt. Például lehetne ösztönözni a városlakókat arra, hogy vigyék magukkal a saját bevásárlószatyrukat. Ehhez hasonló apró lépésekkel lehetne edukálni a lakosságot a környezettudatosságra.

Az okos „smart” kisváros szemszögéből tekintve szintén van fejleszteni való a településen: az okoszebra egy jó kezdeményezés ebbe az irányba, de rengeteg okos eszközt lehetne alkalmazni még a jövőben. A kisváros mindezekkel összefüggésben megvalósult az utóbbi időszakban minden előnyével és hátrányával. A közeljövőben a település színvonalát mindenképp növelné, ha megvalósulhatna a már tervezett tanuszoda, hiszen így a szülőknek nem kellene más településre elhordani a gyerekeket úszásoktatásra. Emellett fontos lenne a kerékpáros és gyalogos út elválasztása a járdákon, a járdák szélesítése, ahol ez indokolt, illetve a kerékpárút-hálózat korszerűsítése.

Polgárőrség és Tűzoltóság

Az utóbbi években kialakult a településnek egy olyan arculata, közösségi tere, amely korábban hiányzott: sétány, BBK, Brunszvik-kert, játszóterek, sportcsarnok. Ez a közösségi tér a kialakítása óta tömegeket vonz, azóta gőzerővel történik a fejlesztés minden téren. Kiépült az ehhez szükséges kamerarendszer is településen, amely a közbiztonság egy alapját képezi nem csak a polgárőrök, de az egész település szempontjából.

Eddig a településnek lényegében nem volt központja. A jelenleg futó fejlesztések mindkét intézmény szempontjából fontosak, hogy végigmenjenek. A járdák további felújítása és a zöld területek kialakítása nagyon fontos szerte a településen. A Brunszvik-sétány része lesz a Budapest-Balaton kerékpárútnak, amelyre a jövőben nagyobb hangsúlyt lehetne fektetni a turizmus fellendítése okán. Ezen kívül az ipari park létrejötte is kulcsfontosságú a településen és ide minél több olyan vállalkozást lenne szükséges telepíteni munkahelyteremtés és bevétel céljából, amelyek ugyanakkor kellő hozzáadott értéket is képesek teremteni a településnek. A település leginkább a főváros közelsége miatt ennyire látogatott.

Ami negatívum az egyrészt a vasútállomás: forgalomtechnikai szempontból a jövőben érdemes lenne átalakítani, másrészt a vasútállomás mellett a benzinkút környéke nem elég gondozott, ami a külső szemlélőknek is feltűnik, hiszen esztétikában nem illik a többi településhez. A közlekedés egy állandó problémája Martonvásárnak: mindkét keresztirányból egyetlen útra terelik rá a forgalmat, a csomópont a Tesco-nál élehetetlen, hiszen balesetveszélyes. Infrastruktúra oldalról probléma a vízhálózat, főleg a nyári időszakban: az ivóvízhálózat a nagyobb lélekszámot nem képes megfelelően kiszolgálni, hiszen a korábbi keresztmetszetek megmaradtak. A csapadékvíz elvezetése is fejlesztésre szorul infrastruktúra oldalról.

A településnek egy nagy problémája jelenleg, hogy nincsen építési telek, ami egy nagy lehetőség lenne már csak az elhelyezkedés miatt is. Martonvásár jelenleg nagyon kiemelt célpont, hiszen már kívül van az agglomeráción, de mégis közel ahhoz, a vasúti közlekedés kiváló, M7 és M6 ölelésében van a

település, tehát jók az adottságok, ráadásul az élhető környezet is adott. Ugyanakkor Martonvásár egy kis közösség, így ezeknek a fejlesztéseknek is fokozatosan kell végbemenniük. Az üzletek szempontjából óriási a hiány: a Tesco minden szempontból kicsi, mind kínálat, mind parkolás szempontjából, emellett nem korszerű. Igaz, hogy a városközpontban a bevásárlóudvar fejlesztése elindult, ugyanakkor a vásárlási szokások megváltozása és az elhelyezkedés miatt félő, hogy csak a városközpontot fogja kiszolgálni. A helyiek inkább elmennek máshova vásárolni, ahol nagyobb az adott üzlet, több parkolóval. A Spar annyiból jó döntés, hogy egy magasabb minőséget fog hozni a településre. A Spar tervezett helye a szűk hely miatt és a 7-es főúthoz való elhelyezkedése miatt nem biztos, hogy el fogja érni a kívánt célt. A 7-es út mellett közvetlenül kifizetődőbb lett volna kialakítani.

Ha az energia-és üzemanyagárakat megnézzük, akkor további előnye lenne egy jól megközelíthető, minőségi bevásárlóközpontnak, hiszen autóba sem kellene ülni, ha itt helyben lenne egy olyan üzlet, ahol minden szükséges árucikket meg tudnának vásárolni a helyiek. Így rengeteg költséget lehetne megspórolni. A parkolás kérdése örökzöld téma a településen. A nagyobb rendezvények idején többnyire a Kossuth teret használták parkolónak, ami addig fog működni, amíg ott el nem kezdődik a tervezett beruházás. A parkoló-kérdés azért fontos, mert hiába vannak minőségi rendezvények és esztétikusan kialakított parkolók, ha a vendég nem tud egyszerűen parkolót találni, akkor rossz szájizzal fog érkezni a rendezvényre. Ez a város megítélésében kulcsfontosságú.

A városüzemeltetés tekintetében a karbantartásra nagyobb figyelmet kellene fordítani a jövőben, ugyanis az önmagában pozitív, hogy rengeteg nivós új középület, közterület, zöldterület létesült, de ezeket karban is kell tartani. Sokszor látni, hogy nem volt képes a város lekövetni ezeknek a területeknek a karbantartását. A korábbi pezsgő civil szféra a településen mintha visszaesett volna az utóbbi időben. Ezt szükséges lenne a jövőben a visszajára fordítani, valamilyen közösségi programokkal, amelyek felpezsdítenék a társadalmi részvételt, közelebb hozzák az embereket egymáshoz. Önmagában az pozitív, hogy már minden hétvégén vannak programok a BBK-ban, ugyanakkor sok esetben nem tudnak kellő látogatót vonzani. Ebben szerepe van az eseményekről való tájékoztatásnak, mindezt kellő időben, megfelelő platformokon. Volt rá precedens, hogy egy-egy eseményről nem érkezett időben tájékoztatás, így ez húzta magával az alacsony látogatottságot.

Gazdasági szolgáltatások tekintetében a víz minősége kifogásolható főleg a nyári időszakban. Az áram, internet és gáz ellátással óriási probléma nincs. Amennyiben a sétány be lesz kapcsolva a bicikliút vérkeringésébe (Bp.- Balaton), ki lehetne alakítani az út mellett pár minőségi „streetfood” pontot, aminek forgalma is lenne az áthaladó kerékpáros forgalom végett (idényjelleggel). Társadalmi szolgáltatások tekintetében az egészségügy nem teljesít megfelelően: igaz van egy új egészségház, de nem funkcionál megfelelően. Az orvoshiány, habár nem a település feladata, korlátozottak a lehetőségei a településnek, de hosszútávon ez probléma, másrészt a jelenleg működő orvosok rendkívül leterheltek. Valamilyen módon csábítóvá kellene tenni a fiatal orvosok számára a települést (pl. szolgálati lakás, különböző kedvezmények, verseny kialakítása magánrendelésben). A magánszektorban a MartonKlinik egy magas színvonalat képvisel, széles a szolgáltatások palettája, ugyanakkor hiányzik a településről egy röntgen és ultrahang-labor, habár ez egy komolyabb beruházást igényel, de a kihasználtsága valószínűleg maximális lenne.

Az oktatás tekintetében az általános iskola bővítése és az új szárny felépítése pozitív, ugyanakkor, mint kiderült nem volt elegendő a bővítés, ezért kerültek az udvarra konténertermek, amelyek továbbfejlesztésére lenne igény, de kérdés, hogy erre van-e lehetőség. Az iskola közösség-szervező szerep kicsit visszaszorult, amit különböző szakkörökkel lehetne újra feltámasztani. Ami hiányzik az a

bölcsőde fejlesztése, hiszen döntő többségében fiatalok költöznek a településre, akik gyerekvállalás előtt állnak vagy már van gyerekük, akiknek a bölcsőde kulcsfontosságú. A szociális ellátás tekintetében a segítő szolgálta kiválóan végzi a munkáját, de itt is probléma a kapacitáshiány, munkaerőhiány. A sportválasztékból Martonvásár nagyon jól áll, de az uszoda hiány egyre nagyobb hátrány jelent, ezért a Kossuth téren tervezett uszoda megépítése a közeljövő célkitűzései között kellene, hogy szerepeljen. Az okmányiroda munkája nagyrészt kifogástalan, gördülékeny az ügyintézés.

A hivatali munka kevésbé megy gördülékenyen, amin lehetne javítani. A bürokráciacsökkentés is ideális lenne, ugyanis a túlzott bürokratizálódás megbonyolítja az egyszerűen is elintézhető ügyeket a túlzott papírmunkával, holott ma már minden digitálisan intézhető. A közeljövőben mindenképp koncentrálni a bölcsőde és a tanuszoda kivitelezésére, mint ahogy az ipari park további fejlesztésére, bővítésére is, ugyanakkor a járdaépítés és korszerűsítés folytatása és a szennyvízhálózat modernizálása is a közeljövő fejlesztései között kellene szerepelniük, de a tűzoltószertár kivitelezése, a bevásárlóközpont, az áteresztő képesség javítása is sürgősen megoldandó probléma.

Segítő Szolgálat

A település vonzereje nagyrészt köszönhető az elhelyezkedésnek: Székesfehérvár, Dunaújváros és Budapest is elérhető távolságban van. Az évek alatt kezdetben falu, majd kisváros egyre jobban tágult ki és nyílt ki a külvilág számára. Az utóbbi években kialakult a kisvárosi létehez kellő infrastruktúra is, folyamatosan fejlődött a szociális ellátás is. A Segítő Szolgálat feladatai is egyre bővültek, hiszen nem csak Martonvásárra terjed ki a fennhatóságuk, hanem a térségre és a járásra is (Ercsiben nem végeznek időseket ellátó tevékenységet). A szociális háló jelenleg annyira széles, hogy a teljes lakossági igényeket lefedi a gyermekellátástól az időskori ellátásig.

A demográfia területén sokat fiatalodott a település: ez köszönhető az élhető környezetnek, a családtámogatási rendszernek és a lakópark megépítésének. Ezzel sokkal lendületesebb is lett a település, ez vészhelyzet, katasztrófa esetén is megmutatkozik, hogy a martonvásári közösségben nagy az összetartozás érzete és a tenni akarás. az idősek száma egyre növekszik, ami párhuzamban áll az országos tendenciákkal, ez pedig több feladatot is ad az intézménynek. A település vonzerejét növelte még az élhető környezet kialakítása, az új intézmények és szolgáltatások létrejötte és az egyszerű megközelíthetőség (vasút). Ami még hiányzik az a bölcsőde, hiszen a település demográfiai trendjei a magas születésszámnak köszönhetően ezt indokolják. Ugyanakkor a kulturális élet is egy hatalmas vonzereje a településnek, de a vendéglátás és a vendéglátó-ipari egységek számának növekedése is vonzza a látogatókat.

A dinamikus betelepülés ugyanakkor megnövelte e lakosok számát, amivel már a teljes befogadóképesség határán mozog a település, hiszen kezdi kinőni fizikai határait. A város áteresztőképességét közlekedésben ugyanakkor mindenképp javítani kell a közeljövőben, hiszen kritikus főleg a nyári időszakban. A város gazdasági helyzete is sokat javult az elmúlt években, az ipari parkba elkezdtek cégek települni, amit továbbra is ösztönözni kell, hiszen növeli az adóerő-képességet. Az intézményben vannak olyan szolgáltatások, amelyek térítési díj fizetésére kötelezik az igénybevevőt, ugyanakkor a martonvásári díj az országos családi bölcsődékhez képest viszonylag alacsony, éppen ezért van ekkora igény a bölcsődére. A munkanélküliek száma a településen alacsony, sokkal inkább munkaerőhiány van Martonvásáron. Az ingázó munkavállalókat a településre megfelelő minőségű és mennyiségű munkahellyel és az anyagi megbecsültségben való fejlődéssel együttesen lehetne visszacsábítani.

A település infrastrukturális helyzete látványosan fejlődött, ez azzal járt, hogy kevés lett a parkoló és a település áteresztőképessége meggyengült, hiszen ezt a mennyiségű forgalmat nem képes elvezetni. A jövőben a parkolókapacitások bővítésére mindenképp szükség lenne. Ez az intézménynél is probléma, hiszen igaz van 30 férőhely a dolgozók számára fenntartva, de sokan beállnak a helyekre a nem dolgozók közül, főleg a bölcsődébe igyekvő szülők. A tömegközlekedés helyzete a településen javult: a vonatközlekedéssel nincs probléma, de a buszközlekedést át kellene alakítani, habár összehangolták a vonatokkal, de még így is ritkán járnak. Gazdasági szolgáltatások tekintetében a vízzel szokott probléma lenni, hiszen sokszor elszíneződik, de ezen kívül a gázzal, az árammal és az interneteléréssel nincs probléma a településen.

A külterületeken a szennyvízelvezetés és a vízellátás problémás, hiszen eredetileg ezek a területek nem lakóterületeknek voltak kijelölve, de a felduzzadt lakosság miatt azzá váltak. A jövőben a vízhálózat korszerűsítése is kiemelt feladat lenne. Oktatás tekintetében elmondható, hogy a bölcsőde és az óvodák csaknem teljes férőhely kihasználtsággal működnek. Az általános iskola létszáma felduzzadt az utóbbi időben, hiszen befogadó iskolává is vált. Ezeket az intézményeket a közeljövőben fontos lenne bővíteni egy elfogadható számmal. Az egészségügyben szükséges lenne a korszerűsítés, a pandémia alatt nehezebben voltak elérhetőek az egészségügyi szolgáltatások. Ez a pandémia előtt rugalmasabb volt, de a pandémia óta nincs meg ez a kölcsönös viszony. Közbiztonság tekintetében a település helyzete javult az elmúlt években, évekkal ezelőtt volt példa besurranásokra, de azóta ez nem jellemző.

A lakossági tájékoztatás sokat javult főleg az internet kínálta lehetőségekkel, a Forum Martinin túl. Időben kap a lakosság tájékoztatást a helyi rendezvényekről, fontosabb eseményekről, bejelentésekről. Az Önkormányzat és a Hivatal által nyújtott szolgáltatások képesek kiszolgálni teljesen a lakossági igényeket, a lakosok ezekben az intézményekben folyó munkával összességében elégedettek. A BBK létrejötte óta a kulturális élet felpezsdült a településen. A rendezvények palettájáról hiányoznak az irodalmi estek, amelyeknek lenne vonzerejük főleg az idősebb korosztály körében és a fiatalok egy részének körében. A kulturális rendezvények tekintetében több olyan rendezvény szervezése lenne indokolt, amelyek egyaránt vonzzák az időseket és a fiatalokat is, igaz a köztér megtalálása ez esetben is nehéz. A közösségi intézmények látogatottsága elég ingadozó, ez rendezvények függvénye is, de van egy réteg, amely folyamatosan látogatja ezeket az intézményeket.

Az intézmények karbantartásában van fejlődési lehetőség, hiszen igaz a Martongazda a felelős, de a kapacitásai is végesek és előfordul, hogy fontos munkálatokra nem kerül időben sor. Korosztály tekintetében vegyes a kép, ami a programok látogatottságát illeti. Jelenleg elérkezett a város arra a pontra, hogy mennyiségileg elegendő rendezvény van a településen, csaknem minden hétvégén. A civil szféra helyzetét szükséges lenne fellendíteni. Jelenleg nincs felpezsdült civil élet, hiszen ezeknek a szervezeteknek általában nincs saját tőkájük. Ezek a szervezetek pedig kellő létszámmal és elköteleződéssel képesek csak működni. A civil élet fellendítésének előfeltétele közösségi programok szervezése, amelyek megszervezése ne egy ember feladata legyen. Összességében az elmúlt években Martonvásár egy fejlődési pályán van, a zöld és okos kisváros megvalósulni látszik. Ezzel ugyanakkor az idősebb korosztály nem teljesen tud azonosulni, hiszen falusi környezetben szocializálódtak, de ez kellő edukációval orvosolható. Elektromos roller és bicikli beszerzése javíthatna a közlekedési morálon, amihez szélesebb járdák és tárolókapacitások szükségesek. Az okos-zebra egy üde színfolt a digitális fejlesztésekben és lenne arra igény, hogy minden zebra így legyen kialakítva, de volt a településen okospad is kihelyezve a főtérré, amelynek a jövőben lehetne realitása. A jövőben elengedhetetlen egy bevásárlóközpont, amely a növekvő lakosságot képes kiszolgálni, emellett a bölcsőde bővítésére is

mindenképp sort kell keríteni, de fontos lenne az uszoda megépítése, hiszen ez az emberek képes lenne a településen tartani, emellett még meg kellene ragadni a lehetőséget a sportélet kiszélesítésében több sportág elindításával.

Pápay Általános Iskola

Az utóbbi években egyre élhetőbb kisváros körvonalazódott, mind külső, mind belső szemmel. Az egyensúlyt ebben nehéz megtalálni, hiszen soka azért költöznek a településre, hogy elhagyják a nagyvárost. A közelmúltban ezt az egyensúlyt sikerült megtalálni: a város felismerte saját képességeit és adottságait, nem feltétlenül kell a településnek a legnagyobb turisztikai központnak lennie, ugyanakkor vannak olyan programok, illetve rendezvények, amelyek a környékbeli emberek vonzzák. Ez utóbbi gondolathoz úgy kapcsolódik az intézmény, hogy fontos az iskola számára, hogy növekedjen az ismertségük a gyerekekkel együtt. Ezek a programok pedig jó bekapcsolódási pontok lehetnek, de ez más intézmények szempontjából is él.

Negatívumként említhető a településsel kapcsolatban, hogy a tősgyökeres martonvásári lakosok számára túl gyors léptékű volt a település fejlődése, hiszen a falusi környezethez voltak hozzászokva. Ez a túl gyors fejlődés a központosításnak és a turisztikai látványosságoknak köszönhető. Sok martonvásári szeretett volna megmaradni a nyugodt kisvárosnál, vannak, akik koruknál fogva is nehezen értik meg, hogy vannak szükséges változások, amelyeknek végbe kell mennie. Itt is szükséges az egyensúly megtalálása, hiszen az önmagában egy pozitív dolog, hogy a településnek hatalmas a vonzereje, ugyanakkor ehhez készen kell állnia a szükséges kapacitásoknak is (pl. parkolók). Ezeknek a kapacitásoknak a kiépítésével meg lehet nyerni azokat a lakosokat, akik esetleg nem annyira vevők a programokra.

A frissen betelepültek és a régebb óta itt lakók közt vannak konfliktusok az eltérő igényeik végett, de ezt az önkormányzat igyekszik hatékonyan kezelni. Az „örömfőzések” erre alkalmas események, hiszen ott több csoport képviselteti magát és adott a lehetőség az újonnan betelepültek megismerésére, közelítésére. Az utóbbi időszakban egyre fiatalodik a város: a betelepülők elsősorban kisgyermekes családok, családalapítás előtt állók, kevésbé az idősebb korosztály.

Intézmények tekintetében mindenképp bővítés szükséges, aminek már vannak jelei: konténerterem a Beethoven Általános Iskolában, az óvoda folyamatos bővítése, bölcsőde bővítése. Ezek lehetnek hosszútávon azok, amelyek növelik a település vonzerejét. A jövőben valamilyen módon mindenképp érdekeltté kell tenni az idősebb korosztály, illetve az idősebb és a fiatalabb korosztályt valamilyen módon közelíteni egymáshoz (pl. programok, amelyek mindkét korosztályt érdekli). A város vonzereje egyrészt az elhelyezkedéséből fakad: Székesfehérvár, Budapest és Dunaújváros is nagyon jól megközelíthető. Másrészt a környezet is vonzó: a kisgyermekes szülőknek fontos, hogy biztonságban el tudják engedni a gyerekeket, amelyet egy nagyvárosban nem igazán tudnak megtenni. A zöld kisváros kialakítása tehát egy fontos dolog lenne, amiben sokat segítene, ha a belváros egy részét autómentessé tennék.

Mivel Martonvásár sokáig egy kis település volt, így aktív a párbeszéd a lakók között, amit érdemes erősíteni a jövőben. Az intézmény egy nagyon zárt világ a martonvásári lakosok számára, az itt dolgozók nagy része már nem helyi lakos, inkább környékbeli, így a kapcsolódás a településsel is visszaesett a korábbi évekhez képest. Ugyanakkor az utóbbi időszakban látható, hogy akiknek nincs semmilyen kapcsolata az iskolával egyre nyitottabbá válnak.

Martonvásár gazdasági helyzete mindenképpen javult az elmúlt éveket alapul véve, ami köszönhető a beáramló forrásoknak és az azokkal való jó gazdálkodásnak, de a fejlesztéseknek is kulcsszerepe volt ebben, hiszen olyan típusú fejlesztések tudtak megvalósulni, amelyek tudtak valamilyen profitot hozni. Itt a profitot nem feltétlenül anyagi értelemben érdemes mérni. A cégek megerősödése az utóbbi években elég markánsan látszott, közülük vannak olyan cégek is, amelyekkel az intézmény is aktívan együttműködik (Acer, Central Container). A cégek betelepítésével nem vállal akkora kockázatot az önkormányzat, hiszen a magáncégek működtetése nem az önkormányzat feladata. Az önkormányzat inkább az innen befolyó IPA-ból és a telek, ingatlan értékesítésből képes profitálni. Itt azonban kérdés, hogy a túlzott betelepítések mennyiben fogják megváltoztatni a városnak a képét. A település, mint turisztikai központ nem biztos, hogy gyorsan képes megtérülni, lévén nem célirányos támogatásokról van szó, hanem az ide befektetett összeget az önkormányzat gazdálkodik ki és csak hosszabb távon képes megtérülni.

Martonvásár elég jó munkahelyek szempontjából, ezt mutatja az is, hogy a helyi intézményekben többnyire nem helyi lakosokat foglalkoztatnak. Ennek a belterjességnek is megvannak a veszélyei, ezért a betelepített cégeknek figyelniük kellene arra, hogy helyieket tudjanak foglalkoztatni. A közlekedés az intézmény szempontjából problémás: több kerekesszékes tanuló van és a martonvásári járdák nagy része alkalmatlan a számukra közlekedésre, a központban ugyan ez megfelelő, de több kis és mellékutca veszélyes számukra.

Az utóbbi időszakban pozitív, hogy különböző épületek készültek el különböző pontokra. Korábban volt egy út és járdahálózat, de ez ma már nincs így, mert az új intézmények más-más helyre kerültek és nincs meg az összekötő hálózat, máshol van a súlypont. Kicsit újra kell gondolni ezekhez az intézményekhez a közlekedést, mind gyalogosan, mind autóval. Vannak olyan helyek, intézmények, ahova kerekesszékesekkel lehetetlen eljutni. A gazdasági szolgáltatások tekintetében jól látható a fejlődés: áramellátás tekintetében sokkal stabilabbá vált nem csak belső, hanem a külső részen is. Ezt segíti az is, hogy ügyfélszolgálati iroda van Martonvásáron.

Az internet is elérhető gond nélkül szerte a településen. Az egészségügy és oktatás területén az önkormányzat maximálisan támogatólag lépett fel, de alapvetően ezek a területek nem a lokális szinthez tartoznak. Az egészségház megépülése és az iskola bővítése egy pozitív hozadéka ennek. A Pápay iskola semmilyen tekintetben nem tartozik az Önkormányzathoz is néha meg is feledkeznek az intézményről. Sok esetben nem világos, hogy melyek azok a területek, amelyekkel a tankerülethez és melyek azok, amelyekkel kapcsolatban külső (önkormányzat) segítséghez kell fordulni. Közbiztonság tekintetében a település abszolút biztonságos, vannak esetek, de ezek nem helyi személyekhez köthetők döntően, de ezek sem rendszeresek. A közlekedési morál, amiben szükséges fejlődni a jövőben.

A kulturális élet tekintetében a pandémia egy törést jelentett, de lassan megindult újra az élet ezen a területen. Eddig az volt tapasztalható, hogy a sportélet erősebb, mint a kulturális élet, amely mostanában kezd egyensúlyba jönni, ami azért fontos, mert a helyi lakosoknak és a frissen betelepülőknek mások az igényei. A programokon való részvétel annak függvénye, hogy milyen témájú az adott program. Amennyiben helyi egyesületek, zenekarok lépnek fel, ezek inkább a helyieket mozdítják meg. A martonvásári civil szervezetek megjelenési lehetőségeiben az utóbbi időszakban mutatkozik hiányosság. Régebben voltak erre kifutó programok, ezeket pozitív lenne feléleszteni olyan eseményekkel, ahol ezek a szervezetek be tudnak mutatkozni. Sok szervezet a covid alatt is tevékenykedett, de az utóbbi időszakban háttérbe szorultak.

A civil szférát összességében jól lenne újraéleszteni, ami azért is lenne fontos, mert a betelepülő családok nagy eséllyel nem tudják, melyik szervezethez fordulhatnak segítségért, vagy hova tud menni önkénteskedni. A zöld, digitális kisváros koncepciójára inkább a fiatalabb korosztály a vevő, ami a város lakosságának fiatalodása miatt megfelelő célközönséget talált. A környezettudatosság felélesztésében sokat segített a szelektív kukák kiosztása, hiszen azóta javulás figyelhető meg ezen a területen, ugyanakkor ezen a jövőben érdemes komolyabban elgondolkodni.

A jövőben fejlesztések tekintetében hangsúlyt kell fektetni a bicikliutak kialakítására, összekötésére egészen a Velencei-tó partjáig, hiszen Martonvásár lehetne a kerékpárosoknak egy pihenőhely főleg a nyári időszakban. Ezen kívül az energia hasznosítására lehetne nagyobb hangsúlyt fektetni, népszerűsíteni, hiszen főleg az idősebb lakosok nem igazán értik, hogy ez miért éri meg neki. Felmerült az e-bicikli, e-roller kérdése. Ezeket inkább a településre érkezők használnák, kisebb mértékben a helyi lakosok. De kérdés, hogy az év abban az időszakában, amikor nem akkora a turizmus, kifizetődő-e. A helyi lakosok inkább a saját eszközeiket használnák erre a célra. Ezeknek az eszközöknek, azonban megfelelő infrastruktúrát és kapacitásokat kell kiépíteni, hogy optimálisan legyen képes működni és az elérendő célt kiszolgálni. Ehhez ugyanakkor elengedhetetlen a lakosság átnevelése, akár a helyi civil szervezeteken keresztül.

8.2 Finanszírozási terv beavatkozásoként

8.2.1 Prosperáló Város

A beavatkozás alapadatai						
A beavatkozás megnevezése	1.1 Befektetés-ösztönzés	1.2 Gazdasági és innovációs együttműködések erősítése	1.3 Helyi szolgáltatások körének a bővítése	1.6 A kutatás-fejlesztési infrastruktúra és környezet fejlesztése	2.4 Fenntartható városi és térségi közlekedés-fejlesztés	2.5 Út- és járdaépítési program folytatása, közlekedés racionális szabályozása
Beavatkozás gazda	Piaci befektető	Piaci befektető	Piaci befektető	MTA ATK	MVÖ	MVÖ
Megvalósító partnerek	MVÖ	MVÖ	MVÖ	Piaci befektető	MVK	MVK
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett	koncepció	koncepció	megkezdett	megkezdett	megkezdett	megkezdett
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2023-2024	2023-2025	2021-2025	2021-2027	2023-2027	2023-2027
Finanszírozási információk						
A beavatkozás tervezett beruházási költsége (Mrd Ft)	3,2	4,3	5,6	10,8	2,2	2,1
Bevé尔特ermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás, kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	igen	igen	igen	igen	kiegészíthető	nem
Milyen finanszírozás vonható be (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)	EU támogatás, hitel, piaci befektető	EU támogatás, hitel, piaci befektető	EU támogatás, hitel, piaci befektető	EU támogatás, hitel, piaci befektető	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás
Finanszírozás elemek aránya (%)	40/20/40	40/20/40	40/20/40	50/10/40	80/15/5	65/20/15
Eredménymérés történt az alábbi három kategória szerint: - csak társadalmi haszon - minimális pénzügyi haszon - mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására	mérhető pénzügyi haszon	mérhető pénzügyi haszon	mérhető pénzügyi haszon	minimális pénzügyi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon
Kockázatok nevesítése	Befektetés-ösztönzés eszköztára beszűkül, gazdaság szabályozási környezet	Innovációs ökoszisztéma kiépülése megtorpan, az innováció terjedését segítő intézmények nem	Regionális munkaerőhiány korlátozza a városi gazdasági fejlődést, szolgáltató szektor fejlődése nem követi a	Innovációs ökoszisztéma kiépülése megtorpan, az innováció terjedését segítő	A közösségi közlekedés elérhetősége romlik, elhúzódó energiaválság miatt a	elhúzódó energiaválság miatt a városüzemeltetés elvonja a fejlesztési forrásokat, a környezetbarát járművek aránya lassan nő

	negatív irányba változik	működnek megfelelően	gazdaság húzóágazatainak növekedési ütemét	intézmények nem működnek megfelelően, gazdasági infrastruktúra lassan bővül és fejlődik	városüzemeltetés elvonja a fejlesztési forrásokat	
Fenntartási információk						
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem	nem	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	nyereség / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	nyereség / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	nyereség / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	bérleti díj / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	fenntartási költségek	fenntartási költségek
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)	piaci befektető	piaci befektető	piaci befektető	piaci befektető	saját forrás	saját forrás
Externáliák (pozitív, negatív)	munkahelyteremtés, növekvő jövedelmek és helyi adóbevételek, vonzó gazdasági környezet / környezeti terhelés	vonzó gazdasági környezet, innovációk	új szolgáltatások, szolgáltatások minőségének javulása, növekvő jövedelmek és helyi adóbevételek, gazdasági diverzifikáció	innovációk, munkahelyteremtés, növekvő jövedelmek és helyi adóbevételek, gazdasági diverzifikáció	életminőség javulása, vonzó gazdasági környezet	életminőség javulása, vonzó gazdasági környezet

8.2.2 Zöldülő város

A beavatkozás alapadatai								
A beavatkozás megnevezése	1.5 Brunsvík-kastély és parkjának rekreációs-turisztikai célú fejlesztése	2.1 „Zöld Város” program II. ütem	2.2 Víziközmű infrastruktúra fejlesztése	2.3 Városi zöld- és rekreációs területek fejlesztése	2.6 „Zöld Város” program III. ütem	3.1 Önkormányzati épületek energetikai fejlesztése	3.2 Közvilágítás korszerűsítése	3.3 Önkormányzati energia-termelés
Beavatkozás gazda	MTA ATK	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ
Megvalósító partnerek	piaci befektető	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett	koncepció	ötlet	ötlet	koncepció	ötlet	koncepció	ötlet	ötlet
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2025-2027	2024-2025	2023-2025	2024-2026	2026-2027	2023-2024	2023-2024	2024-2025
Finanszírozási információk								
A beavatkozás tervezett beruházási költsége (Mrd Ft)	3,5	0,7	1,6	1,2	0,5	0,9	1,4	0,5
Bevélteltermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás, kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	kiegészíthető	nem	nem	nem	nem	nem	nem	igen
Milyen finanszírozás vonható be (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás
Finanszírozás elemek aránya (%)	80/20	75/25	90/10	75/25	75/25	70/20/10	90/10	70/20/10
Eredmény mérés történt az alábbi három kategória szerint: - csak társadalmi haszon	minimális pénzügyi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	minimális pénzügyi haszon	minimális pénzügyi haszon	mérhető pénzügyi haszon

- minimális pénzügyi haszon - mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására								
Kockázatok nevesítése	Csökken a zöldfelületek klímaállósága, A települési környezeti infrastruktúra állapota romlik	Csökken a zöldfelületek klímaállósága, A települési környezeti infrastruktúra állapota romlik	A város vízgazdálkodási és vízellátási rendszere kedvezőtlen irányba változik	Csökken a zöldfelületek klímaállósága, települési környezeti infrastruktúra állapota romlik	Csökken a zöldfelületek klímaállósága, települési környezeti infrastruktúra állapota romlik	A város energiagazdálkodásában és energiaellátásában a megújuló energiák alkalmazása elhúzódik, az energiapótlás lassan épül ki	A város energiagazdálkodásában és energiaellátásában a megújuló energiák alkalmazása elhúzódik, az energiapótlás lassan épül ki	A város energiagazdálkodásában és energiaellátásában a megújuló energiák alkalmazása elhúzódik
Fenntartási információk								
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem	nem	nem	igen	igen	igen
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	nyereség, díjbevétel / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	megtakarítás / fenntartási, üzemeltetési költségek	megtakarítás / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	díjbevétel / fenntartási, üzemeltetési költségek
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)	piaci befektető	saját forrás	saját forrás	saját forrás	saját forrás	saját forrás	saját forrás	saját forrás
Externáliák (pozitív, negatív)	életminőség javulása, vonzó környezet	életminőség javulása, vonzó környezet	életminőség javulása, vonzó környezet	életminőség javulása, vonzó környezet	életminőség javulása, vonzó környezet	ÜHG kibocsátás csökkenés, energia-megtakarítás	ÜHG kibocsátás csökkenés, energia-megtakarítás	ÜHG kibocsátás csökkenés, önkormányzati bevétel növekedés

8.2.3 Digitális város

A beavatkozás alapadatai					
A beavatkozás megnevezése	1.4 Digitális és okos megoldások bevezetésének támogatása	3.4 Digitális és okos mérési és távérzékelési megoldások elterjesztése	5.1 Fenntarthatósági, életmód és digitális tudás erősítése az oktatási-nevelési intézményekben	5.5 Digitális szolgáltatások körének a bővítése	5.4 Önkormányzati szervezetrendszer és kompetenciák fejlesztése
Beavatkozás gazda	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ
Megvalósító partnerek	nem releváns	nem releváns	Beethoven Ált. Iskola, Művészeti iskola	nem releváns	nem releváns
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett	ötlet	ötlet	ötlet	ötlet	ötlet
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2024-2025	2025-2027	2024-2025	2025-2026	2025-2026
Finanszírozási információk					
A beavatkozás tervezett beruházási költsége (Mrd Ft)	1,1	0,7	0,8	1,1	0,8
Bevélettermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás, kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	nem	nem	nem	nem	nem
Milyen finanszírozás vonható be (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás
Finanszírozás elemek aránya (%)	90/10	90/10	80/20	80/20	90/10
Eredmény mérés történt az alábbi három kategória szerint: - csak társadalmi haszon - minimális pénzügyi haszon - mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon
Kockázatok nevesítése	Digitalizáció nem megfelelő ütemben halad előre, az okos megoldások alkalmazása lassan terjed a városüzemeltetés területén	Digitalizáció nem megfelelő ütemben halad előre, az okos megoldások alkalmazása lassan terjed a városüzemeltetés területén	Digitális infrastruktúra fejlesztése elmarad az átlagostól, a lakosság digitális felkészültségének elmaradása	Digitalizáció nem megfelelő ütemben halad előre, a lakosság digitális felkészültségének elmaradása	Digitalizáció nem megfelelő ütemben halad előre, a közszolgáltatások digitális átállása lelassul
Fenntartási információk					
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem	nem	nem

Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	megtakarítás / fenntartási, üzemeltetési költségek	megtakarítás / fenntartási, üzemeltetési költségek	nem releváns	megtakarítás / fenntartási, üzemeltetési költségek	nem releváns
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)	saját forrás	saját forrás	nem releváns	saját forrás	nem releváns
Externáliák (pozitív, negatív)	életminőség javul, egyenlő hozzáférés feltételei javulnak, kiadáscsökkenés	egyenlő hozzáférés feltételei javulnak, kiadáscsökkenés	egyenlő hozzáférés feltételei javulnak	életminőség javul, egyenlő hozzáférés feltételei javulnak	egyenlő hozzáférés feltételei javulnak

8.2.4 Megtartó város

A beavatkozás alapadatai				
A beavatkozás megnevezése	4.1 Helyi egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	4.2 Helyi szociális, bölcsődei infrastruktúra fejlesztése	4.3 Oktatási-, nevelési és sport-infrastruktúra fejlesztése	4.6 Civil szféra megerősítése infrastrukturális háttér biztosításával
Beavatkozás gazda	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ
Megvalósító partnerek	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett	megkezdett	tervek rendelkezésre állnak	ötlet	ötlet
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2024-2025	2023-2024	2026-2027	2025-2026
Finanszírozási információk				
A beavatkozás tervezett beruházási költsége (Mrd Ft)	1,8	1,8	1,9	1,3
Bevételtermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás, kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	kiegészíthető	nem	kiegészíthető	nem
Milyen finanszírozás vonható be (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás, piaci befektető	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás	EU támogatás, hazai forrás
Finanszírozás elemek aránya (%)	60/20/5/15	90/10	75/20/5	90/10
Eredmény mérés történt az alábbi három kategória szerint: - csak társadalmi haszon - minimális pénzügyi haszon - mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon

Kockázatok nevesítése	Felgyorsul az előregedés folyamata, a városi humán köz-, a közösségi és a piaci szolgáltatások színvonala csökken	Felgyorsul az előregedés folyamata, a városi humán köz-, a közösségi és a piaci szolgáltatások színvonala csökken, a város vonzereje csökken	A városi humán köz-, a közösségi és a piaci szolgáltatások színvonala csökken, a város vonzereje csökken	A civil élet dinamikája csökken, a helyi identitás szerepe gyengül, a város vonzereje csökken
Fenntartási információk				
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	igen	igen	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	bérleti díj / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)	saját forrás, piaci befektető	saját forrás	saját forrás	saját forrás
Externáliák (pozitív, negatív)	életminőség javul, vonzó településkép, közösségfejlődés	életminőség javul, vonzó településkép, közösségfejlődés	életminőség javul, vonzó településkép, közösségfejlődés	társadalmi összetartozás erősödése, közösségfejlődés

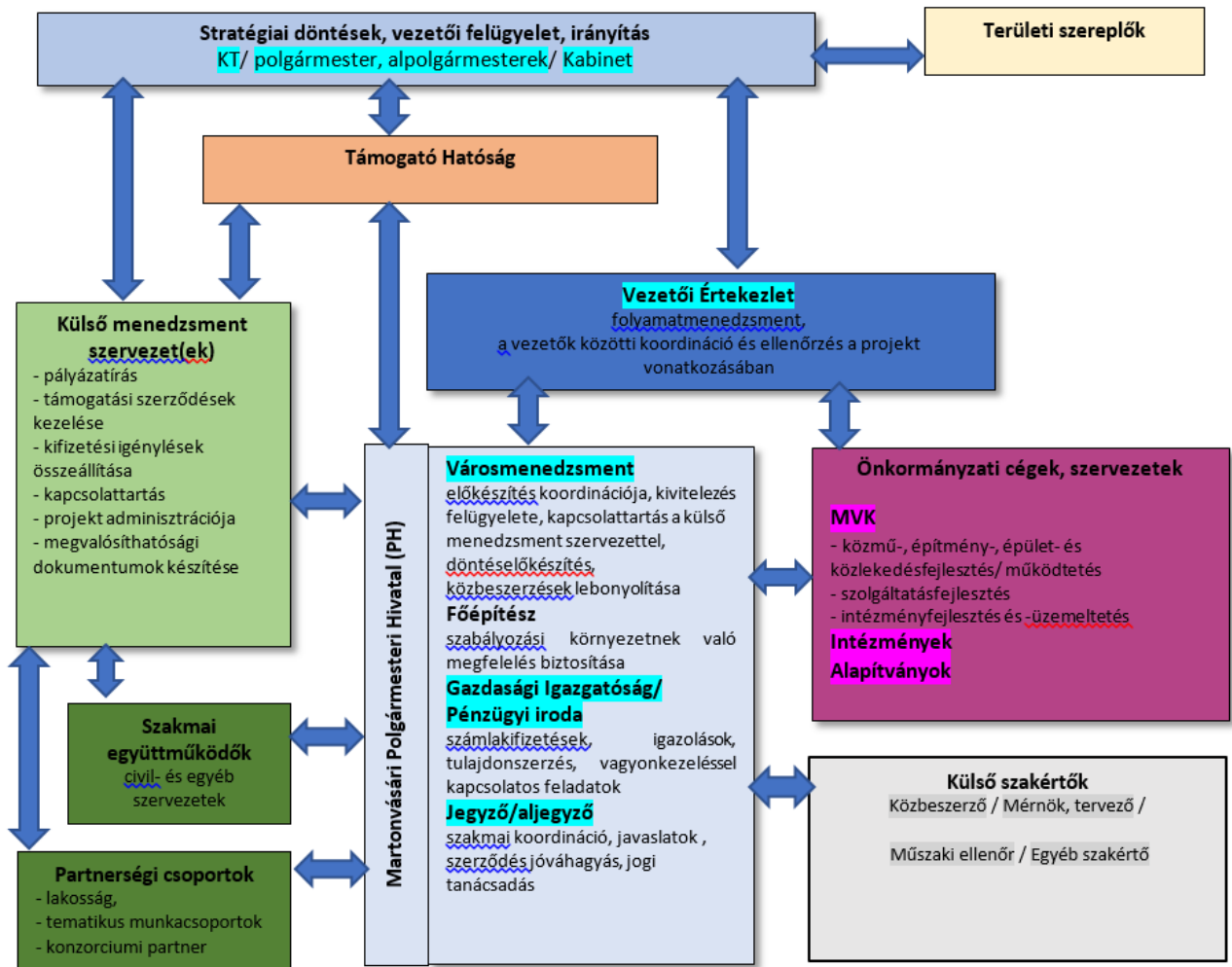
8.2.5 Kiszolgáló város

A beavatkozás alapadatai				
A beavatkozás megnevezése	4.4 Városüzemeltetési telephely és temető környezetének fejlesztése	4.5 Helyi épített örökség értékőrző megújítása	5.2 Helyi társadalmi együttműködések és kommunikáció megerősítése	5.3 A helyi identitás, a Brunszvik-Beethoven hagyományok erősítése a közösségi ünnepeken keresztül
Beavatkozás gazda	MVÖ	MVÖ	MVÖ	MVÖ
Megvalósító partnerek	MVK	nem releváns	nem releváns	nem releváns
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett	koncepció	ötlet	ötlet	ötlet
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2023-2025	2025-2027	2023-2024	2023-2027
Finanszírozási információk				
A beavatkozás tervezett beruházási költsége (Mrd Ft)	1,7	1,9	0,6	1,4
Bevé尔特ermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás, kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	kiegészíthető	kiegészíthető	nem	igen
Milyen finanszírozás vonható be	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás	EU támogatás, hazai forrás, saját forrás

(vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)				
Finanszírozás elemek aránya (%)				
Eredményérés történt az alábbi három kategória szerint: - csak társadalmi haszon - minimális pénzügyi haszon - mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására	csak társadalmi haszon	minimális pénzügyi haszon	csak társadalmi haszon	minimális pénzügyi haszon
Kockázatok nevesítése	A terület-felhasználási konfliktusok száma emelkedik, a városi fizikai infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni az egyes terület-felhasználási övezetekben	Az építészeti sokszínűség csökken, a helyi identitás szerepe gyengül	A helyi identitás szerepe gyengül, a város vonzereje csökken, a térségi kapcsolatok leépülnek	A helyi identitás szerepe gyengül, a város vonzereje csökken, Martonvásár központi funkcióinak száma csökken
Fenntartási információk				
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	bérleti díj / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	bérleti díj / személyi, fenntartási, üzemeltetési költségek	személyi, üzemeltetési költségek	díjbevételek / személyi költségek
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba (vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)	saját forrás, keresztfinanszírozás	saját forrás, keresztfinanszírozás	nem releváns	nem releváns
Externáliák (pozitív, negatív)	életminőség javul, vonzó településkép, közösségfejlődés	életminőség javul, vonzó településkép, közösségfejlődés	társadalmi összetartozás erősödése, közösségfejlődés	társadalmi összetartozás erősödése, közösségfejlődés

72. táblázat: Finanszírozási terv beavatkozásokként

8.3 Működési térkép

73. ábra Működési térkép